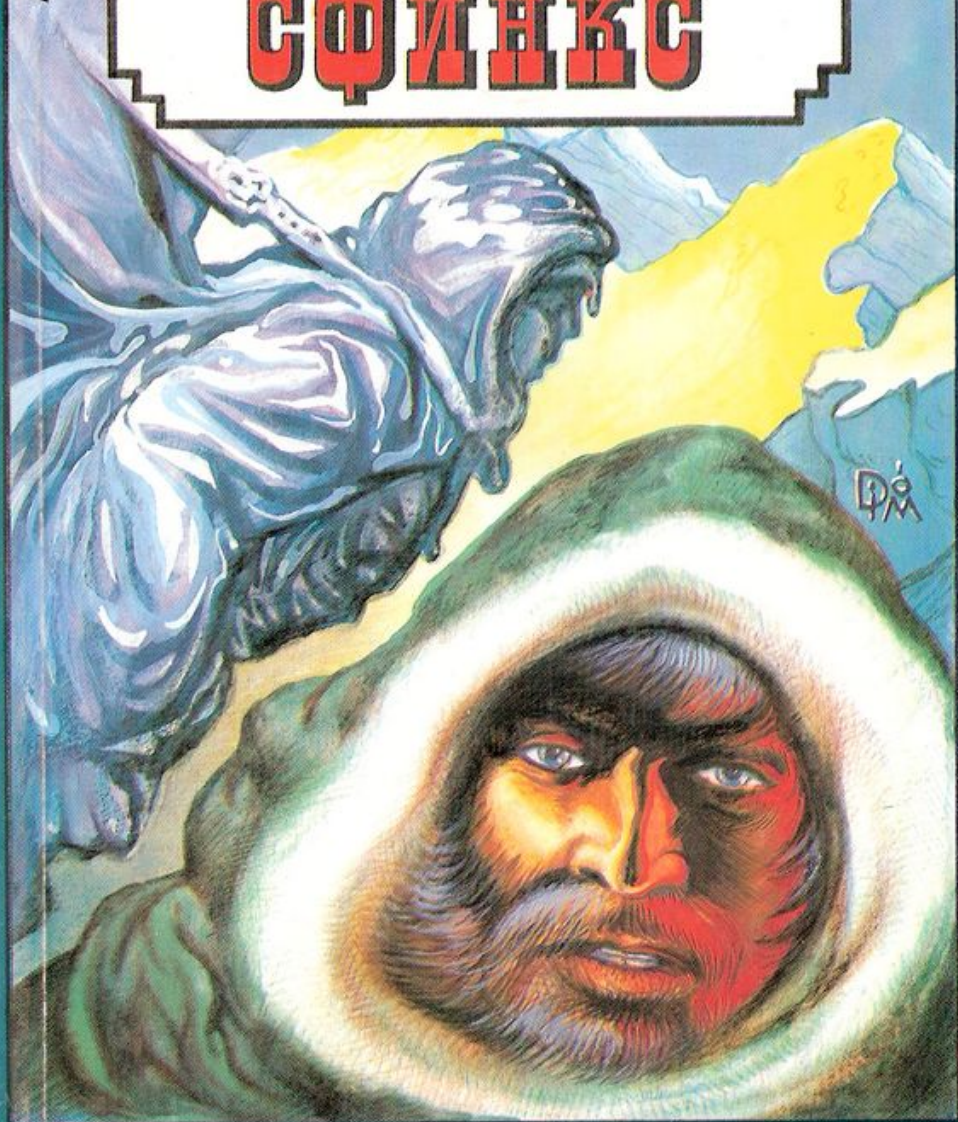

ЖЮЛ ВЕРН

ДЕДЕНИЯТ
СОФИЖС

АБАГАР - МК '90

Жул Верн

Леденият сфинкс

I

Мнозина, а може би и всички, по всяка вероятност ще се отнесат с голямо недоверие към този правдив разказ, макар и само за това, че той има такова необикновено заглавие – „Леденият сфинкс“. Но както и да е, смятам, че той заслужава да бъде разказан на читателите, а след това те може да вярват или да не вярват на разказвача.

Трудно би било да се намери за начало на тези чудесни и същевременно страшни приключения по-подходящо място от островите „Безутешност“, както ги е нарекъл през 1779 година капитан Кук. И да си кажа право, след като прекарах на тях няколко седмици през 1839 г., аз със сигурност мога да потвърдя, че те напълно заслужават печалното име, което им е дал знаменитият английски мореплавател. „Безутешност“ – с това е казано всичко.

На географските карти в повечето случаи вместо „Безутешност“ е означено острови Кергелен, малка група, разположена на 49°54' южна ширина и 66°6' източна дължина. Съставителите на карти и учебници се оправдават с това, че през 1772 година французинът барон Кергелен пръв открил тези острови в южната част на Индийския океан. При това трябва да добавим, че командирът на ескадрата си въобразил, че е открил нов континент на границата на Атлантическия океан и чак по време на втората експедиция разбрал грешката си. Вместо континент, оказал се малък архипелаг. Но въпросът не е в това, а в името, и аз настойчиво ви моля да ми вярвате: „Безутешност“ – това е единственото име, което подхожда на тази малка група от триста острова, или по-точно островчета, захвърлени далеч от необятната водна пустиня и водещи вечна борба с ужасните морски бури, идващи от Южния ледовит океан.

Колкото и печален изглед да имат тези острови, там също живеят хора. Какво пък? Дори аз прекарах там цели два месеца в Кристмас Харбър, и благодарение на това, броят на европейците и американците, които съставляват главното ядро на населението на островите Кергелен, се увеличи за известно време с един човек. Но аз бях само случаен гост, и след като приключих с геологичните и минералогичните си изследвания, с нетърпение зачаках момента, в който щях да мога да си замина.

Един ден, когато се разхождах по пристанището, стопанинът на ханчето, в което бях отседнал, ме спря и каза:

– Ако не се лъжа, времето започва да ви се струва много дълго,

мистър Джорлинг?

Той беше дебел висок американец, който вече петдесет години живееше в Кристмас Харбър и притежаваше единственото ханче в цялото пристанищно градче.

– Да, наистина е така, мистър Аткинс, признавам това, но моля ви, не се обиждайте от отговора ми.

– Ни най-малко – отговори добрякът. – Но почакайте малко... Зимата тази година беше мека... Скоро в открито море, на изток или на запад, ще се покажат кораби, понеже сезонът за риболов вече приближава.

– Чул ви Господ, мистър Аткинс, и дано той докара благополучно кораб... брига „Халбран“...

– Капитан Лен Гай – отвърна моят хазяин. – Той е порядъчен моряк; макар и да е англичанин – навред има добри хора! Той си попълва провизиите от моя дюкян.

– Вие предполагате, че „Халбран“...

– Ще се покаже след не повече от седмица пред нос Франсуа, мистър Джорлинг. В противен случай ще започна да мисля, че капитан Лен Гай вече не съществува, а няма ли го капитан Лен Гай, значи че „Халбран“ е потънал с всичките си снаряжения между Кергелените и нос Добра Надежда!

След това той направи един красноречив жест, който означаваше, че подобна случайност е немислима и се отдалечи.

Впрочем, аз се надявах, че предвижданията му скоро ще се сбъднат, понеже времето наистина ми се беше сторило много дълго. Ако можеше да му се вярва, бяха се появили вече признаците на затоплянето – затопляне за тези места, разбира се. Географската ширина на главния остров е почти същата както тази на Париж в Европа и Квебек в Канада, но това няма абсолютно никакво значение. Става дума за южното полукълбо, а тук зимата е по-студена, отколкото в северното, а лятото – по-горещо. Зимният период на Кергелените е особено ужасен поради бурите и морето там е сковано от ледове в продължение на няколко месеца, макар средната температура да не е много ниска.

Освен това на островите Кергелен климатът е и влажен. През есента и пролетта много често, особено от север или от запад, връхлитат бури с град и дъжд. На изток небето е по-светло, въпреки че там светлината постоянно е наполовина замъглена.

И ето, след двумесечно пребиваване на архипелага Кергелен, аз чаках само случай да си отида с брига „Халбран“, чиито качества толкова ми хвалеше през цялото време моят ентузиазирани хазяин.

– Нищо по-хубаво не можете да намерите – повтаряше ми той от сутрин до вечер. – От всички английски капитани, които се отправят на далечно плаване, нито един не може да се сравни с моя приятел Лен Гай, нито по смелост, нито по опитност! Ако не беше толкова мрачен и да беше малко по-разговорлив, би бил свършен.

И аз реших да повярвам на препоръките на мистър Аткинс. Щях да си взема място в брига „Халбран“ щом пристигнеше в Кристмас Харбър. След шест-седемдневен престой той щеше да замине за Тристан да Куня, където щеше да натовари оловна и медна руда.

В моите планове влизаше, между другото, да прекарам няколко седмици, през лятото или есента, и на този остров. Оттам смятах да замина за Кънектикът. Но като човек опитен, аз знаех, че не всичко може да стане тъй, както го желаем и че различни непредвидени обстоятелства много често ни карат да се откажем от изпълнение на най-заветното си желание, и както съвсем справедливо забелязва Едгар По, всевъзможните случайности и непредвидени дребни събития и факти в нашия живот играят такава важна роля, че влиянието на случайността винаги трябва да се взема предвид, когато съставяме план за действията си.

В очакване на кораба, аз всеки ден правех разходки в околността на градчето. Слънцето започваше да прилича доста силно и вулканическите конуси постепенно сваляха своя бял зимен тоалет. Базалтовите скали по крайбрежието се покриха със зеленикав мъх, а в откритото море се извиваха ленти от водорасли, дълги по петдесет метра. По-далеч от брега, по равните места, житните растения плахо повдигаха нагоре своите листенца, сякаш се срамуваха от скромната си външност, и само храстовидното зеле, гигантът на растителното царство в Кергелен, гордо се оглеждаше наоколо със съзнание за своето величие. Впрочем, това растение се цени много високо от обитателите на островите поради неговите противоскорбутни свойства.

Като скитах по брега, често ми се случваше да прогонвам земноводните, които бързо се гмуркаха във водата от разтопения сняг. Колкото до невъзмутимите и тежки пингвини, те и не помисляха да бягат при моето приближаване. Ако не беше техният характерен глулав израз, човек би се поддад на изкушението да заговори с тях, при условие, разбира се, че знае да говори на кресливия им и оглушителен език. Но гмурците и капските гълъби незабавно офейкваха, щом ме съзираха наблизко.

Веднъж ми се случи да присъствам на отлитането на един албатрос, когото пингвините изпращаха с отчаяни крясъци като приятел, който вероятно ги напускате завинаги. Тези могъщи птици могат да прелетят

разстояние от 800 км, без да си починат нито минута и с такава бързина, че за това са им нужни само няколко часа.

Албатросът седеше неподвижно на високата скала, от едната страна на залива на Кристмас Харбър, и гледаше прилива, който яростно се удряше в скалите на брега.

Изведнъж птицата разпери грамадните си криле, подви крака, протегна напред глава, подобно на водорез на кораб, и се издигна нагоре, надавайки рязък вик... След няколко минути албатросът вече приличаше на черна точка във високите въздушни слоеве, а след това съвсем изчезна зад мъгливата завеса на юг.

II

Вместимост триста тона, наклонени мачти, позволяващи движение по посока на вятъра, бърз ход – такъв беше бригът „Халбран“, който се очакваше в Кристмас Харбър.

Екипажът се състоеше от капитан, помощник-капитан или лейтенант, боцман, готвач и осем моряци – или всичко дванадесет души, съвсем достатъчно за управление на бриг. Конструкцията беше здрава и същевременно специално приспособена за пътуване по океана между четиридесетия и шестнадесетия паралел. С една дума, бригът „Халбран“ беше кораб, който правеше чест на корабостроителниците на Биркенхенд. Всички тези сведения ми съобщиха, разбира се, пак мистър Аткинс и при това подкрепи думите си с безброй похвали.

Капитан Лен Гай от Ливърпул беше и собственик на три пети от „Халбран“, който командваше вече около шест години. Той търгуваше в южните морета на Африка и Америка, като плаваше от един остров до друг и от континент до континент.

Целият екипаж наброяваше само дванадесет души, понеже бригът беше изключително търговски кораб. В заключение научих още, че „Халбран“ може да не се бои нито от нападение на пирати, които по това време все още върлуваха из тези места, нито от кръвожадните туземци на някои архипелази: четири оръдия, приличен запас от гюлета и картеч, цял склад от бъчвички с барут, пушки, револвери, карабини и абордажни мрежи – всичко това му осигуряваше почти пълна безопасност. Освен това дежурните, макар да дремели понякога на поста си, но само с едно око.

Сутринта на 7-и август, докато лежах в леглото си в полудрямка, ме разбудиха силните викове на моя хазяин, който едновременно с това безпощадно удряше по вратата с юмруци.

– Мистър Джорлинг, събудихте ли се?

– Разбира се, мистър Аткинс, как да не се събудя, когато чукате така! Какво се е случило?

– В морето, на пет мили¹ навътре в морето се вижда кораб от североизток... Приближава към Кристмас!

– Дали не е „Халбран“? – извиках аз, като отметнах от себе си одеялото.

1. 1 морска миля е равна на 1852 м.

– Ще разберем след няколко часа, мистър Джорлинг. Всеки случай това е първият кораб през тази година и трябва да му окажем добър прием.

Облякох се за миг и тръгнах с Фенимор Аткинс към брега, откъдето пред погледа се откриваше широк хоризонт.

Времето се случи доста ясно, откритото море се беше очистило от мъглата и само студеният ветрец леко го набраздяваше.

Двадесет души, повечето риболовци, заобиколиха мистър Аткинс. По всичко личеше, че той е най-знатното и уважавано лице в целия архипелаг.

Вятърът духаше откъм морето и, така да се каже, помагаше на кораба да влезе в залива. Но поради отлива бригът не можеше да наближи пристанището, и в очакване на прилива лавираше само с помощта на долните платна.

Стоящата на брега група нетърпеливо следеше всички движения на лавиращия кораб и в същото време водеше оживен разговор или, по-правилно би било да се каже – спор. Повечето твърдяха – и това ме огорчаваше – че корабът не е „Халбран“. И само двама или трима не искаха да се съгласят с останалите. Между тях беше, разбира се, и моят хазяин.

След два часа вече нямаше място за спор. Много преди пладне „Халбран“ хвърли котва до брега на Кристмас Харбър.

Няма нужда да казвам с какъв ентузиазъм приветства моят хазяин капитана на „Халбран“, който, впрочем, не показваше голяма склонност към словоизлияния.

Четиридесет и пет годишен, здравеняк, голяма глава с прошарени коси, черни очи, блестящи като въглени под гъстите вежди, загоряло лице, свити устни, здрави бели зъби, клинообразна червеникава брадичка, силни крака и ръце – ето какъв беше капитан Лен Гай. Лицето му съвсем не беше сурово, а по-скоро беше лице на затворен в себе си човек, който без крайна необходимост не обича да посвещава чуждите хора в своите тайни. Моята догадка потвърдиха още същия ден някои от тези, които по-добре познаваха капитана от мистър Аткинс, макар че моят хазяин се считаше за негов голям приятел. А всъщност никой не можеше да се похвали, че познава добре този крайно необщителен субект.

Човекът, който ми намекна за това, и то доста прозрачно, беше не някой друг, а боцманът Хърлихърли, родом от остров Уайт. Той беше типичен морски вълк, четиридесет и четири годишен, среден на ръст, силен, набит, с разперени ръце, криви крака, кръгла като топка глава

върху волска шия и такива широки гърди, че биха могли да вместят два чифта бели дробове... Да си призная, неведнъж ми мина през ума, че той има два пъти по-големи дробове от обикновените хора – сумтеше и пхътеше като локомотив и можеше да говори по цели дни, без да млъкне. Лицето му, с цяла мрежа гънки под очите от постоянно свиване на лицевите мускули, някак насмешливо се подръпваше, и никой не би могъл да каже с увереност кога говори и кога се шегува този вечно подсмиваш се човек, който примигваше ту с едното, ту с другото око. Не казах нищо за косите му. Крайно необходимо е да спомена за кичура коса – уви, всичко на всичко един – който висеше над лявото му ухо. Изобщо боцманът беше пълна противоположност на своя командир и въпреки това те не само се разбираха, но дори бяха успели, така да се каже, да се сближат и оценят един друг. Последното, впрочем, не е чудно, понеже те плаваха заедно вече петнадесет години – отначало на брига „Пауър“, а след това през последните шест години на „Халбран“.

Щом слезе на брега, Хърлихърли веднага научи от Фенимор Аткинс, че ако Лен Гай се съгласи, аз ще стана пасажер на „Халбран“. На това основание той реши, че е в правото си да се приближи и да ме заговори, без да спазва приетите в такива случаи правила на светска вежливост. Той вече знаеше името ми и това му беше достатъчно да ме спре и да се ръкува приятелски.

– Здравейте, мистър Джорлинг.

– Здравейте, приятелю – отговорих аз. – Какво обичате?

– Да ви предложа моите услуги.

– Вашите услуги?

– Да. Научих, че искате да вземете място в „Халбран“.

– Но кой сте вие?

– Боцман Хърлихърли, както съм записан в списъка на екипажа, и верен другар на капитан Лен Гай, който твърде охотно слуша моите съвети, макар да се говори, че никога никого не слуша.

Тогава ми дойде на ум, че ще направя добре, ако се възползвам от любезното съдействие на човека, който така охотно, ми предлагаше своите услуги и очевидно никак не се съмняваше във влиянието, което имаше над капитан Лен Гай.

Отговорих колкото е възможно по-учтиво:

– Много се радвам, любезни, нека поговорим, ако имате свободно време, разбира се...

– Имам цели два часа свободни, мистър Джорлинг, и освен това днес изобщо има малко работа. Утре ще трябва да разтоварим някои

стоки и да купим провизии. Всичко това е почивка за екипажа. Ако вие сте свободен, както и аз...

Говорейки това, той същевременно показваше с ръка към добре известната му посока.

– Тук не ви ли се струва удобно да разговаряме? – забелязах аз, като се стараех да го удържа.

– Да говорим тук, мистър Джорлинг, прави и със сухи гърла... когато тъй удобно бихме могли да се настаним в салона на „Зеления корморан“, пред две чашки чай с уиски...

– Аз не пия, боцман.

– Нищо, аз ще пия и за двамата. О, не мислете, че имате работа с пияница! Не! Никога не пия повече отколкото е нужно, а винаги точно толкова, колкото трябва!

Покорно тръгнах след този морски вълк, който не се боеше от бурите на морето от зелено вино. И докато мистър Аткинс се занимаваше на брига с покупки и продажби, ние важно заседавахме в големия салон на неговия хан-кръчма.

Преди всичко казах на боцмана:

– Разчитах главно на Аткинс и се надявам чрез него да се запозная с капитан Лен Гай, понеже, както чух, те изглежда са в много добри отношения...

– Хм! – каза Хърлихърли. – Фенимор Аткинс е добър човек и капитанът, разбира се, го уважава, но той, общо взето, не струва колкото мен! Така че позволите ми аз да уредя тази работа, мистър Джорлинг.

– Нима това е толкова трудно, боцман, като че ли на „Халбран“ няма свободна каюта? Ще се задоволя и с най-малката и ще заплатя.

– Много добре, мистър Джорлинг! Ние разполагаме с каюта, в която досега никой още не е живял и, ако не ви се досвиди да поразтърсите кесията си... ако това е нужно... И – разбира се, между нас да си остане, – трябва човек да бъде много по-хитър, отколкото мислите вие и Аткинс, за да склони капитан Лен Гай да приеме на кораба пасажер! Да! Такава работа е трудна дори и за такъв хитър човек като вашия покорен слуга, който се готви да пие за ваше здраве и много съжالياва, че нямате възможност да му отвърнете със същото!

При това Хърлихърли замижа с лявото си око и дяволски хитро смигна с дясното! Трябваше да видите физиономията му в този момент, за да разберете какъв голям дипломатически талант се криеше под грубата външност на матроса. Краят на изречението потъна в чашата с уиски, качествата на което бяха добре известни на боцмана, по простата

причина, че „Зеления корморан“ купуваше спиртни напитки изключително от капитана на „Халбран“.

След това изисканият дипломат извади от джоба си къса черна луличка, натъпка я добре с тютюн, захапа я някак особено с кътниците си, секна си огън и за една минута се скри в облак син тютюнев дим, подобно на параход, чийто котел огнярите по заповед на капитана нажежават почти до бяло.

– Мистър Хърлихърли... – казах аз.

– Мистър Джорлинг...

– Кажете, моля ви, какво би могъл да има вашият капитан против това да ме приеме?

– Ами много просто. В неговите планове не влиза да приема пътници на брига и досега винаги отказваше, когато се обръщаха към него с такава молба.

– А защо? Аз, да си призная, съм много любопитен.

– Е, просто защото не обича да ограничават свободата на неговите действия. Той обича да ходи там, където поиска, да се връща, ако потрябва, да отива на север или на юг, на запад или на изток, без да обяснява никому, защо постъпва тъй! При такива условия, сам разбирате, пасажерът само би бил спънка, а освен това едва ли биха се намерили желаещи да пътуват на „Халбран“, който не обича да се бори с вятъра и плува там, където той го закара.

Слушайки приказките на посърбналия боцман, започна да ми се струва, че той желае да представи своя бриг като някакъв тайнствен кораб, който плава без път, без да се спира за дълго някъде, с една дума, нещо като фантастичен кораб, който блуждае по океана под командата на призракен капитан. Но аз, разбира се, не издадох нито с една дума подозренията си и спокойно казах на своя събеседник:

– „Халбран“ ще излезе от Кристмас Харбър след четири или пет дни, нали?

– Да.

– И, както чух, ще се движи на запад, по посока към Тристан да Куня?

– Може би.

– Е, тогава, боцман, това е всичко, което ми е нужно, и щом вие ми предлагате услугите си, убедете капитан Лен Гай да ме приеме като пасажер.

– Считайте, че това вече е направено!

– Чудесно, Хърлихърли, няма да се разкайвате.

– Е, мистър Джорлинг – отговори началникът на екипажа, като тръсна глава, сякаш току-що бе излязъл от водата, – никога още не ми се е случвало да се разкайвам за това, което съм правил, и съм уверен, че днес, като ви правя услуга, също няма да се разкайвам. А сега, ако позволите, ще се сбогувам с вас, даже без да чакам връщането на приятеля Аткинс, и отивам право на брига.

Като изпи на една глътка последната чаша уиски – в един момент дори ми се стори, че чашата ще изчезне заедно с пиетието – Хърлихърли ми изпрати покровителствена усмивка. После, клатушкайки дебелия си тяло върху кривите крака, той излезе от ханчето.

Аз останах сам на масата, потънал в доста противоречиви размишления. Кой беше всъщност този капитан Лен Гай? Мистър Аткинс ми го описваше като добър моряк и честен човек. Че той наистина беше такъв, аз нямах основание да се съмнявам, но във всеки случай трябва да беше голям особняк, доколкото можех да съдя по това, което ми разказа за него боцманът.

След един час срещнах на пристанището Фенимор Аткинс и му предадох своя разговор с боцмана.

– Ах, този дявол Хърлихърли – извика той, – все си е същият! Ако му вярва човек, то капитан Лен Гай не може една крачка да направи, без да се посъветва с него! Знаете ли, мистър Джорлинг, този боцман е голям чудак, не е лош и не е глупав, но умее да си изпроси долари и гвиней като никой друг! Ако попаднете в лапите му, пазете кесията си здраво завързана!

– Благодаря за съвета, Аткинс! Сега ми кажете следното: вие сте се видял с капитан Лен Гай и може би даже сте говорили за...

– Не още, мистър Джорлинг. Има още много време за това. Нали „Халбран“ пристигна едва днес и още не е успял да се обърне около котвата си през време на прилива...

– Така е, но... нали разбирате... аз бих искал колкото е възможно по-скоро да се успокоя в това отношение.

– Бъдете спокоен!

– Буквално нямам търпение да науча, как ще се реши съдбата ми.

– Е, няма от какво да се плашите, мистър Джорлинг! Работата сама ще се нареди. Потърпете малко, доверете се на мен. Аз ще уредя вашето заминаване!

Всичко това, всъщност бяха само думи – боцманът от една страна, мистър Аткинс от друга! Ето защо, въпреки всички техни обещания, аз реших да се обърна направо към капитан Лен Гай, колкото и недостъпен

да беше, и да поговоря с него както трябва, щом го срещнеш сам.

Такъв случай ми се предостави чак на другия ден. До това време скитах по пристанището, разглеждах брига, или шхуната, която Аткинс наричаше кораб със забележителна конструкция и безспорно много здрав, а последното е почти най-важно при плаването в тези морета, където ледените късове достигат понякога до петдесетия паралел.

Като наближих капитан Лен Гай, веднага забелязах, че тази среща му беше много неприятна.

В минутата, когато се готвех да го заговоря, при него дойде лейтенантът. Капитанът се възползва от случая, за да се отдалечи, направи знак на офицера да го последва и в миг се скри зад крайбрежните скали.

„Дявол да го вземе – си помислих. – Започва да ми се струва, че мъчно ще постигне целта си! Но това всъщност само отлага работата. Утре сутринта ще отида на «Халбран»! Ще не ще, капитан Лен Гай ще трябва да ме изслуша и да ми отговори: да или не!“

Впрочем, твърде възможно беше към обяд капитан Лен Гай да дойде в „Зеления корморан“, където обикновено моряците обядваха и вечеряха по време на престоя си. Но трябваше да се разочаровам.

Нито капитан Лен Гай, нито някой друг от началстващите лица почете с присъствието си „Зеления корморан“. Аз трябваше да вечерям сам, както правех вече цели два месеца, понеже мистър Аткинс обикновено нямаше посетители през ненавигационния сезон.

Към края на вечерята, около седем и половина часа, стана вече съвсем тъмно. Излязох от гостилницата и тръгнах да се разхождам по пристанището. То беше пусто. Прозорците на ханчето пръскаха малко светлина. От целия екипаж на „Халбран“ на брега нямаше нито един човек. Прекарах на пристанището до девет часа. След това се върнах в хана, където намерих Фенимор Аткинс, който пушеше луличката си пред вратата.

– Аткинс – казах му аз, – както изглежда, капитан Лен Гай никак не обича да посещава вашето заведение?

– Той идва понякога в неделя, а днес е събота, мистър Джорлинг.

– Не сте ли говорили с него?

– Напротив... – отговори моят хазяин с глас, в който не се долавяше предишната самоувереност.

– Вие му казахте, че един ваш познат желае да замине отук на „Халбран“?

– Да.

– И какво отговори той?

– Той отговори съвсем не така, както би ми се искало на мен и на вас, мистър Джорлинг...

– Отказа ли?

– Почти, ако може да се счита за отказ отговорът: „Аткинс, моят бриг не е предназначен за пасажери. Аз не съм приемал до сега и не смятам да приемам нито сега, нито в бъдеще.“

III

Спах лошо. Събудих се и все продължавах да се ядосвам на капитан Лен Гай. Така разчих да напусна Кергелените щом „Халбран“ вдигне платна и излезе от Кристмас Харбър. Мистър Аткинс постоянно ми хвалеше мореходните качества на този кораб, който винаги пръв пристигаше в Кристмас Харбър. Аз броях не само дните, но дори и часовете, оставащи до заминаването ми и насън, и наяве се виждах на палубата на брига, който излизаше в открито море. Моят хазяин така настойчиво ме уверяваше, че капитан Лен Гай непременно щял да се съгласи да ме приеме. И изведнъж какво излизаше?

Отказът на капитана не само ме огорчи, но дори ме доведе до силна ярост. Цял горях от негодувание. Нервите ми бяха крайно напрегнати. Пред мен се изпречи препятствие, което въпреки желанието си не можех да преодоляя.

Цяла нощ се мяхах като в треска и започнах да се успокоявам едва на разсъмване. Реших да се обясня с капитана относно неговото странно предубеждение. Може би нищо нямаше да си помогна с това, но поне щях да му кажа всичко, което ми тежеше на сърцето.

Излязох от стаята си към осем часа. Времето беше отвратително – кучешко, както казват французите. Валеше дъжд, примесен със сняг, и духаше пронизителен вятър от запад. Надвисналите облаци в хаотичен безпорядък се носеха по небето. Немислимо беше капитан Лен Грей да слезе на брега, където би се измокрил до кости.

На пристанището нямаше жива душа. Няколко рибарски лодки бяха излезли още преди бурята и вероятно се бяха скрили в някои заливчета, където не биха могли да ги настигнат връхлиташите вълни. Минаваше ми през ума да се опитам сам да отида на „Халбран“, но за това трябваше да поискам от там лодка, а боцманът, дори да ме познаеше, навярно нямаше да посмее да ми изпрати лодка без знанието на капитана.

„Впрочем – мислех си аз, – на палубата на брига капитанът е у дома си, а това, което смятам да му кажа, ако продължава да отказва да ме приеме, трябва да му го кажа на друго място, на неутрална почва. По-добре ще бъде да го следя от прозореца на стаята си, и щом се отдели лодка от «Халбран» и видя капитана на брега... тогава вече той няма да може да се скрие от мен, без да ми обясни своето странно поведение.“

Върнах се в „Зеления корморан“ и веднага застанах на пост до

силно изпотения прозорец, който предварително избърсах добре със суха кърпа.

Така минаха два часа. През това време, както често се случва на Кергелените, вятърът рязко се обърна в друга посока и бурята утихна и се успокои, само в моите гърди все още бушуваше ураган.

Към единадесет часа вятърът съвсем разпръсна облаците, които лезеха почти над земята, и бурята отиде да върлува от другата страна на хълмовете.

Аз отворих прозореца.

В тази минута на „Халбран“ се готвеха да спуснат лодка. В нея отначало скочи един матрос и седна при греблата, а след това се показва още един човек, който седна в задната част. Лодката се приближи до пристанището и човекът, който седеше отзад, скочи на брега. Това беше капитан Лен Гай.

За няколко секунди бях вече вън от хана и се спрях пред капитана, който въпреки всичкото си старание, не можа да избегне срещата с мене.

– Сър... – казах му аз със сух и хладен тон – хладен като вятъра, който в тази минута започна да духа от изток.

Капитан Лен Гай внимателно ме погледна и аз бях поразен от тъжния израз на неговите черни като въглен очи. След това той тихо, почти шепнешком, ме попита:

– Вие сте чужденец?

– Чужденец на Кергелените... да! – отговорих аз.

– Англичанин ли сте?

– Не, американец. Той леко се поклони.

– Сър – продължих аз, – зная, че моят хазяин, стопанинът на „Зеления корморан“ ви е съобщил молбата ми и мен ми се струва, че тя заслужава вашето непредубедено обсъждане.

– Вие желаете да си заминете от тук с моя бриг? – попита капитанът.

– Да.

– За съжаление, сър, не мога да изпълня желанието ви.

– Мога ли да зная защо?

– Защото нямам обичай да вземам пътници на кораба си – това е първата причина.

– А втората, капитане?

– Втората е тази, че маршрутът на „Халбран“ никога не е определен предварително. Той спира ту в едно пристанище, ту в друго, според

това, къде на мен ми е по-приятно да отида. Преди всичко, трябва да ви обясня, господине, че аз командвам „Халбран“ независимо от никого. Бригът почти изцяло ми принадлежи и мога да пътувам навсякъде, където си поискам.

– Значи, само от вас зависи, сър, да ми разрешите.

– Да, но аз мога да отговоря на молбата ви само с отказ, за голямо съжаление.

– Може би ще промените мнението си, капитане, когато узнаете, че за мене е безразлично къде ще плава вашият бриг. Нали в края на краищата той няма да скита вечно по вълните, все ще отиде някъде.

– Някъде, разбира се.

Стори ми се, че капитан Лен Гай отправи в тази минута дълъг поглед към южния хоризонт.

– Така че, сър – продължих аз, – дали ще отидем тук или там за мене е почти безразлично. Всичко, което желая, е да напусна островите Кергелен при първа възможност.

Капитан Леи Гай не ми отговаряше и мълчаливо стоеше замислен, без да се опитва да избяга от мен.

– Надявам се, че ме слушате, сър, и разбирате какво ви говоря? – попитах аз доста рязко.

– Да, сър.

– В заключение само ми остава да добавя, че ако не се лъжа, и ако маршрутът на вашия бриг не е променен, вие сте имал намерение да заминете от тук за Тристан да Куния.

– Може би в Тристан да Куния... може би в Капшад... може би на Фолклендските острови... или някъде другаде...

– Прекрасно! А пък аз, капитан Гай, именно желая да отида някъде другаде, – възразих аз иронично, като правех усилие да съдържа досадата си.

Изведнъж тази странна личност се обърна към мене и със съвсем друг тон ми каза:

– Вярвайте, сър, на мен самия ми е много тежко и неприятно да откажа на един американец да изпълня неговата всъщност толкова незначителна молба. Но аз не мога да направя това по много уважителни причини. През време на пътуването на „Халбран“ може да се случи някое съвсем непредвидено събитие, което значително ще се усложни и поради присъствието на пасажер... дори на такъв разбран човек като вас... Това би означавало да се подхвърлям на риск и да откажа да се възползвам от удобния случай, който търся...

– Аз вече ви казах, капитане, и пак повтарям, че макар много да желая да се върна в Америка, в Кънектикът, съвсем ми е безразлично, дали това ще стане след шест или след три месеца, и откъде ще минем, а ако вашият бриг тръгне даже към Антарктическото море...

– Антарктическото море? – въпросително повтори, или по-право извика капитан Лен Гай. Погледът му сякаш ме пронизваше, като че ли той искаше да види, какво ставаше в това време в сърцето ми. – Откъде ви дойде на ум да заговорите за Антарктическото море? – продължи той, като ме хвана за ръката.

– По същата причина, по която бих ви говорил и за северните морета, за Северния полюс, за Южния полюс...

Капитан Лен Гай не ми отговори нито дума и ми се стори, че в очите му блеснаха сълзи. После, сякаш желайки да прогони от себе си някакъв тежък спомен, извикан от моя отговор, той тръсна глава и произнесе:

– Този Южен полюс... Кой би се осмелил...

– Да се стигне до него е мъчно, и безполезно – отговорих аз. – Но въпреки това, от време на време се явяват хора – изключително смели личности, – които дръзват да тръгнат дори към него.

– Да, герои! – пошепна капитан Лен Гай.

– И ето – продължих аз, – Съединените щати решиха да си опитат щастието още веднъж и изпратиха ескадра под командата на Чарлз Уилкс. Има вече цяла година откак тя замина и може би смелият Уилкс е успял да проникне по-далеч от своите знаменити предшественици.

Капитан Лен Гай пак отпусна замислено глава и като постоя така известно време, заговори, сякаш продължавайки това, за което току-що мислеше.

– Във всеки случай, дори Уилкс да успее да премине не само Полярния кръг, но и ледената бариера, не вярвам да отиде по-далеч от...

– От неговите предшественици Белингсхаузен, Фьорстрер, Кендал, Биско, Морел, Кемис, Белени... – подсказах аз.

– И от... – добави капитан Лен Гай.

– За кого говорите? – попитах аз.

– Вие сте родом от Кънектикът, нали сър? – зададе ми неочаквано въпрос капитан Лен Гай.

– От Кънектикът.

– От кой град?

– От Провидънс.

– Знаете ли остров Нантъкит?

– Много пъти съм ходил там.

– Вие сигурно знаете – каза капитан Лен Гай, като ме гледаше право в очите, – че вашият знаменит романист Едгар По съобщава, че на този остров е роден неговият герой Артър Гордън Пим.

– Да, наистина – отговорих аз, – сега си спомням. Първите глави на този роман са посветени на остров Нантъкит.

– Вие казвате... на този роман? Именно така, струва ми се, се изразихте?

– Разбира се, капитане.

– Да... и вие говорите като всички останали! Но извинете, сър, аз не мога повече да се бавя. Много, много съжалявам. Вярвайте ми, че ако бих могъл... Давам ви окончателен отговор и не си мислете, моля ви, че довечера или утре ще променя мнението си и ще се съглася да изпълня желанието ви. Впрочем вие ще почакате само няколко дена. Летният сезон скоро ще започне. Търговските и китоловните кораби ще започнат да пристигат в Кристмас Харбър и охотно ще ви приемат за пасажер... и ще ви закарат точно там, където желаете. Много съжалявам, сър, много съжалявам... Прощавайте!

Лен Гай си отиде и нашият разговор завърши съвсем не така, както предполагах. Аз получих вежлив, макар и категоричен отказ.

Трябваше волю-неволю да се покоря и да се откажа от надеждата да замина с „Халбран“, макар че в себе си продължавах да се сърдя на неумолимия капитан. Освен това... защо да не си призная! Любопитството ми беше силно възбудено. Аз предчувствах някаква тайна в дъното на душата на капитана и би ми доставило голямо удоволствие да я разгада. Странния обрат, който прие нашият разговор, името на Артър Пим, произнесено тъй неочаквано, разпитванията за Нантъкит, увереността на капитана, че американската ескадра няма да отиде по-далеч на юг от... Кого именно имаше предвид капитан Лен Гай? Всичко това даваше богата храна за такъв любопитен ум, като моят...

Когато се върнах вкъщи, Аткинс веднага ме обсипа с въпроси за резултатите от моите лични преговори с капитана. Моят отговор, както забелязах, много учуди хазяина ми. Той не можеше да разбере, защо именно ми отказваше капитанът! Странно упорство! Той не можеше да познае своя стар приятел! Освен това – а то вече засягаше само него и то много чувствително – сега в „Зеления корморан“ не се отбиваха нито матроси, нито офицери от „Халбран“, докато през миналите години това ставаше редовно.

По всяка вероятност капитанът бе дал някакво ново разпореждане.

В продължение на следващите три дни – 10-и, 11-и и 12-и август, на брега се извършваше обикновената работа по попълването на припасите и поправката на кораба. Офицери и матроси работеха усърдно, без шум и викове, които почти винаги, се чуваха на търговските кораби по време на работа в пристанището. Очевидно командирът на „Халбран“ бе приучил към дисциплина екипажа и го държеше в ръцете си. Изключение правеше, изглежда, само боцманът, който обичаше да се смее, да се шегува, и можеше да бърби без да млькне, а може би езикът го сърбеше само когато слезеше на брега.

Най-после стана известно, че заминаването на брига е определено за 15-и август и до последния ден аз няхах никакво основание да разчитам, че капитан Лен Гай ще промени решението си и ще ме приеме на кораба.

Впрочем, аз и не мислех вече за това и напълно се примирих с неуспеха си. Изгубих дори всякаква охота да говоря за това, а още по-малко – да се оплаквам от капитана. Ако мистър Аткинс ми бе предложил услугите си да възобнови ходатайството си, аз сигурно бих му отказал. Когато случайно се срещнем с капитан Лен Гай на пристанището, и двамата се преструвахме, че не се познаваме и никога не сме се виждали до сега. Той минаваше на една страна, аз – на друга. Обаче трябва да отбележа, че на два пъти при нашите срещи ми направи впечатление, че той не минаваше съвсем равнодушно край мен. Стори ми се дори, че искаше да ме заговори, но не го направи, а аз не бях такъв човек, който би го спрял за ново обяснение. Освен това още същия ден научих, че Фенимор Аткинс, въпреки моята формална забрана, беше молил още веднъж капитана за мен, но разбира се, безрезултатно. Това беше вече „решено“, както казал капитанът, а в същото време боцманът беше на съвсем друго мнение.

В разговор с съдържателя на „Зеления корморан“ той твърде авторитетно заяви на Фенимор Аткинс, че „играта не може да се счита за съвсем загубена“.

– Твърде възможно е – твърдеше той, – капитанът да не е казал още последната си дума!

Вечерта на 14-и август, към седем и половина часа, когато нощта покриваше вече островите, аз скитах след вечеря по пристанището откъм северната страна на залива. Времето беше сухо, звездите светеха, въздухът беше студен, мразът щипеше лицето. При такива условия разходката, разбира се, не можеше да продължи много.

Приблизително след половин час вече бях тръгнал към „Зеления

корморан“, когато изведнъж видях насреща си някакъв човек, който ми на покрай мене, след това пак се върна и се спря.

Нощта беше доста тъмна и аз не можах веднага да различа лицето на непознатия. Но по гласа, по характерния шепот, го познах начаса. Пред мен стоеше капитан Лен Гай.

– Мистър Джорлинг – каза ми той, – утре „Халбран“ ще разпъне платна... утре сутринта... с прилива...

– Защо ми съобщавате това – възразих аз, – след като ми отказахте?

– Сър, аз обмислих вашата молба и ако вие още не сте се отказал, елате на брига в седем часа.

– Чудно нещо, капитане – отговорих аз. – Съвсем не очаквах нещо подобно от ваша страна.

– Аз премислих, повтарям ви, и ще добавя още, че „Халбран“ ще заmine направо за Тристан да Куния. Надявам се, че това е удобно за вас?

– Напълно, капитане! Утре сутринта в седем часа ще бъде на кораба.

– Вашата каюта е вече съвсем готова.

– Що се отнася до плащането... – казах аз.

– За това ще поговорим после – прекъсна ме капитан Лен Гай, – и, надявам се, няма да се пазарите много с мене. И тъй, до утре.

– До утре.

Моята ръка се протегна към този странен човек, за да затвърди нашия договор. Вероятно тъмнината му попречи да види жеста ми, понеже той не отговори на него и бързо се отдалечи към своята лодка, която го откара на брига с няколко удара на греблата.

Бях много учуден и в също такава изумление поставих мистър Аткинс, когато влязох в „Зеления корморан“ и му съобщих новината.

Приготовленията си за път свърших много скоро, може би защото не обичам да пътувам с голям багаж – бих могъл да направя околосветско пътуване с раница на рамо и малък куфар в ръка. Най-тежките ми вещи бяха кожените дрехи, каквито непременно трябва да носи всеки, който пътува в много високи ширини.

На следващия ден, 15-и август, още рано преди съмване се простих с честния и достоен Аткинс. Не можех да се нахваля с услужливостта и вниманието на моя съотечественик, който се бе заточил на тези „Острови на отчаянието“, където той сам и цялото му семейство, всъщност, живееха щастливо. Добрият ханджия явно беше много трогнат от моята благодарност. Той пожела да ме изпрати до кораба, за да се прости с капитан Лен Гай и боцмана. На пристанището чакаше лодка, която ни

откара до брига, който вече се бе обърнал около котвата си от прилива.

Първото лице, което срещнах на палубата, беше Хърлихърли. Той ми хвърли победоносен поглед.

Капитан Лен Гай почти веднага се показа на палубата. Аз никак не се зачудих, че той очевидно дори не забеляза моето присъствие.

Пригответоленията за вдигане на котвата вече бяха започнали, платната бяха извадени от калъфите, въжетата изопнати.

Мистър Аткинс се приближи до капитан Лен Гай и произнесе ласкаво:

– До следващата пролет!

– Ако е рекъл Бог, мистър Аткинс!

Те си стиснаха ръцете. След това боцманът на свой ред стисна ръката на стопанина на „Зеления корморан“, когото после лодката откара обратно на пристанището.

В осем часа, щом приливът значително се засили, „Халбран“ разпусна най-долните платна, направи завой, за да поеме надолу по залива на Кристмас Харбър, тласкан от слабия северен ветрец, и когато излезе в открито море, се отправи на северозапад.

Привечер в мъгливата далечина изчезнаха белите върхове на Кергеленските хълмове, високи до 800–1000 метра над морското равнище.

IV

Малцина навярно са имали щастието да започнат пътуването си при по-благоприятни условия от мене! По някаква случайност, вместо да чакам още няколко седмици в Кристмас Харбър, аз стоях на палубата на шхуната на капитан Лен Гай и свежият попътен ветрец, издувайки платната, бързо ни носеше по леко вълнуващата се повърхност на океана със скорост 14–15 възли².

Вътрешността на „Халбран“ напълно съответстваше на неговата външност: ред и образцова чистота. Матросите бяха всичко осем души: Мартин Холт, Харди, Роджърс, Дреп, Френсис, Грейсън, Бъри и Стърн, всичките англичани, смели момци, отлично владеещи работата си и при това съвсем подчиняващи се на суровите изисквания на дисциплината.

Трябва да отбележа преди всичко, че тези хора бяха дисциплинирани не поради желязната ръка на капитана, а благодарение на волята на друг човек, на когото всички се подчиняваха безпрекословно. Този човек беше помощникът на капитана, лейтенант Джим Уест, човек приблизително на 30–32 години.

По време на пътешествията си по всички океани нито веднъж в живота си не бях срещал човек с такъв целенасочен характер. Джим Уест се беше родил на морето и бе прекарал детството си на товарна ладия, която принадлежала на баща му, и на която живеело цялото му семейство. От най-ранно детство той не беше дишал друг въздух освен соления въздух на Ламанша и Атлантическия или Тихия океан. Когато престояваха в някое пристанище, той слизаше на брега само когато му го налагаше службата. Моряк по душа, той не признаваше друг живот, освен живота по море. Когато не плаваше в действителност, той плаваше във въображението си. Започнал беше службата си като юнга, а след това постъпил във военната флота като матрос, след това станал младши унтерофицер, после боцман, по-късно лейтенант на „Халбран“ и вече цели десет години изпълняваше длъжността помощник на капитан Лен Гай.

А ето и кратко описание на външността на лейтенанта: среден ръст, малко сух, цял от нерви и мускули, силен, отличен гимнастик. Неговите зорки моряшки очи можеха да виждат добре и при ярка слънчева светлина и да пронизват нощната тъмнина, гъста коса, силно загоряло, почти бронзово лице, бръснато, с правилни черти – изобщо, една от онези

2. Морският възел е равен на 1,852 км.ч.

физиономии, които ви поразяват от пръв поглед с необикновена енергия, смелост и страшна физическа сила.

Джим Уест говореше малко и то само тогава, когато го питаха. Даваше заповеди със звучен глас, като произнасяше отчетливо всяка дума и очевидно се стареше да командва тъй, че да го разбират веднага. И моряците го разбираха.

В заключение ми остава да спомена за още една личност, която изпълняваше длъжността на готвач или кок. Той беше негър от африканския бряг, на име Ендикот, тридесетгодишен. Боцманът и негърът много добре се разбираха и често разговаряха надълго, като добри приятели.

Отплаването на „Халбран“ стана при най-благоприятни условия. Студът наистина беше още твърде силен, понеже в Южното полукълбо, под 47 паралел, през август зимата все още продължава да държи в окови тази част от Индийския океан, обаче морето беше чудесно и попътният вятър постоянно духаше от изток-югоизток.

На брига животът течеше по правилата, по установения завинаги ред, много просто и – което е особено важно в морето – еднообразно, макар че и това имаше своята прелест. Пътуването при такива условия дава възможност човек да си откъхне, да се успокои след неспокойния живот на брега – и аз бях доволен от положението си. При неравномерното поклащане на брига над спокойните вълни не дремеше може би само моето любопитство и трябва да си призная, че много ми се искаше да разбера причината, която накара капитан Лен Гай да промени първоначалното си решение по отношение на мен.

На 18-и август след обяд дежурните съобщиха за появата отляво на групата острови Крозе. На следващия ден задминахме островите Посесион и Швейне, посещавани само през риболовния сезон. Единствените им обитатели през това време бяха птиците, орляци пингвини и чиониси, които китоловците бяха нарекли „бели гълъби“ поради начина им на летене. През цялото време, докато минавахме покрай островите Крозе, аз не слизах от палубата и се любувах как водата от ледниковите върхове се спускаше на потоци към морето и образуваше красиви водопади. След това всичко се сля в мъгливата далечина.

Приближаването до суша винаги нарушава обикновения ритъм на живота на кораба и се превръща в истинско събитие. Кой знае защо ми дойде на ум, че за капитан Лен Гай се представя удобен случай да наруши своето мълчание и да влезе в разговор със своя пасажер. Но той не го направи.

Ако се изпълнеше предсказанието на боцмана, нямаше да минат и

три дни и на северозапад щяха да се забележат върховете на остров Марион и остров Принц Едуард. Впрочем, както ми казваше боцманът, капитанът нямал намерение да се отбива там. „Халбран“ щеше да си набави прясна вода в Тристан да Куня.

Затова започнах да мисля, че еднообразният ход на живота на брига няма да бъде нарушен през цялото пътуване от никакво важно събитие. Но както се оказа впоследствие, бях се излъгал. Сутринта на 20-и август, когато Джим Уест стоеше на пост след първото наблюдение на часовия ъгъл, капитан Лен Гай, за мое голямо учудване, се качи на палубата и се спря на задната ѝ част.

Аз стоях до борда и може би затова не бях забелязан от капитана. Дали беше така наистина или не, не зная, но мога с увереност да кажа само, че моето присъствие не привлече вниманието му. Аз от своя страна също реших да се интересувам от него толкова, колкото и той от мене, и спокойно стоях на мястото си.

Капитан Лен Гай направи няколко крачки по палубата, наведе се през борда, погледна дългата бразда, която се проточваше след кормилото и наглед много приличаше на бяла дантелена лента.

Тук, ако той заговореше, би могъл да го подслуша само един човек – кормчията, морякът Стърн, който с ръце на колелото, задържаеше „Халбран“ и не му позволяваше да завива настрани.

Впрочем, доколкото можах да забележа, капитан Лен Гай очевидно никак не се боеше от това, тъй като смело се приближи към мен и със своя шепнещ глас произнесе:

– Сър... бих желал да поговоря с вас...

– Слушам ви, капитане.

– Не направих това досега, понеже... по природа съм неразговорчив... Признавам. И после, може би, ще ви се стори неинтересен самият предмет на разговора...

– Напразно мислите така – възразих аз, – разговорът с вас не може да бъде неинтересен за мене.

Струва ми се, че той не намери нищо иронично в този отговор, или поне не го показва.

– Слушам ви – добавих.

Капитан Лен Гай явно се колебаеше и приличаше на човек, който след като се е решил да направи много важно признание, изведнъж се разколебава и мисли дали няма да е по-добре да отложи за известно време разговора.

– Мистър Джорлинг – попита той, – не ви ли е идвал на ум

въпросът, защо промених решението си относно вашето приемане?

– Разбира се, да. Доста дълго търсих обяснение на това, но не намерих, капитане. Може би вие, като англичанин... понеже имахте работа не със съотечественик... не ви се искаше...

– Мистър Джорлинг, аз в края на краищата се съгласих да ви приема за пасажер на „Халбран“ именно затова, защото сте американец, а не англичанин.

– Защото съм американец ли? – повторих аз много учуден.

– А още и заради това, че сте от Кънектикът...

– Признавам си, сега вече съвсем не разбирам.

– Ще разберете, когато добавя, че аз си помислих, че щом вие сте от Кънектикът и сте бил на остров Нантъкит, то твърде възможно е да познавате семейството на Артър Гордън Пим.

– Героят, чиито чудни приключения така талантиливо е описал нашият знаменит поет Едгар По?

– Да, сър. Едгар По е писал своя разказ въз основа на ръкопис, в който са били изложени всички подробности на това необикновено и злополучно пътешествие из Южния ледовит океан!

За миг помислих, че сънувам всичко това, толкова ме учудиха думите на капитан Лен Гай. Нима той вярваше в съществуването на ръкописа на Артър Пим? Та нали сюжетът на романа на Едгар По е фантастичен, макар самият роман да е написан възхитително от един от най-знаменитите наши американски писатели! И ето изведнъж съвсем разумен човек взема този плод на фантазията на писателя за действителност!

Аз мълчаливо и с почуда гледах капитана и в същото време неволно се питах дали не е ли луд?

– Чухте ли моя въпрос? – продължи капитан Лен Гай настойчиво.

– Да, разбира се, капитане... разбира се... само не зная правилно ли ви разбрах?

– Ще го повторя още веднъж в по-ясна форма, мистър Джорлинг, понеже много желая да получа от вас определен отговор.

– Много ще се радвам, ако ми се удаде.

– И тъй, питам ви, познавали ли сте лично в Кънектикът семейство Пим, което живее на остров Нантъкит и има родство с един от най-уважаваните представители на страната? Бащата на Артър Пим, доставчик на флотата, се е смятал за един от най-главните търговци на острова. Именно неговият син попаднал във водовъртежа на онези странни приключения, описанието на които Едгар По е слушал от собствените му

уста.

– Би било още по-странно, капитане, тъй като цялата тази история е създадена от могъщото въображение на нашия велик поет. Тя е просто съчинена.

– Просто съчинена?

Лен Гай произнесе тези думи с възходяща интонация и сви рамене.

– И тъй – продължи той, – вие не вярвате, мистър Джорлинг...

– Попитайте, когото искате, и всички ще ви отговорят същото, капитан Гай. Вие сте първият човек, от когото чувам, че това съвсем не е най-обикновен роман.

– Е, тогава изслушайте ме, мистър Джорлинг, защото въпреки че този роман – както го наричате вие – се появи едва миналата година, той все пак е самата действителност. Въпреки това, че са минали единадесет години от времето, когато са станали тези събития, за които се разказва в този роман, то те са съвършено истински, и загадката все още си остава неразрешена, а може би и никога няма да бъде разгадана!

Този капитан Лен Гай беше наистина луд и се намираще под влияние на пристъп, който затъмняваше умствените му способности! За щастие, макар той и да беше безумен, Джим Уест можеше без затруднение да го замести и самостоятелно да командва кораба. Впрочем, на мене ми оставаше само да го слушам, а понеже познавах романа на Едгар По, защото не само го бях чел, но дори няколко пъти го бях препрочитал, и ми беше любопитно какво щеше да каже за него нещастният капитан.

– Е, какво, мистър Джорлинг – продължи той по-рязко. Гласът му трепереше и това издаваше известното нервно напрежение, което го беше обзело. – Вие и сега ще продължавате да ме уверявате, че не сте познавал семейството на Пим, не сте ги срещал нито в Провидънс, нито в Нантъкит?

– И никъде другаде – отговорих аз.

– Добре! Само че не говорете толкова уверено, че това семейство не е съществувало, че Артър Гордън Пим е мит, че неговото пътешествие е просто измислено от Едгар По! Да! Може ли да се допусне, че човек – пък бил той и самият ваш Едгар По – е бил в състояние да си въобрази, да измисли, да създаде...

При постоянно усилващото се вълнение на капитан Лен Гай аз реших да не го дразня с противоречия и го слушах, без да го прекъсвам нито с дума.

– Сега, сър – продължи той, – запомнете добре фактите, които ще ви съобщя. Те са убедителни, а фактите, както ви е известно, не могат да

се оспорват. Вие можете да мислите всичко, каквото обичате, но надявам се, няма да ме накарате да съжалявам, че се съгласих да ви приема на „Халбран“!

Аз бях предупреден както трябва, и направих знак на съгласие. Факти... факти, създадени от фантазията на полуразстроен мозък! Това обещавахе да бъде интересно.

– Когато през 1838 година романът на Едгар По излезе от печат, аз бях в Ню Йорк... – продължи капитан Лен Гай. – Веднага заминах за Балтимор, където живееше семейството на писателя, дядото на когото е служил като генерал по време на войната за независимост. Вие допускате, надявам се, съществуването на семейство По, макар да отричате съществуването на семейство Пим?

Мълчах, предпочитайки да не прекъсвам блънхването на моя събеседник.

– Аз проучих – продължи той, – някои подробности за живота на Едгар По. Показаха ми къщата му. Отидох да го потърся. Първо разочарование: оказа се, че той отпътувал от Америка и не можах да го видя!

Помислих си, че това наистина беше много печално, понеже Едгар По притежаваше необикновена способност за изучаване на разни видове безумия и би могъл да намери в нашия капитан един от най-интересните типове!

– За нещастие – продължи капитан Лен Гай, – аз не само не можах да видя Едгар По, но не можах да видя и Артър Гордън Пим. Този смел пионер на антарктическите страни беше умрял, както съобщаваше американският писател в края на разказа за неговите приключения. За смъртта на Пим обществото научи от вестниците.

Капитан Лен Гай казваше истината, но аз, както и всички читатели на романа, бях уверен, че съобщението за смъртта на Пим е само ловка игра на писателя. Според мен, като не е могъл или не е смеел да даде развързката на такава необикновена творба на въображението, авторът нарочно е обявил, че трите последни глави не са му били предадени от Артър Пим, който внезапно починал при твърде плачевни обстоятелства, които той, впрочем, не съобщаваше.

– И тъй, – продължи капитан Лен Гай, – Едгар По отсъстваше, Артър Пим беше умрял, и за мен оставаше само едно: да намеря човека, който е бил спътник на Артър Пим, т.е. да намеря самия Дърк Питърз, който бил с него до последната завеса във високите ширини, откъдето и двамата се върнали... По какъв начин? Това никой не знае. Разказът не дава обяснения и по много други въпроси. Впрочем, Едгар По уверява,

че Дърк Питърз би могъл да съобщи по-подробни сведения за онова, което не бе влязло в записките на Артър Пим, и при това се съобщаваше, че той живее в Илинойс. Аз без да се бая много, заминах за Илинойс. Пристигнах в Спрингфийлд и започнах да разпитвам за този човек, метис от индианско потекло... той живееше в малкото селище Вандалия... аз отидох там...

– И навярно не го намерихте? – прекъснах го аз с усмивка.

– Второ разочарование: нямаше го там, или по-право, нямаше го вече там, мистър Джорлинг. Дърк Питърз, както се оказа още преди няколко години напуснал Илинойс и даже Съединените щати и заминал неизвестно къде. Но аз говорих във Вандалия с хора, които го познаваха и на които той разказвал своите приключения. Той обаче нито дума не беше казал за интересувашата ме развръзка, тайната за която се намира само в неговите ръце!

Какво означаваше това? Че този Дърк Питърз беше съществувал наистина... и че може би е още жив? Бях готов да се хвана на въдицата, тъй майсторски хвърлена от командира на „Халбран“! Да, малко остана да повярвам и аз!

Ето значи каква нелепа история занимаваше мозъка на нещастния капитан Лен Гай! Той бе си въобразил, че е ходил в Илинойс, че е видял във Вандалия хора, които познавали Дърк Питърз!

Не исках да противореча на капитана и се престорих, че съм повярвал на всичко, което той ми говори, дори след като добави:

– Трябва да ви е известно, мистър Джорлинг, че в романа между другото се разказва за една бутилка, в която било пхнато запечатано писмо и което капитанът на кораба, с който заминал Артър Пим, заровил в подножието на един от хълмовете на Кергелен?

– Да, в романа става дума за това... – отговорих.

– И ето аз, при едно от последните си пътувания там, потърсих мястото, където предполагам, че е тази бутилка. Намерих я, а в нея и писмото. В това писмо се съобщаваше, че капитанът и неговият пасажер Артър Пим ще положат всички усилия, за да достигнат крайните предели на Антарктическият океан!

– Вие намерихте тази бутилка? – попитах аз силно заинтересуван.

– Да!

Внимателно погледнах своя събеседник. Той беше стигнал до положението да вярва, както повечето побъркани на една тема, в своите собствени измислици.

Исках да го накарам да ми покаже това писмо, но размислих – нима

той не би могъл сам да го напише? И му отговорих:

– Наистина, много жалко, капитане, че вие не сте могъл да срещнете Дърк Питърз във Вандалия! Той поне би ви съобщил по какъв начин Артър Пим и той са се върнали от там... нали помните, в предпоследната глава, те там и двамата... пред бялата мъглива завеса... лодката им лети към бездната на водопада... в същата минута, когато пред тях застава обвита в мъгла човешка фигура... След това вече нищо... нищо, освен две линии, които се пресичат в една точка...

– Вярвайте, сър, аз самият много съжалявам, че не можах да намеря Дърк Питърз! Интересно би било да се узнае как са завършили тези необикновени приключения! Но струва ми се, че за мене е по-важно да узная съдбата на останалите.

– Останалите? – извиках аз, забравил всяка предпазливост. – За кого говорите?

– За капитана и екипажа на английския бриг, който приел Артър Пим и Дърк Питърз след ужасната катастрофа на „Гремпъс“, и който ги прекарал през полярния океан до остров Тсалал.

– Мистър Лен Гай – забелязах аз, – навярно тези хора са загинали, едни по време на нападението на кораба, други при изкуственото срутване, устроено от туземците на Тсалал.

– Кой знае, мистър Джорлинг – възрази капитан Лен Гай с изменен от вълнение глас, – може би някой от тези нещастници е останал жив? Може би някой е успял да се спаси и да избяга от туземците?

– Във всеки случай – възразих аз, – дори и да е успял някой да се спаси, трудно е да се допусне, че е останал жив досега, тъй като оттогава са изминали повече от единадесет години!

– Сър – отговори Лен Гай, – така както Артър Пим и Дърк Питърз са намерили средства да живеят сред тези антарктически страни, защо и техните спътници, ако не са избити от туземците, да не могат да достигнат съседните острови, които са видели още по-рано, по време на пътуването си! И защо тези нещастни мои съотечественици да не могат да се настанят там? Може би някои от тях още чакат помощ.

– Това ви говори само вашето добро сърце, капитане – отговорих аз, като се мъчех да го успокоя. – Според мен, абсолютно невъзможно е...

– Невъзможно! А ако станеше такова събитие, ако съществуваше неопровержимо доказателство, че тези хора са живи, захвърлени от съдбата и чакат помощ от хората? Нима и тогава би се намерил човек, който въпреки всичко би отговорил, че е невъзможно?

С тези думи капитан Лен Гай, задушаван от ридания, се обърна към юг и сякаш се мъчеше да проникне с поглед в далечния хоризонт.

Аз неволно се питах какви необикновени обстоятелства в живота на капитана са предизвикали това силно умствено разстройство? От чувство на човеколюбив ли, стигнало до безумие, се интересувахте той от тези несъществуващи жертви на корабокрушение?

В това време капитан Лен Гай се приближи до мен, постави ръка на рамото ми и прошепна на ухото ми:

– Не, мистър Джорлинг, не! Досега никои не е казал последната дума за съдбата на екипажа на „Джейн Гай“!

Той си отиде.

„Джейн Гай“ – с това име Едгар По бе нарекъл брига, който спасил Артър Пим и Дърк Питърз от отломките на „Гремпъс“ – капитан Лен Гай произнесе това име за пръв път в края на нашия разговор.

Странно, помислих си аз, капитанът на „Джейн Гай“ също се казва Гай... и корабът е английски, както и този! Но какво заключение може да се изведе от това? Капитанът на „Джейн Гай“ никога не е съществувал, освен във въображението на Едгар По, а капитанът на „Халбран“ е жив-живеничък... И двамата имат само еднакво фамилно име Гай, което е много разпространено във Великобритания. Сега аз съм почти убеден, че именно случайното сходство на имената е повлияло на разсъдъка на нашия нещастен капитан. Той си бе въобразил, че е роднина на семейството на капитана на „Джейн Гай“. Да! Ето кое го беше довело до това състояние и защо той се измъчваше за съдбата на въображаемите пострадали пътешественици.

След един ден, на зазоряване, видяхме отляво остров Марион и вулкана на него, който се издига в южния му край, а след това отдясно се показаха и първите очертания на остров Принц Едуард.

На следния ден „Халбран“ се отправи на северозапад, към най-крайния паралел на Южното полукълбо, който трябваше да достигне, без да спира.

V

Ето кратко изложение на романа на нашия знаменит американски писател, печатан за пръв път в Ричмънд под заглавие: „ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА АРТЪР ГОРДЪН ПИМ.“

Едгар По води разказа от името на главното действащо лице. В самото начало на предисловието Артър Пим, героят на романа, разказва, че след като се върнал от Антарктическото море, той се запознал с Едгар По, който отдавна издавал списание, и му предоставил да издаде „под булото на измислица“ всички подробности за пътешествието и приключенията му.

Както е известно вече от моя разговор с капитан Лен Гай, Артър Гордън Пим се родил в Нантъкит, дето се и учил в Ню Бедфордското училище до 16-годишна възраст. След това постъпил в академия, където се сблизил много със сина на капитан на кораб, Огастъс Барнард, който бил много пътешествал и през свободните часове разпалвал въображението на Артър Пим с разкази за своите пътешествия. У Артър Пим се зародил непреодолим стремеж към смелите пътешествия и почти инстинктивно влечение към неизследваната част Антарктическия пояс.

Огастъс Барнард и Артър Пим извършили първото си пътешествие на лодката „Ейриъл“, която принадлежала на семейството на последния. Вечерта на един студен октомврийски ден, и двамата малко пийнали, спускат тайно лодката, разпускат платната и смело потеглят в открито море.

Когато лодката била далеч от брега, се разразила ужасна буря. Полупияните младежи не забелязали приближаващата опасност и сладко спели, люлени от вълните. Вятърът разкъсал платната и отнесъл всички мачти. Върхът на злополучието им настъпил, когато лодката налетяла на един голям кораб, който минал над „Ейриъл“ като през треска или перце. Двамата пътешественици преживяли доста тежки минути, докато били измъкнати полумъртви на един кораб и закарани в Нантъкит.

Това приключение не охладило у младите хора страстта към пътешествията. След осем месеца една фирма изпратила кораба „Гремъпс“ на лов за китове в южните морета. За капитан на кораба бил поканен бащата на Огастъс. Синът тръгвал с него и усърдно увещавал Артър Пим да ги придружи.

Най-после Артър Пим решил да замине тайно от домашните си, а

също от мистър Барнард, който, разбира се, не би го приел без съгласието на родителите. И ето Артър Пим съобщава на родителите си, че един приятел го кани за няколко дена на гости, и заминава. Той се качва на брига две денонощия преди отпътуването, промъква се незабелязано и се скрива в предварително приготвено за него от Огастъс скривалище, за което, разбира се, не е знаел нито капитан Барнард, нито някой от екипажа. Това скривалище, в което Огастъс предварително поставил дюшек, одеяло, кана вода, сухари, колбаси, кибрит и писмени принадлежности, представлявало просто сандък в трюма, който се отварял отстрани, а самият трюм бил свързан с каютата на Огастъс чрез хоризонтална врата.

Още в началото Артър Пим почувствувал люлеенето на кораба, което било поносимо докато бригът бил в пристанището, но когато корабът излязъл в откритото море, станало нетърпимо. Артър излязъл от своя сандък, минал пипнешком през трюма и се опитал да отиде при своя приятел, но вратата била заключена и той трябвало да се върне.

Така минали няколко дни, а Огастъс Барнард все не се показвал. Страшната жега и задушливият въздух започнали да измъчват Артър. Той взел дори да бълнува. Напразно търсел местенце в препълнения с бъчви и всевъзможен товар трюм, където да можел да диша свободно. При един припадък му се сторило, че се намира в ноктите на лъв и от страх закрепял, но след това изгубил съзнание. После се оказало, че това на гърдите на Артър Пим не било лъв, а малкото му кученце Тигър, което Огастъс незабелязано докарал на кораба.

И тъй, затворникът имал другар. Но за нещастие докато Пим лежал в безсъзнание, кучето изпило всичката вода от каничката и когато Пим поискал да утоли жаждата си, нямало нито капка вода. С големи усилия той пак се добрал до вратата под каютата на Огастъс, обаче не можал да я отвори. Някаква тежка желязна маса била затиснала вратата и в пълно безсилие той се върнал в своя сандък.

И стопанинът, и кучето умирали от жажда. Когато веднъж Артър Пим погладил кучето, той съвсем неочаквано напилал канапче около тялото му. На това канапче било привързано парче хартия. Артър Пим бил толкова слаб, че почти умираше от изтощение и недостиг на чист въздух, но с последни усилия той взел парче фосфор, натъркал с него хартията и пред очите му се появили страшни думи, откъслек от фраза, която фосфорът осветил само за четвърт секунда: „... кръв... не излизай... от това зависи спасението на живота ти...“

Артър Пим лежал в полузабрава на своя дюшек, когато чул някакво

скимтене, прекъслечно дишане... това бил Тигър, който се задъхвал, очите му горели като въглени в тъмнината, а зъбите му скърцали... бил побеснял!

Страхът удесеторил силите на Артър, той се увил с одеялото, което вече разкъсвали острите зъби на кучето, спуснал се навън от скривалището си, а вратата веднага се затворила над Тигър, който беснеел вътре.

– Артър Пим започнал да пълзи в трюма, докато му се завило свят и той паднал на един денк. В минутата, когато вече бил готов да изпусне последна въздишка, той чул, някъде наблизко да произнасят името му... до устните му била поднесена бутилка с вода, която изпил до капка.

След няколко минути в един ъгъл на трюма, на светлината на таен фенер, Огастъс Барнард разказвал на своя приятел събитията, които станали на кораба скоро след излизането му в открито море.

Екипажът на „Гремпъс“ се състоял от 36 души, заедно с капитана и сина му. Огастъс Барнард няколко пъти се мъчил да проникне при своя приятел, но безуспешно. След три-четири дни на брига избухнал бунт. Душата на заговора бил готвачът-негър. Били избити повечето моряци, които останали верни на Барнард, а капитанът заедно с четирима матроси бил изхвърлен в малка лодка близо до Бермудските острови. Самият Огастъс Барнард навярно не би избегнал смъртта, ако старият лотаджия на „Гремпъс“ – метисът Дърк Питърз, не се бил застъпил за него.

„Гремпъс“ се отправил на югозапад под командата на подшкипера, който имал намерение да стане пират и да започне грабежи в южните морета.

При тези печални обстоятелства Огастъс Барнард много искал да се скрие в скривалището на Пим, но бил затворен в подводната част на кораба и окован във вериги, а готвачът му заявил, че ще излезе от своя затвор „когато бригът престане да бъде бриг“. Обаче след няколко дни Огастъс успял да се освободи от веригите на ръцете си и прерязал преградата, която го отделяла от трюма. Тигър усетил близостта на господаря си и това дало на Огастъс идеята да привърже на шията на кучето записка до приятеля си: „Написах това с кръв. Не излизай... от това зависи спасението на живота ти...“

Най-после, когато Артър Пим избягал от кучето и се залутал из трюма, приятелят му успял да го намери.

След това Огастъс Барнард съобщил, че между бунтовниците нямало съгласие. Едни искали да водят „Гремпъс“ към островите Зелени нос, други – в това число и Дърк Питърз – решили да заминат към островите на Тихия океан.

Огастъс си спомнил за Тигър, който още не бил побеснял, а само бил изпаднал в силна възбуда поради ужасната жажда. Той бил спасен.

Оставането в трюма било много опасно, понеже товарът бил разположен много небрежно и често при клатушкането бъчвите и денковете падали и се търкаляли ту на една, ту на друга страна, та двамата приятели едва се добрали до едно безопасно ъгълче.

Дърк Питърз продължавал да се отнася все така дружелюбно със сина на капитан Барнард. На брига останали всичко 13 души, заедно с Артър Пим.

Неочаквано започнала страшна буря. „Гремпъс“ бил подхвърлян от вълна на вълна като треска и накрая бил пробит на няколко места. Трябвало да работят непрекъснато с помпите. Когато след три-четири дни опасността преминала, Дърк Питърз решил да се отърве от подшкипера. Огастъс Барнард му предложил услугите си.

На следния ден един от моряците, на име Роджърз, умрял в конвулсии, и всички на кораба били уверени, че е отровен от помощник-капитана. Този случай бил удобен, за да се почне борбата. Но Дърк Питърз, Огастъс Барнард и Артър Пим имали да се борят с деветима противници. Затова трябвало да действат крайно предпазливо.

Никой на кораба не подозирал присъствието на Артър Пим, и той намислил хитрост, която би могла да им помогне. Тялото на умрелия от отровата моряк лежало още на палубата, и Артър Пим решил, че ако облече неговите дрехи и се яви сред суверните матроси, страхът пред свръхестественото можел да парализира техните сили и да ги предаде във властта на Дърк Питърз.

Посред нощ Дърк Питърз излязъл при кормилото, нахвърлил се върху кормчията и го блъснал зад борда.

В общата каюта били събрани подшкиперът и останалите матроси – едни спели, други пиели и дрънкали глупости, като държали револверите и пушките си готови.

Появата на преоблечения Артър Пим произвела поразителен ефект. Като видял възкръсналия моряк, помощник-капитанът в ужас скочил от мястото си, размахал ръце и паднал мъртъв. Дърк Питърз в същата минута се нахвърлил върху останалите. Огастъс Барнард и Артър Пим не закъснели да последват примера му, а Тигър им помагал дейно. За няколко минути всички в каютата били избити или издушени, с изключение на моряка Ричард Паркър, когото сметнали, че могат да пощадят.

Така останали всичко четирима души да се борят с урагана, който свирепствал със страшна сила и мятал разнебитения кораб на всички

страни като перце, въпреки че водата в трюма вече достигала два метра и половина.

В романа са описани подробно борбата с бурята и страданията на Дърк Питърз и тримата му спътници в продължение на двадесет дни след тази ужасна нощ: ваденето на провизии от наводнения трюм, срещата с тайнствен, препълнен с трупове бриг, който заразявал въздуха и плувал като огромен ковчег накъдето го носел вятърът, мъките от глад и жажда, хвърлянето на жребий, според който Ричард Паркър трябвало да загине, за да спаси живота на останалите и т.н. При адската жега в този пояс липсата на вода причинява такива страдания, каквито не всеки човек може да изтърпи. Огастъс Барнард умрял... корабът се преобърнал и Артър Пим и Дърк Питърз се изкачили на подводната му част, където се хранели с мекотели, каквито обикновено се полепват по корабите, а наоколо цяло стадо акули жадно очаквали плячката си... Най-после наблизо се показал бригът „Джейн Гай“ от Ливърпул, под командата на Уилям Гай.

Дотук всичко е твърде правдоподобно, макар авторът да е посгъстил боите, но в следващите глави буйната фантазия увлича поета извън пределите на действителността.

Английският кораб, приbral Артър Пим и Дърк Питърз, скоро стигнал остров Принц Едуард, оттам островите Крозе и продължил към Кергелен, т.е. по същия път, по който се движеше „Халбран“, само че в обратна посока. Двамата спасени скоро се оправили и съвсем не мислели вече за понесените страдания. На островите Кергелен „Джейн Гай“ престоял три седмици и именно през това време капитанът на „Джейн Гай“ оставил на острова бутилката, в която неговият едноименник от „Халбран“ уж намерил писмото, в което се съобщавало за сведение на всички, че Уилям Гай имал намерение да проникне колкото е възможно по-далеч в Южния ледовит океан. На 12-и ноември корабът напуснал Кергелен и тръгнал на запад към Тристан да Куня. Там той пристигнал след две седмици, престоял една седмица и на 5-и декември тръгнал да дири островите Аврора на 53° южна ширина и 47° западна дължина, но не ги намерил.

На 12-и декември „Джейн Гай“ тръгнал към антарктическия пояс, а на 26-и от брига забелязали вече първите ледени планини над 73-ия паралел, а зад тях – непрекъснат лед.

От 1-ви януари 1828 година до 14-и януари изследователите се движали напред, пресекли полярния кръг и най-после, като заобиколили грамадно заето с лед пространство, излезли в свободно море, което им

се открило под 81° южна ширина при температура на въздух 8°C над нулата, а на водата – 1°C над нулата.

До това време, както е известно, никой от мореплавателите не успял още да проникне толкова далеч зад Южния полярен кръг. Но това е нищо в сравнение с онова, което се разказва по-нататък в романа.

Чудно е това море около полюса! Наоколо не се вижда нито една ледена планина. Безброй ята птици летят из въздуха. Най-после забелязват отляво земя. Това било малко островче, което те нарекли Бенет, в чест на един от собствениците на „Джейн Гай“.

След това, разбира се, колкото по на юг се спускал корабът, толкова по-малко ставало отклонението на стрелката на компаса, и в същото време температурата на водата постепенно се повишавала при постоянно ясно небе и лек северен вятър.

След известни промеждия на 18-и януари отново била забелязана земя.

Това било пак островче, което както се оказало, принадлежало към доста голям архипелаг.

Бригът се приближил до островчето и хвърлил котва. Спуснали лодки. Артър Пим и Дърк Питърз се настанили в една от тях и първи тръгнали към брега, но съвсем неочаквано те срещнали четири лодки, пълни с въоръжени хора – „нови хора!“ – казва Артър Пим.

Тези хора били чернокожи и дрехите им били ушити от кожи на някакви черни животни. Очевидно те дори нямали понятие за „белия цвят“. Тъй че ако през зимата тук валял сняг и околните острови се сковавали в лед, то и снегът, и ледът по тези места също трябва да са били черни! Всичко това, разбира се, е само въображение!

Жителите на острова не показали враждебни намерения, а постоянно крещели следните две думи: „ана-му-му“ и „лама-лама“. Когато лодките им дошли до кораба, капитанът разрешил на предводителя на диваците Ту-уит да се изкачи на палубата на „Джейн Гай“, и той го сторил, следван от двадесет туземци. Те се любували като деца на всички неизвестни за тях чудеса на цивилизацията и очевидно считали брига за живо същество, защото гладели и милвали въжетата и бордовете. Кормчията, упътван от диваците, закарал кораба между две скали в един залив, дъното на който било покрито с черен пясък. Този остров туземците наричали Тсалал. Дърветата, животните, скалите, всичко било особено тук. Дори в ручейте течала непрозрачна течност с някакви жилки, които ако бъдат прерязани с нож, не се сливали отново...

Пътешествениците извървели цели пет километра докато стигнали

до Клок-клок, главното селище на острова. Броят на жителите на това селище достигал до десет хиляди мъже, жени и деца.

През цялото време на престоя тук туземците не дали повод да се усъмнят в тяхното благоразположение към белите. Преди да отпътува капитан Уилям Гай пожелал за последен път да посети Клок-клок, но за всеки случай оставил шест души на кораба, като им заповядал да държат топовете готови, да вдигнат абордажните мрежи и да не допускат приближаването на туземна лодка до брига.

Ту-уит заедно със стотина воители повел гостите си по най-краткия път през една теснина между два хълма.

Когато стигнали до едно малко долче, което пресичало склона на единия хълм, Артър Пим се отбил за да си набере лешници, които висели на гроздове от един храст. Дърк Питърз и един матрос – Алън, последвали примера му. Когато и тримата весело тръгнали назад, внезапно силно сътресение на почвата ги повалило на земята. В същия миг с трясък се посипали парчета от скали. Нещастният Алън бил убит на място от голям куп камъни, а другите двама с голям труд се добрали до безопасния край на гористото долче, откъдето могли да видят цялата околна местност.

Било станало срутване – изкуствено срутване, устроено от туземците! Капитан Уилям Гай и двадесет и осем души моряци изчезнали, записани от повече от милион тонове пръст и камъни...

Цялата околност гъмжала от диваци, пристигнали от съседните острови специално за разграбването на „Джейн Гай“. Седемдесет лодки се спуснали към брига. От кораба ги посрещнали със залп от всички оръдия. Започнала жестока схватка. Туземците въпреки големите си загуби, се изкачили на кораба и го подпалили, а моряците избили. Пожарът стигнал до барутния склад, избухнал взрив, от който били убити около хиляда туземци, и толкова били ранени, а станалите се разбягали с викове: „Текели-ли! Текели-ли!“

Артър Пим и Дърк Питърз не се осмелили, разбира се, да напуснат убежището си и няколко дни се крили от туземците, докато най-после успели да се измъкнат оттам и се спуснали по склона на хълма. В същата минута били нападнати от трима диваци, но благодарение на това, че имали револвери и благодарение на необикновената сила на Дърк Питърз, четирима от туземците били убити. Петият започнал да моли за пощада и бегълците го повлекли със себе си към брега, където намерили лодка, натоварена с три големи костенурки. Двадесетина туземци се спуснали да ги гонят, но бегълците били много далече. Те скоро излезли

в открито море и се отправили на юг.

Било началото на март, т.е. началото на антарктическата зима. На запад се виждали пет или шест острова, но бегълците решили да не слизат никъде без крайна нужда. Артър Пим бил уверен, че към полюса температурата постепенно ще се повишава. На предната част на лодката издигнали платно, направено от ризите на Дърк Питърз и Артър Пим. Белият цвят на ризите правел силно впечатление на пленника, който се наричал Ну-Ну.

Цели осем денонощия продължило това странно плаване с помощта на слабия северен вятър под незалязващото слънце и по съвършено спокойното море, в което не се виждало парченце лед, тъй като температурата и на въздуха, и на водата била неизменно висока още от остров Бенет.

По-нататък Артър Пим и Дърк Питърз видели нещо, което би озадачило и най-самоуверения пътешественик. На хоризонта се очертавала необятно широка преграда. Това били леки полупрозрачни пари, а над тях като корона се люлеели във въздуха дълги лъчисти ивици, подобни на тези, които изпуска северното сияние.

Силното течение неудържимо влечело леката ладийка. Тя бързо летяла по вълнуващата се повърхност на водата, която била толкова гореща, сякаш се греела на огън. Отгоре падал белезникав прах и това още повече усилвало страха на Ну-Ну, който конвулсивно отварял устни над черните си зъби.

На 9-и март дъждът от пепел значително се усилил и температурата на водата се повишила толкова, че ръката не можела да стои в нея. Огромната завеса от пара, която покривала целия южен хоризонт, приличала на някакъв огромен праг, издигащ се в небесните висини. След дванадесет дни вечният ден шъл да се смени с непроницаема тъмнина...

Лодката се стремяла към водопада с неудържима бързина, причината за която изобщо не е обяснена в разказа на Артър Пим. Понякога завесата като че ли се раздирала и тогава пътешествениците виждали в този хаос някакви неясни мъгливи образи...

Над лодката в тъмнината преминавали ята гигантски птици с мъртвешка белота, които издавали един и същ тревожен вик: „Текели-ли“... Всичко това било тъй необикновено и действало тъй силно на ума на бедния дивак, че той не издържал и умрял просто от страх.

Подхваната от някаква невидима сила, лодката с шеметна бързина се хвърлила във водопада, където пред мореплавателите се отворила бездна, готова да ги погълне... Но ето, че пред тях се показала фигурата

на човек с гигантски ръст... И цветът на този човек бил бял, като сняг.

Това е съдържанието на този странен роман, роден от фантазията на най-великия поет на Новия свят. С това той завършва... или по-точно не завършва. Като не е бил в състояние да измисли подходяща развръзка за такива приключения – поне на мен така ми се струва – Едгар По направил най-добре, като прекъснал разказа уж поради внезапната смърт на автора на записките. При това, сякаш за утеха на читателя, гой обещава, че ако успее да намери последните две или три глави, те непременно ще бъдат напечатани.

VI

Плаването на „Халбран“ все още продължаваше при най-благоприятни условия – морето беше спокойно и духаше попътен вятър. Ако само не се променеше времето, щяхме да изминем разстоянието от Принц Едуард до Тристан да Куния за не повече от две седмици, както предполагаше боцманът.

Трябва да отбележа, че в продължение на следващите две седмици капитанът не заговори с мен за Артър Пим. Като че ли никога не беше ми и говорил за приключенията на този герой на южните морета. Впрочем, ако той не беше се отказал от надеждата да ме убеди в истинността на това, което се разказва в романа на Едгар По, това само би доказало, че дори да не е побъркан, то във всеки случай трябва да е много ограничен човек. Не разбирах как може разумен човек да взема така на сериозно тази фантастична приказка.

Дойде 3-ти септември. Ако не ни задържеше някаква непредвидена промяна в морето, след три дни нашият кораб щеше да бъде в пристанището.

Този ден, между 10 и 11 часа сутринта, аз се разхождах по палубата от носа до кормилото и обратно. Бригът тихо се плъзгаше по едва вълнуващата се океанска повърхност. Приличаше на голяма птица – като един от гигантските албатроси, видени от Артър Пим – която с широко разперени криле носеше целия екипаж в пространството. Да, за мечтателния ум това вече не е обикновено плаване, това е летене, а трептенето на платната – махане на криле!

Джим Уест стоеше до борда с далекоглед, долепен до очите и разглеждаше някакъв предмет, който плуваше на 4–5 мили от кораба и който матросите, надвесени през борда, сочеха с пръст.

Това бе някаква неопределена маса, заемаща пространство от десетина квадратни метра, с неправилна форма и изпъкналост в средата. Тя ту се повдигаше, ту се снишаваше заедно с вълните, които се движеха на северозапад.

Аз отидох на носовата част на кораба и внимателно започнах да разглеждам загадъчния предмет.

От мястото, където бях, се чуваше отлично разговорът на моряците, които много живо се интересуваха от всичко, което можеше да се види в океана.

– Съвсем не е кит – обяви Мартин Холт. – Той досега би изхвърлил вода вече два пъти, откакто го гледаме!

– Разбира се, не може и дума да става за кит – потвърди Харди. – Може би това е скелетът на някой напуснат кораб...

– Дявол да го вземе! – изръмжа Роджърс. – Да не дава Господ да налетим на него нощем! Можеш да си разбиеш черепа и да отидеш на дъното без да се усетиш!

– Вярно – добави Дреп. – Всички тези остатъци са много по-опасни от скала, защото днес са тук, утре – там, и няма начин да се опазиш от тях! Дойде Хърлихърли.

– Какво е това според вас, боцман? – попитах го аз, когато той се облегна на мен.

Хърлихърли внимателно гледа няколко минути и понеже корабът бързо се приближаваше към предмета, той можа да определи по-лесно какво имаше пред нас.

– Според мен, мистър Джорлинг – каза боцманът, – това не прилича нито на делфин великан, нито на части от кораб, а е чисто и просто ледена буца...

– Ледена буца! – извиках аз.

– Хърлихърли казва истината – потвърди Джим Уест. – Това е парче лед, донесено тук от течението.

– Не може да бъде! – продължих аз. – Парче лед, донесено до 45-и паралел!

– Това се случва, сър – отговори лейтенантът. – Такива ледени парчета се срещат понякога на една ширина с Капшад, според думите на един френски мореплавател, капитан Блосвил, който видял ледени късове на тази ширина през 1828 година.

– Във всеки случай той трябва да се стопи скоро – произнесох аз, учуден от това, че лейтенант Джим Уест ме удостои с такъв дълъг отговор.

– Той навярно и без това е много намалял, докато е дошъл дотук – потвърди лейтенантът.

– Този къс е всичко, което е останало от ледена планина, която навярно е тежала хиляди тонове.

Капитан Лен Гай излезе в този момент от каютата си и като видя групата матроси около Джим Уест, тръгна към тях.

След няколко думи, произнесени шепнешком, лейтенантът му предаде своя далекоглед.

Лен Гай го насочи към плаващия предмет, който сега беше на по-

малко от две мили разстояние от кораба, и го гледа една минута.

– Това е лед – каза той, – който за щастие се топи! „Халбран“ би могъл да получи много сериозни повреди, ако беше налетял на него през нощта.

Учуди ме вниманието, с което капитан Лен Гай наблюдаваше. Сякаш очите му не можеха да се отделят от далекогледа. Той стоеше съвсем неподвижно, като че ли беше закован за палубата. На загорялото му лице, както ми се стори, заигра подозрителна трескава червенина и от устните му се изтръгнаха някакви непонятни думи.

Минаха няколко минути. „Халбран“ се движеше много бързо и ледът скоро щеше да остане зад нас.

– Обърнете към леда – каза капитан Лен Гай, без да сваля своя далекоглед.

Аз разбрах, какво ставаше в ума на този човек, под влиянието на неговата *idée fixe*. Това парче лед идеше от онези места, които тъй неотстъпно влечеха самия капитан... Той искаше да го види по-отблизо... може би, той дори се надяваше да намери на него някакви следи...

По заповед на Джим Уест боцманът изви кораба и го насочи към леда.

Скоро ние бяхме на по-малко от миля от него и аз можех да виждам леда вече с просто око.

Както вече казах и както забелязах и моряците, централната издуптина се топеше от всички страни. Струйки вода се стичаха в морето. През септември слънцето тук е много силно и към края на деня навярно нищо нямаше да остане от това парче лед, донесено от течението до 45-ия паралел.

Капитан Лен Гай все още продължаваше да го гледа, без да има вече нужда от далекоглед. Можеше дори да се различи някакво чуждо тяло, което малко по малко се освобождаваше при топенето на леда – тъмен предмет върху бяла повърхност.

И какво беше нашето учудване, смесено с ужас, когато видяхме отначало ръка, след това крак, после труп и накрая глава!

В един момент дори ми се стори, че този човек се движи, протяга ръце към нас.

Моряците неволно извикаха и този вик непременно би трябвало да бъде чул от човека отсреща, ако само...

Не, това не беше жив човек, а труп, и той бавно се хлъзгаше по гладката повърхност на ледения къс.

Аз гледах капитан Лен Гай. Лицето му беше бледо, като на

мъртвеца върху леда.

Веднага бяха взети всички мерки, за да не оставят да падне във водата този нещастник, който, кой знае, може би още дишаше.

Спуснаха лодка. В нея се качиха боцманът и двама моряци. Джим Уест спря кораба, който застана почти неподвижен, като само се повдигаше и спускаше над големите вълни.

Аз следях с очи лодката, която внимателно се приближи до леда, подмиван от вълните.

Хърлихърли скочи върху него на такова място, което изглеждаше най-здраво, единият моряк последва примера му, а другият остана в лодката и я закрепил здраво в леда. След това боцманът и морякът се приближиха пълзешком до мъртвеца, хванаха го здраво за ръцете и краката и го занесоха в лодката.

С няколко замаха на греблата лодката се върна при кораба.

Поставиха замръзналия труп в подножието на една от мачтите. Капитан Лен Гай се приближи до него и дълго го гледа, сякаш размишляваше кой би могъл да бъде.

Това беше труп на моряк, облечен с груби дрехи. Нямаше съмнение, че смъртта му бе настъпила още преди няколко месеца, наскоро след като е бил отвлечен от леда в открития океан. Той изглеждаше не по-възрастен от четиридесет години, макар косите му да бяха побелели. Беше ужасно слаб – просто скелет, покрит с кожа. Навярно беше претърпял ужасни страдания по време на дългото пътешествие.

Капитан Лен Гай внимателно отмести замръзналите на челото на мъртвеца коси, повдигна главата му, отвори клепките, гледа дълго в мътните очи на покойника и най-после извика с ридание:

– Петерсън!... Петерсън!...

– Петерсън!... – извиках аз.

И стори ми се, че това име, макар да е много обикновено, ми напомняше нещо познато! Къде и кога бях чувал това име? Или може би го бях чел някъде?

В това време капитан Лен Гай бавно оглеждаше хоризонта и сякаш се готвеше да даде заповед да обърнат кораба на юг.

По заповед на Джим Уест боцманът бръкна в джоба на мъртвеца. Той извади от там нож, някакъв конец, празна табакера и бележник с кожена подвързия и с малък металически молив.

Капитан Лен Гай се обърна в мига, когато Хърлихърли подаваше бележника на лейтенанта, и каза:

– Дай го на мен.

В бележника бяха изписани няколко листчета, макар че написаното бе унищожено от влагата. Но на последната страница се виждаха думи, които можеха да бъдат разбрани, и можете да си представите какво възмущение ме обхвана, когато чух капитан Лен Гай да чете с треперещ глас:

– „Джейн Гай“... остров Тсалал... под 83... Там... единадесет години... капитанът... петима моряци останаха живи... Идете да ги спасите...

Следваше подпис: „Петерсън.“

Петерсън! Сега си спомних всичко... Той беше подшкиперът на „Джейн Гай“... Помощник-капитанът на кораба, който спасил Артър Пим и Дърк Питърз от развалините на „Гремпс“...

И тъй, значи всичко това беше истина? Значи Едгар По бе писал не като романист, а като историк? Артър Пим съществува, или по-право – беше съществувал... той, значи, не беше плод на фантазията на художника.

Започна да ми се струва, че ме е постигнала участта на Лен Гай и че аз също полудявам като него. Не! Аз просто бях чул неправилно... не бях разбрал добре. Тъй ми се беше сторило!

Как обаче да не обърна сериозно внимание на документалното доказателство, намерено в джоба на подшкипера от „Джейн Гай“, което неопровержимо потвърждава истинността на думите на Артър Пим? А после можеше ли да остане някакво съмнение, след като Джим Уест, развълнуван по-малко от всички останали, успя да разбере и прочете останалите части от изречения:

„На 3-ти юни течението ме отнесе на север от остров Тсалал!... Там останаха още капитан Уилям Гай и петима моряци от брига «Джейн Гай»... моят лед се носи от вятъра и течението през ледени пространства... Провизиите ми са много малко... 13-и юни... всичката ми храна се свърши... Днес, 16-и юни... ще умра...“

Значи тялото на Петерсън вече около три месеца се беше носило по вълните върху леда, който ние срещнахме на пътя си от Кергелен към Тристан да Куния! Ах, защо нямахме щастието да спасим помощник-капитана на „Джейн Гай“! Той би могъл да ни разкаже всичко, което не знаехме и което може би никога нямаше да узнаем – края на това тайнствено и в същото време ужасно приключение!

Трябваше най-после да повярвам това, което досега ми се струваше химера. Оказа се, че бившият капитан и моряците от „Джейн Гай“, които не бяха загинали по време на катастрофата, вече цели единадесет години живееха на остров Тсалал, напразно чакайки помощ!

Моят възбуден ум постепенно свърза две имена, което трябваше да ми обясни интереса на нашия капитан към всичко, което му напомняше приключенията на Артър Пим.

Лен Гай се обърна към мен и като ме гледаше упорито, каза:

– Сега вярвате ли?

– Да... да... – избъбрих аз. – Но капитан Уилям Гай от брига „Джейн Гай“...

– И капитан Лен Гай от „Халбран“ са родни братя! – извика той в отговор на висок глас, който бе чул от целия екипаж.

След това погледите ни отново се насочиха към онова място, където плаваше ледът. Оказа се, че двойното влияние на слънчевите лъчи и на водата бе направило своето и на повърхността на океана не се виждаше вече и следа от грамадния леден блок, дошъл едва ли не от Южния полюс.

VII

След четири дни „Халбран“ се приближаваше вече до остров Тристан да Куня.

Излишно е да казвам колко странно беше това съвпадение на фактите! Тази чудна среща с ледения блок и трупа на Петерсън върху него, дошли от повече от 800 мили зад Южния полярен кръг! И разкритието, че командирът на „Халбран“ и командирът на „Джейн Гай“ са родни братя! Да, всичко това трябва да изглежда повече от невероятно. А е нищо в сравнение с онова, което ще трябва да разкажа по-нататък.

Бях не само учуден и поразен, но и смутен пред тези невероятни събития. В края на краищата обаче трябваше да се примирия и последните ми съмнения изчезнаха заедно с тялото на Петерсън, спуснато с молитва на дъното на океана.

Оказа се, че не само капитан Лен Гай беше свързан с роднински връзки с героите на тази драматична и правдива история. Както научих, скоро след това и нашият Мартин Холт бил брат на един от най-добрите моряци на „Гремпъс“, загинал с другарите си преди „Джейн Гай“ да прибере Артър Пим и Дърк Питърз.

И тъй, на остров Тсалал, между 83-тия и 84-ия паралел южна ширина живееха сега шестима английски моряци, захвърлени там от съдбата преди единадесет години... капитан Уилям Гай, помощник-капитанът Петерсън и петима матроси от брига „Джейн Гай“ по някакво чудо не бяха попаднали в ръцете на диваците от Клок-клок!

Интересно беше да се знае, какво щеше да предприеме сега капитан Лен Гай? Можеше ли да има капка съмнение, че той ще направи всичко, за да спаси останалите живи?

Ето защо капитан Лен Гай тъй упорито отказваше да приеме пасажери на своя кораб. Ето защо той ми каза, че маршрутът на неговия бриг никога не е точно определен! Той през всичкото време се е надявал, че ще му се представи случай да предприеме пътешествие в полярното море!

Даже имам основание да предполагам, че ако „Халбран“ можеше веднага да тръгне за тази експедиция, капитан Лен Гай би се разпоредил да тръгнат на юг, и аз не бих могъл да го накарам да се откаже от това си намерение, за да ме закара на Тристан да Куня.

Впрочем, преди да се отправи към Южния полюс, той все пак

трябваше да се отбие на тези острови, за да си набави прясна вода, още повече, че до Тристан да Куня ни оставаха само няколко денонощия. Може би там щеше да бъде възможно и да се ремонтира малко корабът, за да бъде в състояние да се бори с ледените планини и да достигне свободното море, щом го е наистина свободно отвъд 82-рия паралел. Но това не ме засягаше, защото след като слезех на Тристан да Куня, аз щях да чакам там да дойде друг кораб.

Най-после на сутринта на 5-и септември пред нас се показва вулканичният връх на главния остров, изгасналият кратер на който беше се превърнал в малко езеро. На следния ден можеше вече да се види почти целият остров и дори да се различат потоците замръзнала лава под снежната линия. Макар да бяхме още сравнително далече от острова, гигантски водорасли вече покриваха повърхността на морето – тези водорасли са истински растителни възета, дълги от 200 до 400 метра.

Трябва да отбележа още, че през първите три дни след срещата ни с леда, капитан Лен Гай се показваше на палубата само за да измери височината на слънцето.

Щом свършеше, той веднага си отиваше в каютата и освен по това време аз можех да го видя само в часовете, определени за хранене. Немислимо беше да се накара да заговори този човек, който сякаш беше решил да играе ролята на нем. Реших да чакам и да не правя първата крачка. Кой знае защо, ми се струваше, че капитанът сам ще заговори с мене за своя брат Уилям, а следователно и за това, какво мисли да приеме за спасението както на него, така и на спътниците му.

Когато на брега на Тристан да Куня е стоял на котва „Джейн Гай“, един бивш ефрейтор от британската артилерия на име Глас управлявал малка колония от двадесет и шест души, които търгували с Капшад и притежавали един-единствен кораб със средна вместимост. При нашето пристигане ефрейтор Глас имаше вече около петдесет поданици, и както бе забелязал и Артър Пим, царуваше над тях във всяко влияние на британското правителство.

При пристигането на „Халбран“ веднага влязохме във връзка с него. Той се отнесе към нас много благосклонно. Джим Уест, на когото капитанът възложи грижата да възобнови запасите от прясна вода и да купи прясно месо и различни зеленчуци, не можеше да се нахвали от любезността на ефрейтор Глас, който впрочем беше предварително уверен, че ще му платят добре за тази любезност и наистина не се излъга.

Но още в първия ден можеше със сигурност да се каже, че „Халбран“ няма да намери на Тристан да Куня всичко, каквото е нужно, за да

се подготви както трябва за предполагаемото пътешествие в Антарктическият океан.

На следния ден аз излязох на брега, където срещнах бившия ефрейтор Глас – човек силен, добре запазен, с хитро лице и доста подвижен за своите шестдесет години.

– Често ли се отбиват кораби на Тристан да Куния? – го попитах.

– Толкова често, колкото ни е нужно – отговори ми той, като си потриваше ръцете зад гърба – очевидно стара привычка.

– В хубавото време на годината ли? – продължих аз.

– Да... в хубавото време на годината, ако само може да се каже, че в тези места има и лошо време.

– За което ви и поздравявам, мистър Глас.

– А вашият капитан много бърза! – каза той.

– Тъй ли ви се струва?

– Той толкова бърза, че лейтенантът му дори не отваря дума за купуване на кожи или мас!

– Ние имаме нужда само от храна и прясна вода, мистър Глас.

– Нищо, сър – отговори губернаторът доста ядосан, – каквото не вземе „Халбран“, ще го вземат други кораби! А накъде ще се отправи вашият бриг оттук?

– Вероятно на Фолклендските острови, където ще може да бъде поправен.

– Вие, сър, както ми се струва, не принадлежите към екипажа и сте просто пасажер?

– Да, мистър Глас. Аз дори имах намерение да остана на Тристан да Куния няколко седмици... Но се наложи да променя този си план.

– Много съжалявам, сър, много съжалявам! – каза губернаторът. – Би ни доставило голямо удоволствие, ако поживеехте тук известно време, докато дойде друг кораб.

– Много съм ви благодарен – отговорих аз. – За съжаление, няма да мога да се възползвам, понеже взех твърдо решение да не напускам кораба. „Халбран“ ще тръгне оттук щом свърши товаренето и ще се отправи към Фолклендските острови, където ще се направят всички нужни поправки за предстоящата експедиция в антарктическите морета. И тъй, аз ще отида във Фолклендските острови, където лесно ще намеря възможност да замина за Америка, а навярно и капитан Лен Гай не би отказал да ме закара там.

Тогава запасният капитан ми каза с известна досада:

– Стана дума за капитана. Още не съм го видял, бял ли е, черен ли

е...

– Не вярвам да слезе на брега, мистър Глас.

– Да не е болен?

– Доколкото ми е известно, не е. Но нали ви е все едно, щом лейтенантът го замества така успешно?

– Ох, с този човек не може да се приказва много. Трябва едва ли не насила да му вадиш думите! За щастие, пиастрите от кесията му излизат много по-лесно, отколкото думите от устата му.

– Това е най-важното, мистър Глас.

– Много вярно, мистър...?

– Мистър Джорлинг, от Кънектикът.

– Отлично! Ето сега зная името ви... а за капитана на „Халбран“ още трябва да питам...

– Той се казва Гай... Лен Гай.

– Англичанин ли е?

– Да, англичанин.

– Той би трябвало да си направи труда да посети съотечественика си, мистър Джорлинг! Но позволете, аз познавам един капитан със същото фамилно име – Гай... Гай...

– Уилям Гай? – попитах аз бързо.

– Именно Уилям Гай.

– Командирът на „Джейн Гай“?

– Да, именно на „Джейн Гай“.

– Английски бриг, който се е отбивал на Тристан да Куня преди единадесет години?

– Да, мистър Джорлинг. Аз помня добре Уилям Гай, като че ли го виждам сега. Прекрасен човек, с открит характер. Продадох му порядъчно количество тюленови кожи. Той изглеждаше истински джентълмен. Малко горд, но много добър.

– А „Джейн Гай“? – попитах аз.

– И него виждам, като да е пред очите ми, на същото място, дето стои и „Халбран“, в дъното на залива... хубав кораб, 180 тона, с остър... да, остър нос. Ако не се лъжа, беше от Ливърпул.

– Да, това е истина. Всичко това е истина! – повтарях аз.

– А този „Джейн Гай“ продължава ли сега да плава, мистър Джорлинг?

– Не, мистър Глас.

– Нима пострада?

– За нещастие, в това няма никакво съмнение... и в същия ден е

загинала голяма част от екипажа му.

– Разкажете ми, моля ви се, как се е случило това нещастие, мистър Джорлинг?

– На драго сърце, мистър Глас. От Тристан да Куня „Джейн Гай“ заминал към островите Аврора и други, които Уилям Гай се надявал да намери, ръководейки се от сведения...

– Които той получи от мен, мистър Джорлинг! – прекъсна ме бившият ефрейтор. – А мога ли да науча от вас дали са го намерили?

– Не... както и островите Аврора, макар че Уилям Гай прекарал няколко седмици в онези места и кръстосвал на изток и запад с постоянен наблюдател на мачтата.

– Навярно този неуспех се е дължал на случайност, мистър Джорлинг, тъй като, ако се вярва на китоловците, които не могат да бъдат заподозрени в лъжа, тези острови съществуват и беше повдигнат въпрос да ги нарекат на мое име!

– И това би било напълно справедливо – вежливо отговорих аз.

– Ако не ги открият никога, това наистина ще е обидно – добави губернаторът с тон, който издаваше голямо тщеславие.

– И тогава – продължих аз – на капитан Уилям Гай дошло на ум да изпълни един проект, който още отдавна бил узрял в ума му и за което го подбуждал още един пасажер, който се намирал на „Джейн Гай“.

– Артър Гордън Пим – извика Глас, – и другарят му, някой си Дърк Питърз, намерени в морето от брига...

– Нима вие ги познавате, мистър Глас? – прекъснах го аз.

– Как да не ги познавам, мистър Джорлинг! Странна личност беше този Артър Пим! Само за приключения мечтаеше. Право да си кажа, смел американец беше... и за луната би тръгнал! Кой знае, може и да е ходил вече там?

– Не, мистър Глас, но по време на тяхното пътешествие корабът на Уилям Гай преминал полярния кръг през ледената стена и проникнал на юг много по-далеч, отколкото всички преди него!

– Колко интересно пътешествие трябва да е било! – прекъсна ме Глас.

– Да, но за нещастие „Джейн Гай“ не се върна.

– И тъй, мистър Джорлинг, значи те и двамата са загинали, Артър Пим и Дърк Питърз – нещо като метис-индианец, ужасно силен човек, когото шест души не можеха да надвият!

– Не, мистър Глас, Артър Пим и Дърк Питърз успели да се спасят след катастрофата, жертва на която станали „Джейн Гай“ и по-голяма

част от екипажа, и благополучно се върнали в Америка. По какъв начин – не зная. Наскоро след това Артър Пим умрял, но от какво е умрял, също не ми е известно. А Питърз отначало се заселил в някакво село в Илинойс, след това един прекрасен ден заминал оттам, без да каже на никого ни дума, и оттогава никой не знае къде е и какво е станало с него.

– А Уилям Гай? – попита мистър Глас.

Аз му разказах как намерихме трупа на Петерсън и изказах своите съображения, въз основа на които можеше да се предполага, че капитанът на „Джейн Гай“ и петима моряци трябва да се намират на един от островите в южната област, на осем градуса от полюса.

– Ах, мистър Джорлинг! – каза Глас, – как бих желал да се спасят Уилям Гай и неговите моряци! Те ми се видяха такива добри хора!

– „Халбран“ непременно ще отиде да ги търси веднага щом бъдат направени всички необходими поправки, защото капитан Лен Гай е роден брат на Уилям Гай...

– Вярно ли е това, мистър Джорлинг? – прекъсна ме ефрейтор Глас.

– Да!

– А знаете ли какво ще ви кажа? Аз не се познавам с капитан Лен Гай, но мога със сигурност да твърдя, че братята никак не си приличат. Най-малко не си приличат в отношението си към губернатора на Тристан да Куния.

Разбрах, че бившият ефрейтор беше много обиден от невниманието на капитана към неговата особа.

Джим Уест и моряците сами слизаха на брега. Те с необикновено усърдие бързаха да свършат с разтоварването на оловната и медната руда, която беше докарал корабът, за да натоварят хранителни припаси и прясна вода.

През цялото това време капитан Лен Гай стоеше в каютата си и дори не се качваше на палубата. През илюминатора на каютата му аз постоянно го виждах наведен над масата, покрита с географски карти и отворени книги. Излишно е да казвам, разбира се, че това бяха карти на южните области, а в книгите се разказваха пътешествията на предшествениците на „Джейн Гай“ в тайнствените области на Антарктида.

На масата лежеше една книга, сто пъти четена и препрочитана, повечето от страниците на която бяха подгънати, а на полетата ѝ се виждаха многобройни забележки с молив.

На корицата ясно се виждаше заглавието, сякаш беше напечатано с огнени букви:

ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА АРТЪР ГОРДЪН ПИМ.

VIII

Вечерта на 8-и септември аз се сбогувах с негово превъзходителство генерал-губернатора на архипелага Тристан-да-Куния – с тази официална титла се именуваше сам Глас, бившият ефрейтор от британската артилерия.

На следния ден, много преди изгрев слънце, „Халбран“ вдигна платна.

Разбира се, аз получих от капитана позволение да остана на кораба до Фолклендските острови. Предстоеше ни 3500 мили път, за който щяха да са нужни само две седмици, ако, разбира се, времето беше благоприятно както досега. Капитан Лен Гай дори не се учуди на моята молба, като че ли тъкмо това бе очаквал. Обаче той не направи от своя страна това, което аз очаквах от него с такова нетърпение. Искаше ми се да заговори с мен за Артър Пим, а той сякаш нарочно избягваше да говори с мен за това от деня, когато нещастният Петерсън му помогна да удържи победа над мен относно книгата на Едгар По.

Цялата първа седмица пътуването мина при неизменно благоприятни условия, и ако същото хубаво време продължеше и по-нататък, ние щяхме да видим първите височини на Фолклендските острови преди края на септември. Тъй като Фолклендските острови се намират много по на юг от Тристан да Куния, бригът щеше да се спусне от 38-ия до 55-ия градус южна ширина.

Преди срещата с леда, върху който намерихме трупа на Петерсън, аз имах пълно право да се считам за човек практичен, който не се увлича от никакви фантазии, а сега изведнъж като че ли забравих кой съм и нервничех и се вълнувах както никога преди това. Тази странна нервност не ми даваше нито минута покой. Преследваха ме видения. Насън и наяве виждах пред себе си лицата на Артър Пим и неговите спътници, захвърлени сред пустините на Антарктида. У мен се яви непреодолимо желание да взема участие в експедицията на капитан Лен Гай. Сега аз мислех само за това. Всъщност съвсем нямах причини да бързам да се върна в Америка. Дали ще отсъствам шест месеца или цяла година – това ми беше съвсем безразлично. Наистина аз трябваше преди всичко да си осигурия съгласието на командира на „Халбран“...

Но какво може да има той против мене и защо да не ме смята за свой пасажер още няколко месеца? Най-после нима той не е длъжен до

известна степен да ми докаже с факти, че е бил прав и даже има пълното право да ме закара насила в онези места, където се бе разиграла страшната катастрофа, която аз считах за плод на фантазията на писателя, да ми покаже остатъците от „Джейн Гай“, да ме стовари на същия остров Тсалал, съществуването на който аз така упорито отричах, да ми покаже брата си Уилям, най-после да ме постави лице срещу лице с неопровержимите факти?

Все пак реших да чакам удобния момент, когато щях да мога да поговоря с капитан Лен Гай, за да взема след това окончателно решение.

От 22-ри септември до 3-ти октомври, за дванадесет дни, ние напреднахме твърде малко. Вятърът тъй явно ни отнасяше към американския бряг, че ако не беше течението, което до известна степен помагаше на кораба да се бори с вятъра, ние по всяка вероятност вместо Фолклендските острови бихме видели Патагония.

През всичкото това време аз напразно търсех удобен случай да поговоря насаме с капитан Лен Гай. Между обедата и вечерята той седеше затворен в каютата си, предоставяйки, както обикновено, управлението на брига на лейтенанта и се показваше на палубата само за да определи дължината и ширината по картата, когато слънцето надникваше за минута през облаците. Длъжен съм да отдам справедливост и на екипажа, който, с боцмана начело, работеше славно, изпълнявайки заповедите на Джим Уест. Струва ми се дори, че би било много мъчно, ако не и невъзможно, да се подберат други десет такива моряци – ловки, смели и решителни.

Сутринта на 4-и октомври състоянието на небето и морето значително се подобри. Вятърът утихна, високите вълни постепенно спадаха и на следния ден вече ураганът се превърна в нормален пасат, който духаше към северозапад.

Най-после ми се предостави случай да говоря с капитан Лен Гай, което чаках с негърпение. Това стана на 11-и октомври, малко след пладне и, както аз желях, първата стъпка бе направена не от мен, а от него, и ето при какви обстоятелства.

Бях пред общата каюта, в самото начало на тесния коридор, когато капитан Лен Гай излезе от своята каюта, огледа с бърз поглед палубата, дойде и седна до мене.

Той очевидно искаше да поговорим и сигурно не за нещо друго, а за това, което всецяло го занимаваше. Може би поради това той измени даже на привичката си да разговаря почти шепнешком и говореше доста високо.

– Още не съм имал удоволствието да говоря с вас, мистър Джорлинг – започна той, – от нашето излизане от Тристан да Куня.

– Много съжалявам за това, капитане – отговорих аз, като се въздържах още от откровеността и го оставях да се изкаже пръв.

– Моля да ме извините – продължи той. – Аз имам толкова грижи! Трябва да изработя плана на експедицията... всичко да предвидя и да се старая нищо да не забравя... затова не ми се сърдете, моля ви.

– Аз и не мисля да се сърдя, уверявам ви...

– Това е прекрасно, мистър Джорлинг. Аз успех добре да ви разбера и оценя и много се радвам, че ми се падна честта да ви имам за пасажер на брига до пристигането ни на Фолклендските острови.

– Много съм ви благодарен, капитане, за всичко, което направихте за мен, и това ми дава смелост...

Тази минута ми се струваше най-подходяща, за да изкажа молбата си, но капитан Лен Гай ме изпревари:

– Е, мистър Джорлинг, вярвате ли сега, че „Джейн Гай“ действително се е мъчил да стигне Южния полюс или все още смятате книгата на Едгар По плод на фантазията на писателя?

– Не, капитане.

– Надявам се, че сега вече не се съмнявате в това, че и Артър Пим и Дърк Питърз не са измислени от Едгар По и че Уилям Гай, моят брат, и петимата моряци са още живи?

– След всичко, което научих тези дни, не мога да не вярвам, капитане. Да, аз вярвам и от сърце желая успех на вашата експедиция, която има за цел да спаси нещастниците!

– Ще направя всичко, което е по силите ми, кълна се във всемогъщия Бог! И се надявам, че моят опит ще се увенчае с успех.

– И аз се надявам, капитане... дори съм уверен в това... и ако вие сте съгласен...

– А вие не успяхте ли да поговорите за всичко това с някой си Глас, бивш ефрейтор от британската артилерия, който си въобразява, че е губернаторът на Тристан да Куня? – осведоми се капитанът, без да ме остави да довърша изречението си.

– Да, говорих с него. И това, което ми съобщи този човек, значително спомогна моите съмнения да се превърнат увереност.

– А-а! И той ли ви говори за това?

– Да. Той прекрасно помни всичко това и каза, че видял „Джейн Гай“, когато стоял на брега преди единадесет години.

– „Джейн Гай“... а брат ми?

– Той ми каза, че познавал капитан Уилям Гай, а също Артър Пим и Дърк Питърз. Аз му съобщих за смъртта на Артър Пим, когото той описва като смел човек, способен на най-безумни приключения.

– Кажете по-добре луд, опасен луд, мистър Джорлинг. Нали той увлече моя нещастен брат в тази съдбоносна експедиция?

– Ако се съди от разказа му, наистина, трябва да се предположи това...

– Исках да ви попитам, мистър Джорлинг – заговори пак капитан Лен Гай след кратко мълчание, – как мислите вие, може ли да се вярва безусловно на всичко, което се разказва в дневника на Артър Пим, издаден от Едгар По?

– Мисля, че трябва да се отнасяме към него с голяма предпазливост, като се вземе предвид особения характер на героя на тези приключения, който, според мен, невинаги се придържа строго към истината – това може да се види между другото от не съвсем правдоподобното описание на катастрофата на остров Тсалал. Вземете този пример: вашият брат и няколко моряци са се спасили, а Артър Пим категорично твърди, че те всички били загинали при срутването на хълма в Клок-клок...

– О, не! Той никъде не твърди това, мистър Джорлинг – възрази капитан Лен Гай. – Той просто казва, че когато Дърк Питърз и той стигнали до отвърстието, през което могли да видят околността, те разбрали секретa на изкуственото земетресение. Както помните, цялата стена на хълма се срутила в дълбоката теснина и на това основание той заключил, че под грамадата срутена пръст са загинали всички останали негови спътници. Това е само предположение – много правдоподобно, съгласете се – но все пак, предположение.

– Да, това е наистина така, капитане. Жалко само, че в бележника на Петерсън не се говори нищо за по-нататъшната съдба на вашия брат и на спасилите се с него моряци: дали са попаднали пак в ръцете на туземците и са в плен и досега или се скитат из остров Тсалал.

– Всичко това... ще го узнаем, мистър Джорлинг. Най-важното е, че сега ние знаем със сигурност, че брат ми и петима моряци от „Джейн Гай“ са били живи преди не повече от четири месеца. Сега за нас няма никакво значение романът, написан от Едгар По, а само правдивите записки, подписани от Петерсън.

– Капитане – казах аз, – искате ли да ме приемете в числото на вашите спътници до края на експедицията, която предприема „Халбран“ до Антарктическият полюс?

Капитан Лен Гай ми отправи такъв поглед, като че ли искаше да

проникне в душата ми. Но това бе единственият израз на неговото учудване от необикновеното ми предложение, което той може би отдавна беше очаквал.

– С удоволствие.

IX

Начертайте правоъгълник дълъг 120 километра от изток на запад, и широк 70 километра от север на юг, поставете в този правоъгълник два големи острова и около стотина малки островчета, между $60 - 64,5^\circ$ западна дължина и $51 - 53^\circ$ южна ширина и ще получите групата, известна под името Фолклендски или Малвински острови, които стоят като предна крепост на около 450 мили от Магелановия проток на границата между двата велики океана – Атлантическия и Тихия.

Когато на 16-и октомври нашият бриг влезе в Порт Егмънт, тази група вече от шест години влизаше в числото на английските владения в южната част на Атлантическия океан.

Двата главни острова, според положението си един спрямо друг, се наричат Източен Фолкленд и Западен Фолкленд. На северната страна на втория се намира пристанището Егмънт.

Когато „Халбран“ хвърли котва в това пристанище, капитан Лен Гай даде 12 часа отпуска на целия екипаж. А, от следния ден трябваше да започне най-грижлив преглед на корпуса, мачтите и платната, с оглед на предстоящото много продължително пътуване из антарктическите морета.

Капитан Лен Гай също излезе този ден на брега да се види и да поговори с губернатора на архипелага – той се назначава от правителството на кралицата – по повод скорошното закупуване на провизии. Той реши да не жали парите, понеже излишната икономия можеше да се отрази много зле на успеха на толкова трудна експедиция. Впрочем аз с удоволствие бях готов да му помогна с пари, ако станеше нужда и даже – сам му го казах – с готовност бих поел една част от разходите по организирането на експедицията. Да, сега бях погълнат, увлечен от странно стечение на всички тези факти.

Що се отнася до мен, аз пожелах да сляза на брега чак на другия ден. По време на нашия престой тук сякаш да имам много време да огледам околността на Порт Егмънт и да изследвам острова в минералогично и геологично отношение.

За Хърлихърли се представяше прекрасен случай да възобнови разговора с мене и той не го пропусна.

– Приемете моите най-искрени и горещи поздравления, мистър Джорлинг – каза той, приближавайки се.

– По какъв повод, боцман?

– По повод на това, което научих – че сте пожелал да дойдете с нас едва ли не накрай света, до самия полюс!

– О, съвсем не толкова далеч, както ви се струва, и във всеки случай не по-далеч от 84-ия паралел...

– А това не ви ли плаши?

– Никак.

– Нас също, уверявам ви, мистър Джорлинг! Видите ли, нашият капитан, макар че е мълчалив, е добър човек. Важно е само да умее човек да се погажда с него. Най-напред той ви разреши да пътувате до Тристан да Куня, което по-рано отказваше, а сега ви позволява да се разходите чак до полюса.

– И аз съм му много благодарен за това, боцман, на вас също – побързах да добавя. – Защото, благодарение на вашето ходатайство имам възможност да извърша това пътуване.

– И онова, което тепърва ви предстои.

– Зная това, боцман.

Струва ми се, че моят приятел Хърлихърли, който обичаше малко да се попохвалва, когато му падне случай, сега долови известната доза ирония в моя отговор. Но като човек умен, той дори не показа вид, че я е разбрал, и продължаваше по старому да играе ролята на мой покровител. Да си кажа право, аз няхах абсолютно нищо против това и охотно бърбех с него през свободните минути, тъй като той прекрасно познаваше не само Фолклендските острови, но и всичките острови в южната част на Атлантическия океан, където кръстосваше вече толкова години.

Когато приключиха ремонтните работи по корпуса, лейтенантът се залови за корабните части, при дейното участие на Мартин Холт, човек много опитен в поставянето на корабните платна.

– Мистър Джорлинг – каза ми през този ден капитан Лен Гай. – Виждате как се грижим да не бъде пропуснато нищо, за да се осигури успехът на нашата експедиция. Всичко, което можеше и трябваше да се предвиди, е направено. И ако „Халбран“ го стигне някаква катастрофа, това ще се случи само защото е невъзможно човешките същества да вървят против Божията Промисъл!

– Повтарям още веднъж, капитане, че се надявам на успех – отговорих аз. – Вашият кораб и вашият екипаж заслужават пълно доверие.

– Прав сте, мистър Джорлинг, аз също се надявам, че по един или друг начин ще сполучим да преминем ледовете. Не зная и не мога да си представя, какво ще даде в бъдеще парата, но съмнявам се, че тези

параходи, с тежки и чупливи колела, биха могли да заменят кораба за плуване по Ледовития океан. И после, те ще трябва постоянно да подновяват запаса си от каменни въглища... Не! Според мен, по-добре е да се пътува с кораб, послушен на кормилото, и да използваме само вятъра, който е винаги на услугите ни, откъдето и да духа, стига да си владее човек работата така, както моят лейтенант.

– Съвсем съм съгласен с вас, капитане, и като разсъждавам от гледището на моряк, стигам до убеждението, че дори не би могло да се намери по-добър кораб! Но ако се случи експедицията да продължи много дълго, твърде е възможно провизиите...

– Ние ще вземем със себе си провизии за две години, мистър Джорлинг, и то от най-доброто. Порт Егмонт е такова място, където може да се достави всичко, каквото е нужно.

– Още един въпрос, капитане, ако позволите...

– Какво?

– Нима разчитате да минете със сравнително малкия брой моряци, които сега служат на „Халбран“? Наистина, те са съвсем достатъчно за управляване на брига, но кой знае какво ни чака в бъдеще и дали няма да бъдем принудени ако не да нападаме, то да се защитаваме от врагове? Не трябва да забравяме, че според думите на Артър Пим туземците на Тсалал наброяват хиляди! А ако освен това се окаже, че вашият брат и моряците му са в плен...

– Аз се надявам, мистър Джорлинг, че нашите оръдия ще защитават „Халбран“ по-добре, отколкото оръдията на „Джейн Гай“. Да ви кажа право, и аз самият смятам, че сегашният състав на екипажа съвсем не е достатъчен за нашата експедиция. Затова имам намерение да наема още няколко моряци.

– Трудно ли е това?

– И да, и не, понеже губернаторът ми обеща да ми помогне в тази работа.

– Аз мисля, капитане, че желаещи могат да се привлекат с висока заплата.

– Двойна, Мистър Джорлинг, т.е. същата, каквато ще получава и целият екипаж.

– Знаете ли, капитане, аз съм готов... желая да взема участие в разходите по тази експедиция. Моля да гледате на мене като на ваш приятел.

– Това наистина може да потрябва, мистър Джорлинг, и аз съм ви много благодарен. Най-важното е да завършим приготовленията в най-

къс срок. След седмица трябва да вдигнем котва.

Известието, че бригът се готви да замине за моретата на антарктическия пояс предизвика известна сензация както в Порт Егмънт, така и в другите пристанища на Фолклендските острови. В това време там имаше много моряци без работа, които очакваха появата на китоловците, за да им предложат своите услуги, за които, впрочем, им плащаха добре. Ако се касаеше само за риболовна експедиция на границата на полярния кръг, то на капитан Лен Гай щеше да му се наложи дори да откаже на мнозина. Но да проникнат отвъд ледените пустини, да се спуснат много по-далеч отколкото бяха успявали дотогава другите мореплаватели, макар че целта беше да се помогне на пострадали – това щеше да накара мнозина да се замислят. Само старите моряци на „Халбран“ бяха способни да не мислят за опасностите, с които са съпроводени подобни експедиции, и да се съгласят да следват своя капитан, колкото и далеч да отиваше той.

Целият въпрос се свеждаше до това, да се увеличи броят на моряците на кораба. Ако броим капитана, лейтенанта, боцмана, готвача и мен, бяхме всичко тринадесет души, а за такава експедиция нямаше да бъдат много даже и 32–34 души особено като се вземеше предвид, че екипажът на „Джейн Гай“ беше наброявал 37 души.

Губернаторът много се заинтересува от предстоящата експедиция и помагаше на капитана с всички зависещи от него средства. Освен това, благодарение на обещаната голяма заплата, желаещи се явиха достатъчно.

Така, в навечерието на заминаването, което беше нарочено за 27-и октомври, екипажът беше попълнен.

Няма нужда да изброявам имената на всички новопостъпили моряци и да им правя характеристика. Всички ще бъдат видени и оценени по време на работата.

Между тях имаше и добри, и лоши. Най-важното беше, че от многобройните кандидати бяха избрани само най-добрите, или най-малко лошите, според това, кой израз ви се харесва повече.

Ще спомена само, че сред новопостъпилите попаднаха шестима англичани – между тях и квартирмейсторът Гирн от Глазгоу; петима бяха по произход американци от Съединените щати, а за осем души беше много трудно да се определи тяхната националност – едни от тях се наричаха холандци, останалите бяха полуиспанци, полуиндианци от Огнената земя.

В резултат на това екипажът на кораба се увеличи с деветнадесет

души, ангажирани за цялото време на предполагаемата експедиция, срокът на която не можеше да се определи. При наемането на новите моряци само им бе казано, че бригът няма да отиде по-далеч от остров Тсалал.

В деня на заминаването капитан Лен Гай бе спрял на брега от една личност – моряк, както личеше веднага от дрехите, походката и движенията му.

Този човек се обърна към капитана и произнесе с груба и трудно разбираема дикция.

– Капитане, аз искам да ви направя едно предложение.

– Какво?

– Приемете ме... Имате ли още място на кораба?

– За моряк ли?

– За моряк.

– И да, и не – отговори капитан Лен Гай.

– Тогава, значи, да? – попита пак непознатият.

– Ще бъде да, ако този, който иска да постъпи при мен, се окаже това, което е нужно.

– Съгласен ли сте да ме вземете?

– Ти моряк ли си?

– Плавал съм 25 години.

– Къде?

– В южните морета.

– На колко си години?

– Четиридесет и четири.

– Навярно си разчитал да се наемеш при някой китоловец?

– Не... аз нямах намерение да плавам повече.

– А сега защо искаш?

– Хрумна ми... Тук всички говорят за експедицията, която предприемате с вашия бриг... Искам да участвам в нея... с ваше съгласие, разбира се.

– Познават ли те в Порт Егмънт?

– Познават ме... и никой не е казвал нищо лошо за мен откакто живея тук.

– Добре – отговори капитан Лен Гай. – Аз ще направя справка. Как се казваш?

– Джент.

– Откъде си родом?

– От Америка.

Джент беше нисък, със силно загоряло лице с цвят на тухла, с голямо туловище и също тъй голяма глава и криви крака. От пръв поглед личеше, че е много силен човек, особено поразяваха ръцете му, които завършваха с такива лапи, че... Косите му бяха силно прошарени и много приличаха на къдрава козина.

Трябва да отбележим още една особеност, която придаваше на тази странна личност нещо загадъчно – и не говореше в негова полза – това беше необикновената острота на погледа на малките му очи, устата му, почти без устни, стигаше от едното ухо до другото, а дългите здрави зъби не знаеха какво е скорбут, от който толкова страдат моряците във високите ширини.

Джент беше вече цели три години на Фолклендските острови. Смятаха го за необщителен човек – живееше самотно, без да работи, но откъде вземаше пари, никой не знаеше.

Събраните от капитана сведения за Джент, да си кажем правото, не се отличаваха с особена пълнота, с изключение на това, което се отнасяше до поведението му от времето, когато се бе заселил в Порт Егмънт. Този човек не се биел, не пиел, никога не бяха го виждали нетрезвен, а освен това неведнъж бе давал доказателства за своята херкулесова сила. Що се отнасяше до миналото му, никой не го знаеше, но безспорно, то беше минало на моряк. Той сам разказа за себе си на капитан Лен Гай повече отколкото на някой друг.

На всички останали въпроси отговаряше с мълчание, считайки, че е напълно достатъчно и това, което бе намерил за възможно да каже. Впрочем, и не беше особено нужно. Достатъчно беше, че не пиеше, познаваше работата си и следователно щеше да бъде полезен като моряк.

Накратко, всички събрани сведения бяха такива, че капитанът нямаше никакъв повод да отклони молбата на Джент. Напротив, би могло да се желае и за останалите моряци да бяха дали в Порт Егмънт също такива добри отзиви.

За това и Джент получи благоприятен отговор и същия ден вечерта се пренесе на кораба.

Бригът беше съвсем готов за тръгване. Беше натоварен с хранителни припаси за две години: сланина, разни корени и подправки и полски киселец като средство против скорбута. В трюма бяха наредени на етажи бъчви с вода и голям запас брашно и сухари. Бойни припаси също имаше предостатъчно.

На 27-и сутринта, в присъствие на властите на архипелага, със забележителна бързина се извършиха последните приготовления за

заминаването. Пътниците се простиха с тези, които оставаха на брега. След това вдигнахме котва и бригът напусна пристанището.

Експедицията започна и само на Бога беше известно каква участ очакваше тези мъжествени хора, които от човеколюбие се отправяха на помощ на ближния в неznайните области на антарктическият пояс.

Х

От Фолклендските острови на 27-и септември 1830 година бяха тръгнали два кораба под началството на капитан Биско, които се отправиха към Сандвичевите острови, и на 1-ви януари следващата година вече ги обиколиха от север. Шест седмици след, това единият кораб претърпял корабкрушение.

Капитан Лен Гай тръгна от същия пункт както и Биско, който трябвало след това да изгуби цели 36 дни, за да стигне до Сандвичевите острови. Това се случило, тъй като английският мореплавател трябвало да се бори с плаващи ледове, които го срещнали още щом преминал полярния кръг и го накарали да се отклони на югоизток. На това обстоятелство се дължи откриването на Земя Ендърби.

Капитанът отбеляза на картата маршрута на Биско и като го показва на Джим Уест и на мен, каза:

– Аз, впрочем, съвсем нямам намерение да плавам непременно по пътя на Биско, а искам да следвам примера на Уедъл. Този смел моряк бил само прост китоловец, но въпреки това отишъл много по-далеч от всички свои предшественици и струва ми се, че най-добре ще направим, ако тръгнем по същия път. Но ако не срещнем никакви препятствия и ако „Халбран“ срещне ледената преграда чак към средата на декември, това ще значи, че сме дошли твърде рано. Не забравяйте, че Уедъл е достигнал 62-ия паралел чак в средата на февруари и едва тогава, казва той, „не се виждало ни едно парченце лед“. След това към 20-и февруари той стигнал до 74 градуса и 36 минути южна ширина и с това завършил своето пътешествие в южните области. Нито един кораб не е проникнал по-нататък, с изключение на „Джейн Гай“, който не се върна... И тъй, значи от тази страна има дълбоко вдаване на морето навътре в антарктическите земи между 30-ия и 40-ия меридиан, щом след Уедъл Уилям Гай е успял да стигне само на шест градуса от Южния полюс.

Както винаги Джим Уест слушаше мълчаливо и измерваше с поглед пространството, което капитан Лен Гай показваше между стрелките на компаса. Той постоянно се държеше като човек, който току-що е получил заповед, бърза да я изпълни и е готов да отиде където и да му кажат.

– Капитане – попитах аз, – вие по всяка вероятност ще се стараете

да вървите по същия път, по който е минал „Джейн Гай“?

– Непременно.

– Тогава ние трябва преди всичко да имаме предвид, че от Тристан да Куна вашият брат е тръгнал на юг да търси островите Аврора, които, впрочем, не намерил, а след това вече решил да приведе в изпълнение проекта, за който така често говорел с него Артър Пим, и както вие навярно помните, на 1-ви януари той преминал Южния полярен кръг.

– Зная това – отвърна капитан Лен Гай. – Същото ще направи и „Халбран“, за да достигне най-напред островчето Бенет, а след това остров Тсалал. И да даде Бог да срещнем като тях свободно море!

– Ако се окаже, че морето още не се е очистило от лед, когато и нашият бриг стигне до границата на ледените пустини – казах аз, – ние ще трябва да почакаме това време в чисто море.

– Така ще направим, мистър Джорлинг. И аз дори бих желал да пристигна там преждевременно. Ледената преграда – това е стена, в която изведнъж се отваря врата и след това веднага пак се затваря. Трябва да бъдем там, за да се възползваме от момента и да не мислим за това как ще се върнем.

Тук мълчащият до този момент Джим Уест изказа следната забележка:

– Разказът на Артър Пим, поне за първата част от пътешествието, е толкова подробен, че ние според мен можем да не съжаляваме за отсъствието на неговия другар Дърк Питърз.

– Това е голямо нещастие – отговори капитан Лен Гай, – защото аз въпреки цялото си старание не можах да намеря метиса, който изчезнал някъде в Илинойс.

Да, независимо че Дърк Питърз не беше на брига – в това не можеше да има никакво съмнение – „Халбран“ и без него щеше да успее да достигне целта си. Само екипажът не трябваше да забравя да прилага на практика трите главни добродетели на моряка: бдителност, смелост и постоянство.

Температурата на въздуха все още беше доста ниска. Матросите не сваляха вълнените си куртки и ризите и панталоните от дебело сукно и непроницаемите пелерини с качулки от дебело боядисано корабно платно, които представляваха най-добрата защита от снега и бурите.

Капитанът заповяда да се отправят към Сандвичевите острови покрай Нова Джорджия, която се намира само на 1400 км от Фолклендските острови. Тогава бригът щеше да тръгне точно по същия път, по който се беше движил „Джейн Гай“.

Следвайки този курс, на 1-ви ноември бяхме вече в точката 53 градуса и 15 минути южна ширина и 47 градуса и 33 минути западна дължина, където според думите на някои мореплаватели трябваше да се намират островите Аврора.

И какво излезе? Това, че въпреки всички уверения на капитаните, ние не забелязахме никакви признаци от земя по цялото изминато от нас пространство.

Неусетно дойде 6-и ноември. Времето продължаваше да се задържа такова, каквото ни беше нужно, и това ни даваше надежда, че ще извършим първата част от пътуването много по-бързо отколкото „Джейн Гай“. Но ние можехме и да не бързаем. Както отбелязах вече, нашият бриг щеше да пристигне на мястото преди да се разтворят вратите на ледената стена.

Въпреки хубавото време „Халбран“ все пак трябваше да се бори с бурите в продължение на две денонощия. След като свалиха горните платна, бригът се държеше забележително добре и леко прелиташе от вълна на вълна, като едва се докосваше до водата. По време на тези маневри екипажът даде доказателства за своята ловкост, за което боцманът похвали добрите моряци. Хърлихърли между другото забеляза, че Джент, макар наглед да беше доста недолялан, вършеше работа за трима.

– Какъв мъж, а? – каза ми той.

– Юначага! – съгласих се аз. – И забележете, той се яви в последната минута.

– Именно, мистър Джорлинг! Но каква странна глава има този Джент!

– Често съм срещал такива американци в Далечния Запад – отговорих аз, – и никак не бих се зачудил, ако се окаже, че в жилите му тече примес от индианска кръв.

– Тъй, тъй – каза боцманът, – а виждал ли сте ръцете му? Бъдете по-предпазлив, мистър Джорлинг, ако му дойде на ум някога да ви стисне. Уверен съм, че от десетте ви пръста пет ще останат в ръцете му!

На 10-и ноември около два часа следобед, се чу викът на дежурните:

– Земя отляво!

Според отлично направеното измерване на обяд трябваше да се предполага, че тази земя беше остров Св.Петър, който според английските названия се казва още Южна Джорджия, Нова Джорджия и остров на крал Джордж, и по своето географско положение принадлежи към

околополярните области.

По заповед на капитана бригът пое курс към острова. Капитан Лен Гай смяташе да прекара всичко 24 часа в Кралския залив, за да поднови запаса от прясна вода, понеже в трюма водата се разваляше много бързо. А после, когато „Халбран“ заплаваше между ледовете, никога нямаше да му липсва прясна вода.

На другия ден, докато матросите търсеха извори за прясна вода, аз тръгнах сам да се разходя из околностите на залива. Никъде не срещнах човек, понеже бяхме дошли на острова във време, когато тук не идват ловци на тюлени – до това време имаше още цял месец. Видях много тюлени, които играеха във водата близо до брега, до скалите и дори в самите подмоли в тях. Пингвините, седящи неподвижно на безкрайни редици край брега, със силен рев протестираха против неочакваното вмъкване на чужденеца в техните владения.

На 12-и ноември „Халбран“ вдигна котва и се понесе само с долните платна на юг – югоизток, по посока на Сандвичевите острови, които се намираха на 700 км от нас.

До сега ние не срещнахме нито една плаваща ледена планина – това се дължеше на обстоятелството, че полярното слънце не бе откъртило още ни една нито от цялата ледена маса, нито от южните земи. По-късно течението щеше да ги отнесе до петнадесетия паралел, под който в Северното полукълбо лежат Париж и Квебек.

Ясното досега небе заплашваше да се покрие с облаци, които се събираха на източната страна на хоризонта. Духаше остър студен вятър, смесен с дъжд и град. А тъй като той беше попътен за нас, ние нямахме особени причини да бъдем недоволни от него. Трябваше само по-добре да стягаме качулките на пелерините си.

Трябва да отбележа, че много ни пречеха широките ивици мъгла, които доста често закриваха хоризонта.

Сутринта на 16-и ноември дъждът най-после престана и вятърът се обърна на цели 10 градуса към северозапад. Тази промяна беше за нас извънредно изгодна, понеже вятърът щеше да разгони мъглата.

В тази минута на Стърн, който дежуреше при кормилото, се сторило, че вижда голям тримачтов кораб на североизток. Но за наше най-голямо съжаление, корабът изчезна преди да се приближим до него толкова, че да имаме възможност да определим неговата националност. Може би това беше един от корабите на ескадрата на Уилкс или пък китоловен кораб, излязъл на лов из познатите си места, тъй като китообразните животни се срещаха постоянно по-пътя ни.

Към 10 часа сутринта на 17-и ноември се показва архипелаг, който Кук отначало кръстил Южен Туле, а по-късно Сандвичевите острови, което име се бе запазило и на географските карти, както и до 1830 година, когато Биско посетил тези острови.

Бригът спря на Сандвичевите острови, но само за две денонощия, не повече, и то само защото според плана на експедицията трябваше да посетим всички земи в южната област, които срещаме по пътя си. Там бихме могли да намерим някакви документи, някакви указания, следи...

Капитанът заповяда на Джим Уест да отиде в Туле с голяма лодка, за да огледа достъпните точки на този остров, докато самият капитан Лен Гай и аз бяхме заети на брега.

Какъв печален изглед имаха тези острови, на които живееха само също толкова печални птици от антарктическите видове! Бедната растителност е същата като в Нова Джорджия. Мъхове и лишеи покриват голотата на неплодната почва. Във вътрешността на острова растат туктам мършави борчета по склоновете на голи хълмове, откъдето понякога с оглушителен трясък се срутват надолу каменисти маси. Навред е мъртва пустиня. Никъде никакви следи от човешко същество, а следователно и от пребиваване на пострадалите от крушението. Екскурзиите, които направихме както през този ден, така и на другия, не дадоха никакъв резултат.

Същия резултат имаха и разузнаванията на лейтенанта, който добросъвестно огледа страшно изрязаните брегове на остров Туле. Няколкото сигнални топовни гърмежа от брига само прогониха летящите над кораба буревестници и морски лястовици и изплашиха глупавите пингвини, наредени по крайбрежието.

XI

Шест дни след това, използвайки попътен вятър, нашият бриг се приближаваше вече към Новите Южни Оркади.

Когато стигнахме по-близо, видяхме на северната страна някакви конвулсивно свити маси, стръмните склонове на които се спущаха право в морето. В подножието на тези планини се трупаха чудовищни ледени блокове, които само след два месеца щяха да заплуват по волята на вятъра и вълните към горещия пояс.

На 24-и и 25-и ноември капитанът огледа грижливо бреговете на островите, но, разбира се, не откри нищо.

Трябва да отбележа, че боцманът и моряците се възползваха от слизането на брега, за да избият с тояги няколко десетки пингвини. Те правеха това съвсем не под влияние на позорния инстинкт за изстребление, а на основание законното желание да си набавят прясна храна.

– Това може да замести пилешкото, мистър Джорлинг – ми каза Хърлихърли. – Не сте ли ги опитвал на Кергелен?

– Разбира се, боцман, опитвал съм, само че там ги печеше Аткинс.

– А пък тук ще ги пече Ендикот и няма да намерите никаква разлика.

И наистина, всички ядоха печени пингвини с голямо удоволствие, което беше ясно доказателство какъв майстор беше нашият готвач.

„Халбран“ разпусна платната на 26-и ноември в 6 часа сутринта и се отправи на юг.

Постоянният източен вятър беше извънредно благоприятен. Бригът летеше опънал всичките си платна със скорост от 18 до 20 мили. Ако продължаваше да се движи с такава скорост и по-нататък, нашето пътуване от Новите Южни Оркади до Полярния кръг щеше да трае много кратко.

От друга страна, знаех, че ще трябва да се прорязва проход през дебелия ледена верига или пък – което е несравнено по-практично, да се търси отвор в тази ледена крепост.

Много често разговаряхме за това с капитан Лен Гай и веднъж аз, между другото, му казах:

– Досега „Халбран“ се движи през цялото време с попътен вятър и дори ако това продължи още малко, ще стигнем до леда преди топенето.

– Може би да, а може би не, мистър Джорлинг, понеже тази година

топлото време настъпи твърде рано. Забелязах, че на Оркадите ледените маси вече се отделят от брега и това става цели шест седмици по-рано от обикновено.

– Щастливо обстоятелство, капитане. Твърде възможно е нашият кораб да успее да премине ледовете още в началото на декември, докато повечето кораби са правили това едва в края на януари.

– Да, природата се отнася към нас милостиво и сякаш сама ни помага – отговори капитан Лен Гай.

В продължение на няколко дни плаването ни премина при най-благоприятни условия и без никакви приключения. Бригът, подгонен от доста студения източен вятър, се движеше с пределната бързина, за което свидетелстваше и широката правилна диря, която се проточваше на няколко мили след кормилото.

Приближаването на топлото време от годината се чувствуваше осезателно. Китовете започнаха да се показват на стада. В тези места беше достатъчна една седмица за големите китоловни кораби, за да напълнят целия трюм със скъпоценната мас. Новите моряци, особено американците, бяха много учудени и дори недоволни, че капитанът така равнодушно гледа на китовете, които представляваха много ценна плячка и като че нарочно се показваха близо до брига на цели стада.

От всички тези хора особено силно изразяваше своето негодувание ловецът на китове Гирн, чиито речи другарите му слушаха с охота. Със своите груби обноски и свирепа сила, с която бе проникнато цялото му същество, той бе успял да завладее останалите моряци. Този китоловец беше 44-годишен човек, американец по произход. Голямата сила беше съчетана с ловкост и аз мисля, че в момента, когато от своята лодка е замахвал металното копие и с опитна ръка е ранявал кита в хълбока, трябва да е представлявал забележителна гледка! И като се вземе под внимание освен това силната му страст към своя занаят, ще стане напълно разбираемо защо недоволството му не закъсня да се прояви още при първия удобен случай.

Но нашият бриг съвсем не беше китоловен кораб и нямаше дори инструменти, каквито са необходими за тази работа. Откакто командваше този кораб, капитан Лен Гай се занимаваше изключително само с търговия и се движеше между южните острови на Атлантическия и Тихия океан.

Както и да е било, но количеството на делфините-великани, които минаваха само на няколко метра от нас, беше наистина много голямо.

На 30-и ноември бе измерен часовият ъгъл в 10 часа, а след това на

пладне бе определена много точно и височината на слънцето.

След всички необходими изчисления се оказа, че този ден ние се намирахме под 66 градуса 23 минути и 3 секунди южна ширина.

И тъй, „Халбран“ току-що беше пресякъл Южния полярен кръг, който ограждаше Антарктическият пояс!

От минутата, когато „Халбран“ премина зад този въображаем кръг, начертан на 23 градуса и 5 минути от полюса, той сякаш навлезе в нова страна, в „страната на отчаянието и мълчанието“, както я нарича Едгар По, във вълшебната тъмница на великолепието и славата, в която певецът на „Елеонора“ би желал да бъде затворен даже завинаги...

Ако отхвърлим всички тези бленувания на мечтателите и се опитахме да определим просто какво представлява тази област на Антарктида, която заема пространство по-голямо от 15 милиона квадратни километра, ще се окаже, че тя си е останала това, което е бил нашият сфероид през ледниковия период.

През лятото Антарктида, както е известно, се наслаждава на вечен ден, благодарение на това че лъчезарното светило в този период не залязва съвсем, само малко се спуска към хоризонта, за да се издигне след няколко минути пак към зенита. След това лятото минава, слънцето се скрива зад хоризонта и започва дългата полярна нощ.

Нашият кораб трябваше да премине през тези неизвестни области в самия разгар на летния сезон под ярката светлина на вечния ден. Слънцето, щеше да му осветява пътя чак до остров Тсалал, където се надявахме да намерим капитана и матросите на „Джейн Гай“.

На следния ден Хърлихърли се приближи до мен, когато стоях на палубата. Изглежда беше в добро настроение и върху дяволитото му лице играеше весела усмивка.

– Хе-хе, мистър Джорлинг – каза той като подмигваше, – ето ми нахмем и прословутия Полярен кръг!

– Това още далеч не е достатъчно, боцман, не е достатъчно.

– И то ще стане, и то ще стане, повярвайте ми! Но аз съм недоволен...

– От какво?

– Не изпълняваме това, което се прави на всички кораби при преминаване на полярния кръг. „Халбран“ би трябвало непременно да извърши церемонията на южното кръщение!

– Кръщение?! Но кого ще кръщавате, боцман, когато всички наши моряци и вие сте преминавали този паралел и друг път?

– Ние... да! Но вие – не, мистър Джорлинг! А защо да не извършим

тази церемония само във ваша чест?

– Това е вярно, боцман. Аз за пръв път през живота си достигам такава ширина.

– А това заслужава кръщение, мистър Джорлинг! О, разбира се, без шум, без барабани и тръби, и даже без намесата на дядо Антарктика с неговия обичаен маскарад. Ако само ми позволите да ви благословя.

– Добре, Хърлихърли – отговорих аз като бърках в джоба си. – Благославяйте и кръщавайте колкото обичате! Ето ви приастър да се почерпите в съседната кръчма.

– Е, това удоволствие трябва да се отложи до остров Бенет или даже до остров Тсалал, ако има кръчма и на дивашките острови и ако съществува на света друг Аткинс, комуто би дошла фантазията да се засели там!

– Сега ето какво искам да ви попитам, боцман... Вие не обърнахте ли внимание на това, как се отнесе Джент към известието, че сме преминали Полярния кръг? Дали и той се радва, както се радват и старите матроси на „Халбран“, че е преминал от умерения пояс в студения?

– Че кой го знае! – отговори Хърлихърли. – Той вечно мълчи. Не можеш измъкна от него нищо ни от единия борд, ни от другия. Но както ви казах, той навярно е запознат вече с плаващите ледове и с това, което вие наричате „ледена стена“.

– Какво ви кара да мислите така?

– Всичко и нищо, мистър Джорлинг! Тези неща се чувстват. Джент е стар морски вълк, който си е разнасял платнения чувал по всички краища на вселената!

В това отношение аз съвършено споделях мнението на боцмана и сам не зная какво предчувствие ме караше през цялото време да наблюдавам Джент, който, кой знае защо, особено ме бе заинтересувал.

В началото на декември, от 1-ви до 4-и, след настъпилото кратко затишие вятърът показва известна склонност към промяна и започна да духа от северозапад. Но северният вятър в тези високи ширини, както и южният вятър в Южното полукълбо, почти никога не носи нищо добро.

Предстоящата промяна в състоянието на атмосферата не можеше, разбира се, да не безпокои и то много силно капитан Лен Гай. Освен това „Халбран“ вече не се движеше с предишната бързина, понеже вятърът започна да отслабва още по обяд на 4-и декември, а вечерта съвсем утихна.

На сутринта платната висяха като дрипи по мачтите и се люлееха от единия борд към другия.

Макар до нас да не достигаше и най-лек полъх на ветрец, а на повърхността на океана не се виждаше никаква бръчка, дълги колебания на вълни, които идваха от запад, караха кораба силно да се клати.

– Морето чувства нещо – каза ми капитан Лен Гай. – Там в онази посока навярно се разиграва силна буря – добави той, като протегна ръка към запад.

– Наистина хоризонтът там е малко замъглен – отговорих аз. – Може би към пладне слънцето ще...

– В тези ширини то вече няма тази сила дори и през лятото, мистър Джорлинг! Джим!

Лейтенантът се приближи.

– Как ти се струва това небе?

– Никак не ми се харесва. Мисля, че трябва да бъдем готови за всичко, капитане.

– Най-важното е, Джим, да се задържим на същия меридиан.

– Доколкото бъде възможно, капитане, понеже сме на добро място.

– Дежурните вече не съобщиха ли за появяването на първите плаващи ледени планини? – попитах аз.

– Да – отговори капитан Лен Гай, – но сблъскването с айсбергите е опасно само за нас. Затова ако се наложи да им дадем път, ще се отклоним малко на изток или на запад, но ние, разбира се, ще направим това само в случай, че силата се окаже на тяхна страна.

Постовете не се излъгаха. Следобед се показаха ледени маси, които бавно се движеха на юг. Няколко ледени острова, макар и сравнително неголеми, бавно плаваха по повърхността на океана.

Към два часа през деня налетя буря и ние попаднахме във вихъра на атмосферните течения. Вятърът буквално духаше във всички посоки на компаса.

Корабът страшно се люшкеше и боцманът заповяда да се привържат всички предмети, които биха могли да паднат при люлеенето.

Към три часа необикновено силен ураган се разрази вече определено в посока изток-североизток. Лейтенантът нареди да приберат и долните платна, като се надяваше по този начин да задържи кораба срещу вятъра и да той не бъде отнесен на изток, т.е. да не се отбива от пътя на Уедъл. Освен това плаващите ледове се групираха главно в онази посока, а за кораб няма нищо по-опасно от това, да се реши да премине през този подвижен лабиринт.

Под напорите на урагана, придружени от силно вълнение на морето, бригът постоянно се навеждаше силно ту на една, ту на друга страна.

За щастие товарът му лежеше плътно подреден и не можеше да се размества, понеже товаренето на трюма беше направено най-грижливо, като се взеха предвид всякакви случайности.

Колко време щеше да продължи бурята? Това не би могъл да каже и най-добрият познавач на времето. Може би едно денонощие, може би две, а може би и три... В морето изобщо, а особено на юг, човек никога не може да знае, какво го очаква утре.

Един час напорите следваха непрекъснато един след друг, придружени от дъжд, град и сняг, или по-право, снежен порой. Градът и снегът се обясняваха с това, че по време на бурята температурата на въздуха значително бе се понижила. Термометърът показваше само 2°С над нулата.

Беше 10 часът вечерта – по неволя трябва да употреба тази дума, макар че слънцето все още се намираще над хоризонта. Трябваше да минат още 15 дни докато то достигнеше най-високата точка на своята орбита, а сега на 20 градуса от полюса то изпращаше на повърхността на Антарктида само бледи полегати лъчи.

В десет и половина часа яростта на бурята сякаш нарасна двойно. Не исках да се връщам в каютата си и реших да се прибера в общата каюта. Капитан Лен Гай и лейтенантът разговаряха на няколко крачки от мене. В този адски тътнеж на разбушувалите се стихии те едва се чуваха добре един друг, но моряците в такива случаи отлично умееха да се разбират даже само с жестовете.

Те обърнаха внимание – същото, впрочем, забелязах и аз – че вятърът и течението отнасят брига на югоизток, където морето беше покрито с ледени блокове. Тази двойна беда не само ни отклоняваше от набелязания път, но можеше и да доведе до сблъскване с ледена планина. Люлеенето беше толкова силно, че само привикналите моряци, и то с мъка, можеха да се задържат на палубата, а върховете на мачтите едва не се допираха до водата, когато бригът лягаше на една страна.

Напред през гъстата завеса от дъжд, сняг и мъгла се виждаше бушувашото море, което особено яростно ревеше, когато се разбиваше о стръмните склонове на ледените планини, които много приличаха на крайбрежни скали.

Количеството на плаващите ледени планини постоянно се увеличаваше и това даваше надежда, че бурята ще ускори топенето и ще направи по-достъпни краищата на ледените бариери.

А сега се налагаше да се борим с вятъра и „Халбран“ трябваше да се обърне с носа си срещу него.

Матросът Дреп застана на кормилото. Капитан Лен Гай стоеше до него и следеше движението на кораба. На носа се намираще част от екипажа, готов да изпълнява заповедите на Джим Уест, а шестима моряци под командата на боцмана бяха заети с преместването на малкото триъгълно платно от задната част на кораба на мястото на бригантината.

За да се смъкне платното от средната мачта, достатъчни бяха четирима души и Джент пръв се спусна към въжената стълбичка. След него изтича Мартин Холт, нашият старши по платната. Морякът Бери и един от новите ги последваха в същата минута.

Никога не съм предполагал, че човек може да прояви толкова ловкост и изкуство, както направи това Джент. Ръцете и краката му едва се допираха до стъпалата. Като стигна до височината на дебелия насмолен въжета, с които беше привързана мачтата, той тръгна към единия край на предната рея, за да развърже края на платното. Мартин Холт отиде към другия край на реята, а двамата матроси останаха да работят по средата.

В това време бурята вилнееше с ужасна ярост. Всички въжета бяха така изопнати, че трепереваха като струни и като че ли ей сега щяха да се скъсат. Аз се боях, че този страшен ураган ще разкъса дори и тези няколко платна, които не бяха прибрали, и ще ги отнесе в морето.

Изведнъж налетя една вълна и повали всичко, каквото имаше на палубата. Няколко бъчви се откъснаха и се търколиха към бордовете. Бригът тъй силно се наклони надясно, че водата нахлу през борда. Аз отхвъркнах към средната каюта и няколко минути не можех да се изправа на крака.

„Халбран“ се бе наклонил толкова силно, че краят на реята на второто платно се беше потопил на повече от метър в гребена на вълната.

Когато реята се показа от водата, оказа се, че Мартин Холт, който беше седнал на самия край на реята и довършваше работата си, бе изчезнал.

Чу се вик – това беше викът на Мартин Холт, който се блъскаше безпомощно в бушуващите вълни. Моряците се спуснаха към десния борд и започнаха да хвърлят кой въже, кой бъчва – каквото им попаднеше под ръка и за което би могъл да се хване нещастният Мартин Холт.

В мига, когато аз се изправих, видях как някаква маса прелетя във въздуха и веднага изчезна в кипящите вълни.

Нима и друг някой се беше изпуснал? Не, това беше направено доброволно... това беше подвиг на самопожертвование.

След като бе привързал последното въже, Джент се бе спуснал по

реята и се хвърлил в морето на помощ на старшия на платната.

– Двама души паднаха от кораба! – извикаха от палубата.

Да, двама. Единият от тях отиде на помощ на другия. Нима и двамата ще загинат?

Джим Уест веднага се спусна към кормилото и изви кораба на цели 12 градуса по посока на вятъра – всичко, което беше възможно да се направи за противодействие на вятъра. След това отпусна до половина едно платно и друго изопна тъй, че бригът се спря почти неподвижно.

По пенливата повърхност на морето се виждаха Мартин Холт и Джент, чиито глави се показваха от време на време над водата. Джент, със силни загребвания с ръцете, бързо се приближаваше към Мартин Холт, който беше вече на четвърт миля далече и ту изчезваше, ту се показваше като черна точка, която едва се различаваше сред вълните.

Екипажът, след като направи от своя страна всичко, каквото можеше, напрегнато очакваше какво ще стане. Ако времето беше тихо, те щяха са спуснат лодка, но това беше немислимо при тази страшна буря, когато вълните заливаха всичко. Лодката щеше да се обърне или щеше да се разбие в самия кораб.

– Те ще загинат и двамата... и двамата! – прошепна капитан Лен Гай.

След това той се обърна към лейтенанта и извика:

– Джим, лодката... лодката!

– Ако заповяда да спусна лодката – отговори лейтенантът, – пръв ще скоча в нея, макар да заплатя за това с живота си. Но искам да чуя официална заповед!

Минаха няколко минути, пълни с мъчителна тревога за свидетелите на тази сцена. Никой не мислеше, че и тях може да ги сполети същата участ, понеже положението на „Халбран“ беше много опасно.

Джент за последен път се показа между две вълни. След това пак се гмурна във водата, но след минута отново се показа и с нечовешка сила се устреми към Мартин Холт, или по-право, към мястото, дето потъна той.

Бригът беше обърнат почти в посока на вятъра и когато Джим Уест заповяда да отслабят някои платна, той измина известно разстояние напред.

В това време нови викове заглушиха рева на разярените стихии:

– Ура! Ура! Ура! – реवेशе целият екипаж. Джент с лявата си ръка държеше Мартин Холт, а с дясната работеше с всички сили и се приближаваше към кораба.

– Дръж срещу вятъра! – командваше Джим Уест кормчията.

„Халбран“ заскача под ударите на вълните като кон, който се изправя на задните крака, когато му теглят тъй силно юздата, че могат да му разкъсат устата.

Измина цяла безкрайна минута. В пенестите вълни едва можеха да се различават двама души, от които единият влачеше другия.

Най-после Джент стигна кораба и хвана едно от въжетата, което висеше от борда.

– Напред! Напред! – извика лейтенантът, като правеше с ръка знак на кормчията.

Бригът направи такова обръщане, че три платна уловиха вятъра, и бързо се понесе напред.

Джент и Мартин Холт в миг бяха издигнати на палубата. Единия поставиха под главната мачта, а другият не се нуждаеше от грижи и можеше дори да вземе участие в общата работа.

Няколко моряка се заеха със своя спасен другар и след енергични разтривания го свестиха и очите му се отвориха.

– Мартин Холт – каза му капитан Лен Гай, като се наведе над него, – ти наистина се върна отдалече!

– Да, да... господин капитан! – отговори Мартин Холт, като търсеше някого с очи. – Кой ми помогна?

– Джент! – прекъсна го боцманът. – Той рискува живота си, за да те извлече дотук!

Мартин Холт се надигна наполовина, облегна се на лакти и се обърна към Джент. А тъй като последният и не мислеше да се приближава, то Хърлихърли го блъсна към Мартин Холт, очите на когото изразяваха най-жива благодарност.

– Джент – каза той, – ти ме спаси... Без тебе... бих загинал. Благодаря ти...

Джент не отговори ни дума.

– Джент, не чуваш ли? – попита капитан Лен Гай. Джент очевидно нищо не чуваше.

– Джент – повтори Мартин Холт, – ела при мен! Благодаря ти! Бих искал да ти стисна ръката.

И той протегна своята.

Джент отстъпи няколко крачки и поклати глава с израз на човек, който съвсем не се нуждае от благодарност за такава проста услуга.

След това се обърна и отиде да поправи едно въже, което се бе разхлабило от бурята.

Трябва да призная, този Джент, който тъй геройски рискува за спасението на ближния си, беше съвсем необикновен човек. На неговата затворена в себе си натура очевидно бяха непознати вълненията на обикновените хора и боцманът въпреки цялото си желание и този път не можа да научи „какъв цвят имат думите му!“.

Бурята все още продължаваше да свирепства, без да дава нито минута спокойствие нито на нас, нито на себе си и това ни внушаваше доста сериозни опасения. Напорът ѝ беше тъй силен, че можеше да помете всичко от кораба в морето! Да, въпреки че на шурвала застана самият Джент, бригът вече почти не слушаше кормилото, скачаше по вълните като топка, навеждаше се ту на една, ту на друга страна и очевидно се готвеше да се обърне с дъното нагоре.

– Джим – каза капитан Лен Гай в пет часа сутринта, – ако трябва да бягаме...

– Ще избягаме, капитане, но това значи да отидем на сигурна смърт!

И наистина, нищо не може да бъде по-опасно от това, да се обърне кормилото по посока на вятъра, особено когато знаеш, че не си в състояние да изпревариш вълните – и на това се решават обикновено едва когато стане абсолютно невъзможно да се борят с вятъра.

Бурята продължаваше да вилнее вече три дена, 6-и, 7-и и 8-и декември, придружена от дъжд и сняг, което предизвика значително падане на температурата. Но екипажът на брига не се отчайваше и продължаваше да държи кораба срещу вятъра.

Излишно е да казвам, че капитан Лен Гай се прояви като истински моряк, че Джим Уест виждаше всичко, каквото ставаше наоколо, че екипажът с пълна самоотверженост изпълняваше своята работа и че Джент беше пръв там, където беше нужно да се действа бързо и имаше някаква опасност.

Невъзможно е да си представите дори, какъв неоченим човек беше той! Каква разлика между него и повечето от моряците, наети на Фолклендските острови, а особено се забелязваше това по отношение на китоловеца Гирн!

На него и приятелите му беше почти невъзможно да се разчита. Те наистина изпълняваха заповедите, но правеха това неохотно и като че ли против волята си, понеже Джим Уест не беше такъв човек, чиито заповеди можех да не се изпълняват. Но те вършеха всичко с недоволни гримаси и мърмореха под носа си ругатни и проклетия по адрес на лейтенанта. Струва ми се, че това не предвещаваше нищо добро в бъдеще.

Щом Мартин Холт се справи, той веднага се зае със своите задължения и работеше наравно с другите. Стариият морски вълк отлично владееше работата си и само той можеше да съперничи на Джент.

– Е, Холт – попитах го аз веднъж, когато той разговаряше с боцмана, – в какви отношения сте сега с този чудак Джент? Започна ли най-после да става по-разговорчив с вас от онзи ден, когато ви извади от водата?

– Не, мистър Джорлинг – отговори Мартин Холт. – Струва ми се дори, че нарочно ме избягва.

– Избягва ли ви? – отговорих аз. – Но той се държеше така и преди.

– Мен той избягва повече от другите.

– Но защо?

– Наистина не зная, мистър Джорлинг.

– Това не ти пречи, Холт, при пръв удобен случай да запалиш за него една голяма свещ! – обяви боцманът. – Само не го прави пред него! Аз го познавам. Той ще я угаси!

Това, което чух, ме учуди много. Но като се вгледах добре и аз се убедих, че наистина Джент внимателно избягва всички случаи, когато неволно трябваше да влезе в съприкосновение с нашия старши по платната. Нима той наистина смяташе, че няма право на неговата благодарност, след като му спаси живота? Поведението на този човек можеше да се нарече най-малко странно.

След полунощ между 8-и и 9-и декември вятърът явно започна да променя посоката си към изток, а това трябваше да промени и времето към по-добро.

Морето още продължаваше да кипи, но въпреки това към два часа сутринта лейтенантът заповяда да поставят още няколко платна и бригът се насочи към онова място, откъдето го беше прогонила продължителната буря.

В тази част на антарктическото море айсбергите се носеха още в доста голямо количество и у нас се зароди надеждата, че бурята е ускорила топенето и може би е пробила на изток преградата на непроходимия лед.

XII

Макар да претърпяхме буря след преминаването на Полярния кръг, борбата с нея приключи благополучно и затова можем да смятаме, че и втората част от нашето пътешествие ще мине общо взето при доста благоприятни условия. Не напразно се казва, че всичко, което става, е все за добро... Какво щастие щеше да бъде, ако „Халбран“ сега, през декември, намереше широко отворен пътя на Уедъл!

Колко странно, нали? Аз говоря за пътя на Уедъл, като за някое шосе с надписи по стълбовете: „Път към Южния полюс!“

На 10-и декември бригът без особено затруднение се провираше между отделните ледени късове. Посоката на вятъра не го принуждаваше всяка минута да променя хода си и му даваше възможност да се движи почти по права линия между ледовете. Макар истинското лято обикновено да започва много по-късно, капитан Лен Гай, който добре бе изучил климатичните условия на високите ширини, уверяваше, че поради особено рано настъпилата пролет тази година пълното топене на ледовете щеше да започне не през януари, а през декември. Да се заобиколят тези огромни блуждаещи маси не беше никак трудно за екипажа. Истинските затруднения по всяка вероятност щяха да започнат в онзи близък ден, когато корабът щеше да се наложи да си пробива път през целия лед.

Освен това ние нямаше защо да се боим от неочаквано сблъскване. На мястото, където ледените планини плаваха в голямо количество, атмосферата имаше жълтеникав оттенък. Това явление на отразяване, което е свойствено само на студения пояс, е добре познато на китоловците.

Цели пет денонощия „Халбран“ плава благополучно и през цялото това време не само не получи никаква повреда, но дори нямаше стълкновение с ледове. А колкото повече се спускаше на юг, толкова броят на плаващите ледове се увеличаваше и проходите между тях ставаха все по-тесни. Наблюдението, направено на 14-и, показва $72^{\circ}37'$ южна ширина. Малцина мореплаватели преди нас бяха успели да достигнат тази точка отвъд антарктическият кръг.

Плаването на кораба постепенно ставаше все по-трудно поради изобилните безцветни мъртвешки късове лед, покрити с гъст слой гуано. Колко мъничък изглеждаше нашият кораб в сравнение с тези необятни ледени блокове!

Плаващите ледени планини се отличаваха една от друга и по големината си, и по безкрайното разнообразие на формите. С никакви думи не може да се опише цялата прелест на картината, която наблюдавахме, когато тези големи и малки планини играеха в безредие под лъчите на обедното слънце, което отново засия ярко след разпръсването на мъглите.

Аз не слизах от палубата и с възторг се любувах на това ефектно зрелище, което тъй майсторски е описано в дневника на Артър Пим. Тук островърхи пирамиди, там куполи, закръглени като византийска църква или издигащи се нагоре, като кубетата на руска църква... По-нататък, на безоблачния фон на небето, ледените планини се очертаваха като краища на облаци, долната част на които потъваше във водата. А какво са сами по себе си облаци, ако не айсберги по небесното море?

Сега капитан Лен Гай прекарваше по-голяма част от времето си на палубата и вземаше дейно участие в командването на брига, съчетавайки безстрашието с предвидливата предпазливост.

Към 15-и декември количеството на плаващите ледове започна значително да се увеличава, а това затрудни още повече плаването. Но вятърът все още продължаваше да бъде благоприятен за нас.

Джим Уест, отчасти от просто любопитство, няколко пъти измерва минаващите край нас айсберги и се оказа, че височината им се колебаеше между 20 и 200 метра.

Аз лично напълно споделях мнението на капитан Лен Гай, че подобни маси лед могат да се образуват само на бряг, може би на бреговете на някакъв полярен континент. Но по всяка вероятност този континент беше прорязан от заливи, разсечен от морски ръкави и проливи, по които „Джейн Гай“ е могъл да стигне до остров Тсалал.

Нашите моряци, по-точно – новобранците от Фолклендските острови, гледаха почти със страх как бригът предпазливо се провираше чрез лавиране между тези движещи се маси, но старите матроси на „Халбран“ не проявяваха нито страх, нито учудване, понеже бяха успели вече добре да се запознаят с айсбергите по време на предишните си пътешествия по Ледовития океан. Впрочем, новите скоро също престанаха да се боят от близостта на ледените планини и се интересуваха от тях повече от любопитство.

Но колкото и благополучно да вървеше засега плаването, това не само не изключваше, но дори изискваше от нас да вземем всички възможни предпазни мерки, за да избегнем възможното нещастие. Джим Уест заповяда да вържат празна бъчва на върха на предната мачта, така

нареченото „свраче гнездо“, и там постоянно бдеше наблюдател.

„Халбран“, ползувайки се от постоянния попътен вятър, се носеше напред доста бързо. Времето през всички тези дни беше доста топло – около 4–5°C над нулата. Но екипажът на „Халбран“ се боеше не от студа, а от гъстите мъгли, които по цели часове висяха понякога над самата повърхност на океана, покрит от плаващи ледове, и имаше опасност корабът да се сблъска с тях.

Денят 16-и декември беше особено мъчителен. Ледовете се сляха почти в едно цяло и пред нас се виждаха само тесни извънредно лъка-тушни канали. А това изискваше непрекъснато лавиране на кораба и промяна на скоростта.

По четири-пет пъти се чуваше командата на лейтенанта:

– Долу платната!

– Усили хода!

През цялото време, докато продължаваше тази работа, която ангажираше всички свободни ръце, най-много се отличаваше Джент.

Този човек – моряк по душа, без да чака заповед, сам бързаше на помощ на другарите си и направо нямаше равен на себе си, когато ставаше нужда да се прехвърлят въжета на някоя буца лед и да се закрепят с помощта на котвата и макаратата така, че корабът, теглен бавно от въжето, да може да обиколи препятствието. Всеки такъв случай само увеличаваше славата на Джент, когото капитан Лен Гай и целият екипаж на кораба считаха за най-добрия моряк. Но това никак не промени отношението към него от страна на другарите му, които все така продължаваха да го смятат за загадъчна личност и желаеха да разкрият неговата тайна.

Доста често се случваше Джент и Мартин Холт да се качват в една и съща лодка, за да изпълнят някое нареждане на лейтенанта повече или по-малко опасно. Ако старшият по платната даваше някаква заповед на Джент, той веднага я изпълняваше с усърдие и с обичайната си ловкост, но правеше това винаги мълчаливо, без да произнесе нито дума.

По това време „Халбран“ не можеше вече да бъде далеч от границата на ледената стена. Ако продължеше да се движи все в същата посока, скоро щеше да се наложи да търси само проход през непрекъснатата ледена маса. Но все още не я виждахме нито ние, нито наблюдателите, които седяха почти на върха на предната мачта.

Колкото и изкусно да лавираше през този ден, корабът не можа да избегне ударите на ледовете. Макари и незначителни, те все пак бяха достатъчни, за да повредят кормилото, което сега едва се държеше.

Жестоко пострадаха и хълбоците на „Халбран“, но здравите основи

и двойната, добре насмолена дървена обшивка отлично изпълняваха своята служба и корабът не би потънал дори ако получеше малък пробив във външната обшивка.

Изобилието на плаващите ледове не оказваше никакво влияние върху количеството на морските млекопитаещи: китовете се срещаха все тъй често и в същото голямо количество, за което съобщаваха още отдалеч стълбовете вода, които изригваха като фонтани от техните дихала. Заедно с китовете се появиха и огромни морски свине, които Гирн майсторски убиваше със своя харпун, когато те се приближеха дотолкова, че можеха да бъдат достигнати от палубата. Появяването им винаги много радваше моряците и плячката веднага постъпваше в разпореждане на Ендикот, който майсторски умееше да прави от тях вкусни ястия.

Що се отнася до антарктическите птици, ние виждахме все същите буревестници, албатроси и корморани, които на орляци летяха над нас със силни кръсъци. Цели легиони пингвини седяха на редици по края на ледените полета и учудено гледаха минаващия край тях кораб. Според мен пингвините са истинските обитатели на тези печални места и природата не би могла да създаде по-подходящ тип за заселване на тези простори.

Най-после на сутринта на 17-и декември наблюдателят от „свръчето гнездо“ съобщи, че напред се показал непрекъснатият лед.

– Вдясно! Напред! – извика той.

На девет или десет мили на юг се издигаше безкраен леден хребет, назъбен като трион. Върховете на ледените планини ясно се очертаваха на светлия фон на небето, а към нас плуваха натрупани една върху друга хиляди ледени буци. Тази неподвижна преграда се проточваше от северозапад към югоизток и нашият кораб все още можеше да продължава пътя си на юг край бреговете ѝ, без да преминава през нея.

Плавайки на юг бригът среща ледени полета със значителна големина. Лейтенантът направи измервания и се оказа, че повърхността им беше средно от 1000 до 2000 квадратни метра. Да се провираме между тези ледове беше много трудно, защото при най-малкото невнимание можехме да се окажем затворени в някой от тези канали, от които невинаги се виждаше изход.

Когато „Халбран“ беше вече само на около пет мили от ледената преграда, той се спря сред обширен басейн, където можеше да се лавира съвсем свободно.

От кораба спуснаха лодка. В нея се качиха капитан Лен Гай с боцмана, четирима моряци-гребци и пети на кормилото. Лодката тръгна

към една грамадна ледена стена, която се виждаше напред, и те дълго, но безуспешно търсиха проход, през който би могъл да премине бригът. След тричасово уморително лутане лодката се върна на кораба.

През това време ни връхлетя буря от дъжд и сняг, която понижи температурата до 2°C над нулата и скри от очите ни ледената преграда.

Капитанът реши да продължи на югоизток и ние се отправихме на-там заобиколени от безброй ледени късове. Единствената ни грижа в този момент беше да внимаваме течението да не ни отнесе към ледената преграда, защото, ако това се случеше, може би нямаше да успеем да излезем отново в открито море.

Най-важното беше да избягваме сблъскването с айсбергите. Това не беше никак трудно, когато времето беше хубаво и слънцето ярко светеше от безоблачното небе. Тогава можеха да се правят всякакви маневри, да се променя посоката, да се увеличава или намалява скоростта, с която се движехме. Обаче по време на мъглите, които се задържаха по цели дни и когато нищо не се виждаше по-далече от 200–300 метра, плаването беше съпроводено с много големи опасности.

През този ден видяхме как едно ледено поле, което се движеше с умерена скорост, блъсна друго неподвижно ледено поле. И какво излезе? Неподвижното поле беше раздробено и почти напълно унищожено. Образуваха се големи парчета, които се струпаха едно върху друго. Едни от тях се издигаха до 30 метра над морската повърхност, а другите потъваха във водата. Всъщност в това няма нищо чудно, като се знае, че теглото на такова ледено поле като онова, което връхлетя върху неподвижния лед, достига няколко милиона тона!

Така мина цяло денонощие и през всичкото време бригът плуваше на пет-шест мили от целия лед. Разбира се, ние няхаме никакви основания да упрекваме в каквото и да било капитан Лен Гай, защото той повече от всичко на света се боеше да не пропусне входа на някой канал и все пак не позволяваше на кораба да навлезе навътре в лъкатушните заливи и проливи до ледената стена, които криеха толкова опасности.

– Ако имах още един кораб – ми каза той, – бих се осмелил да карам по-близо до целия лед, затова е много нужно да имаш два кораба, когато предприемаш подобно пътешествие! Но „Халбран“ е сам и ако той се заблуди...

Въпреки това нашият бриг спазваше само най-необходимите предпазни мерки и всъщност неведнъж беше изложен на сериозна опасност. След като изминеше с голяма бързина няколко мили, трябваше изведнъж да го спират, да променят посоката и то често тъкмо в минутата,

когато носът беше на път да се блъсне в някоя ледена скала. Така че Джим Уест трябваше постоянно да ускорява или намалява хода на кораб, като правеше малки завои, за да избегне сблъскване с ледените полета.

По една щастлива случайност вятърът през цялото време духаше откъм северозапад и позволяваше не само да държим опънати всички платна, но и да се движим по посоката на вятъра, който, за щастие все още не беше студен. Но ако вятърът изведнъж преминеше в ураган, то трудно е да се каже какво би станало с кораба, или по-точно, аз за нещастие зная много добре това. Той би намерил края си заедно с екипажа.

В този случай ние наистина не бихме имали никаква възможност да се спасим с бягство и „Халбран“ сигурно би бил изхвърлен върху леда.

След дълги и безуспешни търсения капитан Лен Гай трябваше да се откаже от надеждата да намери проход в тази ледена стена. Оставаше само едно – да плаваме към югоизточния край на крепостта и там пак да си опитаме щастието. Всъщност ние абсолютно нищо не губехме при тази промяна на посоката и даже не се връщахме нито на един градус в ширината. Наблюдението, направено по обяд на 18-и декември, показва, че „Халбран“ се намира на 73-ия паралел.

Но, повтарям, това беше защото никой никога навярно не бе имал случай да пътува по антарктическият океан при такива изключително благоприятни обстоятелства: ранно настъпване на летния сезон, постоянство на северните ветрове, сравнително висока температура. От само себе си се разбира, че ние се радвахме на вечен лед и че в продължение на цели денонощия слънчевите лъчи ни осветляваха от всички точки на хоризонта.

От айсбергите се спущаха многобройни поточета, които издълбаваха краищата им и падаха надолу като шумни водопади. Топенето на ледените планини ни причиняваше доста безпокойства, понеже поради преместването на центъра на тежестта те отначало се навеждаха, а след това падаха или се преобръщаха, и ако попаднем в тази минута близо до тях, те биха ни потопили.

След несполучливия опит ние още два или три пъти се приближавахме до целия лед, но на не повече от четири мили. Струваше ни се, че не е възможно да не му повлияе изменението на термичните условия и да не се разкъса на някои места, като образува по-широки или по-тесни проливи.

Трябва да отбележа, че в продължение на всички тези разузнавания

ние не само не видяхме нито едно парче земя, но даже не открихме и признаци от нея в цялото видимо пространство на откритото море, което напълно съвпадаше с наблюденията на нашите предшественици.

Най-после, на 19-и декември, между два и три часа след пладне, от върха на предната мачта се чу викът на наблюдателя.

– Какво има? – понита Джим Уест.

– Ледената бариера е прерязана на югоизток.

– А по-нататък какво има?

– Нищо не се вижда.

Лейтенантът се изкачи по въжетата и за няколко минути стигна до мястото, където те бяха завързани за мачтата.

Няма защо да казвам, с какво нетърпение чакахме долу какво ще каже той. Ами ако наблюдателят се бе излъгал? Ако това е било просто оптическа измама? Но Джим Уест не можеше да се заблуди и безпогрешно щеше да определи какво има!

Минаха десет минути, десет мъчителни минути – и отгоре се чу силният глас на лейтенанта, който тържествено обяви на всички, които стояха на палубата:

– Свободно море! – извика той. Отговори му силно ура.

Бригът пое посока на югоизток, като се стараеше същевременно да не изпуска вятъра.

След два часа бригът заобиколи един нос на ледената стена и ние видяхме пред себе си искрящо във всички цветове на дъгата свободно море, без никаква буца лед.

XIII

Свободно море без никакъв лед? Не, да се каже това, значи да се отклоним от истината. В далечината се виждаха няколко айсберга и по-малки ледени маси, които все още продължаваха да се носят на изток. Но все пак от тази страна морето можеше да се счита наистина свободно, щом бригът можеше свободно да плава по него.

– Бог ни дойде на помощ – ми каза капитан Лен Гай. – Нека го молим да ни ръководи до край.

– След седмица – отговорих аз – нашият кораб ще стигне може би до остров Тсалал.

– Да... при условие, че през цялото време духа източен вятър, мистър Джорлинг. Вие забравяте, че като се движехме по протежение на ледената стена до източната ѝ граница, ние се отклонихме от начертания си път и сега трябва пак да се движим на запад.

– Вятърът е зад нас, капитане.

– И ние ще се възползваме от него, понеже аз твърдо съм решил непременно да се отбия на островчето Бенет. Там брат ми Уилям е слизал за пръв път. Щом намерим това островче, можем да бъдем уверени, че сме на прав път.

– Кой знае, може би ще намерим на него нови указания, капитане.

– Може би, мистър Джорлинг. Затова аз още днес ще измеря височината и ще определя точно нашето положение, а след това ще отправим брига към остров Бенет.

Разбира се, нужно беше още да се посъветваме и с най-верния пътеводител, който имахме на разположение. Имам предвид книгата на Едгар По, или по-точно, правдивият разказ на Артър Гордън Пим.

На 19-и декември ние бяхме на един градус и половина по-южно от мястото, до което „Джейн Гай“ беше достигнал едва 18 дни по-късно. Това ни даваше основание да предполагаме, че макар пътуването на „Джейн Гай“ да беше станало при доста благоприятни условия, все пак те не са били такива, каквито се паднаха на нас.

Свободното море, или по-правилно казано, морето, по което можеше да се плава, беше също такава, каквото го беше видял по всяка вероятност и братът на нашия капитан, а зад нас се разстилаше ледената планина, която се проточваше от запад към изток.

Джим Уест много се интересуваше да научи доколко верен беше

разказът на Артър Пим, според който зад границата на целите ледове в този широк морски ръкав съществуваше течение, отиващо на юг. Боцманът хвърли във водата дълго въже с тежък топуз на края и след минута всички знаеха, че тук действително има южно течение, от което можеше да се възползва корабът по време на своето движение към полюса, или по-точно, към остров Тсалал.

Плаването продължаваше при най-благоприятни условия. Ние почти не бяхме принудени да заобикаляме малобройните ледени късове, които течението носеше на югозапад с бързина не повече от половин миля в час. Бригът ги задминаваше като на шега. Въпреки силния вятър Джим Уест нареди да поставят всички платна и „Халбран“ леко се плъзгаше по едва развълнуваната повърхност на морето. Ние не видяхме нито една от многобройните огромни ледени планини, които Артър Пим бе видял в тази ширина. Наистина те всички бяха започнали да се топят. Нарядко минаваха ледени късове, някои от които бяха заети от пингвини, напомнящи туристи, които се разхождат по морето на собствена яхта, а на други се виждаха черни тюлени, покриващи краищата на леда като черни пиявици. Над тази ескадра от ледове се носеха облаци от птици: буревестници, гмурци, морски лястовици, корморани и албатроси, също с черна перушина. Из водата плуваха тук-там големи медузи с най-нежни цветове, разперени като чадърчета. А от рибите, от които голямо количество наловиха любителите-моряци, считам за необходимо да спомена само за корифените, дълги един метър, със сочно месо, много приличащи на гигантски златни рибки.

На следващото утро, след спокойно прекарана нощ, в продължение на която вятърът малко спадна, боцманът се приближи до мен със сияещо жизнерадостно лице и весело ми извика:

– Добро утро, мистър Джорлинг, добро утро! Впрочем в тези южни области и то в този сезон, струва ми се, и не би могло да се пожелае добър вечер. Тук вечери не съществуват. Нито добри, нито лоши.

– Добро утро, Хърлихърли – отговорих аз, като се чувствах също в прекрасно настроение и бях готов да си побъбря с този весел събеседник.

– Е, как ви се струват тези морета, отвъд границата на целите ледове?

– Как да ви кажа – отговорих аз, – според мен те много приличат на големите езера на Швеция или Америка.

– Да, разбира се... езера, оградени с айсберги, вместо с истински планини!

– Мога още да ви кажа, боцман, че всичко това много ми харесва и аз желая само едно – нашето пътешествие да продължи все така благополучно, докато стигнем до остров Тсалал.

– А защо не и до самия полюс, мистър Джорлинг?

– Полюса! Но до полюса е много далеч, а освен това никой не знае, какво има там.

– Ще научат, когато отидат там – възрази боцманът, – и според мен това е даже единственото средство да се узнае какво става там!

– Съгласен съм, Хърлихърли. Но „Халбран“ проникна тук съвсем не с цел да открие Южния полюс. Ако капитан Лен Гай успее да намери вашите съотечественици от „Джейн Гай“, струва ми се, с това ще бъде изпълнена задачата, която той си е поставил, и аз не вярвам да започне да преследва друга някаква цел.

– Така е, мистър Джорлинг, така е! Но когато той стигне само на 500 – 600 км от полюса, нима мислите, че няма да се изкуши да отиде да види края на оста, на която Земята се върти като пиле на шиш? – възрази смеейки се боцманът.

– Нима това заслужава да се излагаме на нови опасности – казах аз, – и нима е толкова интересно да довеждаме до такава степен своята страст към географските победи?

– И да, и не, мистър Джорлинг. Например аз, да си призная, ще отида по-далече от всички, които преди нас са идвали насам. Това, наистина, би било достатъчно за удовлетворение на моето морско самолюбие! Но ако капитан Лен Гай пожелае да проникне още няколко градуса на юг от остров Тсалал, уверявам ви, не бих му възразил нито с една дума.

– Не вярвам, боцман, че капитан Лен Гай ще реши нещо подобно. Освен това вие забравяте, че макар старите моряци да биха отишли с капитана навред, където и да ги поведе той, новите сигурно ще се възпротивят и ако капитанът упорства, работата би могла да стигне до бунт. Те са наети, както знаете, за пътуване само до известен строго определен пункт, а съвсем не къде да е.

– Имате право, мистър Джорлинг, и за да ги накараме да се съгласят, ще трябва да им се добави за примамка една добра награда за всеки паралел оттатък Тсалал.

– Не вярвам да се съблазнят и от такава примамка – отговорих аз.

– И аз самият още не съм уверен в това, понеже Гирн и фолклендските новобранци изглеждат порядъчни негодници, а пък те са много повече от нас и всички бяха убедени, че няма да успеем да преминем през

ледената стена. Те и сега вече ръмжат, че сме отишли много далеч! Изобщо, и аз не зная как ще се обърнат нашите работи. Зная само, че тоя Гирн е човек, който трябва да се наблюдава с четири очи. Както и да е, от мене той няма да се укрие!

През тази нощ, или по право, през времето, когато би трябвало да бъде нощ, между 19-и и 20-и декември аз се будех, всъщност само за минута, под влияние на странна халюцинация или сън! Да, това би могло да бъде само сън! Въпреки това, струва ми се, че трябва непременно да го спомена в своя разказ.

Времето беше доста студено и аз се завих добре с одеялата, когато се изтегнах на леглото си. Обикновено си лягах да спя към девет часа вечерта и винаги спях дълбоко до пет сутринта.

И тъй, аз спях. Изведнъж към два часа през нощта ме разбуди някакъв жален и продължителен полушепот-полувъздишка.

Отворих очи – или си въобразих, че ги отварям. Капаците на двете прозорчета бяха затворени и в каютата ми цареше пълен мрак.

Шепотът или въздишката се повтори, аз се вслушах и ми се стори, че един глас – глас, който не познавах – произнесе следните думи:

„Пим... Пим... бедният Пим!“

Няма никакво съмнение, че всичко това беше само халюцинация... или, може би, някой беше влязъл в каютата ми и сега бълнуваше на сън? Аз не заключвах вратата вечер.

„Пим!... – продължи същият глас. – Не трябва... никога не трябва да забравяме бедния Пим!“

Сега вече съвсем ясно чух тези думи, които се произнасяха над самото ми ухо. Какво можеше да означава този съвет и защо тайнственият глас се отправяше именно към мен? Да не забравяме Артър Пим? Но нали той бе умрял скоро след завръщането си в Америка от някаква внезапна и ужасна смърт! Макар че никой не знае причината на смъртта му, все пак...

Стори ми се, че започвам да полудявам, а след това се събудих или по-право отпъдих дрямката си, понеже аз, разбира се, не можех да спя дълбоко, когато моят болен ум преживяваше такива мъчителни халюцинации.

С един скок изхвъркнах от леглото и отворих капачето на прозореца на каютата си.

Показах се през отвора и започнах да гледам навън.

На задната част на кораба нямаше никой, освен Джент, който дежуреше при кормилото и беше вперил погледа си в компаса.

Оставаше ми само да легна пак, което и не закъснях да направя, и макар да ми се струваше, че още няколко пъти чух името на Артър Пим над самото си ухо, спях до сутринта.

Събудих се бодър, свеж и здрав, и макар впечатлението от нощния инцидент да беше още живо в паметта ми, то не ме тревожеше вече, а скоро след това изчезна съвсем.

Северният вятър, който до сега тъй ни помагаше, изведнъж съвсем отслабна и ние можехме да се ползваме само от течението, което ни носеше на юг със скорост по-малка от 2 мили в час.

Най-последно на 21-ви наблюдението показва $82^{\circ}50'$ южна ширина и $42^{\circ}20'$ западна дължина.

Островчето Бенет, ако то съществува в действителност, сега трябва да бъде наблизо.

Да! Това островче наистина съществува... и тъкмо на същото място, което е означено в дневника на Артър Пим.

Към 6 часа вечерта наблюдателят от мачтата съобщи, че отляво се вижда земя.

XIV

И тъй „Халбран“, след като измина около 1400 мили от полярния кръг, се приближаваше към островчето Бенет! Екипажът силно се нуждаеше от почивка, понеже през последните няколко часа моряците страшно се умориха, като теглеха брига с лодки по неподвижната спокойна повърхност на океана. Затова капитанът отложи слизането на брега за следния ден и аз си отидох в каютата да спя.

Този път вече нищо не тревожеше съня ми и в пет часа сутринта аз бях един от първите на палубата.

Нощта премина спокойно. При настъпването на деня не се виждаше нито една ладийка в близко съседство с „Халбран“, нито един туземец на брега. Островът изглеждаше необитаем, което потвърждава, впрочем и Артър Пим в своя дневник – той казва, че капитан Уилям Гай не намерил на островчето ни най-малка следа от пребиваване на човешки същества. Не се виждаха нито колиби на брега, нито дим, които да показват, че островчето Бенет е обитаемо.

Аз виждах пред себе си печална безплодна скала без едно дръвче или храстче.

Нашият бриг се приближи до островчето от северната му страна, спря на разстояние около една миля от брега и хвърли за всеки случай само една котва.

На няколко стотици метра пред нас се виждаше същото онова островче, на което Артър Пим и Уилям Гай бяха се отбивали преди единадесет години. Когато „Джейн Гай“ се приближавала към него, тя се намирала не в особено благоприятни условия, понеже започнали да чувстват липса на топливо, а освен това сред екипажа се появили признаци на скорбут. На нас, напротив, нищо не ни липсваше, а нашите моряци и не мислеха да боледуват и макар лицата на новите моряци да се мръсеха понякога, то бе по съвсем друга причина и не за дълго. За старите моряци и не говоря – на лицата на тези хора ясно се четеше колко се радваха, че скоро ще стигнат най-после желаната цел.

Що се отнася до капитан Лен Гай, то състоянието на неговата душа не беше трудно да се отгатне. Той поглъщаше с очи островчето.

Но на кораба имаше още един човек, чийто поглед беше прикован в островчето и то може би още по-настойчиво. Това беше Джент.

Когато лодката бе спусната във водата, в нея се качиха четирима

моряци и седнаха на носа, а Джент, който помоли капитана да го вземе със себе си, седна на кормилото. Капитан Лен Гай, боцманът и аз, всички добре въоръжени, седнахме в задната част на лодката, която се отдели от брига и се отправи към островчето.

След половин час ние обиколихме една издадена скала и пред нас се откри заливчето, в което бяха влизали лодките от „Джейн Гай“.

В това именно заливче закара лодката Джент. На неговия инстинкт човек можеше напълно да се довери. Той със забележително изкуство се провираше между острите камъни, които се подаваха тук-там над водата. Човек би могъл да помисли, като го гледа, че той посещава този залив не за първи път.

Изследването на острова не трябваше да отнеме много време. Капитан Уилям Гай по всяка вероятност бе определил за това само няколко часа и никакви следи, ако такива съществуваха, нямаше да се изплъзнат от нас по време на оглеждането на острова.

Ние слязохме на брега в дъното на залива върху камъни, покрити с мършави лишеи. Отливът вече започваше и ние видяхме пясъчно дъно, осеяно с възчерни камъчета, много прилични на главички на големи гвоздеи.

Щом пристигнахме на брега, капитанът заповяда на двама моряци да останат да пазят лодката, а самият той с останалите моряци, боцманът, Джент и аз тръгнахме към средата на острова.

Джент вървеше напред все така мълчалив. Той вървеше толкова уверено, сякаш беше наш водач, и аз реших да го наблюдавам.

Земята, по която вървахме, беше безплодна и непригодна за обработване, тъй че не би могла да даде средства за съществуване дори на диваци.

Би ли могло да се живее тук, където растеше само индийска бодлива смокиня, с която не биха се задоволили и най-непридирчивите преживни животни? Ако Уилям Гай и неговите спътници след катастрофата бяха попаднали на този остров, те сигурно отдавна да са загинали тук от глад.

От върха на малкото хълмче в средата на острова ние можехме да разгледаме всичко наоколо. Нищо... никъде нищо. Но може би някъде бяха останали още следи от човешки крака, остатъци от пепел, от огън, развалини от колиби, най-последно други някакви доказателства, че тук са слизали хора от „Джейн Гай“?

За нас беше много важно да знаем това и ние решихме да обиколим цялото крайбрежие.

Когато слизахме от хълмчето, Джент пак тръгна напред, като че ли ние бяхме решили, че именно той, а не друг, трябваше да бъде водач. И тъй, ние вървахме след него към южния край на островчето. На едно място Джент се спря, озърна се за миг наоколо, а след това показа с ръка сред куп камъни едно наполовина изгнило вече парче дърво.

– Зная какво е това! – заявих аз. – Артър Пим говори в своя дневник за това парче дърво, което, струва ми се, носело следи от резба...

– Която, според моя брат, приличала на изображение на костенурка – добави капитан Лен Гай.

– Така е – продължих аз, – въпреки че Артър Пим уверява, че рисунката никак не приличала на костенурка. Но нас това не ни интересува особено, и според мен няма никакво значение, какво е изобразил художникът, костенурка или слон. Много по-важно е, че това дърво се намира на същото място и това доказва, че след „Джейн Гай“ нито един кораб не се е приближавал към островчето Бенет. Аз мисля даже, че напразно губим време като търсим тук каквито и да било следи. Ако научим нещо, това ще стане само на остров Тсалал.

– Да... на остров Тсалал! – отговори капитан Лен Гай.

Ние тръгнахме към заливчето. Джент, все тъй мълчалив, вървеше напред с наведена глава. Ние вървахме след нашия водач и когато повдигнем очи, виждахме само грамадната водна пустиня.

Докато вървахме по източното крайбрежие, Джент, който вървеше на десет крачки пред нас, изведнъж се спря и ни повика с нетърпелив глас.

Ние в миг дотърчахме при него.

Джент не показва никакво учудване, когато видя дървото, но сега цялото му изражение се промени. Той се спусна на колене и започна да разглежда едно парче дъска, което се валяше в пясъка, проядено от червеи. Той опипа дъската с ръце, сякаш изследваше грапавата ѝ повърхнина и търсеше нещо.

Тази дъска беше дъбова, дълга около два метра и по всяка вероятност бе откърлена от голям кораб, може би с вместимост неколкостотин тона. Черната боя, която я бе покривала някога, беше изчезнала под дебелия слой прах и ръжда. Очевидно това беше част от щита на кормилото.

Боцманът пръв обърна внимание на това.

Джент, продължавайки да стои още на колене, поклащаше своята голяма глава в знак на съгласие.

– Тази дъска е могла да попадне на островчето Бенет само след

корабокрушение – забелязах аз. – По всяка вероятност течението я е подхванало от морето и...

– Ами ако е... – с явно вълнение произнесе капитан Лен Гай.

Една и съща мисъл дойде в главите и на двама ни.

И какво беше нашето учудване, когато Джент ни показа на дъската седем или осем букви, не рисувани с боя, а издълбани и затова доста запазени.

Те представляваха две думи, написани в два реда:

<p>„...AN...“ LI...E...POOL</p>

Jane от Liverpool!... Бригът, командван от капитан Лен Гай! Какво от това, че времето бе унищожило останалите букви? Тези, които бяха оцелели, достатъчно добре сочеха и името на кораба, и пристанището, от което беше излязъл... „Джейн Гай“ от Ливърпул!

Капитан Лен Гай взе тази дъска и притисна до нея устните си, при което от очите му рухнаха сълзи.

Тази дъска беше отломка от „Джейн Гай“, откъсната при взрива и донесена тук от вълните или някой ледник!

Аз мълчах, за да дам на капитана време да се успокои. След това обърнах внимание на Джент и бях поразен от промяната, която бе станала с този човек. Какви мълниеносни погледи отправяше той към южната страна на хоризонта!

Капитан Лен Гай се изправи.

Джент, все така мълчалив, взе дъската на рамо и ние пак тръгнахме.

Когато обиколката на островчето бе завършена, ние спряхме да си починем при лодката, а към два и половина часа след пладне вече плавахме към кораба.

Капитан Лен Гай реши да останем близо до островчето до следния ден с надеждата, че може би ще духне северният или източният вятър, понеже не беше възможно да се влачи корабът с лодки до Тсалал. Въпреки че и течението ни носеше в тази посока, особено във време на прилив, но по този начин ние не бихме изминали и за две денонощия разстоянието от 55 мили до острова.

Решено бе да вдигнем котва сутринта. И тъй като към три часа след полунощ духна лек ветрец, това ни даваше надежда, че сега корабът скоро ще стигне целта на своето пътуване.

В шест и половина сутринта на 23-ти декември „Халбран“ с всички

свои платна се отправи на юг като остави островчето Бенет.

През целия ден виждахме стада китове, които играеха близо до „Халбран“. Над нас прелитаха безчислени орляци албатроси, които се стремяха на юг. По цялото пространство, до където стигаше погледът, не се забелязваше ни едно парче лед. На хоризонта не се виждаше даже отражение на ледени полета.

Вятърът беше все тъй слаб – в това отношение очевидно не можеше да се очаква никаква промяна – и само леки облачета забулваха слънцето.

Беше вече пет вечерта, когато изчезнаха последните очертания на островчето Бенет. Колко малко бяхме изминали през този ден!

Стрелката на компаса, от която сега не сваляха очи, показваше само незначително отклонение – което било забелязано също от Артър Пим. Боцманът няколко пъти спуща лота за измерване на дълбочината, но не можа да стигне дъното.

Към шест часа слънцето се скри зад дебела завеса от облаци, зад която продължаваше да описва своята дълга низходяща дъга.

Вятърът вече съвсем не се чувствуваше и това ни огорчаваше много. Ако продължеше така или ако започнеше да духа срещу нас, какво щяхме да правим тогава?

След полунощ вятърът се усили малко и „Халбран“ измина около 35 мили.

На другия ден капитанът сам измери височината на слънцето и заключи, че се намирахме на по-малко от една трета от градуса разстояние по дъга от остров Тсалал, или на около 35 мили.

За нещастие към пладне вятърът пак утихна. Все пак благодарение на течението остров Тсалал най-после се показва към седем часа вечерта.

Щом спуснаха котва, поставиха въоръжена стража, заредиха топове, вдигнаха абордажните мрежи и изобщо взеха всички предпазни мерки за случай на нападение от страна на диваците.

„Халбран“ не можеше да бъде изненадан неподготвен. Твърде много очи бдяха за появата на неприятеля и особено очите на Джент, които нито за миг не се откъсваха от бреговата линия на острова.

XV

Нощта мина спокойно. Нито една лодка не се отдели от острова. Нито един туземец не се показа на брега. Единственото заключение, което можахме да направим, беше, че населението се беше отдалечило във вътрешността на острова или беше отишло на противоположния бряг.

В това нямаше нищо невероятно, тъй като от дневника на Артър Пим знаехме, че главното селище на острова се намирало на 3–4 часа път от брега.

Затова и жителите на острова не знаеха още за пристигането на „Халбран“, за което всъщност, ние нямахме никакво право да се оплакваме.

Корабът стоеше на пет около пет мили от брега, където дълбочината беше 15–16 метра.

В шест сутринта вдигнахме котва и бригът, използвайки слабия утринен ветрец, се премести на около миля от кораловата верига, която приличаше на рифовете на кораловите острови в Тихия океан. От този пункт ние можехме да виждаме почти целия остров.

От 16 до 18 километра в окръжност се виждаха много стръмни, почти недостъпни брегове, дълги безплодни черни равнини, заградени от вериги ниски хълмове – ето краткото описание на остров Тсалал. На брега, както казах вече, нямаше жива душа. Не се виждаха и лодки нито в морето, нито в заливите. Над скалите не се виеше никъде дим и изобщо получавахме се впечатление, като че ли на острова нямаше нито един жител.

Какво беше станало тук през тези единадесет години? Може би вождът на туземците Ту-уит отдавна вече не беше между живите? Нов такъв случай къде се бе дянало многобройното население на острова? Къде са Уилям Гай и моряците, които останали живи след разрушаването на английския бриг?

Когато „Джейн Гай“ се приближавала към остров, Тсалал диваците за пръв път виждали кораб. Затова те го взели за огромно животно. Сега те вече отлично знаеха какво е това и дали може да се смята за живо същество. Странно беше само, че те по някаква причина не бързаха да ни посетят.

– Спуснете голямата лодка! – изкомандва капитан Лен Гай с нетърпелив глас.

Заповедта бе изпълнена в същата минута, а след това капитанът се обърна към лейтенанта и каза:

– Джим, избери ми осем души гребци, а Мартин Холт и Джент ще бъдат кормчии. Ти ще останеш вместо мене на кораба и хубаво си отваряй очите както към сушата, така и към морето...

– Бъдете спокоен, капитане.

– Ние ще слезем на брега и ще отидем към селището Клок-клок. Ако те нападнат диваци или изобщо се случи нещо необикновено, събщи с три топовни гърмежа.

– Добре! Три изстрела през интервал от една минута – отговори лейтенантът.

– Ако ние не се върнем до вечерта, изпрати втора лодка с десет добре въоръжени човека под командата на боцмана. Нека те ни чакат на двеста метра от брега и ни помогнат да стигнем до голямата лодка.

– Ще бъде направено!

– А самият ти, Джим, в никой случай не трябва да напускаш кораба.

– В никой случай!

– Ако изобщо не се върнем, направи всичко, каквото бъде възможно за нашето спасение, а ако не сполучиш, поеми командата на кораба и се върни на Фолклендските острови.

– Това е решено!

Лодката се люлееше на вълните, съвсем готова. В нея се качиха осем души моряци, освен Мартин Холт и Джент. Всички имаха пушки и револвери, торбички с барут и куршуми, а освен това и но един голям нож на пояса.

В тази минута аз се приближих до капитана и казах:

– Ще позволите ли и на мене да сляза с вас, капитане?

– Заповядайте, мистър Джорлинг.

Отидох в каютата си, взех си пушката, барутницата и няколко опасни куршума и скочих в лодката при капитан Лен Гай, който ми бе оставил място на задната част на лодката.

Лодката се отдели от брига и със силни удари на греблата се отправи към скалата, където трябваше да има проход, по който бяха излезли на брега Артър Пим и Дърк Питърз на 19-и януари 1828 година с лодка от „Джейн Гай“.

Нашата лодка обиколи издадената скала за не повече от 20 минути и щом намерихме прохода, Джент веднага обърна кормилото и я насочи към тесния пролив между кораловите рифове.

Двама матроси останаха да пазят лодката, която след излизането ни на брега веднага отплава на другия край на ръкава, широк 400 метра, и пусна котва в скалите до самия вход на тесния канал.

Като се изкачи по едно лъкатушно долче на скалите, нашият малък отряд с Джент начело тръгна към вътрешността на острова.

Вървах редом с капитан Лен Гай и си разменяхме забележки по повод на остров Тсалал, който според думите на Артър Пим съществено се отличавал от всички земи, известни на цивилизования свят.

Ние, разбира се, скоро ще видим колко е вярно това. Сега мога да кажа само, че най-горният пласт на почвата изглеждаше съвсем черен, какъвто не винаги бива дори и най-добрият чернозем, и колкото и да е странно това, до тук не се виждаше още нищо бяло.

Като извървахме около стотина крачки, Джент тичешком се спусна към голяма скалиста маса. След това се изкачи като котка на върха на хълма, изправи се в цял ръст и започна да се оглежда наоколо.

Според моето наблюдение Джент в тази минута приличаше на човек, който се мъчи и не може да разпознае познати му места, където той някога много отдавна е прекарал не един ден и е успял да изучи всяко камъче.

– Какво му е? – попита ме капитан Лен Гай, като гледаше учудено Джент.

– Не зная, капитане – отговорих аз. – Вие навярно сте успял да забележите, че този човек се отличава с големи странности и...

Тук, без да довърша фразата си, изведнъж извиках:

– Капитане, уверен ли сте, че не е станала някаква грешка, когато правехте измерването?

– Напълно.

– Значи не може да има никакво съмнение в това, че този остров е действително остров Тсалал?

– Никакво, мистър Джорлинг, стига само остров Тсалал да се намира именно на това място, което е означено в дневника на Артър Пим.

И наистина, в това отношение не можеше да има никакво съмнение. Но макар Артър Пим да беше определил вярно географското положение на острова в градуси и минути, но самото описание на вътрешността на острова, или поне на тези места, през които в тази минута минаваше нашият отряд, никак не съответстваше на това, което виждахме с очите си. Той говори за дървета, които не приличали нито на един представител на растителното царство нито от горещия, нито от умерения пояс, нито дори на дребните храсти и дървета, които растат в

студения пояс на север. Описва някакви особени скали, които се състояли от неизвестни на геолозите наслоения. Описва чудесни ручей, по каменистото корито на които течала не вода, а някаква особена непрозрачна течност, нещо като разтвор на арабска гума, не притежаваща ни едно от свойствата на известните капилярни течности!

Нищо подобно нямаше, или може би трябва да кажа, че нищо подобно нямаше вече! Нито едно дърво, нито едно храстче не се виждаха по целия остров. Не видяхме и следа от гористи хълмове, между които трябваше да се намира селището Клок-клок. Никъде не се виждаше дори капка вода, ни обикновена, ни необикновена!

А Джент все още продължаваше да върви с бързи крачки като човек, който добре знае пътя. Може би той се водеше от същия инстинкт, който показва пътя на лястовичките и изобщо на всички прелетни птици, и те благодарение на него летят към своите гнезда винаги по най-правия и най-краткия път. Той вървеше така, както лети птица или както лети пчела, както казват у нас в Америка.

Но, повтарям, ние не виждахме пред себе си възшебната страна, описана от Артър Пим. Земята, която тъпчеха краката ни, беше цялата изровена, изменена до неузнаваемост. Наистина тя беше черна и сякаш беше изхвърлена на повърхността от недрата на земята от действието на плутоническите сили на природата. Като че ли някакво ужасно разрушение бе изменило цялата ѝ повърхност.

И нито едно човешко същество... никой... нито във вътрешността на острова, нито на брега!

Можехме ли да имаме още някаква надежда да намерим Уилям Гай и спасените заедно с него моряци?

Погледнах капитан Лен Гай. Неговото бледо лице, челото му, набраздено от дълбоки бръчки, говореха твърде ясно, че той започна да губи надежда за това.

Най-после достигнахме долината, в която някога било разположено селището Клок-клок. Там, както и навсякъде, царуваше пълно опустошение. Не се виждаше нито едно от онези жалки жилища от черна животинска кожа, нито колибите от приведени до земята клони на дърветата, нито дупките на троглодитите в склоновете на хълма. А ручейт, който шуртял по склона на дола, къде е той, и къде тече сега неговата възшебна вода?

Къде са всички тези хиляди туземци с черна кожа, черни коси и зъби, на които белият цвят внушавал почти смъртен страх?

В този момент ми дойде нова мисъл. Това беше като откровение.

Сега аз знаех какво бе станало на острова, каква стихия бе извършила това опустошение, този страшен преврат, следите от който бяха още тъй пресни!

– Земетресение! – извиках аз.

– Нима земетресението е могло до такава степен да измени острова? – пошепна капитан Лен Гай.

– Да, капитане, то е унищожило цялата растителност! Всичко живо е изчезнало, провалило се е в недрата на земята и затова ние виждаме наоколо само мъртва пустиня! Нищо, нищо не е останало от онова, което с такива ярки краски е описал Артър Пим!

Джент, който се бе приближил в това време, слушаше мълчаливо и поклащаше своята грамадна глава в знак на съгласие.

След сериозно обсъждане всички признаха моите доводи за справедливи.

Тогави си спомних още, че според думите на Артър Пим остров Тсалал принадлежал към група острови, които се простирали на запад. Ако този архипелаг не беше унищожен целият, то твърде възможно беше населението на остров Тсалал да се бе преселило на един от съседните острови. Затова ние трябваше да прегледаме целия архипелаг и да потърсим внимателно капитана и моряците от „Джейн Гай“, които може би бяха намерили убежище на някой от островите, понеже катастрофата на остров Тсалал навярно ги бе накарала да напуснат това парче земя, където те, разбира се, не биха могли да живеят.

Така казах и на капитан Лен Гай.

– Да – извика той и от очите му бликнаха сълзи. – Да... твърде е възможно! Макар че аз не мога и да си представя по какъв начин са могли брат ми и неговите нещастни другари да избягат и да се преселят на друг остров. Не и не! Те не са могли да се спасят и навярно всички са загинали по време на земетресението!

Джент направи с ръка жест, който означаваше „Да вървим“, и ние всички тръгнахме след него.

След като навлязохме на два изстрела разстояние навътре в долината, той се спря.

Какво зрелище се изпречи пред очите ни!

Там лежах на куп цяла грамада кости – ребра, бедра, прешлени – тленни останки от хора, от които само на черепите бяха останали по малко косми!

Всички изтръпнахме от страх и ужас. Стояхме като вкаменени на местата си, разбити от скръб и отчаяние и не бяхме в състояние да

произнесем нито дума.

– Моят брат! Моят нещастен брат! – повтаряше капитан Лен Гай, като се спусна на колене.

Моите размишления ме доведоха до съвършено неочаквано заключение. Аз никак не можех да съгласувам тази катастрофа с бележките в дневника на Петерсън. Там съвсем определено беше казано, че помощник-капитанът от „Джейн Гай“ преди седем месеца напуснал своите другари на остров Тсалал. Значи те не бяха загинали по време на земетресението, което, ако се съди по тези кости, беше станало преди няколко години, по всяка вероятност скоро след бягството на Дърк Питърз и Артър Пим, понеже в дневника на последния не се споменава за това нито дума.

Странни и извънредно противоречиви бяха тези факти. Ако земетресението беше станало скоро, тогава вероятно то не беше причина за смъртта на хиляди хора, понеже скелетите бяха вече побелели от времето. Във всеки случай ние можехме с увереност да кажем, че тук не бяха костите на капитана и моряците от „Джейн Гай“! В такъв случай къде бяха те?

Цялата долина на Клок-клок беше пред очите ни и по-нататък нямаше какво да се търси, затова можехме смело да се върнем назад към брега, където оставихме лодката. Не изминали и километър по крайбрежния пясък, Джент пак се спря пред малка купчинка полуизгнили кости – очевидно това бяха кости на някакво животно.

Нима това бяха останки от някое от онези странни животни, описани от Артър Пим, от които ние до сега не срещнахме нито едно?

Изведнъж вик, или по-право, нещо като рев се изтръгна от устата на Джент.

Той протягаше към нас своята грамадна ръка, в която държеше метален гердан.

Да! Меден гердан, силно окислен, на който можеха да се различат няколко издълбани букви.

Тези букви съставяха следните три думи: „Тигър – Артър Пим.“

Тигър! Това беше нюфаундлендското куче, спасило живота на господаря си, когато той бил затворен в трюма на „Гремпс“. Тигър, който по-късно впил своите страшни зъби в гърлото на матроса Джонс и с това помогнал на Дърк Питърз да свърши с бунтовниците!

Значи вярното животно не бе загинало по време на катастрофата на „Гремпс“. То също е било спасено от екипажа на „Джейн Гай“ заедно с Артър Пим и метиса. А в дневника не се споменаваше за него и даже

преди срещата с брига за него не става и дума.

Най-противоречиви мисли се редяха в ума ми. Аз не знаех как да съгласувам всички тези факти. А не можеше да има никакво съмнение, че Тигър се беше спасил заедно с Артър Пим, последвал го бе на остров Тсалал, преживял срутването на хълма пред Клок-клок и най-после намерил смъртта си по време на катастрофата, която унищожила част от населението на остров Тсалал.

Но въпреки това Уилям Гай и петимата му другари не можеха да бъдат тези скелети, понеже те са били живи преди седем месеца, а катастрофата бе станала преди няколко години!

След три часа ние вече се приближавахме към „Халбран“, без да открием нищо ново.

Капитан Лен Гай отиде в каютата си, затвори се там и не излезе дори за обяд.

Смятах, че е най-добре да го оставим сам засега и не търсех случай да го видя.

На следния ден аз пак се приготвих да отида на острова с цел да огледам от единия до другия бряг и помолих лейтенанта да ми пусне лодка.

Джим Уест се съгласи, като изпроси предварително разрешение от капитана, който, кой знае защо, не пожела да дойде с нас.

Джент, боцманът, Мартин Холт, четирима моряци и аз скочихме в лодката, този път невъоръжени, понеже нямаше вече от какво да се боим.

Слязохме на същото място, където и вчера. Джент тръгна пак към хълма пред Клок-клок.

Когато стигнахме до него, ние се изкачихме нагоре по тесния дол, по който Артър Пим, Дърк Питърз и матросът Алън след срутването на хълма, излезли от своето убежище.

Нищо не беше останало от хълма, който бе започнал да се руши още при изкуственото свличане на горния му пласт, когато по някакво чудо се бяха спасили от смърт капитанът на „Джейн Гай“, неговият помощник Петерсън и петима моряци.

Изчезнал бе хълмът, изчезнало бе селището Клок-клок и всичко, което придавало на остров Тсалал известна тайнственост и го правело да не прилича на другите острови и по всяка вероятност тази тайна никой никога няма да може да разкрие!

Преди да се върнем в лодката ние решихме да обиколим източното крайбрежие.

За последен път се спряхме там, където Артър Пим и Дърк Питърз завладели лодката, с която след това отишли още по-далеч на юг, до онова място, където през разкъсалата се завеса от мъгла видели гигантската фигура на човек... бял великан...

Джент със скръстени ръце на гърдите поглъщаше с очи откриващото се пред нас безкрайно морско пространство.

– Е, какво ще кажеш, Джент? – попитах го аз. Джент не ме чу и даже не се обърна към мен.

– За какво се замисли? – повторих аз въпроса, като го бутнах по рамото.

Допирът го накара да трепне и той ми отправи такъв поглед, като че ли искаше да проникне в сърцето ми.

– Слушай, Джент – намеси се Хърлихърли, – може би ти много силно желаш да пуснеш корен на крайчето на тази скала! Не виждаш ли „Халбран“, който ни чака? Няма защо да стоим тук. Да си вървим! И още утре да вдигаме котва! Тук няма вече какво да правим!

Стори ми се, че треперещите от вълнение устни на Джент също повториха „няма“, макар в същото време да се виждаше ясно, че никак не му се искаше да си отиваме толкова скоро.

Лодката ни закара обратно на кораба.

Капитан Лен Гай още не излизаше от каютата си.

Джим Уест, който не бе получил още заповед за вдигане на котвата, се разхождаше мълчаливо в очакване на капитана.

Аз седнах до задната мачта и се загледах в морето, което се простираше широко пред нас.

В тази минута капитан Лен Гай излезе от общата каюта бледен и с разстроено лице.

– Мистър Джорлинг – каза той, – считам, че направих всичко, което беше възможно да направя! Мога ли още да се надявам, че моят брат Уилям и другарите му... Не! Трябва да се връщаме, докато е лято.

И капитан Лен Гай се изправи и хвърли един последен поглед на остров Тсалал.

– Джим – каза той след това, като се обърна към лейтенанта. – Утре на разсъмване ще вдигнем котва.

В този миг един груб глас произнесе: „А Пим... Бедният Пим?“

Този глас... Аз го познах...

Това беше същият глас, който чувах насън!

XVI

Намерението на капитан Лен Гай да вдигнем котва още на следното утро и да тръгнем на север, неуспешно завършилата експедиция, нежеланието да търсим пострадалите в друга част на антарктическото море – всичко това страшно вълнуваше моя ум и аз дори не можех да проумея какви са причините, предизвикали тази промяна с мислите на капитан Лен Гай.

Нима „Халбран“ тъй просто ще остави на произвола на съдбата нещастните шест души, които според записките на Петерсън само преди няколко месеца са били по тези места? Нима екипажът на брига щеше да се откаже да изпълни докрай дълга, както го изисква свойствената на всеки човек любов към ближния? Нима той нямаше да се опита да направи всичко, което е в състояние да направи, за да намери континента или острова, където по всяка вероятност са се прехвърлили капитан Уилям Гай и матросите от станалия необитаем след земетресението остров Тсалал?

Освен това сега беше още декември, т.е. почти началото на летния сезон. Ние имахме на разположение два летни месеца за плаване по тази част на Антарктика и аз бях уверен, че свободно щяхме да успеем да се върнем при полярния кръг преди настъпването на полярната зима. И изведнъж „Халбран“ да се връща на север!

Ето какво ми дойде на ум, когато започнах да обмислям решението на капитана. Трябваше да призная, че капитанът имаше право и даже много голямо право да постъпи именно така.

Да започнем дори с това, че досега „Халбран“ се движеше не напосоки, а към предварително определен пункт – остров Тсалал. Но ние не намерихме тук нито пострадалия екипаж на „Джейн Гай“, нито един човек от туземното население. Дали бяха успели да избягат от острова преди катастрофата, която може би е станала наскоро след заминаването на Петерсън? Ако предположихме, че те са още живи, дългът ни повеляваше да прегледаме всички острови на запад, за които споменава Артър Пим и които може би не бяха пострадали от земетресението.

Но нека предположим, че е решено да продължим плаването и да търсим капитан Уилям Гай и моряците. Къде трябваше да отиде нашият кораб и къде да ги търси? Можеше ли той да следва някакъв определен път и нямаше ли да бъде принуден да кръстосва морето напосоки?

Освен това имаше и друго затруднение – щеше ли да се съгласи екипажът на „Халбран“ да продължава пътуването при такива условия, за да проникне още по-далеч в тайнствените и неизвестни полярни области, рискувайки да срещне непреодолими препятствия като непроходими ледове, когато според уговорката той трябваше да се върне към Америка или Африка?

Щяха да минат още няколко седмици и щеше да настъпи антарктическата зима с неизбежните ѝ спътници – бурите и страшните студове. Това свободно сега море щеше да замръзне и, разбира се, по него нямаше да може да се плава. А да плават сред ледовете в продължение на седем или осем месеца, без да знаят със сигурност ще успеят ли и след това да се измъкнат от този омагьосан кръг, нима само това не би накарало да се възпротивят и най-големите храбреци? Нима капитанът има право да рискува живота на всички свои хора заради почти неосъществимата надежда да намери онази част от екипажа на „Джейн Гай“, която не можа да намери на остров Тсалал?

Ето какви въпроси занимаваха ума на капитан Лен Гай и за какво мислеше той от вчера насам. След това с разбито сърце и същевременно съзнавайки, че няма никаква надежда да намери брат си и своите съотечественици той току-що даде заповедта с треперещ от вълнение глас:

– Утре на разсъмване ще вдигнем котва!

И според мен щеше да му е необходима толкова нравствена енергия при връщането назад, колкото и до този момент. Но щом веднъж беше взел решение, той щеше да съумее да постигне целта си и да сподави у себе си скръбта, която му причиняваше неуспешното пътешествие в антарктическите области. Що се отнася до мен, признавам си, аз бях силно разочарован и извънредно огорчен от това, че нашата експедиция завърши тъй печално. Аз до такава степен бях увлечен от приключенията на „Джейн Гай“, че бях готов да продължаваме търсенето, докато бъде възможно.

Но дори ако капитанът пожелаеше да продължи търсенето и не срещнеше съпротива от страна на Джим Уест, боцманът и старите моряци, можеше ли да се надява, че също тъй ще се отнесат към това и новобранците, лошото настроение на които постоянно поддържаше китоловецът Гири? Не, капитан Лен Гай не можеше да разчита на тези хора, които съставляваха по-голямата част от екипажа и които той и без това почти насила накара да стигнат на остров Тсалал. Те положително биха отказали да отидат по-нататък в антарктическите морета и това по всяка вероятност беше една от главните причини, накарала капитан Лен Гай

да реши да се върне на север въпреки мъката, която това връщане му причиняваше.

Тъй че ние можехме да считаме нашето пътешествие за свършено, когато изведнъж за свое учудване чухме следните думи:

– А Пим? Бедният Пим?

Аз се обърнах. Говореше Джент.

Той стоеше неподвижно и сякаш поглъщаше пространството с очи.

Всички на кораба тъй рядко имахме случай да чуем гласа на Джент, че сега не само аз бях учуден, но и моряците, които в миг заобиколиха метиса. Нима това неочаквано обаждане щеше да ни даде най-последния ключа – аз имах това предчувствие – за разгадаване на интересувашата ни тайна?

Джим Уест направи жест с ръка и моряците покорно един след друг се отдалечиха към носа. На задната част на кораба останаха само лейтенантът, боцманът, Мартин Холт и Харди, които поради своето положение на старшии считаха, че имат право да останат при нас.

– Какво каза ти? – попита капитан Лен Гай, като се приближи към Джент.

– Казах: „А Пим? Бедният Пим?“

– Защо ти дойде на ум да споменеш това име? Нима не знаеш че така се е казвал човекът, който убедил моя брат да дойде в тези места, където намерил края си „Джейн Гай“, където изменнически били избити повечето от моряците и където ние не намерихме нито един от хората, които са били живи само преди седем месеца?

Джент стоеше, без да произнесе нито дума.

– Но говори! – горещо настоя капитанът, който под влияние на всичко това, което преживя в последно време, очевидно не можеше да запази обичайното си хладнокръвие.

Джент млъкваше съвсем не защото не знаеше какво да отговори, а по-скоро, както ни се струваше, защото не бе решил още как по-добре да изрази мислите си. А те бяха съвсем ясни, макар че понякога той се изразяваше съвсем несвързано. Освен това той говореше на свой особен, доста образен език, а в произношението му силно се чувствуваше гърленият акцент на индианците от Далечния запад.

– Ето – казваше той, – аз не мога да разкажа хубаво. Езикът ми не може да се върти толкова бързо... Разберете ме... Аз говорех за Пим... Нали така?

– Да – отговори лейтенантът отсечено. – Е, какво можеш да ни кажеш за Артър Пим?

– Аз мога да кажа, че не трябва да го оставяме...

– Не трябва да го оставяме? – с учудване попитах аз.

– Не... Никога! – продължи Джент. – Помислете само, това би било жестоко... много жестоко. Да отидем да го потърсим.

– Да го потърсим? – повтори капитан Лен Гай.

– Разберете ме... Именно за това постъпих на „Халбран“... за да потърсим бедния Пим!

– Но къде е той? – попитах аз. – Или ти не знаеш, че той е в гроба, в гробищата на родния си град?

– Не, той е там... дето остана... сам, съвсем сам – отговори Джент, като показваше с ръка на юг, – и вече единадесет години слънцето се издига над този хоризонт!

– Не ти ли е известно, че Артър Пим е умрял? – попита капитан Лен Гай.

– Умрял! – възрази Джент, като подчерта тази дума с изразителен жест. – Не! Изслушайте ме... аз зная всичко... Разберете ме... той не е умрял.

– Слушай, Джент! – продължих аз. – Спомни си последната глава от романа за приключенията на Артър Пим – Едгар По казва, че той умрял от някаква внезапна и същевременно ужасна смърт... Или, може би не е така?

Тук наистина се чувстваше голяма празнота в романа и американският писател, който знае защо, не беше могъл да каже определено как е свършил героят на неговия роман и това, нарочно споменавам още веднъж за него, винаги ми се беше струвало много подозрително! Нима сега щяхме да разкрием и тази тайна, ако е истина, както твърди Джент, че Артър Пим даже не се е връщал от полярните страни?

– Говори по-ясно, Джент – каза капитан Лен Гай, очевидно учуден не по-малко от мен от това откритие. – Помисли. Не бързай. И разкажи по ред всичко, каквото знаеш и каквото можеш да ни разкажеш!

И докато Джент прекарваше ръка по челото си, сякаш за да събере далечните си спомени, аз отбелязах пред капитана:

– Думите на този човек ми се виждат много странни и ако той не е луд...

При тези думи боцманът поклати глава, понеже още отдавна беше уверен, че мозъкът на Джент не е на мястото си, както той се изразяваше.

Джент разбра това и с груб глас извика:

– Не, не съм луд... Лудите там, в прерията, се уважават, дори

когато не им вярват! А аз... Трябва да ми вярвате! Не, Пим не е умрял!

– Едгар По уверява, че той е умрял – възразих аз.

– Да, зная... Едгар По от Балтимор. Но той никога не е виждал бедния Пим... никога.

– Как? – прекъсна го капитан Лен Гай. – Тези двама души никога ли не са се познавали?

– Не!

– Нима Артър Пим не е разказвал сам своите приключения на Едгар По?

– Не, капитане, не! – отговори Джент. – Онзи там, в Балтимор, получил само записките, писани от ръката на Пим от деня, когато се скрил в трюма на „Гремпъс“. Той ги писал до последния си час, разберете ме, разберете ме!

Явно беше, че Джент се боеше главно от това, че може да не го разберем, затова постоянно повтаряше своето „Разберете ме“!

– Но кой е занесъл на Едгар По този дневник? – попита капитан Лен Гай, като хвана Джент за ръката.

– Другарят на Пим... онзи, който обичал бедния Пим, като син... метисът Дърк Питърз... Той сам се върнал от там.

– А къде е останал Артър Пим?

– Там! – отговори Джент, като показа с ръка на юг, където той през всичкото време упорито гледаше.

Можеше ли да се вярва на думите на този човек? Разбира се, не! Мартин Холт бутна с лакът Хърлихърли – двамата сякаш съжаляваха безумния Джент. А капитан Лен Гай ми направи знак, който показваше, че не е възможно да научим нещо от този нещастник, умствените способности на когото, изглежда, отдавна бяха разстроени.

Но като наблюдавах внимателно Джент, на мен ми се стори, че забелязах в очите му нещо, което ме убеждаваше, че говори истината.

Затова аз продължавах да го разпитвам, като му задавах точни и определени въпроси, на които той отговаряше напълно последователно, без да си противоречи нито веднъж.

– Слушай – казах аз, – значи Артър Пим заедно с Дърк Питърз били спасени от „Гремпъс“ и след това на борда на „Джейн Гай“ стигнали до остров Тсалал?

– Да.

– След това, когато капитан Уилям Гай посетил селището Клок-клок, Артър Пим, заедно с метиса и един моряк се отделили от своите другари?

– Да – отговори Джент, – и този моряк се казвал Алън. Той наскоро след това загинал под камъните.

– По-нататък Артър Пим и морякът наблюдавали от върха на хълма как диваците нападат „Джейн Гай“ и го разрушават?

– Да.

– После след няколко дни те и двамата напуснали острова, като взели една от лодките на диваците и те не могли да ги хванат?

– Да.

– След още двадесет дни двамата бегълци видели пред себе си завеса от пари и били увлечени в някакъв водопад?

Тоя път Джент не отговори така утвърдително, както дотогава. Изглеждаше смутен, бърбеше някакви неразбрани думи. Той като че ли не можеше да си припомни всички тези събития. Най-после ме погледна настойчиво, поклати глава и каза:

– Не, в това време те вече не били заедно... Разберете ме... Дърк Питърз не ми е говорил...

– Дърк Питърз? – бързо попита капитан Лен Гай. – Ти си срещал Дърк Питърз?

– Да.

– Къде?

– Във Вандалия... В Илинойс.

– И ти от самия него си научил всички тези подробности за пътуването му?

– Да, от самия него...

– Но разказвай, разказвай по-подробно! – извиках аз.

Аз цял горях от нетърпение. Значи Джент познавал Дърк Питърз и от него научил толкова неща, които биха останали завинаги неизвестни! Той знаеше развързката на тези чудни приключения.

– Да, там... завеса от пари, метисът често ми е разказвал за това... разберете ме... Те двама, Артър Пим и метисът плували в лодката на диваците от остров Тсалал. След това ги връхлетяла граматна буца лед... Дърк Питърз бил изхвърлен в морето, той се хванал за края на леда, изкачил се на него. А в това време, разберете ме, течението отнесло лодката далеч, много далеч! Напразно Пим се мъчил да се приближи пак към своя другар... той не могъл да направи това... лодката се носела все подалеч и по-далеч. Пим, бедният и скъп Пим бил отнесен от течението. Той не се върнал... Той е там... през всичкото време е бил там!

Ако това го казваше не Джент, а сам Дърк Питърз, и той не би изказал по-голямо съчувствие и интерес към съдбата на „бедния, скъп

Пим“.

По този начин бе установен фактът (и защо да не му вярваме), че поради завесата от пари Артър Пим бил отделен от своя другар.

Оставаше още да разберем, как е могъл след това Дърк Питърз да се върне в Америка, където предал дневника на Пим на Едгар По?

За всичко това аз разпитах Джент и той ми даде нужното обяснение въз основа на това, което, както той казваше, му било съобщено от метиса.

Според неговите думи, в джоба на Дърк Питърз в този момент, когато той паднал във водата, се намирал дневникът на Артър Пим, и тази случайност спасила дневника, който след това метисът предал на американския писател.

– Разберете ме – повтаряше Джент, – аз ви разказвам всичко така, както ми го каза Дърк Питърз. Като се покатерил на леда, той извикал с всички сили. Но Пим, бедният Пим изчезнал вече зад завесата... Ледът плавал към север и метисът, който през цялото време се хранел със сурова риба, доплувал тъй до остров Тсалал, където излязъл благополучно, полумъртъв от глад...

– На остров Тсалал! – извика Лен Гай. – А след колко време е било това от избягването му от острова, заедно с Артър Пим?

– Три седмици... не повече. Тъй ми казваше Дърк Питърз.

– Значи той е видял онези, които останали живи след катастрофата? – попита Лен Гай. – Значи той е видял моя брат Уилям и неговите матроси?

– Не – отговори Джент. – Дърк Питърз бил уверен, че те са загинали всички до един... Да, всички! На острова вече нямало никого...

– Никого! – повторих аз учуден.

– Никого! – обяви Джент.

– А жителите на остров Тсалал?

– Никого... казвам ви... Никого! Островът бил необитаем...

Последните думи противоречаха на онова, което ние считахме неопровержима истина. Всъщност може би, когато Дърк Питърз се е върнал на остров Тсалал, туземното население под влияние на някакъв страх е избягало от острова и се е преселило на някой от островите от западната група, а Уилям Гай и другарите му са останали и са се криели някъде в долините около Клок-клок.

– Но как е избягал оттам Дърк Питърз? – попита боцманът.

– Разберете ме! – отговори Джент. – В залива имало изоставена лодка; метисът намерил там сушено месо и няколко бъчвички с вода.

Дърк седнал в лодката. Южният вятър, да... много силен вятър, същият, който докарал леда до остров Тсалал, – го тласкал цели седмици по посока на ледената бариера... и той я преминал през един проход... Повярвайте ми... понеже аз говоря само това, което сто пъти ми е повтарял Дърк Питърз... Да! Проход... и той пресякъл полярния кръг...

– А след това? – попитах аз.

– След това той срещнал американски китоловен кораб, който го закарал в Америка.

Ако всичко това, което разказваше Джент, беше истина, ако той дословно ни предаваше тайната, доверена му от Дърк Питърз, ние не можехме и нямахме право да не му вярваме, когато повтаряше и в същото време ни молеше: „Пим не е уврял! Пим е там! Не трябва да забравяме бедния Пим!“

Щом спрях да разпитвам Джент, капитан Лен Гай, силно развълнуван, изкомандва с рязък глас:

– Целият екипаж да дойде тук!

Когато всички се събраха на палубата и го обкръжиха, той каза:

– Слушай ме внимателно, Джент, и помни, че трябва да ми отговаряш самата истина на въпросите, които ще ти задам.

Джент вдигна глава и мълчаливо изгледа поред всички моряци на „Халбран“.

– Ти уверяваш, Джент, че всичко, което ни разказа за Артър Пим, е истина?

– Да – отговори Джент.

– Ти познаваш Дърк Питърз?

– Да.

– Живял си няколко години с него в Илинойс?

– Да.

– А самият ти вярваш ли, че това, което той ти е разказвал, е чиста истина?

– Да.

– А той никога ли не е допуснал, че няколко души от екипажа на „Джейн Гай“ са останали на остров Тсалал?

– Не.

– Той знаел и е бил уверен, че всички – и Уилям Гай, и моряците са загинали при изкуственото срутване на хълма при Клок-клок?

– Да... и както често ми е казал, Пим мислел същото.

– А къде видя за последен път Дърк Питърз?

– Във Вандалия.

– Отдавна ли?

– Преди две години.

– А кой от двамата ви, ти или той пръв напусна Вандалия?

Стори ми се, че Джент не отговори веднага и сякаш нещо обмисляше.

– Ние отпътувахме заедно – отговори той най-после.

– Ти къде отиде?

– На Фолклендските острови.

– А той?

– Той! – повтори Джент. Погледът му се спря на нашия старши по платната Мартин Холт, на когото бе спасил живота, рискувайки своя.

– Е – продължаваше да го разпитва капитан Лен Гай. – Нали разбираш какво те питам?

– Да.

– Тогава говори!... Къде отиде Дърк Питърз от Илинойс?

– На Фолклендските острови.

– А къде е той сега?

– Той е тук, пред вас!

XVII

Дърк Питърз! Джент не беше никой друг, освен метисът Дърк Питърз. Преданият другар на Артър Пим, същият, когото капитан Лен Гай тъй дълго и безполезно беше търсил в Съединените щати и който сега може би щеше да ни открие най-после тайната и това щеше да го накара да продължим пътешествието!

Уверен съм, че повечето от читателите отдавна са се досетили, че Дърк Питърз и Джент са едно и също лице. Впрочем, всеки страничен наблюдател би направил скоро това откритие, но колкото и да е странно, нито капитан Лен Гай, нито аз, макар да бяхме научили наизуст книгата на Едгар По, който тъй майсторски е изобразил портрета на Дърк Питърз, не се досещахме, че матросът, който се нае при нас на Фолклендските острови, и метисът са едно и също лице! За това заслужавахме сериозен упрек. Но аз в този случай мога да посоча и смекчаващи вина-та обстоятелства.

Възникваха въпросите защо Дърк Питърз се бе крил на Фолклендските острови под името Джент, защо и след постъпването си на „Халбран“ той се постара да запази своето инкогнито, защо не ни беше казал досега кой е, щом като му бяха известни намеренията на капитан Лен Гай, всичките усилия на когото бяха насочени към единствената цел да спаси своите съотечественици, като следва маршрута на „Джейн Гай“?

Защо? По всяка вероятност от страх, че името му ще вдъхва ужас! И наистина, та нали това беше име на човек, взел непосредствено участие в кървавите сцени на „Гремпъс“, убил матроса Паркър, хранил се с тялото му, утолявал жаждата си с кръвта му! Той откри най-после името си само защото се надяваше, че с това може би щеше да успее да накара „Халбран“ да възобнови диренето на Артър Пим.

След като преживял няколко години в Илинойс, метисът се бе преселил на Фолклендските острови с цел да се възползва от първия удобен случай, за да проникне отново в антарктическите морета. Постъпвайки на „Халбран“, той по всяка вероятност беше разчитал да склони капитан Лен Гай, след като той спаси своите съотечественици от остров Тсалал, да отиде и в по-високите ширини, за да потърси Артър Пим. А на мен ми се струва, че нито един здравомислещ човек не можеше да се надява да намери Артър Пим жив след повече от единадесет години. Капитан Уилям Гай и неговите моряци можеха още да си намерят препитание на

остров Тсалал и освен това в записките на Петерсън категорично се подчертаваше, че те са били там, когато той ги напуснал, но нищо подобно не можеше да ни мине през ума по отношение на Артър Пим.

И въпреки това аз без възражения слушах Дърк Питърз, макар че неговото мнение, строго погледнато, не почиваше на здрава основа. Мен дори не ми се струваше странно това, макар че би трябвало да бъде тъкмо обратното! И не само това, но когато метисът извика: „Пим е там... Не трябва да оставяме бедния Пим!“ – неговият жален вик болезнено се отзова в сърцето ми и среща там пълно съчувствие.

Не, откак реших да взема участие в експедицията на „Халбран“, аз станах неузнаваем. Къде се дяна всичката ми хладнокръвна разсъдливост, с която винаги толкова се гордеех! Щом се заговори, че Артър Пим може още да е жив, и аз взех това известие толкова присърце, както можеше да го приеме може би само Дърк Питърз! Аз вече не можех да се помиря с мисълта да напуснем остров Тсалал, за да се върнем в Америка. Това ми се струваше почти престъпление, бях готов да убеждавам без край, че дългът на човеколюбието ни задължава да отидем на помощ на нещастника, захвърлен сред ледените пустини на Антарктида!

Но да искам от капитана да се опита да проникне още по-далеч в тези морета, да искам това от екипажа, който и без това, макар досега съвсем напразно, понесе толкова мъчнотии и лишения, за това аз нямах абсолютно никакво право. А същевременно отлично виждах, че Дърк Питърз разчиташе именно на моето съдействие и само чакаше, кога ще кажа дума в защита на неговия приятел, бедния Пим!

– Стори ми се – казах аз, – че преди да решим нещо окончателно, трябва добре да обсъдим въпроса. Нима вие смятате, че можем спокойно да се върнем обратно и съвестта няма да ни гризе заедно сме се отказали да продължим експедицията в същия момент, когато са се явили някои надежди за успех? Помислете за това, капитане, и вие всички, приятели. Преди седем месеца покойният Петерсън напуснал вашите сънародници на остров Тсалал! Те преживели на този остров цели единадесет години. Наистина, не е бил сладък животът им тук, но все пак те са живели, като са се хранили с това, което им давала бедната природа на острова. Те са могли да не се боят от диваците, тъй като по-голямата част от тях загинали от някаква неизвестна засега причина, а останалите по всяка вероятност са се прехвърлили на някой съседен остров. Това е самата очевидност и аз не мога даже да си представя, че би могло да се възрази против това.

Никой не ми възрази нито дума, а и нямаше всъщност какво да ми

се възрази.

– Ако не намерихме тук капитана на „Джейн Гай“ и петимата моряци – продължих аз, като се оживявах, – това е защото скоро след замиването на Петерсън са били принудени да напуснат остров Тсалал. Ще ме попитате какво ги е накарало да избягат оттук? Според мен те са избягали, защото земетресението, което е изменило тъй рязко вида на острова, го е направило съвсем необитаем. Най-проста туземна пирога им е била достатъчна, за да се доберат, използвайки северното течение, или до друг остров или до някоя точка на антарктическият континент. Струва ми се дори, че всичко е станало именно така. Но както и да е, засега ние не можем да кажем, че нашата съвест е спокойна и че сме направили всичко, което сме могли да направим. Не! Ние още нищо не сме направили за тяхното спасение и затова нямаме право да се връщаме назад!

Аз погледнах своите слушатели, но те отново не казаха нито дума.

Капитан Лен Гай, явно потресен, мълчливо наведе глава като човек, който се счита за виновен. Той разбираше, че дългът на човеколюбието му заповядва да изпълни докрай поетото задължение.

– И за какво става въпрос всъщност? – продължих аз след кратко мълчание. – За отиване още няколко градуса на юг в такова време от годината, когато няма защо да се боим от южната зима, с която, надявам се, няма да имаме случай да се запознаем! Още ли ще се колебаем, когато знаем, че трюмът на „Халбран“ е пълен с провизии? Екипажът е в пълен комплект, всички са здрави и очевидно нямаме никакви основания да се боим от поява на епидемически болести? Нима няма да ни стигне енергията, за да проникнем по-далеч... нататък...

При тези думи аз протегнах ръка и показах на юг. Дърк Питърз повтори същия жест, но той направи това тъй тържествено, тъй повелително, че на всекиго стана ясно, какво именно иска този човек!

Моряците ни гледаха все така внимателно, но не произнасяха нито дума.

Но когато аз замълчах и спрях изпитателен поглед на сериозните лица на окръжаващите ме слушатели, без да зная доколко съм сполучил да ги убедя, капитан Лен Гай наруши мълчанието.

– Дърк Питърз – каза той, – можеш ли да ми кажеш със сигурност, че ти и Артър Пим, след като сте напуснали остров Тсалал, наистина сте видели земя на юг?

– Да... земя – отговори метисът, – остров или континент. Разберете ме, именно там... аз мисля... уверен съм, че Пим чака да му се притекат

на помощ...

– И там може би ни чакат Уилям Гай и неговите другари? – извиках аз, като желях да отклоня разговора върху интересуващата всички тема.

Капитан Лен Гай помълча няколко минути, а след това пак заговори:

– А истина ли е, Дърк Питърз, че зад 84-я градус, хоризонтът пред вас бил скрит от завеса от пари, за която се говори в романа? Ти видя ли я със собствените си очи, видя ли тези въздушни водопади... най-последна онази бездна, в която изчезнала лодката на Артър Пим?

Метисът ни изгледа и мълчаливо поклати своята грамадна глава.

– Не зная – каза той, – за какво ме питате, капитане? Завеса от пари? Да, може би... Аз видях земя на юг...

Дърк Питърз очевидно никога не бе чел книгата на Едгар По, въпреки че, твърде възможно беше той и съвсем да не умееше да чете. Той предал на Едгар По дневника на Артър Пим и дори не знаеше какво е направил с него американският писател.

Но тук неочаквано се намеси Джим Уест, който досега не вземаше никакво участие в разговора. Какво ли значеше това? Нима лейтенантът премина на моя страна? Нима той щеше да даде гласа си за продължаване на експедицията? Но дори да ставаше нещо подобно в душата на лейтенанта, той във всеки случай не го показва и се ограничи само с един въпрос:

– Капитане, аз чакам заповедите ви!

Капитан Лен Гай вдигна глава и обгърна с поглед събраната група моряци. Най-близо до него стояха старите моряци на „Халбран“, зад тях новите, а малко настрана зад последните редове стоеше китоловецът Гирн, който само чакаше удобния момент, за да вземе участие в разговора.

Капитан Лен Гай с поглед попита боцмана и старите моряци, които само при една негова дума бяха готови да отидат в огъня и във водата. Какъв отговор прочете той в техните очи на своя нем въпрос – не зная, но по всяка вероятност отговорът беше утвърдителен, понеже го чух да шепне през зъби:

– Ах, ако това зависеше от мене... Ако всички се съгласяха да ми помогнат!

И наистина, без съгласието на екипажа беше немислимо да се продължи диренето.

Пръв се обади Гирн:

– Капитане! – каза той със своя груб глас. – Цели два месеца минаха вече, откак напуснахме Фолклендските острови. Вие ни наехте с условие да се върнем назад, щом стигнем остров Тсалал.

– Това не е истина! – завика капитан Лен Гай. – Не, не е истина! Аз ви наех за пътуване по Ледовития океан и мога да ви накарам да вървите, където искам!

– Извинете, капитане – прекъсна го Гирн, – аз говоря истината, и сега ние се намираме на такова място, където не е прониквал още нито един мореплавател... където не е рискувал да дойде нито един кораб освен „Джейн Гай“... Затова аз и моите другари смятаме, че е време да се връщаме назад и да се помъчим да стигнем до Фолклендските острови преди зимата... От там вие можете пак да тръгнете за остров Тсалал и даже да стигнете до полюса... ако ви е угодно!

Чу се одобрителен шепот. Очевидно китоловецът изказваше не само своето мнение, а беше изразител на мнението на мнозинството, т.е. на новите моряци, наети от Фолклендските острови.

Но тук тъкмо навреме се намеси Джим Уест, който се нахвърли на Гирн и му каза със заплашителен тон:

– Кой ти позволи да говориш?

– Капитанът ни питаше – възрази Гирн. – И аз, струва ми се, имам право да отговарям!

Давайки този отговор, китоловецът така дръзко гледаше своя началник, че лейтенантът, поначало човек много сдържан, се изчерви от гняв и беше вече готов да се хвърли върху нахалника, когато капитан Лен Гай го спря с думите:

– Успокой се, Джим! Никога няма да имаме успех, ако не действаме в съгласие!

След това, като се обърна към боцмана, той попита:

– Сега, кажи ти своето мнение, Хърлихърли!

– То е много ясно, капитане – отговори боцманът. – Аз ще изпълнявам вашите заповеди, и туй то! Ние сме длъжни да направим всичко, каквото можем за спасението на капитан Уилям Гай и моряците от „Джейн Гай“!...

Боцманът млъкна за минута, сякаш се замисли, а в това време Дреп, Роджърс, Грейсън, Стърн и Бъри със знаци изразиха, че от своя страна напълно одобряват мнението на боцмана.

– Колкото до Артър Пим... – продължи той.

– Тук не може и дума да става за Артър Пим – бързо го прекъсна капитан Лен Гай, – ние говорим само за моя брат Уилям Гай и неговите

моряци...

Отговорът на капитана не се хареса на Дърк Питърз и той отвори уста, за да изрази своя протест, но аз навреме го хванах за ръката и го накарах да мълчи.

Капитанът беше съвършено прав. Сега съвсем не беше още време да се отваря дума за Артър Пим. Той, както и аз, желаше засега само да получи съгласието на екипажа, а по-нататък, когато се представеше удобен момент, винаги можеше да ги накара да тръгнат и за Артър Пим. Въпреки това аз все пак се считах длъжен да направя нещо непосредствено и за Дърк Питърз.

Капитан Лен Гай продължаваше през това време да разпитва екипажа. Преди да вземе решение, той искаше да знае по име своите привърженици. Всички стари матроси изказаха съгласието си и обещаха безпрекословно да се подчиняват на капитана и да го следват, където пожелае.

Така постъпиха и трима от новобранците – англичани. Повечето от останалите, макар и да не се изказаха определено, ми се стори, че не принадлежаха към привържениците на Гирн. По тяхно мнение, пътешествието на „Халбран“ завършваше на остров Тсалал. С това се и обясняваше техният отказ да продължат пътешествието и определено изказаното желание да обърнем кораба на север, за да минем ледената бариера през най-благоприятния сезон.

Такива несъгласни имаше около двадесет души и следователно Гирн беше всъщност само изразител на мнението на това преобладаващо мнозинство.

Аз впрочем имах още едно средство, което може би щеше са ги накара да се съгласят – трябваше да се опитам да въздействам на користолюбие то им.

Реших да си опитам щастието и заговорих с твърд глас:

– Моряци на „Халбран“, изслушайте ме! Правителствата, които изпращат експедиции в полярните области, винаги определят и премия за направените открития. Така искам да постъпя и аз, затова определям премия от две хиляди долара за всеки изминат паралел на юг от 84-я!

Оставаше само да видя какъв ще бъде ефектът от моето заявление и не чаках дълго.

– Ура! – извика пръв боцманът, желайки да даде пример на моряците, които почти единодушно подеха този радостен вик.

Гирн мълчеше и поне външно с нищо не изказа своето неудоволствие. Той по всяка вероятност реши да отложи тази работа за друг по-

удобен случай.

И тъй, договорът беше сключен! И аз считам, че победата пак лесно беше спечелена, понеже, ако станеше нужда, за успеха на делото аз с удоволствие бих пожертвал и по-крупна сума.

Освен това, ние бяхме само седем градуса от Южния полюс и дори „Халбран“ да стигнеше до самия полюс, това щеше да ми струва всичко четиринадесет хиляди долара.

XVIII

В петък, на 27-и декември, на разсъмване „Халбран“ излезе в откритото море по посока на югозапад.

Службата на брига вървеше по установения ред. Времето продължаваше да бъде хубаво, морето беше все тъй спокойно. Ако нищо не се изменеше и по-нататък, то скритото недоволство на враждебните към нас моряци, според моите предположения, нямаше да може да се развие в нищо по-сериозно и ние нямаше защо да се боим от нови затруднения в това отношение. Впрочем у такива груби натури мозъкът работи помалко. Невежите и користи хора не признават нищо, което не влиза в кръга на техните интереси.

Северният вятър, който преди много години издувал платната на „Джейн Гай“ към остров Тсалал и който след това закарал лодката на Артър Пим още няколко градуса по-нататък, гонеше сега нашия кораб. Капитан Лен Гай тази сутрин не излизаше от каютата си, където си почиваше след всичко, което трябваше да преживее и да предчувства от вчера насам. Но това не можеше да се нарече истинска почивка. И в своята каюта, далеч от любопитните погледи, той навярно съвсем не беше спокоен. Надеждата за успех, от една страна, а от друга – съзнанието за страшната отговорност, която поемаше с решението да продължи пътешествието, може би до самия полюс...

Когато на другия ден се срещнах с него на палубата в момент, в който лейтенантът ходеше напред-назад на задната част на кораба, той ни повика и двамата при себе си.

– Мистър Джорлинг – обърна се той към мен, – ако знаехте само, колко тежко ми беше да дам заповед за насочване на кораба на север! Уверявам ви, аз отлично съзнавах, че съвсем не съм сторил всичко за спасението на брат си и неговите другари по нещастие! Но го направих, понеже предварително бях уверен, че мнозинството от екипажа ще бъде против мен, щом им кажа, че остров Тсалал не е краят на пътешествието, а само етапен пункт.

– Да, капитане – отговорих аз, – моряците започнаха да се вълнуват, и е напълно възможно това вълнение да свърши с открит бунт.

– С бунта ние бихме се справили – студено ме прекъсна Джим Уест, – но преди това трябва да се смаже главата на негодника Гирн, и може би това би било най-доброто във всяко отношение... Гирн

продължава и сега да внася смут сред екипажа.

– Ако ти направиш това, Джим – каза капитан Лен Гай, – как бихме получили съгласието, без което нашето предприятие е съвсем невъзможно?

– Както и да е – каза лейтенантът, – но нека Гирн се пази в бъдеще!

– Моряците са му приятели – забеляза Лен Гай, – и сега са успокоени от премията, която им обеща мистър Джорлинг. Любовта към парите ще ги направи по-търпеливи и сговорчиви. Щедростта на мистър Джорлинг се увенча с успех там, където всички наши молби биха били свършено безполезни. Остава ми само да ви благодаря, мистър Джорлинг, за вашата щедрост...

– Капитане – прекъснах го аз, – още когато бяхме на Фолклендски-те острови, аз ви изказах горещото си желание да взема материално участие във вашето предприятие. Сега ми се представи случай да осъществя това, и съвсем няма за какво да ми благодарите. Единственото нещо, което искам, е да достигнем целта си, да спасим вашия брат Уилям и петимата моряци от „Джейн Гай“.

Лен Гай силно ми стисна ръката.

– Мистър Джорлинг – каза той, – вие сте забелязал навярно, че „Халбран“ не отива право на юг, макар че там би трябвало да се намира онези земя, за която ни говореше Дърк Питърз.

– Забелязах това, капитане.

– Аз ще си позволя да добавя по този повод – каза Джим Уест, – че в разказа на Артър Пим няма никакви указания за появяването на тези признаци за земя на юг, и че тук ние имаме работа единствено с показаната на метиса.

– Така е, лейтенант – отговорих аз, – но какво основание имаме да подозираме метиса в лъжа? Нали той със своето поведение от самото си постъпване на кораба не ни е дал никога повод за това?

Не зная защо, но аз бях готов по всякакъв начин за защитавам метиса. Може би това се дължеше на някакво тайно предчувствие, което ми говореше, че Дърк Питърз ще играе голяма роля в бъдещата експедиция, може би именно поради непреклонната си увереност, че ще намери Артър Пим, участта на когото започна извънредно да ме интересува и безпокои. Същевременно трябваше да призная, че увереността на Дърк Питърз в това, че Артър Пим е още жив, беше свършен абсурд. Капитан Лен Гай не пропусна да ни обърне внимание на това:

– Не трябва да забравяме, мистър Джорлинг, че метисът все още храни надежда, че неговият приятел Артър Пим е успял да излезе на

някаква земя на юг, където той, може би, живее и досега...

– Жив... след единадесет години... в тези полярни страни! – възрази Джим Уест.

– И аз не вярвам в това – забелязах аз. – Но все пак, не е невъзможно да се случи. Съгласете се, че Артър Пим е срещнал на пътя си някъде остров, подобен на Тсалал, на който, както знаем, също толкова години са преживели Уилям Гай и другарите му...

– Нищо невъзможно няма на света, мистър Джорлинг, макар че на мен никак не ми се вярва? Аз казах – продължи капитан Лен Гай, – че не се разпоредих да караме направо на юг, но направих това, защото искам отначало да прегледам групата острови, които трябва да се намират близо на запад от остров Тсалал.

– Това е много благоразумно – забелязах аз. – И освен това, много възможно е, прегледът на тези острови да ни помогне да определим кога именно е станало земетресението, преди много години ли, или наскоро, както на мен ми се струва.

– Разбира се, скоро – прекъсна ме Лен Гай. – И даже след напускането на Петерсън, понеже той оставил другарите си на острова!

– Ако не се лъжа, Артър Пим в своя дневник беше посочил даже числото на островите? – попита Джим Уест. – Те бяха, струва ми се, осем?

– Осем – отговорих аз. – Така поне Дърк Питърз чул от дивака, когото взели със себе си в пирогата.

Бригът с бърз ход продължаваше да лети на запад, и макар че земята трябваше отдавна да се покаже, Дърк, който бе пожелал да заеме наблюдателния пост, все още не съобщаваше за това. Удари десет часа, а земя все още не се виждаше. Започна вече да ми се струва, че с тези острови ще стане също както и с Аврора или острова на Глас, които ние напразно търсихме между Фолклендските острови и Нова Джорджия. Никакво парченце твърда земя не се виждаше над повърхността на океана, не се виждаше даже мъгливо петно на хоризонта. Впрочем, може би тези острови са много ниски, и наблюдателят щеше да ги забележи едва от 3–4 мили разстояние.

За нещастие и вятърът започна забележително да отслабва към обяд. Освен това течението отклони кораба от определения път по на юг, отколкото беше желателно. Но към два часа след пладне вятърът пак се усили и Джим Уест заповяда да поставят всички платна, за да наваксат времето на безветрието.

В продължение на два часа „Халбран“ се движеше със скорост

14–15 мили и въпреки това никъде в морето не се виждаше и признак от земя.

– Аз не допускам дори и мисълта, че можем да не намерим тази група – ми каза капитан Лен Гай. – Защото, според думите на Артър Пим, остров Тсалал принадлежал към много обширна група, едва ли не към цял архипелаг.

– Но той никъде не споменава да е видял макар и един от островите, когато „Джейн Гай“ е стоял на котва – отбелязах аз.

– Да, това е вярно, мистър Джорлинг. Но тъй като „Халбран“ от сутринта измина не по-малко от 90 мили и се отнася за острови, които се намират сравнително много близко един до друг...

– В такъв случай, капитане, остава само едно заключение – и в това няма нищо невероятно – цялата група острови, към която е принадлежал остров Тсалал, е изчезнала по време на земетресението...

– Земя надясно! – извика Дърк Питърз.

Всички обърнаха погледи нататък, но нищо не можеха да забележат на гладката повърхност на морето. Вероятно ставаше така, защото метисът, който стоеше на върха на мачтата, можеше да вижда по-далече от нас. Освен това той имаше много остро зрение, а дългият му живот в морето не допускаше никаква грешка от негова страна, и аз бях уверен, че той наистина бе видял земя напред.

Предположението ми се потвърди и след четвърт час ние можехме вече да видим с далекогледите на 4–5 километра на запад няколко островчета, разпръснати по повърхността на океана, осветени от полегатите лъчи на слънцето.

Какво ни очакваше напред? Трябваше ли веднага да се готвим за отбрана? Капитан Лен Гай смяташе, че преди да вземе такива мерки, корабът трябва най-напред да се приближи колкото е възможно повече до брега.

Но как изглеждаше тази група! Там, където според думите на Артър Пим трябваше да се намират големи острови, ние видяхме само пет-шест малки островчета, издигащи се на 15–20 метра над водата.

В тази минута метисът се спусна на палубата.

– Е, Дърк Питърз, позна ли тази група? – попита го капитан Лен Гай.

– Група ли! – отговори метисът, като поклащаше глава. – Не, аз видях само пет или шест връхчета на островчета... Там има само камъни, никакви острови!

И наистина, над водата стърчаха само върхове на острови, а самите

острови не се виждаха, – те бяха изчезнали под водата, и тези малки конуси бяха всичко, което бе останало от големия някога архипелаг, поне в тази му част. Впрочем, ние можехме още да се надяваме – ако, разбира се, групата беше заемала пространство няколко градуса, – че земетресението е унищожило само западните острови.

Решихме да проверим това, като прегледаме предварително всяко островче и по възможност да определим, кога именно беше станало земетресението тук.

Като приближихме на около 20 метра от главното островче, капитан Лен Гай заповяда да измерят дълбочината. Дъното се оказа на около 30 метра – това дъно вероятно по-рано е представлявало повърхността на наводнения сега остров, централната част на който се издигаше на десетина метра над морското равнище.

Бригът се приближи още повече и на осем метра дълбочина спусна котва.

Щом котвата се впи със своите лапи в земята, от кораба спуснаха лодка и в нея се качиха капитан Лен Гай, боцманът, Дърк Питърз, Мартин Холт, двама моряци и аз.

До най-близкото островче имаше само около половин миля. Ние много бързо изминахме това разстояние по тесните проходи между рифовете, чиито скалисти гребени ту изчезваха под вълните, ту се появяваха над водата, окръжени от пяната на клокочещия пролив. По тях, разбира се, не можеше да се търсят никакви следи или признаци, които биха ни помогнали да определим времето на земетресението. Но, повтарям още веднъж, ние всички бяхме уверени, че записките на Петерсън неоспоримо доказват, че катастрофата бе станала неотдавна.

Лодката напредваше между скалите. Дърк Питърз държеше кормилото и пазеше лодката да не се удари о някоя скала.

Водата беше прозрачна и спокойна и позволяваше да се види на пясъчното морско дъно, осеяно с раковини и черни буци, покрити със земна растителност – цял зелен килим от растения, които не принадлежаха към морската флора, някои от които плуваха по повърхността на водата.

Вече можехме да смятаме това за неоспоримо доказателство, че почвата, в която бяха корените на тези растения, неотдавна е потънала в морето.

Когато лодката достигна най-близкото островче един от моряците хвърли котвичката, а след това изтеглиха лодката на брега и всички излязохме.

На това място по-рано е бил един от най-големите острови на

групата, който се е превърнал в неправилна издатина над морето, приблизително триста метра в окръжност и на височина около тридесет метра над морското равнище.

За няколко минути всички се изкачихме до най-високата точка на островчето. Там намерихме даже повече, отколкото очаквахме: намерихме останки от някакви си животинки, може би от същите онези животни, за които толкова много разказва в своя дневник Артър Пим; от всевъзможни птици, патици, свине, черната кожа на които беше покрита със също тъй черна четина. Тук между другото обърнахме внимание на разликата между тези кости и костите, които намерихме на остров Тсалал. Тук всички кости изглеждаха тъй пресни – ако може така да се изразим – и това отговаряше на нашето предположение, че земетресението бе станало скоро.

Освен това, тук-там се зеленееха стръкчета целина и полски киселец и даже цъфтяха някакви цветчета.

– Но те са тазгодишни! – извиках аз. – Не са прекарвали и една южна зима...

– Аз мисля същото, мистър Джорлинг – каза Хърлихърли. – Но не биха ли могли да поникнат тук и след разпадането на цялата група?

– Според мен, това е невъзможно – отговорих аз, като човек, който упорито не иска да се откаже от преследващата го идея фикс.

Тук-там растяха мършапи дръвчета, нещо подобно на лешници, и Дърк Питърз отчупи клонче и ни показа сока, който изтече от счупеното място.

На това клонче висяха лешници, подобни на онези, които той и другарите му бяха брали по време на своето неволно заточение в дола близо до Клок-клок.

Дърк Питърз счупи пред нас няколко лешника и с удоволствие ги изяде.

По-нататъшния преглед на острова окончателно ни убеди, че земетресението, а заедно с него и разрушението на цялата група, е станало много скоро и, във всеки случай, след напускането на Петерсън. Що се отнася до капитан Уилям Гай и петимата моряци от „Джейн Гай“, то ние също бяхме уверени, че са избягали навреме, понеже никъде не можахме да намерим телата им.

Целият въпрос се свеждаше само до това, къде именно са избягали те, след като са напуснали остров Тсалал?

Но колкото и трудно, и даже невъзможно, да беше да се отговори на този въпрос в момента, на мен все пак той не ми се струваше съвсем

неразрешим дори и в бъдеще. Ние научихме много неща, които изглеждаха навеки скрити за хората, така че защо да не научехме след време и всичко останало?

Аз няма да описвам подробно, как изследвахме цялата група, островче по островче, само ще се огранича да кажа, че това продължи цяло денонощие. На много от островчетата намерихме същите растения и почти същите животни и птици, както и на първото островче и всички тези открития само отново потвърдиха нашето първоначално заключение. Капитан Лен Гай, лейтенантът, боцманът и аз – всички бяхме единодушни, че населението на остров Тсалал беше загинало много преди земетресението.

„Халбран“ можеше да не се бои от нападение на диваци и, разбира се, това имаше значение за нас.

Сега ето въпросът. Можеше ли въз основа на вече казаното да се заключи, че Уилям Гай и петимата моряка, след като са достигнали до един от тези острови, са загинали също по време на разрушаването и изчезването на архипелага?

Ето моето заключение, с което в края на краищата трябваше да се съгласи и капитан Лен Гай.

– Както знаем от дневника на Артър Пим и записките на Петерсън – казах аз, – по време на изкуственото разрушаване на хълма при Клок-клок от екипажа на „Джейн Гай“ са оцелели всичко осем души, в това число и Петерсън, а освен тях и кучето Тигър, тленните останки на което намерихме около селището. После, известно време след загиването на по-голяма част от населението на Тсалал, останалите туземци са напуснали острова и са се преселили на другите острови от тази група. Капитан Уилям Гай и другарите му моряци са останали пълни господари на острова и без голям труд са могли да намерят прехрана там, където преди са живеели няколко хиляди диваци. Така те са преживели много време, 10–11 години, без да имат възможност да избягат от своя затвор; но по всяка вероятност са правили подобни опити – аз лично даже съм уверен в това – или с туземна пирога, или с лодка, построена от самите тях. Най-после, преди около седем месеца, т.е. след изчезването на Петерсън, земетресението е преобърнало наопаки остров Тсалал. Тогава, според мен, Уилям Гай и другарите му не са могли да останат повече на острова и е трябвало да бягат на всяка цена, опитвайки се да достигнат полярния кръг. При това твърде вероятно е техният опит да не се е увенчал с успех и в края на краищата течението ги е отнесло на юг, като по време на това неволно странстване по океана те не са могли да

достигнат онези земи, които са видели Дърк Питърз и Артър Пим зад 84-я паралел. Затова и капитанът, ако желае да ги намери, трябва да ги търси в тази посока и да отправи нататък „Халбран“. И чак когато изменим още два или три градуса, ние може би ще успеем да попаднем на следите им. Целта на нашето пътешествие е там, и аз ще си позволя да попитам, кой от вас няма да пожертва, ако стане нужда, дори живота си, за да я постигне?

– Да даде Бог да успеем, мистър Джорлинг! – отговори капитан Лен Гай.

На другия ден, 29-и декември, към шест часа сутринта, бригът вдигна котва и използвайки лекия североизточен вятър, се отправи на юг.

XIX

Още към обяд последните островчета на потопения архипелаг изчезнаха зад хоризонта. Морето изглеждаше пак такава, каквото го видяхме при остров Бенет – никъде нито едно парче лед. Това се обясняваше с обстоятелството, че температурата на водата беше 6°C над нулата. Течението със скорост от седем до девет мили в час, следваше посоката север-юг.

Орляци птици се носеха над нас – това бяха все същите типични представители на крилатото царство на полярните области – пеликани, буревестници и албатроси. Тук трябва да отбележа, че последните, т.е. албатросите, далеч нямаха такива гигантски размери, както ги описва в своя дневник Артър Пим и освен това още нито една от тези птици не издаваше вика „текели-ли“, който изглежда е най-употребяваната дума в тсалалския език.

През следващите два дни не се случи нищо особено, за което би имало нужда да спомена в моя разказ. Не видяхме никъде нито земя, нито признаци за нея. Матросите по цели дни се занимаваха с риболов. Хърлихърли и Ендикот майсторски се разпореждаха с улова и на трапезата всеки ден имаше ястие от риба. Да си кажа правото, и двамата ни готвачи имаха такива познания в готварското изкуство, че не знаехме на кого трябваше да се даде палмата на първенството.

На третия ден – 1-ви януари 1840 – пак високосна година, лека мъгла забули слънцето в първите часове на деня, но ние не предпологахме, че това предвещава промяна на времето.

Бяха изминали вече четири месеца и седемнадесет дни откак напуснах Кергеленските острови и два месеца и пет дни откакто „Халбран“ потегли от Фолклендските острови.

Колко време още щеше да продължи това плаване? Но това не ме интересуваше толкова, колкото желаех да узная, до кое място на антарктическата област ще успеем да проникнем.

Тук трябва да отбележа, че в последно време метисът доста рязко промени държанието си, поне по отношение на мен. Той, разбира се, не можеше да не забележи, че аз най-много от всички се интересувах от съдбата на Артър Пим и сега с всички средства се стараеше да стои колкото е възможно по-близо до мен, макар да не беше изменил привичката си да не говори без крайна необходимост.

Веднъж, към 10 часа сутринта, когато Джим Уест стоеше на поста си, а капитан Лен Гай беше зает в каютата си, метисът с бавни крачки се приближи до мен. На лицето му ясно се четеше желание да поговори – темата, разбира се, не беше много трудно да се отгатне.

Щом той се приближи до моята пейка, аз му казах:

– Дърк Питърз, за него ли искаш да поговориш с мен?

Очите на метиса светнаха като току-що раздухани въглини.

– За него! – прошепна той.

– Значи не си го забравил, Дърк Питърз?

– Да го забравя ли, сър? Никога! Той е винаги пред мен... Разберете ме... Ние видяхме с него толкова нещастия! Ние бяхме като родни братя... Не, повече – баща и син! Да, аз го обичам като син! Ние двама бяхме толкова далеч, много далеч. Той... е още там, защото не се върна досега! Аз ходих пак в родината, в Америка... а Пим, бедният Пим все още е там!

Очите на метиса се напълниха със сълзи. А и можеше ли да бъде иначе, като се има предвид дивата му и страстна натура.

– Дърк Питърз – попитах го аз, – можеш ли поне приблизително да покажеш на картата пътя, който сте изминали с пирогата от момента на вашето бягство от остров Тсалал?

– Не, сър! Бедният Пим нямаше инструмент... Нали знаете... за да гледа слънцето... затова ние не можехме да знаем... впрочем, аз все пак мога да ви кажа, че цяла седмица течението ни гонеше на юг, а и вятърът духаше от север. Хубав вятър и морето беше хубаво. Ние изправихме две гребла вместо мачти и разпънахме ризите си вместо платна...

– Да – отговорих аз, – белият цвят на които толкова плашел вашия пленник Ну-Ну...

– Може би. Не съм обърнал внимание на това. Но ако Пим го е казал, значи е вярно.

Оказа се, че метисът нямаше и понятие за много от онези необикновени явления, които тъй подробно са описани в дневника, занесен от него в Съединените щати. Това ми даваше голямо основание да предполагам, че всички тези феномени са плод на фантазията на автора на дневника вследствие прекомерната възбуденост на нервната му система. Въпреки това аз реших подробно да си изясня този въпрос и започнах да разпитвам Дърк Питърз.

– А вие можехте ли да си добивате храна през тази седмица? – попитах аз.

– Да, сър... и после, знаете, ние сами и дивакът... в пирогата имаше

три костенурки... в тях винаги можеше да се намери прясна вода, а месото им е вкусно... даже сурово. Да, сурово месо, сър...

Като произнасяше последните думи, Дърк Питърз понижи гласа си, сякаш се боеше да не го чуят, и бързо се огледа наоколо.

Картините на миналото, разигралите се на „Гремпъс“ кървави сцени очевидно още твърде добре се бяха запазили в неговата памет и той не можеше да си спомни за тях без потръпване. Какъв ужас се изписа върху лицето на метиса в мига, когато той заговори за суровото месо!

След доста продължително мълчание аз поднових същата тема.

– Слушай, Дърк Питърз! Нали това е било, струва ми се, на 1-ви март – попитах аз, – ако може да се вярва на думите на твоя другар, когато вие за пръв път сте видели широката завеса от сива пара, пресечена от лъчисти и люлеещи се дипли?

– Не помня добре, сър! Но ако Пим е казал това, трябва да му се вярва.

– А не ти ли е говорил той никога и не ти ли е показвал огнените лъчи, които сякаш падат от небето? – продължавах аз да разпитвам, като не желяех да употребя израза „полярно сияние“, който метисът би могъл да не разбере.

– Никога, сър – отговори Дърк Питърз след кратко размишление.

– А ти не си ли забелязал цветът на морето да се променя, да губи своята прозрачност, да става бяло като мляко... а повърхността му да потъмнява около вашата лодка?

– Може и така да е било, сър... Не зная, не помня нищо! Лодката отиваше, отиваше, и главата ми беше замаяна...

– А после, Дърк Питърз, не помниш ли дребния прашец, който падал... ситен бял прах...

– Не помня...

– Може би това е било сняг?

– Сняг? Да... не! Беше топло. А какво е казал Пим? Трябва да се вярва на това, което е казал Пим!

Ясно беше, че колкото и да разпитвах метиса, нямаше да получа удовлетворителен отговори на нито един въпрос. Дори да е имало нещо подобно на това, за което така подробно се разказва в последните глави на романа-дневник, паметта на метиса не пазеше за него никакви спомени.

След това Питърз продължи почти шепнешком:

– Пим ще ви разкаже всичко това, сър. Той знае всичко. Аз не зная. Той видя... на него можете да вярвате...

– Ще му повярвам, Дърк Питърз, да ще му повярвам – отговорих аз, за да не огорчавам метиса.

– И после... Ние ще отидем да го търсим, нали?

– Надявам се.

– След като намерим Уилям Гай и моряците от „Джейн Гай“...

– Да... Аз вярвам, че ще успее да склони капитана...

– Той навярно няма да откаже да помогне на човек, също такъв като него...

– Не, той няма да откаже! Но дори ако се окаже, че Уилям Гай и неговите моряци са живи, можем ли да се надяваме, че Артър Пим...

– Е жив? Да! Жив е! – извика метисът. – Кълна се във Великия дух на моите бащи... той е жив, той ме чака! Бедният Пим! И колко ще се зарадва той, когато види пак стария Дърк... и аз... и аз също ще полудея от радост!...

Широките гърди на Дърк Питърз се повдигаха като вълнуващо се море.

След това той си отиде и ме остави сам. Няма нужда да добавям какво впечатление ми направи скръбта на този полудивак, който така искрено, така горещо обичаше своя нещастен другар, когото наричаше свой син!

На 2-ри, 3-ти и 4-и януари корабът плаваше на юг. През цялото това време ние никъде не видяхме и признак на земя, – само безбрежно синьо море, което се сливаше с небето и хоризонта. Наблюдателят от сврачето гнездо не съобщаваше за появяването нито на континент, нито на остров в тази част на Антарктида. Може би Дърк Питърз се е лъгал, като ни уверяваше, че е видял тази странна земя? Оптическите измами тъй често са се наблюдавали и се наблюдават в тези области!

– Все пак не бива да забравяме – обърнах аз внимание на капитан Лен Гай, – че Артър Пим при напускането на остров Тсалал не е разполагал с необходимите инструменти за правене на астрономически наблюдения.

– Зная това, мистър Джорлинг, и затова много възможно е, тези земи да лежат или по-източно, или по-западно от нашия път. Много е жалко също, че нито Артър Пим, нито Дърк Питърз са слизали някъде на брега. Защото ако бяха го сторили нямаше да се съмняваме в тяхното съществуване и в края на краищата ние все пак бихме ги открили...

– Ще ги открием, като изминем още няколко градуса на юг...

– Твърде е възможно, мистър Джорлинг, макар че ми се струва, че би било по-добре да изследваме земите, които лежат между 40-ия и

45-ия меридиан...

– Вие забравяте, колко ни е скъпо времето, капитане – бързо възразих аз. – Напразно бихме си губили времето. Та ние още не сме достигнали онази ширина, където бегълците били разделени един от друг...

– Позволете да ви попитам, коя е тази ширина, мистър Джорлинг? Аз не намерих указание за това в романа.

– Това е вярно, капитане, но не може да има съмнение и в това, че пирогата по всяка вероятност е била отнесена много далеч от остров Тсалал. В дневника е казано „грамадно разстояние“ и това е записано още на 1-ви март. А понеже пътуването продължило до 22-ри март и Артър Пим казва по-нататък, че „лодката му постоянно се стремяла на юг, под влияние на бързото течение“, това са неговите собствени думи, – аз смятам, капитане, че може да се направи заключение...

– Че той е достигнал до полюса, мистър Джорлинг?

– Защо не. Щом още на остров Тсалал те са били само на 700 мили от него...

– За нас това всъщност няма никакво значение – отговори капитан Лен Гай. – „Халбран“ съвсем не търси Артър Пим, а моя брат и моряците му. Нужно ми е само да зная, могли ли са те да се доберат по някоя от онези земи, които е видял Дърк Питърз.

В това отношение капитан Лен Гай беше съвършено прав и аз даже започнах да се боя да не би той да даде заповед да променим посоката и да обърнем на изток или на запад. Но понеже метисът продължаваше настойчиво да твърди, че тяхната пирога плавала на юг и че в същата посока видели земята, за която той говореше, капитанът не се решаваше да се отклони от веднъж установения път. Аз тъй свикнах с мисълта, че ние освен капитан Уилям Гай и моряците на „Джейн Гай“ ще намерим и Артър Пим, че една заповед за промяна на посоката би ме довела до отчаяние.

Освен това бях някак уверен, че ако тези острови съществуват наистина, а не са създадени от фантазията на метиса, те трябва да са много по-близо до полюса, т.е. в по-висока ширина.

Въпреки всички тези твърдения на Артър Пим, ние досега, както и по-рано, не видяхме и не забелязахме ни едно от онези странни явления, за които толкова подробно се говори в дневника. Не видяхме нито мъгливи пари, покриващи хоризонта, нито изменения в горните слоеве на морето. Колкото до уверението, че водата била до такава степен гореща, че ръката не можела да търпи, то и тук дневникът вероятно силно грешеше в ущърб на истината. Температурата на водата не превишаваше

10°C, макар че и това не беше нормално за тази част на антарктическия пояс. И макар Дърк Питърз постоянно да повтаряше: „трябва да вярваме в това, което казва Пим“, аз, независимо от най-голямото си желание, не можех да се съглася с това, че трябва да му се вярва безусловно.

Наблюдението на 9-и януари даде следните резултати: дължината беше все същата, а ширината – 86° 33'.

Тук, както ни уверяваше метисът, станала неволната раздяла на белците вследствие на сблъскването на пирога с ледената планина, която се движела на север, носена от течението.

В последното обстоятелство не би имало нищо необикновено, ако и пирога беше плувала в същото направление, но тя стремително се носела на юг, пак по течението. Може би ледът, на който се изкатерила Дърк Питърз, да се е носил на север от срещуположното течение.

Странно беше това, наистина, и все пак напълно възможно, понеже през последните два дни ние също започнахме да забелязваме, че тук минават две срещуположни течения. За наше щастие все още продължаваше да духа силен североизточен вятър и „Халбран“ с всички платна бързо летеше към по-високи ширини и успя вече да проникне с тринадесет градуса по-далече от Уедъл и два градуса по-далече от нещастната „Джейн Гай“. Но досега това още не би ни донесло никаква полза – ние не виждахме никъде признаци за земя и това, както ми се струваше, много безпокоеше капитан Лен Гай, който започна да губи надежда.

На всичко отгоре недоволните нови моряци започнаха все по-често да мърморят и настойчиво искаха да обърнат носа на кораба на север, а нас наричаха упорити безумци, които в края на краищата ще погубят и себе си, и другите... Душата на всички тези недоволници беше, естествено, Гирн, и аз много се боях, че Дърк Питърз някой прекрасен ден ще го изхвърли през борда.

Капитанът, разбира се, знаеше и виждаше всичко това и отлично съзнаваше колко е важно да не се допускат никакви вълнения и кавги по време на пътуването. Затова капитанът, желяйки да успокои духовете, заповяда по моя молба, впрочем, да се събере екипажът на палубата и му каза приблизително следното:

– Моряци на „Халбран“! От деня на тръгването ни от остров Тсалал корабът измина два градуса на юг и затова аз считам за нужно да ви съобща, че въз основа на писменото обещание на мистър Джорлинг, което се пази у мен, в този момент вие имате вече спечелени четири хиляди долара – по две хиляди на градус – които ще ви бъдат предадени от мен в края на пътешествието.

Тук-там се чу одобрителен шепот и толкова. Дружно весело „ура“
тоя път не последва, макар че боцманът Хърлихърли и готвачът Енди-
кот дадоха пример.

XX

Капитан Лен Гай полудяваше от отчаяние и аз виждах колко трудно му беше да запази своето привично хладнокръвие. Той правеше това, разбира се, защото ако дадеше воля на скръбта си, още утре щеше да избухне бунт на кораба. Бригът през цялото време следваше набелязания си път, по права линия, прокарана към полюса от остров Тсалал. Можеше да се предположи, че дъното на нашия кораб се държи от подводен магнит на дължината на „Джейн Гай“ и да даде Бог ни теченията, ни ветровете да не го отклонят от нея! В борбата с тези сили на природата ние навярно бихме били победени, но в борбата с недоволството на екипажа, което се дължеше главно на страх, можехме още да разчитаме на победа...

Освен това трябва да спомена и за още едно обстоятелство, което много ни помагаше да напредваме на юг. Северното течение, което бе съвсем отслабнало в последните дни, пак започна да се чувства. Очевидно – както забеляза Лен Гай – то преобладаваше в тази част на океана, макар че понякога силата му се парализираше от срещнатите течения, които беше трудно да се отбележат точно на картата. За нещастие ние не можехме също да определим – а щеше да е много важно да го знаем – дали е попаднала в това течение и лодката, на която Гай и другарите му бяха напуснали остров Тсалал, или ги е подхванало срещуположно течение от юг към север.

Така минаха 10-и, 11-и и 12-и януари. През това време не се случи нищо забележително, с изключение на известно понижение на живака в термометъра, а температурата на водата спадна до половин градус над нулата.

Каква разлика в сравнение с това, което се говори в записките на Артър Пим, който уверява, че водата била толкова гореща, че в нея не могли да потопят ръка.

Сутринта на 13-и януари ми се случи да поговоря насаме с боцмана и той между другото ми съобщи такива неща, които ни даваха основание да се боим дори от открит бунт на екипажа.

Моряците в това време закусваха в своето помещение с изключение на Дрен и Стърн, които бяха дежурни на носа. Корабът, ползувайки се от попътния вятър, разпънал всички платна, горни и долни, бързо се плъзгаше по вълнуващата се повърхност на безбрежния океан. Френсис

стоеше на кормилото и държеше юг-югоизток, старейки се да държи посоката на вятъра.

Аз се разхождах по палубата и гледах орляците птици, които прелитаха над нас с оглушителни крясъци. Някои от тези птици, главно буревестници, понякога кацаха да си починат на края на реята.

В тази минута Хърлихърли се приближи до мен, погледна към птиците и каза:

– Странно откритие направих, мистър Джорлинг...

– Какво, боцман?

– Ето какво! Тези морски птици не летят вече право на юг, както правеха досега. Много от тях даже летят пак на север.

– И аз забелязах това, Хърлихърли.

– Знаете ли какво, мистър Джорлинг? Дори и тези от тях, които отидоха нататък по-рано, и те скоро ще се върнат...

– Защо, боцман?

– Просто затова, защото чувствуват приближаването на зимата.

– Едва ли е така, боцман. Тук сега е толкова топло, че птиците нямат никакво основание да бързат да се връщат преждевременно...

– Преждевременно, мистър Джорлинг?

– Слушайте, боцман, вие нали сам знаете, че десетки и дори стотици кораби кръстосват Антарктида чак до март?

– Но не и в тази ширина – възрази Хърлихърли, – не в тази ширина! Освен това, случват се ранни зими, така както се случва и ранно лято. Топлият сезон тази година настъпи цели два месеца по-рано и затова можем да се боим, че и зимата ще се почувства по-рано от обикновено.

– В това няма нищо невъзможно – отговорих аз.

– Но ние няма защо да се боим от това, понеже нашата експедиция ще достигне целта си след не повече от три седмици.

– Ако дотогава не срещнем някакво препятствие, мистър Джорлинг.

– Не ви разбирам, боцман.

– Например, континент, който може да ни прегради пътя. Това никак не би ме учудило.

– И в това наистина няма нищо необикновено, нищо невъзможно – отговорих аз.

– А колкото до земите, които уж видял Дърк Питърз – продължи Хърлихърли, – и където биха могли да спрат капитанът и моряците на „Джейн Гай“, аз, да си призная, съвсем не вярвам.

– Защо?

– Защото Уилям Гай, който имал само лодка, не би могъл да отиде толкова далеч в тези морета.

– Аз на ваше място не бих го твърдял с такава увереност, боцман!

– И все пак, мистър Джорлинг...

– Не разбирам, защо смятате за невъзможно Уилям Гай да е достигнал някаква земя, ако течението го е отнесло там? Смятам, че не е възможно да плува цели осем месеца досега със своята лодка! Неговите спътници и самият той са могли да слезат на някой континент и според мен това е съвсем достатъчна причина, за да не прекратяваме диренето.

– Разбира се, но не всички мислят така – отговори Хърлихърли, като поклащаше глава.

– Зная, боцман, и именно това най-много ме безпокои. Да не би недоволните да започнаха по-силно да роптаят?

– Страх ме е, че да, мистър Джорлинг. Надеждата да получат няколко долара вече няма предишната сила и недоволството продължава да расте. А пък премията е съблазнителна! Но проклетникът Гирн тъй ловко подстрекава другарите си, че още малко и те ще се разбунтуват!

– Новаците, може би, боцман! Но старите моряци...

– Хм! Има и между тях трима или четирима, които започват да се замислят... и на тях не им харесва, дето плуваме все по-нататък и по-нататък.

– Аз мисля, че капитан Лен Гай и лейтенантът ще съумеят да ги накарат да се подчинят.

– Това още не се знае, мистър Джорлинг. Нима не може да се случи така, че и самият капитан да застане на тяхна страна и да се откаже от продължаването на тази експедиция?

– Да, от това се боя и аз, но в такъв случай с нищо не може да се помогне.

– Затова пък за моя приятел Ендикот, мистър Джорлинг, аз отговарям, като за себе си. Ние с него сме готови да отидем на края на света, само някъде да има край на света, и ако капитанът пожелае да отиде там. Наистина, ние двамата, Дърк Питърз и вие сме твърде малко, за да можем да накараме останалите да ни слушат!

На 13-и и 14-и януари не се случи нищо особено, с изключение на това, че температурата се понижи още и то доста чувствително. На това обстоятелство веднага ми обърна внимание капитан Лен Гай, като ми показа многочислените ята птици, които летяха на север.

Докато го слушах да ми говори за това, аз в същото време мислех, че и още един човек започна да губи последната надежда и скоро в

сърцето му ще остане само отчаяние. Впрочем, какво имаше тук за чудене? От земите, за които разказваше Дърк Питърз, не се виждаше и следа, а ние се намирахме на повече от 300 мили от остров Тсалал. Наоколо от всички посоки на компаса ни гледаше море – безгранично море със своя пустинен хоризонт! Можеше ли по съвест да се разчита, че Уилям Гай и неговите другари са могли да преплуват такова разстояние със своята плитка лодка и можехме ли да храним още някаква надежда да ги намерим някъде сред тази безбрежна пустиня?

Направеното на 15-и януари наблюдение, което беше много сполучливо, даде резултат $88^{\circ}17'$ южна ширина. „Халбран“ беше на по-малко от два градуса от полюса – по-малко от 210 мили.

Капитан Лен Гай не скри от никого резултата от това наблюдение, а повечето матроси отлично разбираха какво значеха тези красноречиви цифри. Впрочем, дори да не разбираха нещо, те биха могли да поискат обяснение от нашите старши – Мартин Холт и Харди... А ако последните по някакви причини откажеха да удовлетворят любопитството им, би могъл да ги замени Гирн, който би успял да представи всичко, каквото искат, в най-черна светлина...

Скоро след пладне аз вече със сигурност знаех, че китоловецът от своя страна е направил всичко възможно, за да възбуди умовете. Моряците, налякали в подножието на едната мачта, разговаряха шепнешком, като ни поглеждаха изпод вежди. След това тук-там започнаха да се събират на отделни групички. Двама-трима, обърнати към носа, се заканваха с юмруци към някакъв невидим враг. Най-после всичко това се свърши с такъв силен ропот, че Джим Уест не можеше да не обърне внимание.

– Мълчете! – извика той.

А след това, като се приближи, каза:

– Първият, който отвори уста, ще си има работа с мене!

Колкото до капитан Лен Гай, той седеше в този момент в каютата си. Но аз през цялото време се боях, че ей сега ще излезе на палубата, ще хвърли пълн с отчаяние последен поглед към морето и ще даде заповед да обърнем назад.

Но нищо подобно не се случи и на следния ден корабът все още продължаваше да се движи в предишната посока. Кормчията все още държеше юг. За нещастие случи се нещо свършено неочаквано и, както ми се струваше, много важно – хоризонтът пред нас започна сякаш да се забулва от облачета, много прилични на мъгла, която се издига над морето.

От тази минута аз вече дори не можех спокойно да седя на едно място. Опасенията ми растяха всяка минута. Виждах, че лейтенантът само чакаше заповед да обърне назад. Колкото и да беше мъчително за капитан Лен Гай – не можех дори да го виня за това – той непременно в края на краищата щеше да даде тази заповед!

Няколко дни вече не бях виждал метиса или поне не бях разменял с него нито една дума. Моряците страняха от него като от чума. Ако той се облегнеше на левия борд, целият екипаж преминаваше на десния. Само боцманът се стараяше да не го избягва и даже няколко пъти се опита да говори с него, макар че на своите въпроси той обикновено не получаваше никакъв отговор.

Впрочем, Дърк Питърз изглежда никак не го безпокоеше това поведение от странно отношение на другарите му. Потънал в своите невесели мисли, той по всяка вероятност и не го забелязваше. Едно само можеше да го пробуди и ако някой прекрасен ден чуеше, че Джим Уест дава заповед да обърнат на север, навярно веднага би напуснал своето привидно равнодушие, и би се разиграла драма!

При това той, кой знае защо, ме избягваше и дори ми се струваше, че прави това умишлено от деликатност, за да не ме „компрометира“.

Но той не можа дълго да се стърпи и на 17-и януари през деня дойде да поговори с мен. Никога и на ум не би могло да ми дойде това, което чух от него този ден.

Дойде при мен към два и половина.

През този ден аз се чувствавах някак особено зле като разбит и след като се пошлях малко по палубата, се отправих към каютата си, на която само едното прозорче отстрани беше отворено.

Едва легнах в леглото, когато някой тихичко почука на вратата, която водеше към общата каюта.

– Кой е там? – попитах аз.

– Дърк Питърз!

– Искаш да говориш с мен ли?

– Да!

– Ей сега ще изляза.

– Ако позволите... аз по-добре... Може ли да вляза при вас в каютата?

– Може!

Метисът влезе в каютата и затвори след себе си вратата.

Без да ставам от леглото, му направих знак да седне на креслото.

Дърк Питърз остана прав.

Той, както обикновено, не бързаше да започне разговора, отчасти, може би, защото не намираше подходящи изрази за това, което му беше на сърцето.

– Желаяш ли нещо от мен, Дърк Питърз? – попитах аз, желаяйки да му помогна да започне разговора.

– Искам да ви кажа едно нещо... разберете ме, сър... струва ми се, че вие трябва да го знаете! А моряците никога да не разберат...

– Ако това е толкова важно, и ако ти се боиш да не би някак да се изпусна, Дърк Питърз, то защо искаш да ми го кажеш?

– Да, трябва... трябва! Това не може повече да се пази в тайна! То ме мъчи... тук, като камък!

И Дърк Питърз при тези думи се удряше с юмрук в гърдите.

После, след минута мълчание, той пак продължи:

– Да... аз постоянно се боя, да не се издам някак на сън... и да не ме чуят. Понеже аз го сънувам...

– Ти го сънуваш? – попитах аз. – Но кого?

– Него... Него! Ето... ето защо спя винаги сам на палубата... от страх да не научат истинското му име!

Дойде ми на ум, че може би метисът ще ми разясни един въпрос, който много ме интересуваше: искаше ми се да зная, защо Дърк Питърз, след като напуснал Илинойс, се бе заселил на Фолклендските острови под името Джент?

– Не е това – отговори метисът. – Не... аз не искам това...

– А пък аз чакам отговор, Дърк Питърз, и първо искам да зная, защо не си останал в Америка и защо си се преселил на Фолклендските острови?

– Вие питате защо, сър? Просто за това, че исках да бъда по-близо до Пим... до моя беден Пим... защото разчитах, че на Фолклендските острови по-скоро ще ми се представи случай да постъпя на китоловен кораб и да замина с него в южното море...

Но защо си се преименувал Джент?

– Не исках да се наричам вече със своето име... Не!... не исках това! Заради съдбата на „Гремъс“!

Щом метисът ми напомни тази ужасна сцена на теглене на жребий със сламки, когато Огастъс Барнард, Артър Пим, Дърк Питърз и матросът Паркър решили един от четиримата да бъде принесен в жертва и тримата останали да го изядат... аз си спомних, колко упорито се противял на това Артър Пим и как той най-после бил принуден да се съгласи „да вземе участие в трагедията, която щяла да се разиграе“ – такива са

собствените му думи – и онзи ужасен акт, само споменът за който трябва да отрови целия по-нататъшен живот на тези, които са го преживели.

Да! Жребият със сламките от различна дължина, които Артър Пим държал в ръката си... Най-късата се падала на този, който е осъден на смърт... Той казва, че му идвало на ум даже да изхитрува. Но не направил това и все пак иска извинение от другарите, задето помислил такова нещо! Поставете се на негово място и всичко ще ви стане понятно!

След това, той най-после се решава и протяга ръка, в която държи четирите сламки...

Дърк Питърз тегли пръв. Съдбата се показва благосклонна към него. Той няма вече от какво да се бои.

Артър Пим забелязва, че за него остава един шанс по-малко за спасение.

Огастъс Барнард тегли втори. И той се отървава!

Артър Пим с ужас вижда, че сега трябва да бъде принесен в жертва или той, или Паркър...

В тази минута всичката свирепост на тигъра овладява душата му. Страшна ненавист гори в душата му против невинния Паркър...

Минават цели пет минути, преди Паркър да се реши най-после да тегли жребия. Артър Пим, който стои със затворени очи, чувства как една ръка го хваща за ръката.

Това била ръката на Дърк Питърз... Артър Пим бил избягнал смъртта.

Тогава метисът се хвърля върху Паркър и го поваля с удар в гърба. След това следва трапеза и според автора на дневника, с никакви думи не може да се опише всичкият ужас на тази страшна кървава драма!

Да! Аз добре зная описанието на тази ужасна сцена, която дълго време ми се струваше плод на въображението на писателя. Тази драма се разиграла на „Гремпъс“ на 15-и юли 1827 година и аз не можех да разбера защо Дърк Питърз си припомняше всичко това.

Но скоро разбрах.

– Дърк Питърз – казах аз, – ако толкова си искалата скриеш истинското си име, то защо ни го откри когато „Халбран“ стоеше на котва пред Тсалал? Защо не си запази името Джент?

– Сър, разберете ме. Всички се бояха да продължат напред. Всички искаха да се върнат. Това беше решено... и тогава аз помислих... Да! Че ако кажа, кой съм аз... Дърк Питърз от „Гремпъс“... другар на бедния Пим... ще ме послушат... ще помислят, както и аз, че той е жив, ще тръгнат да го търсят! А всъщност... това не ми беше леко, защото да

призная, че аз съм Дърк Питърз... същият, който уби Паркър... Но гладът... мъчителният глад...

– Слушай, Дърк Питърз – продължих аз, – ти преувеличаваш. Ако късата сламка се бе паднала на тебе, тогава нали тебе би те постигнала участта на Паркър! Не може да ти се вмения в престъпление.

– Сър, а така ли ще разсъждава семейството на Паркър?

– Семейството му? Той имаше ли близки?

– Да... ето защо в дневника Пим е изменил това име... Паркър не се казваше Паркър, а...

– Артър Пим е постъпил добре. Аз също не искам да зная истинското име на Паркър... Пази тази тайна.

– Не, аз ще ви кажа това. Много ме мъчи... и може би ще ми олекне, като ви кажа, мистър Джорлинг.

– Не, Дърк Питърз, не трябва!

– Той се казваше Холт... Нед Холт!

– Холт! – извиках аз. – Както се казва вашият старши!

– Той е негов роден брат, сър.

– Но той е уверен, че Нед Холт е загинал заедно с останалите по време на крушението на „Гремпъс“!

– Това не е истина... и ако той узнае, че аз...

Точно в този миг силен тласък ме изхвърли от леглото.

Корабът така силно се наклони на дясната си страна, че едва не се обърна.

След това чух, как един сърдит глас извика:

– Кое куче стои на кормилото?

Това беше гласът на Джим Уест, който се обърна с този въпрос към Гирн.

Аз изскочих на палубата.

– Значи ти си изпуснал от ръцете си шурвала? – крещеше Джим Уест, като хвана Гирн за яката.

– Лейтенант... не зная...

– Лъжеш, ти казвам! Ти навярно си го оставил и корабът за малко да се обърне с дъното нагоре!

Очевидно Гирн по една или друга причина се бе отдалечил от кормилото.

– Грейсън – извика Джим Уест един от матросите, – застани на кормилото, а ти, Гирн, марш в трюма!

Изведнъж се чу вик: „земя!“ и всички отпавиха погледи на юг.

XXI

Какво означаваше тази дума, която се чу от върха на мачтата – остров или континент? Какво ли ни чакаше на тази земя – радост или разочарование? Щяхме ли да намерим там онези, за които бяхме дошли в тези високи ширини?

Преди всичко трябва да отбележа, че викът на наблюдателя извърши пълен поврат в умовете на целия екипаж на кораба. Аз например не мислех вече за това, което ми довери Дърк Питърз – може би и самият метис го забрави временно, понеже се хвърли към носа и от тази минута очите му не се откъсваха вече от хоризонта.

Само Джим Уест остана верен на себе си. Нищо не можеше да отвлеche този невъзмутим човек от това, което той наричаше служба, и той пак повтори своята заповед. Грейсън застана на кормилото, а Гирн затвориха в трюма.

Собствено казано, това беше съвсем справедливо наказание, против което никой не би могъл да възрази нито дума, невниманието на Гирн можеше да доведе кораба до гибел.

Въпреки това пет-шест моряци от Фолклендските острови започнаха да мърморят по адрес на лейтенанта.

Джим Уест с повелителен жест ги накара да млъкнат и те покорно се разотидоха по местата си.

Забравих да кажа, че щом се чу викът на наблюдателя, капитан Лен Гай в същата минута излезе на палубата от каютата си и с трескаво блестящи очи започна да гледа към тази земя, която се виждаше само на 18–20 мили пред нас.

Удари три часът. Бригът напредваше с предпазливост, каквато е наложителна за пътуването из тези места. Може би тук имаше подводни скали, които се издигат до самата повърхност на океана, и корабът би могъл да заседне или дори да се разбие. Всяка повреда при условията, в които се намираше „Халбран“, дори и да се отстранеше бързо, правеше невъзможно връщането му преди настъпването на зимата. Ние трябваше да имаме всички шансове в своя полза и нито един против.

Капитан Лен Гай заповяда да спуснат лота, който показва близо 200 метра дълбочина. След това хвърляха още няколко пъти и резултатите от измерването даваха основание да се предполага, че тук брегът беше много стръмен, а вероятно под водата – и съвсем отвесен. Но понеже би

могло да се случи дъното изведнъж да се издигне в близост до брега, корабът се приближаваше, като дълбочината постоянно се измерваше.

Времето беше все още хубаво, макар че небето започна леко да се замъглява от югоизток на югозапад. Това отчасти ни пречеше да виждаме земята, която смътно се очертаваше на фона на небето и ту изчезваше в мъглата, ту отново се появяваше за минута, за да изчезне пак. Но колкото и неясно да се виждаше тази земя, ние все пак успяхме да различим, че в най-високата си част тя се издигаше от петдесет до шестдесет метра над морското равнище.

Не, недопустимо беше да се лъжем и това да не беше земя, а мираж и все пак страшно се бояхме от това. Впрочем, нима не беше естествено, сърцата ни да се свиват от страх в минутата, когато като че ли се приближавахме към заветната цел? Толкова надежди се криеха в този още едва видим бряг и колко голямо щеше да бъде нашето разочарование, ако се окажеше, че това не е земя, а призрак, неосезаема сянка!

Само при мисълта за това сърцето неволно се свиваше от страх и тревога обземаше ума. Струваше ми се, че „Халбран“ стана като че ли по-малък, като малка лодка, изгубена сред водната пустиня, а Едгар По казва, че неговият герой виждал как корабът му расте... расте, като живо тяло.

Когато имаш хубави морски карти или даже просто хидрогеографско описание на морските пристанища и брегове, тогава можеш да плаваш много по-смело. Тогава и капитанът не би отлагал влизането в пристанището за другия ден, а би заповядал веднага да хвърлят котва. Но друга беше работата сега – ние не смеехме и да мислим да не вземем всички предпазни мерки, необходими за пътуването по неизвестни морета. А напред не се виждаше нищо опасно. Освен това, полярната нощ още не беше настъпила и беше светло почти колкото през деня. Лъчезарното светило още нямаше намерение да се скрива зад хоризонта и полегатите му лъчи даже и през нощта обливаха с ярка светлина блестящата повърхност на Антарктида.

От този ден нататък в корабната книга всекидневно се вписваше значително понижение на температурата. Във въздуха термометърът на сянка показваше 0°C, а във водата не повече от три и половина градуса под нулата. Как да се обясни такова рязко понижение на температурата в самия разгар на антарктическото лято?

Но на каквото и да се дължеше то, екипажът трябваше отново да облече дебелия дрехи, които бе хвърлил преди месец, след преминаването на ледената бариера. Бригът се движеше по посока на вятъра и

първите прояви на студа не бяха особено чувствителни, но все пак това не предвещаваше нищо добро и ние трябваше да бързаме колкото можеше по-скоро да достигнем целта, защото да останем през зимата в тази негостоприемна област, би означавало да предизвикаме Бога.

„Халбран“ напредваше бавно по гладката повърхност на морето, което беше пълно с риба. Голям брой морски птици не само прелитаха над кораба, но даже смело кацаха да си почиват на рейте.

Китове, изхвърлящи фонтани вода и пари от своите дихала, се показваха в свободното море и аз забелязах, че те всички отиваха на юг. Това даваше основание да се предполага, че свободното море се простира далеч в това направление.

Корабът измина още четири или пет мили със същия бавен ход. В коя посока се простираше този бряг, който виждахме за пръв път? Като че ли от северозапад към югоизток. Да, не се излъгах, действително беше така. Въпреки това с далекогледа още не се виждаше нищо определено, дори и след като се приближихме значително.

Екипажът се събра на левия борд и гледаше, без да изразява нито с една дума своите впечатления. Джим Уест се покатери на една мачта, където престоя десет минути, разглеждайки земята, и не откри нищо интересно.

Облегнат на абордажните мрежи, аз следях с поглед линията на небето и морето, която се прекъсваше само на изток.

В този момент боцманът се приближи до мене и без никакви заобикалки ми каза:

– Мога ли да ви кажа какво мисля, мистър Джорлинг?

– Говорете, боцман, но само при условие, че мога и да не се съглася с вас, ако ми се стори, че се лъжете – отговорих аз.

– Не, не се лъжа и сега, когато дойдохме толкова наблизко, трябва да бъдем слепи, за да не отбележим това.

– За какво говорите?

– Че това пред нас съвсем не е земя, мистър Джорлинг.

– Уверен ли сте, боцман?

– Погледнете сам по-внимателно... покрийте си очите с ръка...

Гледайте над онази греда вдясно...

Направих всичко така, както ме съветваше Хърлихърли.

– Сега виждате ли? – продължи боцманът. – Нека вече никога не пия своята ракия, ако тази маса стои на едно място, а не се движи, и то никак странно – тя като че ли се върти на едно място.

– И тъй, вие мислите, че това са...

– Ледени планини, мистър Джорлинг.

Прав ли беше боцманът? Нима ни очакваше такова разочарование? Нима вместо твърда земя пред нас имаше само ледени планини?

Скоро, твърде скоро в това нямаше вече никакво съмнение... Не минаха няколко минути и целият екипаж вече знаеше, че пред нас няма и не може да има твърда земя.

След десет минути наблюдателят от сврачето гнездо съобщи, че няколко айсберга се движат от северозапад и пресичат пътя на „Халбран“.

Каква реакция предизвика тази новина сред екипажа! Последната ни надежда внезапно рухна! И какъв удар беше това за капитан Лен Гай! Сега трябваше да търсим земя още по-нататък, в по-високи ширини, без да имаме дори сериозна надежда, че непременно ще я намерим...

И ето, като по команда, се чу почти единодушен вик:

– Обръщай назад!... Обръщай назад!

Да, фолклендските новаци заявяваха своята воля и искаха връщане назад, въпреки че в тази минута Гирн не беше при тях и колкото да ми е неприятно, аз все пак трябва да призная, че повечето стари матроси също бяха на тяхна страна.

Джим Уест, нямайки възможност да ги накара да млъкнат, спокойно чакаше заповедите на своя началник.

Прейсън, който стоеше на кормилото, очакваше само команда, за да обърне колелото, а останалите му другари също чакаха при платната.

Дърк Питърз, навел глава, прегърбен, с изкривена уста, неподвижно стоеше на мястото си и нито една дума не се изтръгна от устните му.

После той изведнъж се обърна към мен и ми отправи такъв поглед!... В него имаше едновременно и молба, и гняв!

Не зная каква непреодолима сила ме накара да се намеся в тази работа лично, да се опитам да му помогна още един, може би последен път! Съвсем неочаквано ми дойде в главата блестяща мисъл и аз реших, веднага да употребя този нов аргумент.

Излязох на средата и започнах да говоря, реших да защитавам интересите на един против всички, и говорих с такъв убеден тона, че на никого през ум не мина да ме прекъсва.

Аз казах приблизително следното:

– Не, надеждата съвсем не е още изгубена... Земята не може да бъде далеч... Та пред нас няма ледени бариери, които се образуват сред океана от натрупване на ледени буци. Това са айсберга, а както сами знаете айсбергите винаги се откъсват от твърда основа, от континент или остров. А понеже, според сезона, тъкмо сега именно трябва да

започне топенето, то течението ги е отнесло от бреговете неотдавна. Потърпете още едно денонощие, най-много две, и ако и тогава не се покаже земя, капитан Лен Гай ще заповяда да обърнем назад и да тръгнем на север!

Дали успях да убедя моряците или трябваше да се опитам пак да ги съблазня с допълнителна награда, възползвайки се от това, че Гирн го нямаше тук и че той не можеше да им окаже своето вредно влияние? Но в този момент, тъкмо навреме, ми дойде на помощ боцманът, който заговори с весел тон:

– Разсъжденията ви са много правилни, сър, и що се отнася до мен, аз съм съгласен с мнението на мистър Джорлинг. Земята сигурно трябва да е близо. Ако я потърсим зад тези айсберги, навярно скоро ще я намерим без особени мъчности и без да се излагаме на големи опасности... Голяма работа, че ще отидем още един градус на юг, особено когато за това можем да сложим в джоба си неколкостотин долара повече! Не забравяйте, че доларите затова са добри, защото отначало можеш да ги пхнеш в джоба си, а после да ги похарчиш за каквото си искаш!

На помощ на Хърлихърли се притече готвачът Ендикот, който счисташе за свой свещен дълг да помогне на приятеля си, чието красноречие очевидно започна да се изчерпва.

– Да, приятели... хубави са тези... долари! – извика той, като показваше два реда изумително бели зъби.

Моряците не отговориха нито дума на съблазнителните увещания на Хърлихърли и неговия чернокож приятел и затова беше много възможно открито да се възпротивят, ако се дадеше заповед да карат кораба към айсбергите...

Капитан Лен Гай взе далекогледа, отправи го към движещите се ледени маси и няколко минути внимателно ги разглежда, а след това със звучен глас изкомандва:

– Обърни към юг-югоизток!

Джим Уест, без да възрази нито дума, даде нужните заповеди.

Матросите се поколебаха за миг, но след това дисциплината направи своето, и те макар и с недоволни лица се заловиха да изпълняват заповедите. Корабът, силно издул платна, ускори хода си.

Когато работата беше свършена, аз се приближих до Хърлихърли, отведох го настрана и му казах на ухото:

– Благодаря, боцман!

– Е, мистър Джорлинг, този път мина благополучно – отговори той, като поклати глава. – Но втори път няма да може безнаказано да се

протака! Всички ще бъдат против мен... може би даже и Ендикот.

– Но аз не казах нищо такова, което би дало повод да ме подозират в лъжа... – възразих бързо.

– Това е вярно, наистина, и може би в края на краищата ние ще достигнем до желанния резултат.

– Да, Хърлихърли... и аз съм готов да повторя, че съм съвсем уверен в това, че ние непременно ще видим земя зад тази линия на айсбергите!

– Може би, мистър Джорлинг, може би! Само че тя трябва да се покаже след не повече от две денонощия, защото – кълна се в боцманската си чест – след това вече не бихме могли да се справим тъй лесно с нашите момчета и те ще ни заставят да обърнем на север.

През следващото денонощие „Халбран“ държеше посока юг – югоизток, макар да беше принуден често да криволичи и даже да намали скоростта си, когато попаднахме между ледовете. От момента, когато бригът попадна в линията на айсбергите, която трябваше да пресечем косо, плаването стана много по-трудно. Огромни ледени маси плаваха с величава бавност. Буците изглеждаха „нови-новенички“, както казваше нашият боцман, и това даваше повод да се предполага, че се бяха образували, т.е. се бяха откъснали от брега, само преди няколко дена. Те достигаха височина от 30 до 50 метра и сигурно тежаха хиляди тонове. Джим Уест не слизаше от палубата нито за минута и следеше да не стане сблъскване с ледените грамади.

Напразно търсех между айсбергите някакви признаци на земя, появата на която би могла да накара кораба да измени посоката и да тръгне право на юг. За нещастие, не виждах нищо, което би могло да ме успокои в това отношение.

Тук смятам за нужно да отбележа, че досега стрелката на компаса даваше съвсем правилни показания. Магнитният полюс, от който ни отделяха неколкостотин километра, нямаше още никакво влияние върху компаса. Стрелката, вместо онези колебания, които я карат да се върти близо до полюса, запазваше своята неподвижност и ние смело можехме да ѝ се доверим.

И тъй, въпреки моето убеждение, изградено въз основата на доста сериозни данни, никъде не се виждаха никакви следи от земя, и започна вече да ми минава през ума, че по-добре би било да обърнем на запад, макар че с това щяхме да се отдалечим от онази крайна точка, където се пресичат меридианите на земното кълбо.

И ето, при изтичането на тези малко часове – боцманът ми даваше

срок от 48 часа – моряците постепенно се връщаха към старото настроение – това беше твърде очевидно – и надеждата пак се сменяше с отчаяние, и пак възникваше ропот. Още денонощие и половина и аз вече нямаше да бъда в състояние да превъзмогна това... Корабът окончателно и безвъзвратно щеше да отстъпи на север.

Екипажът мълчаливо изпълняваше командите на Джим Уест, който ту поставяше кораба с носа срещу вятъра, ту го насочваше по посока на вятъра, лабирайки между ледовете. Но въпреки всичкото старание на лейтенанта, въпреки ловкостта на матросите, които с поразителна бързина изпълняваха заповедите на своя началник, бригът понякога все пак закачаше стените на айсберга, по които след преминаването на „Халбран“ се виждаха дълги черни ивици от смола. Това действаше обезкуражаващо на моряците и на всеки от тях неволно идваше на ум, че обшивните дъски могат да се разлепят и да нахлуе вода...

Трябва да кажа, че склоновете на тези плаващи планини се спускаха към водата почти отвесно, и слизането на тях беше немислимо. Сега ставаше понятно, защо не виждахме нито един от тюлените, които обикновено биват толкова много в местата, където се срещат ледени полета, нито едно ято от кресливи пингвини, които по-рано „Халбран“ при минаването си заставяше да се хвърлят във водата с милиарди. Птиците също като че ли избягваха тези печални пустинни места, пълни с тревога и ужас, от които нито един от нас не успяваше да се освободи. Можехме ли ние наистина още да се надяваме, че ще намерим капитана и моряците на „Джейн Гай“, които дори да бяха проникнали дотук по някакво чудо, трябва да са загинали при тези неблагоприятни за живота условия? И ако „Халбран“ от своя страна претърпеше крушение по тия места, щеше ли да остане жив поне един свидетел на тази драма.

Внимателният наблюдател навярно би обърнал внимание на метиса, който от момента, когато корабът възви на изток, за да обиколи линията на айсбергите, рязко промени своето поведение. Той сега прекарваше цялото си свободно време до мачтата, отвърнал лице от морето, и слизаше само когато неговата помощ беше нужна за извършването на някоя маневра; при това той вече не проявяваше ни предишното усърдие, нито предишната бдителност. Приличаше на човек, намиращ се в последната степен на отчаянието. Не че той не вярваше вече, че неговият другар от „Джейн Гай“ е още жив. Тази мисъл не би могла да се зароди в неговата глава. Не, той просто инстинктивно чувстваше, че ние сега се движим не в тази посока, в която трябваше да търсим следите на неговия беден Пим.

– Сър – ми каза той, – разберете ме... не там... не, не там!

Какво можех да му отговоря?

Към седем часа вечерта над морето надвисна гъста мъгла, която правеше доста опасно плаването, докато се разсее.

Този ден, пълен с вълнения и тревоги, накрая ме измъчи. Реших да си откъдна в каютата и се хвърлих съвсем облечен в леглото.

Дори не можех да спя, толкова силно бе възбудена нервната ми система. Струва ми се, че причината за това мое настроение беше твърде усиленото четене на съчиненията на Едгар По.

На другия ден щеше да изтече второто денонощие – последната отсрочка, която можеха да ми дадат моряците.

– Работата май съвсем не върви така, както би ви се искало? – ми каза боцманът, когато минавах през общата каюта.

Не, разбира се, понеже земята все още не се показваше зад линията на айсбергите. А тъй като между тези движещи се маси не се виждаше и най-малък признак на земя, то капитан Лен Гай още утре щеше да обърне на север.

Ах, защо не бях господар на брига! Ако можех да го купя, макар да дам за него цялото си имущество, ако тези матроси бяха мои роби, които бих могъл да застава да изпълняват моята воля, „Халбран“ никога не би завършил така своето пътешествие, дори и да се наложеше да плава до самия полюс!

В моя разстроен мозък една мисъл се сменяше с друга и аз всяка минута преминавах от отчаяние към надежда. Искях да стана, но ми се струваше, че някаква тежка ръка ме приковава към леглото. И ме обзе желание веднага да изляза от каютата, където ме мъчеха кошмари, да спусна във водата една от лодките на „Халбран“, да скоча в нея заедно с Дърк Питърз, който разбира се без колебание ще ме последва, и да се оставя на течението, което се движеше на юг...

И аз правех това. Да, правех го... на сън! Настана последният ден... Капитан Лен Гай хвърли последен поглед към хоризонта, даде заповед да обърнат брига. Една от лодките се влачи след кораба... Аз казвам на метиса... Ние се промъкваме незабелязани, прерязваме въжетото... оставаме назад и течението ни отнася...

Плуваме по свободно море... Най-после нашата лодка спира. Пред нас – земя. Струва ми се, че виждам нещо като сфинкс, който господства над грамаден свод... леден сфинкс! Аз отивам към него, питам го... Той ми разказва тайните на тези неизвестни области. И ето около митичното чудовище се появяват онези феномени, за които тъй много се

говори в дневника на Артър Пим... Мъгливата завеса, през която като че ли проникват слънчеви лъчи, се разкъсва, и пред погледа се изпречва фигура... прост смъртен... това е Артър Пим... свирепият страж на Южния полюс, който развява във високите ширини знамето на Съединените американски щати!...

С това свърши моят сън. Аз се събудих. Стори ми се, че корабът се люлее на вълните вече не така, както се люлееше по-рано. Той като че ли се беше навел леко надясно и в това положение се плъзгаше по повърхността на спокойното море. А това съвсем не беше обикновено люлеене...

Да, аз чувствавах, че ме повдига някаква невидима сила, леглото ми сякаш беше кош на балон.

Аз не се лъжех, и от съня попаднах пак в действителността.

Над главата ми се чуваха удари, причината за които ми беше неизвестна. Вътре в каютата всички предмети заеха такова положение, сякаш „Халбран“ лягаше на една страна. Почти в този миг същата невидима сила ме изхвърли от леглото и това беше щастлива случайност, защото иначе ъгълът на масата би ми пробил черепа. Макар и с мъка се изправих, успях да се хвана за един стълб и се облегнах на вратата, която се отваряше към площадката и отстъпи на моя крак...

В тази минута се чу трясък в абордажните мрежи отдясно.

Значи корабът се беше сблъскал с една от плаващите колосални маси, която Джим Уест не бе успял да избегне поради мъглата?

Изведнъж се чуха викове над общата каюта и в задната част на кораба, смесени с изплашени крясъци, в които се чуваха безумните гласове на целия екипаж.

Най-после още един и последен удар... и „Халбран“ се спря неподвижно.

XXII

Трябваше да пропълзля през общата каюта, за да стигна до вратата и да изляза на палубата.

Капитан Лен Гай, който преди мен беше излязъл от своята каюта, също пълзеше на колене – толкова силно се бе навел не една страна бригът.

На носа се подаваха няколко глави измежду дипломираните на предното платно, което беше се събрало като палатка.

На въздетата отляво висяха Дърк Питърз, Харди, Мартин Холт и Ендикот с обезумяла черна физиономия.

Неволно ми дойде на ум, че в тази минута дори боцманът би отстъпил с удоволствие петдесет процента от наградата, която му се падаше от 84-я паралел насам!

Някой се приближи пълзешком до мене, понеже на палубата не можеше да се стои изправен – корабът беше се наклонил най-малко на 50 градуса.

Това беше Хърлихърли. Като се протегнах с цялата си дължина и облегнах краката си на прага на вратата, аз се задържах здраво и можех да не се боя, че ще падна.

Протегнах ръка и помогнах на боцмана да прилази до мен.

– Какво се е случило? – го попитах.

– Заседнахме, мистър Джорлинг.

– Значи сме на бряг? – извиках аз.

– Бряг се нарича обикновено сушата – иронично възрази боцманът, – а тук няма земя и никога не е имало, тя съществува само във въображението на този дявол, Дърк Питърз!

– Но... какво се е случило?

– Случи се айсберг, и то в мъглата... И толкова! Не можахме да избегнем този айсберг.

– Айсберг ли, боцман?

– Да! Айсберг, на който, кой знае защо, му хрумнало да се обърне! И когато се преобръщаш, срещнал „Халбран“ и го повдигнал като ракета нагоре, и ето сега ние седим на цели 50 метра над повърхността на океана.

Тъй печално, тъй трагично ли трябваше да завърши това трудно и пълно с най-необикновени приключения пътешествие на „Халбран“!

Нашият бриг, на който почиваха всички наши надежди за възможността след достигането целта на експедицията да се върнем в обитаемите страни, по волята на съдбата бе изтръгнат от своята стихия и лежеше на една страна върху айсберг на 30 метра над морското равнище! Да, какъв печален, и същевременно неочакван финал! Да потъне по време на буря, да бъде унищожен от нападение на диваци, да бъде смазан от ледовете, – всичко това са такива опасности, на които се излага всеки кораб, който дръзва да проникне в полярните морета! Но да бъде подхвърлен нагоре от движеща се ледена планина в мига, когато тази планина се преобръща, и да се озове след това почти на върха на айсберга... не, това минаваше границите на всяка вероятност!

Можехме ли поне да се надяваме, че ще успеем да смъкнем кораба от върха и да го пуснем пак във водата? Това аз не знаех. Но затова пък отлично знаех, че капитан Лен Гай, лейтенантът и старите моряци от екипажа не са хора, които изпадат в отчаяние, колкото и ужасно да е тяхното положение. В това не се съмнявах. Те щяха да направят всичко, което беше по силите им, всичко възможно, за да спасят кораба и екипажа. А що се отнася до това, какви мерки трябваше да се вземат за спасяването на кораба, това още никой не знаеше добре.

Мъгливата завеса като сив воал все още обвиваше айсберга. Ние не виждахме даже цялата му маса, а само тясната гърбавина, на която беше заседнал корабът.

След няколко минути на „Халбран“ не остана почти никой. Всички търсеха убежище на леда в очакване кога айсбергът ще се освободи от своята мъглива обвивка. Слънчевите лъчи, които осветляваха в това време айсберга отстрани, не можеха да разсеят мъглата и ние едва виждахме червеникавия диск на дневното светило.

Впрочем на двадесет крачки все пак можехме да се виждаме един друг, а „Халбран“ рязко се открояваше като голяма тъмна маса върху блестящата бяла повърхност на айсберга.

Щом минаха първите минути на уплаха, веднага започнаха да провирват, дали някой не беше паднал във водата.

По заповед на капитан Лен Гай моряците се събраха около местата, където стоях аз заедно с лейтенанта, боцмана и нашите старши: Харди и Мартин Холт.

Джим Уест направи проверка. Петима души липсваха: Дреп, един от старите моряци на кораба и четирима от новите: двама англичани, един американец и един от Огнена земя – всички те бяха наети на Фолклендските острови.

Тъй че тази катастрофа струваше живота на петима души – първите жертви на експедицията от самото ни излизане от Кергелен, и кой знае дали нямаше да изгубим още някого.

Да, ние бяхме уверени, че нещастниците са загинали, понеже всички търсения останаха напразни... никой от тях не се обади на нашите викове.

Търсихме ги и след като се разпръсна мъглата и не намерихме даже и следи. В онази минута, когато невидимата сила подхванала „Халбран“ отдолу, той получил такъв силен тласък, че клетниците, които се бяха намирали на палубата, навярно не са могли да се задържат за абордажните мрежи и по всяка вероятност нямаше да намерим дори и телата им, които течението трябва да бе отнесло далеч в откритото море.

Когато най-после окончателно се установи, че по време на катастрофата са изчезнали петима души, отчаянието се промъкна във всички сърца. Сега като че ли още по ясно си представяхме опасностите, които застрашават експедициите, изследващи антарктическите области!

– А къде е Гирн? – чу се изведнъж въпрос.

Зададе го Мартин Холт, и наоколо за минута настана мълчание.

Ами ако китоловецът, за когото ние сякаш забравихме, бе смазан в тясното помещение на трюма, където го затвориха по заповед на лейтенанта?

Джим Уест се хвърли към кораба, изкачи се по въжето, което висеше от носа и стигна до помещението на екипажа, през което можеше да проникне в трюма.

Ние стояхме неподвижно и мълчаливо чакахме решението на участта на Гирн, макар че този зъл гений на екипажа не заслужаваше особено съжаление.

В същото време аз бях убеден, че мнозина от окръжаващите ни моряци мислеха в тази минута, че ако бяхме послушали съветите на китоловеца и ако бригът беше обърнал на север, екипажът нямаше да търси спасение на тази ледена планина! И тъй като аз особено настоявах за продължаване на експедицията, то всичката отговорност лягаше главно върху мен. Само при мисълта за това ми ставаше дори страшно!

Най-после лейтенантът се показва на палубата, а след него и Гирн.

По някакво чудо нито гредите, нито обшивката не бяха пострадали на това място, където беше арестуван китоловецът.

Гирн се спусна по въжето от кораба и се присъедини към другарите си, без да произнесе нито дума.

Към шест часа сутринта мъглата се разпръсна, благодарение на

доста силното понижение на температурата, и сега ние можехме доста вярно да определим големината на леда, на който седяхме като мухи на захарна буца, и струва ми се, че ако някой погледнеше отдолу нашия бриг, той би му се видял не по-голям от ладийка на търговски кораб.

Нашият айсберг имаше обиколка от 600 до 800 метра, а на височина се издигаше от 45 до 50 метра. Освен това, четири пети от него, ако не и повече, се намираха под водата, така че тази страшна ледена маса трябваше да тежи милиони тонове.

Ето как бе станала катастрофата.

Айсбергът, след като се откъснал от материка, заплувал на север, а по пътя водата бе подмила основите му, следствие на което той повдигнал единия си край. При това, естествено, трябвало да се премести и центърът на тежестта. Айсбергът се преобърнал и вдигнал брига, който се озова на върха на ледената планина. Айсбергите се обръщат по този начин доста често по време на странстванията си по Ледовития океан, и това е главната опасност за корабите, които се срещат с движещите се ледени планини.

Когато капитан Лен Гай, лейтенантът, боцманът и аз останахме сами, аз зададох въпроси по този повод.

– Преди всичко, трябва да ви кажа, че няма да бъде лесно да се спусне корабът във водата, и изобщо това е много рискована работа – каза Джим Уест. – Но щом е наложително да се направи, ние, разбира се, ще го направим. Според мен, ще трябва да пробием в леда нещо като тунел до самата основа на айсберга...

– И то без отлагане – прекъсна го капитан Лен Гай.

– Чувате ли, боцман? – продължи Джим Уест. – Още днес на работа!

– Чувам, и всички още сега ще се заловят за работа – отговори Хърлихърли. – Но най-напред, позволете ми, капитане, да направя една забележка...

– Каква?

– Преди да започнем работа, трябва да прегледаме кораба и да видим, какви повреди е получил, т.е. могат ли да се поправят. Защото, сами помислете, защо ще спускаме във водата кораб с пробито дъно, щом той веднага ще започне да потъва?

Всички се съгласиха с тази много разумна забележка на боцмана.

Когато мъглата се разпръсна съвсем, яркото слънце освети източната страна на айсберга, откъдето погледът обхващаше широко пространство от морето. От тази страна, вместо стръмни стени, по които кракът не

би могъл да намери опорна точка, айсбергът имаше издатини, падини и дори малко плато, дето доста лесно би могъл да се построи временен лагер.

Повърхностният преглед даваше основание да се предполага, че за момента айсбергът беше много устойчив, и дори да се преобърнесе някога, това нямаше да бъде скоро.

Капитан Лен Гай, лейтенантът, боцманът, старшите Харди и Мартин Холт, а заедно с тях и аз, отидохме на кораба, за да направим най-грижлив преглед. Преглеждането на лявата половина беше по-леко, понеже „Халбран“ беше легнал надясно. Но за преглеждането на противоположната страна ние трябваше тъй или иначе пълзешком да се промъкнем до основата на кораба, като подкопаваме леда... Колкото и трудно да беше, трябваше да го направим, ако искахме да прегледаме целия скелет на кораба както трябва.

Прегледът продължи два часа и в резултат установихме следното: всички повреди бяха незначителни и поправките щяха да отнемат много малко време.

След приключването на вътрешния и външния преглед дойдохме до заключение, че повредите във всеки случай бяха по-малко, отколкото имахме основание да се боим, и ние се успокоихме в това отношение...

Успокоихме се... да... само да успеем да спуснем нашия кораб пак във водата!

Капитанът реши, че след закуската моряците ще започнат да подкопават в леда полегат улей, по който след това „Халбран“ щеше да се хлъзне във водата. Да дадеше Бог да сполучи тази операция, защото иначе ни заплашваше опасност да прекараме на тази плаваща маса цели пет месеца полярна зима и през всичкото време може би щяхме да се носим по океана, без да имаме възможност да спрем нашия леден кораб, нито да го накараме да се движи в желаната посока. Но навярно никой или малцина биха доживели до пролетта и повечето от нас биха загинали още в началото на зимата от най-ужасната смърт – смърт от студ и глад.

В този момент Дърк Питърз, който се намираще само на десетина крачки от нас и оглеждаше югоизточната посока на хоризонта, изведнъж извика с рязък глас:

– В дрейф!

В дрейф? Какво можеше да означава това възклицание на метиса, ако не, че айсбергът стоеше неподвижно? Колкото до причината, която бе предизвикала това спиране, ние няхаме време нито да я търсим,

ните да обмисляме последиците от това.

– Наистина е така! – каза боцманът. – Айсбергът стои неподвижно, а може би и не се е мръднал от мига, когато се обърна!

– Какво значи това? – с неволно учудване попитах аз. – Че стои на едно място ли?

– Да – отговори ми лейтенантът. – А ето ви и доказателството! Виджате ли как го задминават другите айсберги?

И наистина край нас минаваха вече пет или шест ледени планини, а нашата очевидно през цялото време не се помръдваше от мястото си, сякаш беше заседнала на някаква подводна скала.

Най-много основания имаше да се предполага, че нашият айсберг е срещнал по пътя си подводна скала, на която е заседнал, и щеше да се отдели от нея вероятно чак тогава, когато се стопеше отдолу и се повдигнеше нагоре подводната му част, което също можеше да предизвика ново обръщане на леда.

Изобщо това беше ново и твърде сериозно усложнение и за нас навярно щеше да е много по-добре да се носим заедно с другите айсберги на юг по морето, отколкото да седим на тази планина, неподвижно заседнала на подводна скала. Плавайки по океана, ние можехме да се надяваме да стигнем до континент, до остров, и даже ако течението не се изменеше, ако морето се окажеше свободно, да преминем зад границата на южните области.

И тъй, ето в какво положение се озовахме ние след тримесечно плаване по тези негостоприемни ширини. Можехме ли сега да мислим още за търсене на Уилям Гай и на моряците ат „Джейн Гай“, когато не знаехме, как самите ние ще се отървем от тази беда? Нашето положение беше много печално, освен това всяка минута можеха да се разбунтуват моряците на „Халбран“. Нещо твърде възможно, особено под вредното влияние на Гирн; и кой знае как щеше да свърши този бунт, каква участ очакваше капитана и лейтенанта, а заедно с тях, разбира се, и мене, по-неже матросите ме считаха главен виновник за всички нещастия.

По заповед на капитана целият екипаж се събра на едно от платата, близо до „Халбран“. Там, разделени на две групи, стояха на една страна старите моряци на кораба: Мартин Холт, Харди, Роджърс, Френсис, Грейсън, Бъри, Стърн, готвачът Ендикот, а заедно с тях и Дърк Питърз; на другата страна – новите: Гирн и четиринадесетте негови единомишленици, наети на Фолклендските острови. Главатар на втората група, разбира се, беше не някой друг, а китоловецът, който имаше над тях доста силно и пагубно влияние.

Капитан Лен Гай изгледа матросите с твърд поглед и със силен глас каза:

– Моряци на „Халбран“, преди всичко искам да ви говоря за тези от нашите другари, които загинаха в скорошната катастрофа. Както знаете, в този съдбоносен ден загинаха петима души...

– А скоро и ние ще загинем в това проклето море, където ни завлякохте въпреки...

– Мълчи Гирн! – извика Джим Уест, бледен от гняв. – Мълчи или...

– Гирн каза само това, което мислеше – студено каза капитан Лен Гай – и сега вече е късно да го спираме... Само че не го съветвам да ме прекъсва още веднъж!

Може би китоловецът би възразил нещо и на тези думи на капитана, понеже знаеше, че неговият протест ще бъде подкрепен от мнозинството, но му попречи Мартин Холт, който го накара да замълчи.

Капитан Лен Гай свали шапка и с вълнение, което трогваше до дъното на душата, произнесе следните думи:

– Нека се помолим, братя, за загиналите в този опасен поход, предприет само с чувство на човеколюбие. Нека помолим Бога да им прости всички грехове... те ги изкупиха със своята смърт... На колене, моряци на „Халбран“!

Всички се отпуснаха на колене на ледената повърхност на айсберга и молитвен шепот се повдигна към небето.

– Сега – продължи той, – след като поменахме умрелите, нека поговорим за живите. Смятам, че няма нужда да ви казвам, че както по-рано, така и сега, въпреки всичко, аз оставам ваш началник и вие безусловно трябва да ми се подчинявате. Няма да допусна ни съпротива, ни колебание. Аз, и само аз отговарям и ще отговарям пред Бога и пред хората за всичко, което ще се случи с нас, и ни на йота не ще отстъпя от правата си... Аз командвам тук както на кораба...

– Който не съществува вече... – осмели се да възрази китоловецът.

– Лъжеш се, Гирн. Корабът си стои на мястото и ние пак ще го спуснем във водата. Но дори да ни остане само една лодчица, и тогава аз все пак си оставам командир... Тежко на този, който забрави това!

Същия ден капитан Лен Гай с помощта на секстанта и хронометъра, които за щастие бяха оцелели, определи положението на айсберга: 88°55' южна ширина, 39°12' западна дължина.

„Халбран“ беше само на един градус и пет минути, с други думи, на сто и двадесет мили от Южния полюс.

XXIII

– На работа! – каза капитан Лен Гай.

И дружно всички се заловиха за работа.

Ние не трябваше да губим нито минута. От целия екипаж нямаше човек, който да не съзнаваше, че въпросът за времето изместваше на заден план всички останали.

Капитан Лен Гай и Джим Уест решиха най-напред, с цел да облекчат кораба, да разтоварят на леда всичко, което имаше на брига. Мачтите и платната смятаха да свалят внимателно и да ги пренесат на платото. Трябваше да сведем товара до минимум и даже да изхвърлим баласта, за да облекчим колкото бе възможно трудната и опасна операция на спускането. По-добре беше да се забавим с няколко дни, стига спускането да станеше при по-добри условия. След това, разбира се, нямаше да е трудно да се натовари пак всичко.

Необходимо беше да ускорим разтоварването на брига и по друга причина. „Халбран“ лежеше почти на една страна и да се оставят провизиите в трюма би значило да се постъпи непростимо неблагоприятно. Достатъчен беше нов внезапен тласък и корабът можеше не само да се провали долу, но и да се разбие на парчета. Какво щеше да стане с него и с нашите запаси, ако се открияха буците, на които се държеше? Заедно с кораба щеше да загине и всичко, намиращо се на него в минутата на катастрофата, а с това щяха да загинат и всички наши надежди за спасение!

Най-напред моряците започнаха да разтоварват сандъците със сланина, сушени корени, брашно, сухари, чай, кафе, бъчвичките с ракия, джин, уиски, вино и бира, които бяха извлечени от трюма и пренесени на безопасно място близо до „Халбран“.

Освен това същия ден бяха взети съответни мерки за случай на опит от страна на Гирновите единомишленици да завладеят лодката, за да избягат с нея към ледената бариера.

Затова голямата лодка с пълен комплект от гребла, кормило, мачта и платна пренесоха по-далеч на леда и я оставиха в малка вдлъбнатина, на която лесно можеше да се пази. През деня нямаше опасност да бъде открадната лодката. Но през нощта или по-право в часовете за почивка, боцманът и някой от старшите щяха да пазят тази вдлъбнатина и можехме да бъдем спокойни, че злодеите няма да могат да откраднат лодката

при такива пазачи.

Докато ставаше разтоварването на „Халбран“, капитан Лен Гай и лейтенантът обсъждаха въпроса, как по-добре да го спуснат във водата – работа трудна и опасна. Трябваше да се направи полегат улей към морето от мястото, където се бе озовал корабът на височина 40 метра, а за това беше нужно да се изсекат цели маси лед на западния склон на айсберга на една дължина от 400 – 500 метра. И ето, докато първата група под наблюдението на боцмана се занимаваше с разтоварване, друга група, под командата на Джим Уест, пристъпи към изравняване на западната страна на айсберга.

Часовете течаха бързо в работа и неусетно дойде 24-и януари. Времето продължаваше да бъде все така хубаво и температурата не се понижаваше – живачният стълб в термометъра даже се покачи на два или три градуса над нулата. По всяка вероятност вследствие на това броят на айсбергите, които идваха от югозапад, постоянно се увеличаваше – ние изброихме цяла стотица, и сблъскването с тях можеше да има най-сериозни последици.

Старшият Харди преди всичко се зае с поправката на корпуса, постави кръпки там, където се бяха счупили обшивните дъски, и насмоли отново краищата. За щастие имахме в изобилие всичко, каквото можеше да потрябва при подобна работа, и познавайки Харди, можехме да бъдем уверени, че ще бъде извършена както трябва. Царуващата наоколо тишина нарушаваха ударите на чуковете, с които забиваха гвоздеите, а силните викове на чайките, албатросите и буревестниците, които се виеха над върха на айсберга, сякаш повтаряха тези удари.

Когато оставахме сами с капитан Лен Гай и Джим Уест, разговорът веднага преминаваше към занимаващите ни въпроси: ние обсъждахме положението и съставяхме планове за по-нататъшно действие. Лейтенантът говореше, че той е почти уверен – ако разбира се дотогава не се случеше някакво ново нещастие – че операцията на спускането ще му се удаде успешно. Капитан Лен Гай, напротив, далеч не хранеше такива розови надежди, още повече, че той не забравяше, че както и да завършеше тази операция – благополучно или не – той трябваше веднъж завинаги да се откаже от мисълта да намери онези, за спасяването на които беше предприета тази експедиция.

След работа Хърлихърли намираще удобна минута, приближаваше се при мен и ние бързахме с него, като си припомняме различни събития от нашето пътешествие.

Веднъж, когато седяхме на върха на айсберга, с поглед към

открития пред нас хоризонт, той ми каза:

– Кой би могъл да помисли, мистър Джорлинг, когато „Халбран“ напускаше Кергелен, че след шест месеца и половина той ще стърчи на такава височина, като прикован към ледената планина!

– Това е още по-печално – отговорих аз, – поради факта, че ако не беше се случило това нещастие, ние навярно бихме достигнали вече нашата цел и сега щяхме да плаваме обратно.

– Не смея да споря с вас – възрази боцманът, – макар и да не мисля, че бихме успели за това време да достигнем целта на пътешествието... Нима мислите, че ако не беше възникнала тази пречка, ние бихме намерили капитана и моряците на „Джейн Гай“?

– Много е възможно, боцман.

– А пък аз съвсем не мисля така, мистър Джорлинг, макар това да беше единствената причина да тръгнем в тази част на полярния океан...

– Единствената... да, поначало – добавих аз. – Но откак метисът ни откри тайната за съществуването на Артър Пим...

– А, изглежда това здраво ви е заседнало в главата, мистър Джорлинг, както и на нашия приятел Дърк Питърз?

– Здраво, Хърлихърли, и трябваше ли да се случи такава нещастие за нас, да претърпим крушение и то пред самата суша!

– Нещастие е, разбира се, но според мен това е и добър урок за нас, и ние трябваше веднъж завинаги да запомним...

– Какво?

– Че хората не трябва да се мъчат да проникват толкова далеч в тези области, и струва ми се даже, че Творецът е забранил на своите създания да се изкачват до самия край на земните полюси! А знаете ли за какво мисля най-често, мистър Джорлинг? – попита ме той.

– За какво, боцман?

– Чудно ми е, че така се промени нашият старши, Мартин Холт.

– Защо, боцман?

– Защото те двамата с Гирн изглежда станаха големи приятели. Отдавна ги наблюдавам и забелязах, че Гирн не се крие от Мартин Холт, често разговаря с него и Мартин Холт се отнася с него приятелски.

– Струва ми се, че Мартин Холт не е такъв човек, който да слуша съветите на Гирн – отговорих аз, – и навярно никога няма да застане на страната на китоловеца, ако го започне да подстрекава екипажа към бунт.

– Навярно не, мистър Джорлинг! И все пак, да си призная, много ми е неприятно да ги виждам заедно. Този Гирн е човек спасен и

безсъвестен и Мартин Холт би трябвало да се държи по-далеч от него!

– Това е вярно, боцман.

– И после... знаете ли за какво си говореха онзи ден? Аз случайно успях да дочуя част от разговора им.

– Ще науча това, когато ми го кажете, Хърлихърли.

– Ето какво! Те си бърбеха на палубата на „Халбран“ и аз чувах как си говореха за Дърк Питърз и Гирн каза на Холт: „Вие не трябва да се сърдите на метиса, Холт, задето тъй упорито не иска да се сдружи с вас и не иска да чуе за никаква благодарност... Макар че е толкова диво животно, той все пак е храбър човек, той доказа това, като ви извади от водата, при което рискува своя живот... Освен това, нали той е бил моряк на «Гремпъс», на който е служил вашият брат Нед, ако не се лъжа...“

– Той ли каза това, боцман? – извиках аз. – Той ли назова „Гремпъс“ и Нед Холт?

– Именно, мистър Джорлинг.

– А какво му отговори Мартин Холт?

– Той отговори: „Бедният ми брат! Аз даже не зная, при какви обстоятелства е загинал? Може би това се е случило още по време на бунта? Той беше славен момък и не би предал своя капитан – навярно са го убили по време на стълкновението!“

– А какво му каза Гирн? Вие не чухте ли, боцман?

– Той каза: „Това би било голямо нещастие за вас, мистър Холт! Капитанът на «Гремпъс» бил изхвърлен, както ми разказаха, в лодка сред морето, с двама или трима моряци... Кой знае, може би и вашият брат е бил с него?...“

– И по-нататък?

– По-нататък, мистър Джорлинг, той добави: „А на вас никога ли не ви е идвало на ум да разпитате за това Дърк Питърз?“

– „Как не, питах го веднъж – отговори Мартин Холт, – и на мен ми беше неприятно... Метисът някак цял се промени, наведе глава и започна да бърбори: «не зная... не зная» с такъв глух глас, че аз едва разбрах, какво ми каза, а след това избяга, като закри лицето си с ръце...“

– И това ли е всичко, което чухте от този разговор, боцман?

– Всичко, мистър Джорлинг, и този разговор ми се стори така странен, че реших да поговоря с вас.

– А вие какво мислите за това?

– Нищо, китоловецът е голям негодник. Той тайничко устройва заговор и на всяка цена иска да въвлече в него и Мартин Холт!

И наистина, какво друго можеше да означава това странно

поведение на Гирн? Защо му трябваше да се сближава с Мартин Холт, един от най-добрите моряци от стария състав на екипажа? Защо му напомняше за кървавите сцени, които са се разигравали на „Гремпъс“? Или може би Гирн знаеше повече от другите за Дърк Питърз и Нед Холт, знаеше онази тайна, която си въобразявахме, че е достояние само на двамина!

Това ме накара много сериозно да се замисля. Но аз реших засега нищо да не казвам още на Дърк Питърз. Ако той можеше да подозира, че Гирн е говорил за събитията на „Гремпъс“, ако научеше че този негодник – както го наричаше не без причина Хърлихърли – постоянно напомня на Мартин Холт за брат му Нед, аз не зная наистина какво би станало!

Но каквото и да кроеше Гирн, много жалко беше, че нашият старши по платната, на когото капитан Лен Гай имаше пълно право да разчита, беше почти негов съмишленик. Няма съмнение, че китоловецът преследваше някаква тайна цел. Каква – това още не знаех. Но каквито и да бяха плановете му, те не можеха да донесат нищо добро и ние трябваше от този ден нататък строго да следим какво ставаше между матросите, и особено всяка крачка на главния подстрекател – Гирн.

Впрочем, ние се надяхахме, че главната опасност скоро ще бъде отстранена и че вече няма да се боим, че ще останем на леда. След два дни всички предварителни работи бяха свършени. Корпусът на брига беше ремонтиран и засмолен, а в ледената маса бе прокарано полегатото корито за спускане на кораба от върха на плаващата планина до водата.

Благодарение на действието на слънчевите лъчи повърхността на ледената планина стана някак по-рохкава и прокопаването на улея вървеше по-леко и по-бързо, отколкото предполагаме. Улеят се спускаше, като обикаляше полегатия западния край на айсберга, така че да се избегне много стръмния наклон. Ние смятахме да задържаме кораба при спускането с въжета, и се надяхахме, че операцията ще се завърши напълно благополучно.

По обяд на 28-и приключиха последните приготовления. Тук-там по канала за спускане бяха направени подпорки, особено на местата, където топенето на леда се усилваше. След това, в четири часа следобед моряците бяха разпуснати за почивка, и капитан Лен Гай заповяда да им се даде двойна порция уиски и джин – тази награда те напълно заслужаваха, понеже работиха като волове през последната седмица.

Никога досега откакто проникнахме през линията на вечния лед не беше се случвало да е така топло, както през тази нощ. Термометърът

показваше близо 12°C над нулата. Затова, въпреки че слънцето се спущаше към хоризонта, ледът се топеше бързо и водата на ручей се стичаше в морето от всички страни.

Любителите на ранното ставане, в това число и аз, се събудиха в четири часа сутринта. Струва ми се, че аз дори изобщо не спях, а само леко подремнах, както навярно бе прекарал тази нощ и Дърк Питърз, който полудяваше от отчаяние при мисълта за връщане назад.

Операцията на спускането щеше да започне в десет часа, като вземаше предвид всевъзможни случайности и пречки, капитан Лен Гай все пак се надяваше, корабът да бъде спуснат във водата до вечерта. От моряците също никой не се съмняваше, че привечер бригът ще стигне най-малко до основата на айсберга.

Закусихме в палатките в девет сутринта. Моряците, които изобщо лесно се увличат, и сега бяха тъй уверени в успеха, че дори изпиха по чашка в чест на благополучния изход. Ние се присъединихме към тях, и с гръмко „ура“ отпразнувахме предварително победата. Впрочем, капитан Лен Гай и лейтенантът действаха по строго обмислен план и взеха всички необходими предпазни мерки.

В същото време, когато се готвехме да напуснем лагера и да заемем определените ни места – някои от моряците дори бяха отишли вече там – изведнъж се чуха силни викове, в които се долавяше и учудване, и страх...

Какво ужасно зрелище, и при всичката си непродължителност, какво неизгладимо впечатление на уплаха остави в душите ни!

Една от грамадните ледени скали, изпълняваща ролята на стена за падината, на която в този момент се намираще „Халбран“, се оказа подмита отдолу, търколи се като лавина към морето, като събаряше всичко, попаднало ѝ на пътя.

На палубата, на носа на брига, имаше двама души, Роджърс и Грейсън... Колкото и да се мъчеха тези нещастници да се прехвърлят през абордажните мрежи и да скочат на леда, те не сполучиха, и тъй си останаха на палубата на кораба, който стремглаво полетя надолу.

Да, аз видях това! Видях, как бригът се повали на лявата си страна, като смаза при това един от новите матроси, който не успя да отскочи настрана, а след това, скачайки от една буца на друга, падна надолу...

След секунда, разнебитен, с пробито дъно, с разкъсана обшивка, „Халбран“ потъна във водата.

XXIV

Всички буквално обезумяхме! Да! Иначе не мога да нарека това състояние, в което се намирахме след като корабът пред очите ни изчезна в бездната! От „Халбран“ не остана ни следа, не се виждаше даже една отломка! Да, ние обезумяхме и не можехме да мислим за това, което ни чакаше в бъдеще...

Това беше безумие на хора, които не вярваха даже на очите си!

След това настъпи обратна реакция. Не се чуваха ни викове, ни жалби. Ние стояхме неподвижно с приковани към ледената основа крака. Никакви думи не могат да предадат целия ужас на това положение!

Само лейтенантът Джим Уест след изчезването на кораба под водата се просълзи. „Халбран“, който той така обичаше, загина! И този железен човек заплака.

Три души загинаха и то от каква ужасна смърт! Роджърс и Грейсън, двама от най-верните ни моряци... Аз видях, как те изплашено протегнаха ръце и след това потънаха заедно с кораба! А морякът от Фолклендските острови, американец, смазан мимоходом, от когото оставаше само една безформена маса, която се търкаляше в локва кръв... Ето още три нови жертви за десет дни, които трябваше да се впишат в некролога на тази съдбоносна експедиция! Ах! Съдбата, която ни покровителстваше до часа, когато „Халбран“ бе откъснат от своята стихия, сега жестоко ни преследваше! Този последен удар беше по-ужасен от всичко, което можехме да си представим и кой знае какво ли ни очакваше занаяред? Може би смърт на този лед, който така бързо се топеше от ден на ден!

Вцепенението премина и мълчанието се смени със силен говор и отчаяни викове, напълно естествени в такива минути! И струва ми се даже, че на мнозина е минало през ума, дали не би било по-добре за тях да са на палубата на „Халбран“, когато той стремително скачаше по острите краища на айсберга! Сега всичко вече би било свършило както за Роджърс и Грейсън.

Най-после инстинктът за самосъхранение взе връх и другарите на Гирн, който мълчаливо стоеше настрана, завикаха:

– Към лодката! Към лодката!

Тези нещастници сами не създаваха какво говорят и какво правят. Те се лишиха от разсъдък си от ужас и със силни викове се спуснаха

към мястото, където се пазеше лодката, нашата засега единствена надежда за спасение.

Капитан Лен Гай и Джим Уест се спуснаха след тях.

Аз ги последвах заедно с боцмана. Ние за всеки случай взехме оръжието си и решихме да го употребим, ако станеше нужда. Трябваше да попречим на тези безумци да завладеят лодката... Никой нямаше изключителни права над нея... Тя беше обща!...

– Назад, моряци – извика капитан Лен Гай.

– Назад – повтори Джим Уест, – или ще убия първия, който направи още една крачка!

И при тези думи те вдигнаха десните си ръце, в които държаха пълни револвери. Боцманът в същото време заплашително се прицели с пушката си... Аз нервно стисках в ръце карабината си и бях готов да стрелям всеки миг.

Всичко беше напразно. Тези безумци нищо не чуваха, нищо не искаха да слушат и един от тях, прескачайки през последната буца, падна от куршума на лейтенанта. При падането си той безпомощно се хващаше с ръце за леда, но, разбира се, не можа да се задържи и след минута вече изчезна в бездната.

Начало на бунт ли беше това? Как щяха да се отнесат към това другарите на убития? Нямаше ли да се присъединят към тях и старите моряци на „Халбран“?

Като се обърнах, веднага забелязах, че Харди, Мартин Холт, Френсис, Бъри и Стърн се колебаят. Гирн мълчаливо стоеше няколко крачки встрани и с нищо не показваше своето съчувствие към бунтовниците.

Най-после, в минутата, когато завладени от страха и не обръщайки внимание на нашите предупреждения, те стигнаха вече до лодката, втори куршум, пуснат от боцмана, улучи друг моряк право в сърцето.

Един американец и един метис от Огнена земя изчезнаха от редовете на най-решителните поддръжници на китоловеца.

В този момент при лодката се появи човек.

Това беше Дърк Питърз, който се бе изкатерил по противоположния склон.

Метисът постави една от своите грамадни ръце на носа на лодката, а с другата направи повелителен знак на бунтовниците да се отдалечат.

Щом Дърк Питърз беше тук, нямаше защо да използваме вече оръжието, той сам можеше да защити лодката.

И действително, когато пет или шест моряка започнаха да се приближават към нея, той тръгна срещу тях, хвана най-близкия за пояса,

вдигна го във въздуха и със сила го отхвърли на десет крачки от себе си. Бедният моряк беше тъй зашеметен от удара, че навярно не би се удържал по наклона и би паднал в морето, но Гирн побърза да го задържи.

Кой знае как би свършила тази кървава схватка, ако неочакваната намеса на метиса, поне за известно време, не беше укротила бунтовниците. Ние също се приближихме до лодката, а заедно с нас и онези от моряците, които ни останаха верни.

И въпреки това, бунтовниците все пак бяха много повече.

Капитан Лен Гай с гневен поглед бавно се приближаваше, придружаван от Джим Уест, който напротив изглеждаше съвършено спокоен. Капитанът беше така развълнуван, че няколко минути не можа да произнесе нито дума... Накрая заговори високо:

– Аз трябва да накажа всички ви като углавни престъпници, но ми е трудно. И без това се проля достатъчно кръв!... Тази лодка не е на никого и в същото време тя принадлежи на всички! Това е единствената наша надежда за спасение, а вие искате да я откраднете! Слушайте добре, какво ще ви кажа за последен път: Тази лодка е от „Халбран“, тя е самият „Халбран“! Аз съм неин капитан и тежко на този от вас, който реши да не ми се подчинява!

Докато произнасяше последните думи, капитан Лен Гай гледаше Гирн.

– Марш назад в лагера! – каза капитанът. – А ти, Дърк Питърз, остани тук!

Вместо отговор, метисът тръсна своята грамадна глава отдолу нагоре и зае своя пост.

Моряците, без да възразят нито дума, покорно се върнаха в лагера; там едни от тях налягаха по леглата, а останалите седнаха около тях.

Гирн не вземаше никакво участие в съвещанието и не се приближаваше към Мартин Холт.

В това време ние се събрахме на съвет, в който участваха капитан Лен Гай, лейтенантът, боцманът и аз.

Капитан Лен Гай откри съвета с думите:

– Ние защитихме лодката и ще я защитаваме така и по-нататък...

– До смърт! – обяви Джим Уест.

– Кой знае – казах аз, – може би скоро ще трябва да използваме тази лодка, за да се спасим...

– В такъв случай – продължи капитан Лен Гай, – понеже всички не бихме могли да се съберем, в нея трябва да влязат само неколцина от нас. Жребият ще покаже щастливите избраници, които ще имат право

да заминат с лодката... И аз ще искам, за мен да не се прави изключение – ще тегля жребий както всички!

– Още не сме стигнали до там, дявол да го вземе! – отговори боцманът. – Айсбергът е здрав и няма опасност да се разтопи до зимата...

– Не – потвърди Джим Уест, – засега няма опасност. Но все пак трябва да се пази лодката, и не само лодката. Трябва да пазим също и склада за хранителни припаси!

– Добре поне, че навреме стоварихме всичко на сигурно място! – добави Хърлихърли. – Клетият „Халбран“! Той остана в тези морета, както и „Джейн Гай“!

– Ти си прав, Хърлихърли – продължи капитан Лен Гай, – ние даже сме длъжни да не позволяваме на никого от нашите хора да се отдава на грабеж. Имаме запаси за повече от година, без да смятаме това, което ще ни даде риболовът...

– Пазенето им се налага още и затова, капитане – отговори боцманът, – защото видях как се навъртаха около бъчвите с джин и уиски...

– Това би било ужасно! Излишно е да се казва на какво могат да бъдат способни тези нещастници в състояние на опиянение! – извиках аз.

– Аз се наемам да ги укротя във всеки един момент – спокойно възрази лейтенантът.

– Но как мислите? – попитах тогава аз. – Няма ли да бъдем принудени да зимуваме на тази ледена планина?

– Да пази Бог! Това би било ужасно нещастие! – възрази капитан Лен Гай.

– Всъщност, ако се наложи – каза боцманът, – ние отлично бихме могли да се приспособим към това положение, мистър Джорлинг. Ще си направим нещо като землянки в леда, и смятам, че в тях бихме могли да понесем и най-суровата полярна зима, а докато имаме провизии няма да гладуваме...

Все пак смятах, че преди да пристъпим към устройството на зимен лагер за седем или осем месеца, би трябвало да се опитаме да напуснем айсберга, ако това беше възможно.

Веднага насочих върху това вниманието на капитан Лен Гай и Джим Уест. Да се отговори на този въпрос беше много трудно и моите събеседници се замислиха.

Най-после капитан Лен Гай каза:

– Да, това би било най-доброто, и ако можехме всички да се съберем в лодката и да вземем със себе си храна за цялото време на пътуването, което ще продължи от три до четири седмици, аз без колебание

веднага бих се спуснал в морето и бих се постарал да се върнем на север...

– Но ние ще трябва да се движим срещу вятъра и течението, и такава плаване би било трудно даже за нашия бриг... Ако продължим да плаваме на юг...

– На юг? – повтори капитан Лен Гай, и ми отправи такъв поглед, като че ли искаше да прочете най-скритите ми мисли.

– А защо не? – отговорих аз. – Ако айсбергът не беше заседнал на подводна скала, той може би щеше да доплува до някаква земя. Но това, което лесно направи айсбергът, съвсем не е по силите на плитката лодка...

Капитан Лен Гай мълчаливо поклати глава, без да отговори нищо, Джим Уест също не произнесе нито дума.

– Все ще вдигне котва някога и нашият айсберг! – извика Хърлихърли. – Та той не е сраснат с дъното като Фолклендските или Кергеленските острови! Според мен, най-правилно и удобно би било да се изчака да тръгне айсбергът, понеже лодката не може да ни вземе всички... а ние сме двадесет и трима души.

Най-после, в заключение, решихме да се готвим за зимуване, въпреки увереността, че ледената планина непременно щеше да се откачи и да тръгне на север.

Ето нещо, за което трудно ще бъдат накарани нашите хора! – забеляза Хърлихърли.

– Щом като е нужно, ще бъде направено – възрази лейтенантът, – и още днес ще се заловим за работа!

В покруса започна и измина този ден, особено след като пристъпихме към устройване на зимния лагер.

От всички ни, да си кажем правото, само готвачът Ендикот се покори на участта си без ропот. Той, както всички негри, малко се интересуваше от това, какво го очаква занапред, и напълно доволен от настоящето, което съвсем не му се виждаше толкова печално, весело гледаше бъдещето в очите – може би, впрочем, в това се и заключава истинската философия. Но когато ставаше дума за кухнята, където и да се помещаваше тя, той изведнъж ставаше сериозен и с делови вид обсъждаше въпроса за поставянето на печката.

Той даже каза на своя приятел, боцмана:

– Добре поне, че моята кухня не потъна заедно с брига! Провизии имаме много, и вие ще видите, Хърлихърли, какви вкусни ястия ще ви готвя! Вярвайте, не по-лоши отколкото на „Халбран“... Разбира се,

докато има провизии.

– Е, поне в това отношение още няма защо да се безпокоим, драги Ендикот – възрази боцманът. – Ако трябва от нещо да се боим, то не е гладът, а студът... студ, който те превръща в ледена шушулка, щом престанеш за минута да ходиш... студ, от който кръвта замръзва в жилите и черепът пращи!... Ако иммахме още няколко тона въглища... Но аз ги проверих, и се оказа, че има точно толкова, колкото е нужно за твоята печка...

– А това преди всичко! – извика Ендикот. – Тези въглища никой не трябва да пипа! Кухнята преди всичко!

– А, ето защо ти, черни дяволе, не се оплакваш от съдбата си! Ти отлично знаеш, че винаги ще можеш да си стоплиш лапите до печката!

– Какво да се прави, боцман, затова съм и готвач... Когато изпълняваш тази длъжност, то се и ползваш от нея, и вярвайте ми, за вас винаги ще се намери местенце около печката...

– Добре, добре, Ендикот. Всекиму своето. Никакви привилегии даже и за боцмана. Ползвай се от тях сам при условие, че готвиш супата... Добре е и това, че можем още да не се боим от глад. Студът, брат, все пак е нещо, което може да се изтърпи... Ще издълбаем дупки в айсберга, ще се заровим вътре. Ако се наложи, можем и да изкопаем една обща пещера за всички. Казвали са ми, че ледът запазвал топлината... Друго и не ни трябва от него!

Неусетно дойде вечерта, а с нея и времето за връщане в бивака.

Дърк Питърз категорично се отказа от смяна и остана да караули край лодката. Впрочем никой и не мислеше да му оспорва тази чест.

Капитан Лен Гай и лейтенантът влязоха в своята палатка чак след като се убедиха лично, че Гирн и другарите му са заели своите места.

Аз също отидох в палатката и легнах да спя.

Колко време съм спал, не зная, както не зная и колко беше часът, когато изведнъж полетях на пода от силно сътресение.

Какво се бе случило? Нима айсбергът пак се беше обърнал?

В миг всички бяхме на крака и бързо изскочихме от палатките, при ярката светлина на лятната нощ...

Друга плаваща маса с огромни размери току-що се бе сблъскала с нашия айсберг, който „вдигна котва“, както казват моряците, и заплава на юг.

XXV

Свършено неочаквано настъпи промяна в нашето положение! Какви последици щеше да има това неволно вдигане на котва след дългия престой? Ние вече съвсем бяхме свикнали с мисълта, че трябва може би твърде дълго да стоим неподвижно в точката, където се пресичаха 39-ия меридиан и 89-ия паралел... И изведнъж един удар на ледена маса ни накара да вдигнем котва и сега течението ни носеше към полюса... За това радостта, която изпитахме в първата минута, скоро се смени със страх пред неизвестността – и то каква неизвестност!

От всички нас може би само Дърк Питърз искрено се радваше при мисълта, че отново тръгна по този път, по който той упорито се надяваше да намери следите на Артър Пим! Но какво мислеха в това време останалите му другари?

Голямата радост, която ни обхвана в първата минута, както казах вече, много скоро се смени с пълно отчаяние, когато разбрахме, че течението ни влече не на север, накъдето би желало мнозинството, а в противоположната страна, т.е. към Южния полюс.

Нашето положение беше още по-печално, защото макар и да не стоим на едно място, все пак трябваше да се готвим за дълго зимуване, да се откажем от възможността да срещнем някакъв китоловен кораб между Оркнейските острови, Нова Джорджия и Сандвичевите острови.

Капитан Лен Гай измери ширината и разбра, че нашата ледена планина се движи към югоизток. Следователно не бе настъпила никаква промяна в посоката на течението. И наистина, останалите движещи се маси следваха същата посока и именно една от тях беше блъснала тъй силно нашия айсберг, че сега двата айсберга образуваха една обща маса, която се движеше със средна скорост 3–4 мили в час.

Ние не можехме да не обърнем внимание, че това течение още от границата на вечните ледове през цялото време носеше водите на това свободно море към Южния полюс. Ако се предположеше, че наистина съществува антарктически континент, неволно възникваше въпросът, как отиваше по-нататък това течение: обикаляше ли континента, или той бе разделен на две части от широк пролив, давайки път на това необятно количество вода, а заедно с водата и на плуващите по нейната повърхност грамадни айсберги?

Струваше ми се, че скоро ще узнаем всичко това със сигурност.

Ние отивахме, или по-право нашият кораб ни носеше със скорост 4 мили в час и след не повече от тридесет часа щяхме да достигнем онази математическа точка, където се пресичат всичките меридиани на земното кълбо.

Докато ставаха приготвленията за зимуването, по указанията на капитан Лен Гай и под наблюдението на лейтенанта, аз няколко пъти се изкачвах на върха на айсберга. Там сядах на една от крайните издатини и с далекогледа разглеждах целия хоризонт. Понякога в ползрението ми попадаха ту отделни айсберги, ту цели флотилии от тях, или пък хоризонтът сякаш изчезваше зад мъглива завеса.

От моето място, на височина 45 метра над повърхността на морето, пред мен се откриваше обширен хоризонт. Но колкото и да се стараех да видя земя, до момента никъде не се виждаше и признак от нея.

Два пъти капитан Лен Гай се изкачва заедно с мене на върха, за да измери височината на слънцето. Последното наблюдение беше направено на 30-и януари и даде следните резултати: $67^{\circ}19'$ западна дължина, $89^{\circ}21'$ южна ширина.

Въз основа на тези данни можеше да се направи двойно заключение. Първо – течението ни бе отнесло на 24° към югоизток. Второ – айсбергът се намираще само на около 70 мили от Южния полюс.

През този ден по-голямата част от багажа бе пренесена във вътрешността на широката котловина, открита от боцмана на източната страна на айсберга, където даже и в случай на ново стълкновение сандъците и бъчвите навярно щяха да останат здрави. Колкото до готварската печка, то моряците помогнаха на Ендикот да я закрепим здраво между две буци и наблизко стовариха няколко тона въглища.

След обед, когато екипажът си почиваше, пак се случи да приказвам с Дърк Питърз.

Аз седях на обичайното си място на върха на айсберга от половин час, когато забелязах метиса, който бързо се изкачваше нагоре по стръмния склон.

Когато се приближи, той спря, огледа хоризонта, потърси на него това, което досега напрасно търсех аз, и разбира се, нищо не намери.

Когато постоя още две или три минути, той се обърна към мен и лицето му имаше такъв загрижен вид, че аз не можех да не го забележа.

Най-после той направи крачка напред и се облегна на една издатина, като човек, който няма намерение да си отива скоро. Бях почти уверен, че той ще заговори с мен за същото, за което говореше винаги и по-рано, но се оказа, че се лъжех.

– Мистър Джорлинг – започна той, – помните ли във вашата каюта на „Халбран“ аз ви разказах за онова... на „Гремпъс“...

Той ме попита дали съм помнел! Аз не бях забравил ни една дума от неговия разказ за тази кървава сцена, в която той бил главното действащо лице!

– Аз ви казах – продължи той, – че Паркър не се казваше така... Той се казваше Нед Холт и беше брат на Мартин Холт...

– Помня това, Дърк Питърз – отговорих аз. – Но защо ти дойде на ум да говориш за това?

– Искате да знаете защо говоря това ли, мистър Джорлинг? Нали вие никога... с никого не сте го споделял?

– С никого! – потвърдих аз. – Нима ти ме считаш толкова лекомислен, че ще взема да поверявам другиму твоята тайна... която никога не трябва да бъде известна на когото и да било, която трябва да умре между нас?

– Да умре... да... да умре! – пошепна метисът. – А пък на мен ми се струва, че в екипажа знаят... навярно знаят нещо...

Аз вече си спомних за разговора си с боцмана, който ми съобщи за странните думи на Гирн, който съветвал Мартин Холт да разпита метиса, как е загинал брат му на „Гремпъс“. Може би китоловецът действително бе успял да научи тайната, или този страх съществуваше само във въображението на Дърк Питърз?

– Разберете ме... мистър Джорлинг... Аз съвсем не умея да обяснявам. Вчера... оттогава аз през цялото време мислех за това... вчера Мартин Холт ме отведе настрана, по-далеч от другите... и ми каза, че иска да говори с мен...

– За „Гремпъс“ ли?

– За „Гремпъс“, да... и за брат си Нед. За пръв път той произнесе това име пред мен... името на този човек, който... а пък скоро ще станат вече три месеца откакто плаваме заедно...

Гласът на метиса тъй се измени, че аз едва го чувах.

– Разберете ме – продължаваше той, – стори ми се, че Мартин Холт мисли... Не! Аз не се излъгах... Той подозира...

– Но говори, Дърк Питърз! – извиках аз. – За какво те пита Мартин Холт?

Сега аз бях уверен, че тук е замесен Гирн. Но струваше ми се, че нямаше защо да казвам още на метиса за това странно участие на китоловца в тази работа, макар че то силно ме безпокоеше.

– Как мислите, за какво ме попита той, мистър Джорлинг? –

продължи метисът. – Той ме попита не съм ли познавал Нед Холт на „Гремпс“... и кога е загинал той... по време на борбата с бунтовниците, или при коработрушението, или може би, е попаднал в изхвърлената в морето лодка, заедно с капитан Барнард... И накрая, не съм ли можел да му разкажа, как е умрял брат му.

С какво изражение на ужас произнесе метисът тези думи, колко страдаше той за извършеното преди много години престъпление!

– А ти какво му отговори, Дърк Питърз?

– Нищо... Нищо!

– Трябваше да му кажеш, че Нед Холт е загинал по време на коработрушението.

– Аз не можех... разберете ме... не можех. Двамата братя толкова си приличат! Когато за пръв път видях Мартин Холт... стори ми се, че виждам Нед Холт! Аз се изплаших и избягах...

Метисът се изправи с рязко движение, а аз се хванах за главата и почнах да размишлявам... Тези закъснели въпроси на Мартин Холт за брат си бяха зададени – аз не се съмнявах в това – по съвета на Гирн... Може би, китоловецът бе научил тази тайна по някакъв начин още на Фолклендските острови и е мълчал досега само защото го е чакал удобен случай?

Но ето какво не можех да разбера! С каква цел караше той Мартин Холт да разпитва метиса? Може би разчиташе да скара нашия старши с метиса, а после да го накара да се сдружи с неговите поддръжници? Това беше твърде възможно, защото ако успееш да отвлечат лодката, Мартин Холт щеше да им бъде много потребен, понеже той можеше да прекара лодката там, където Гирн и другарите му, предоставени сами на себе си, навярно биха претърпели несполука.

Когато вдигнах очи, Дърк Питърз вече не беше при мен. Той изчезна без да го забележа, след като ми каза всичко, каквото имаше да ми каже, и след като се убеди, че не съм издал неговата тайна. Ставаше късно, аз хвърлих последен поглед на хоризонта и слязох долу дълбоко развълнуван, и както винаги, очаквайки с нетърпение следния ден.

Преди да се разпръснем по палатките, взети бяха обичайните предпазни мерки; на всички беше строго заповядано да не излизат от лагера, с изключение на метиса, който остана да пази лодката.

Аз бях толкова уморен нравствено и физически, че се повалих веднага на леглото до капитан Лен Гай и заспах като убит, а в това време лагерът се пазеше отначало от лейтенанта, а после от капитана, който го смени.

На следния ден, 31-ви януари, рано сутринта аз повдигнах платното на нашата палатка. Какво разочарование!

Навред имаше мъгла – не онази мъгла, която се разсейва от първите лъчи на издигащото се слънце и изчезва под влиянието на атмосферните течения... Не! Тази мъгла беше някак жълтеникава и миришеше на плесен. Освен това и температурата още повече се понижи, сякаш предвещаваше скорошно настъпване на южната зима...

– Мръсна работа – ми каза боцманът, – ние можем да минем сега покрай самата суша и да не я забележим!

– А как се движим? – попитах аз.

– Много по-добре от вчера, мистър Джорлинг. Капитанът заповяда да хвърлим лота и определи скоростта на движението, която се оказа не по-малко от 6–7 мили в час.

– И какво е вашето мнение, Хърлихърли?

– Мисля, че течението е толкова силно, тъй като цялата водна маса като че ли е притисната тук в тясно пространство... и аз ни най-малко не бих се зачудил, ако изведнъж се покаже земя отдясно или отляво само на някакви 18–20 мили!

– Това значи, че сме влезли в широк пролив, който прорязва антарктическият континент?

Въпреки мъглата, която висеше ниско над морето, аз все пак отидох по навик на върха на айсберга, с надеждата, че може би мъглата ще се разсее поне за минута и аз пръв ще видя земя на изток или на запад.

Когато стигнах до привычното си място, напразно се мъчех да пронижа с поглед непроницаемата сива завеса, която покриваше цялата тази област.

Дълго стоях така и чувствах, че като че ли ме люлее североизточният вятър, който чувствително се усили и може би в края на краищата щеше да разкъса гъстата мъглива завеса...

Но изглежда на моите надежди не беше съдено да се сбъднат скоро – и мъглата стана като че ли още по-гъста, въпреки много силния вятър. Нашият айсберг под двойното влияние на атмосферните и морските течения плаваше много бързо, и дори ми се струваше, че ледената планина сякаш цяла потреперва...

Състоянието на атмосферата не се измени през целия ден. Мъглата все тъй висеше над океана, забулвайки хоризонта; и макар че през последното денонощие нашият айсберг, който се движеше много бързо, измина не по-малко от 70 км и даже може би пресякохме полюса, ние нямахме възможност да узнаем това, и навярно никога няма да го узнаем.

XXVI

Понеже мъглата не се вдигна нито на 2-ри, нито на 3-ти, нито на 4-и февруари, ние нямаше как да определим какво разстояние е изминал айсбергът откакто пресяхохме полюса. Впрочем капитан Лен Гай и Джим Уест ме уверяваха, че сме изминали приблизително 450 мили.

И аз бях почти съгласен с тях, защото течението очевидно все тъй бързо ни носеше в същата посока. Според мен, ние имахме пълно основание да предполагаме, че сме попаднали в морски ръкав между две половини на континента, едната на изток, а другата на запад. Много съжалявах, че не можем да спрем нито на едната, нито на другата страна на широкия пролив, който с настъпването на зимата щеше да се покрие с дебела ледена кора!

Когато заговорих за това с капитан Лен Гай, той съвършено справедливо ми отговори:

– Ние сме безсилни, мистър Джорлинг да заставим айсберга да се отклони дори с една педя встрани от пътя, по който ни влачи течението... Нас решително ни преследва съдбата, а отгоре на това и тази мъгла, която като че ли няма да се разпръсне никога! Аз даже не зная къде сме!... Колко дни вече не мога да намеря удобна за наблюдение минута и то тъкмо когато приближава моментът слънцето да се скрие за дълго...

– Все мисля за нашата лодка – казах аз. – Не би ли могло да се спусне лодката, за да изследваме брега и пак да се върнем на леда?

– Какво говорите! Това е невъзможно! Би било твърде рисковано и аз в никакъв случай няма да се реша на такова нещо... А освен това и моряците навярно биха се възпротивили!

Исках да му отговоря: „Ами ако вашият брат Уилям Гай, ако вашите сънародници са слезли именно тук на брега?“

Но навреме се съдържах. Защо без особена нужда да разтварям рана в сърцето на капитана? Той навярно и сам неведнъж вече е мислил за това, и ако все пак е решил да не продължава по-нататък търсенето, значи го счита за безполезно, и да се спори с него би било излишно.

През последните три мъгливи дни аз изобщо не виждах Дърк Питърз, или по-право, той не искаше да се приближи до мен и упорито стоеше на своя пост до лодката. Разпитванията на Мартин Холт за брат си даваха основание да се предполага, че тайната за смъртта на последния е известна поне отчасти. Струваше ми се, че именно това караше метиса

да се държи колкото е възможно по-далече от нас! Той спеше, когато всички бяха на работа, и бодърстваше, когато всички спяха Започна даже да ми се струва, че той като че ли съжаляваше задето ми е открил тайната си! А може би той мислеше, че вместо да му съчувствам, аз съм започнал да го презирам... Нищо-подобно, разбира се, не можеше да има, и аз, ако мога така да се изразя, започнах само още повече да съжалявам нещастния метис!

Няма защо да казвам, колко безкрайно дълго се проточваше това скучно и еднообразно плаване сред мъглата, надвесена като толкова гъсто покривало, че никакъв вятър не можеше да я разкъса. Слънцето не се виждаше дори и на обяд, и ние не можехме да определим положението на айсберга дори приблизително – дали плаваше той все още към югоизток, или по-точно, към северозапад – тъй като вече бяхме отминали Южния полк – това ние не знаехме, макар че беше твърде възможно. Освен това капитан Лен Гай не можеше да определи колко е намалял през това време нашият айсберг, понеже мъглата не му даваше възможност да прави каквито и да било наблюдения. Но дори айсбергът да стоеше неподвижно, за нас нямаше да има съществена разлика, понеже вятърът утихна, или поне на нас така ни се струваше. Пламъкът на фенера, оставен на открито, не се люлееше. И само кръсците на птиците нарушаваха царящата наоколо тишина. Буревестниците и албатросите, които кръжаха над айсберга, едва ли не докосваха с криле върховете на планината, където аз се занимавах с наблюдения. Къде летяха тези представители на крилатото царство, които приближаването на зимата трябваше да гони към Антарктида?

Веднъж боцманът, с надежда, че ще успее може би да види нещо на хоризонта, се изкатерил, макар и с голям труд, на самия връх на айсберга, и в същата минута получил такъв силен удар в гърдите и шията, че паднал на гърба си; оказало се, че този мощен удар му бил нанесен от гигантски буревестник, чийто размах на крилата достига до четири метра.

– Проклетата твар! – мърмореше боцманът, като слизаше предпазливо от върха. – Добре поне, че останах жив! Само един удар и аз се повалях като чувал... нагоре с краката... като кон! И се уплаших, дявол да го вземе! – разказваше той след това на моряците. – Хващах се с ръце за каквото ми попадне... а пък ледът, нали знаете, какъв е хлъзгав. Истинска напаст! Едва не се преметнах във водата! А и птицата като спяпа – не вижда, че ще се блъсне в човек! И даже не се извини, проклетницата!

Макар че боцманът се мъчеше да бъде весел и да се шегува,

всъщност ясно се виждаше силната уплаха, която бе преживял при това неочаквано приключение.

През този ден след обед чухме отчаян магарешки рев, който идеше отдолу. Хърлихърли веднага съвършено справедливо забеляза, че понеже тук магарета не може да има, то значи някъде наблизко крещат пингвини. Досега тези многочислени обитатели на полярните страни кой знае защо не считаха за нужно да ни придружават на нашия плаващ остров и ние не бяхме видели ни един от тях нито на нашия айсберг, нито на минаващите край нас блокове. Сега обаче нямаше никакво съмнение, че цели стотици и дори хиляди от тях седяха някъде наблизко, тъй като ревят им се чуваше все по-силно и по-силно, а това беше неоспоримо доказателство, че в концерта вземаха участие много голям брой хористи.

Трябва да се има предвид, че тези птици най-често правят гнездата си или по крайбрежията на континентите и островите на тези високи ширини, или на близките ледени полета. Може би появата на пингвините показваше, че земята е близо?

Нима всички се намирахме в такова душевно състояние, че бяхме готови да се хванем за най-малкия лъч надежда, както потъващият се хваща за сламка!...

Аз попитах капитан Лен Гай, какво означаваша според него крясъците на пингвините.

– Моето мнение навярно напълно ще съвпадне с вашето, мистър Джорлинг – отговори ми той. – Откак плаваме на нашия лед, не сме виждали още нито една от тези птици на нашата ледена планина, а сега, ако се съди по този оглушителен рев, те са се появили изведнъж с хиляди. Къде са тези птици и откъде идат крясъците им? Разбира се от земя, до която ние се намираме, по всяка вероятност, доста близо...

– А какво мисли лейтенантът?

– Същото, мистър Джорлинг, а вие знаете, как този човек не обича да се самозалъгва с празни надежди!

– Да, така е.

– Освен това, има още едно обстоятелство, което еднакво поразява и него, и мене, и на което вие навярно изобщо не сте обърнал внимание.

– За какво говорите, капитане?

– За мученето, което се чува заедно с крясъка на пингвините... Вслушайте се добре и сам ще се убедите, че говоря истината.

Аз се вслушах. Действително, в хора вземаха участие не само пингвините.

– Да, наистина – казах. – Сега ясно чувам това жално мучене. Значи трябва да има и тюлени или моржове.

– Това е сигурен признак, мистър Джорлинг... Спомнете си, колко рядко виждахме тези птици и животни в последно време. Сега мога с увереност да ви кажа, че те са попаднали тук не случайно: навярно някъде наблизко има земя и пингвините са заели крайбрежието, а тюлените и моржовете – заливите.

Гъстите валма мъгла, надвиснали над самото море, привечер като че ли още повече се сгъстиха. От пет часа следобед не можеше нищо да се различи даже на няколко крачки встрани от платото, на което стояха нашите палатки. Ние почти пипнешком се търсехме един друг. Дори гласът някак особено звучеше в тази пропита като гъба с влага атмосфера. Фенерът едва блещукаше, а самият огън приличаше на някакво жълтеникаво петно. И само оглушителният рев на пингвините, които крещяха с цяло гърло, ясно се чуваше в това мъртво безмълвие.

Към осем часа вечерта водните пари се сгъстиха в такава компактна маса, че дори не се чувстваше съпротивление при ходенето. Като че ли съставът на въздуха се измени и той сякаш започна да преминава в твърдо състояние.

В девет часа вечерта цялата околност потъна в дълбок мрак, макар че слънцето още не залязваше зад хоризонта.

Капитан Лен Гай, желаейки да се убеди, че всички моряци са се върнали в лагера, и да ги предпази от някаква необмислена крачка, започва да направят проверка.

Всеки моряк, след като се обадеше, заемаше мястото си в палатката, където фенерите светеха твърде слабо, или по-право – никак.

Само метисът не се обади, когато повикаха неговото име, повторно след това няколко пъти от боцмана.

Хърлихърли почака няколко минути.

Дърк Питърз не се появяваше.

Може би той беше останал да караули край лодката? Това беше много вероятно, макар и да беше съвсем излишно, тъй като на никой и през ум нямаше да му мине да краде лодката в такава мъгла.

– Видял ли е някой от вас Дърк Питърз днес? – попита капитан Лен Гай.

– Никой – отговори боцманът.

– Даже на обяд?

– Даже и на обяд, капитане, а положително дажбата му се е свършила.

– Дали не му се е случило някакво нещастие?

– Не се бойте за него! – отвърна боцманът. – Тук той е в своята стихия, и тази мъгла за него е толкова страшна, колкото за бялата мечка! Дърк Питърз се е отървал от беда веднъж, ще се отърве и втори път!

Аз не прекъсвах Хърлихърли, понеже добре знаех защо метисът се държеше настрана.

Макар че Дърк Питърз не се обади на виковете на боцмана, а да ги чуе не беше възможно – Хърлихърли в случая не пожали дробовите си – ние все пак не смеехме и да мислим да тръгнем да го търсим.

Уверен съм, че през тази нощ никой от нас не спа, с изключение може би само на Ендикот. Всички ние почти се задушавахме в палатките си от недостига на кислород. А и нервите ни бяха някак особено възбудени, сякаш в очакване на нещо необикновено – ние като че ли предчувствахме, че в положението ни скоро ще настъпи промяна, може би към по-добро, а може би и към по-лошо, ако изобщо можеше да бъде по-лошо.

Нощта мина все пак спокойно и в шест часа сутринта всички излязоха от палатките, за да подишат чист въздух.

В атмосферата не бе станало никакво видимо изменение и мъглата беше все тъй плътна, както и предния ден. Впрочем, не, имаше малка разлика – барометърът се покачи, макар че това стана твърде бързо, та не можеше да има особено значение.

След това се явиха и други признаци, които заслужаваха внимание.

Леденият ветрец, който откак пресякохме полюса постоянно духаше от юг, се превърна в доста силен вятър. Колебанието на въздушните слоеве не закъсня да разколебае и даже да разрези сгъстените водни пари, и най-после, към девет часа, айсбергът изведнъж се освободи от своята мъглива шапка.

Никой вълшебник не би могъл със своя магически жезъл да смени тъй бързо и тъй хубаво декора, както това стана сега пред нашите очи.

За няколко минути цялото небе бе изчистено до крайните предели на хоризонта, и пак се показва морето, осветено от полегатите лъчи на слънцето, което стоеше над него под ъгъл само от няколко градуса. Шумна вълна се разбиваше на бяла пяна в подножието на нашия айсберг, който плаваше към север-североизток, заедно е множество плаващи планини, гонен от двойното действие на вятъра и течението.

– Земя!

Този вик се чу от върха на айсберга и пред очите ни се появи Дърк Питърз, който стоеше на самия край с протегната на север ръка.

Метисът не се лъжеше. Тоя път той видя земя! Да, това беше суша, която се виждаше на разстояние не повече от 5–6 километра.

После в десет часа бе направено първото наблюдение, а на обяд второ, и двете заедно дадоха следните резултати: $86^{\circ}12'$ южна ширина, $114^{\circ}17'$ източна дължина.

Айсбергът значи се намираще почти на четири градуса от антарктическия полюс, като при това западната дължина, която следвахме, когато плавахме по следите на „Джейн Гай“, се измени с източна.

XXVII

Скоро след пладне земята беше само на една-две мили от нас. Целият въпрос сега се състоеше в това, да не ни отнесе течението подалеч.

След обяд матросите се изкачиха на самия връх на айсберга, където още отпреди стоеше Дърк Питърз. Щом видя приближаващите се моряци, метисът се обърна гърбом към тях и бързо започна да се спуска по противоположния склон, тъй че когато аз след моряците стигнах до върха, метисът вече никъде не се виждаше.

Всички моряци до един се събраха горе – всички с изключение на Ендикот, комуто, както изглежда, му беше жал да напусне, макар и за малко, своята печка.

Земята се явяваше на северната страна на хоризонта. Пред нас на преден план се виждаше пясъчно крайбрежие, прорязано от многобройни заливчета, а по-нататък, назад, се очертаваше профилът на ниски планини, прилични по-скоро на хълмове. Това беше или континент, или много голям остров.

На изток бреговата линия се скриваше зад хоризонта, а на запад тя завършваше с доста остър нос, увенчан от малък хълм, силуетът на който напомняше огромна тюленова глава. По-нататък се виждаше пак свободно море, което широко се простираше в тази посока.

Всички отлично разбирахме, че бихме могли да слезем на тази земя само ако течението отнесе айсберга малко настрана; тогава той навярно щеше да стигне и до брега, в противен случай щеше да продължи пътя си на север.

Кое от тези предположения имаше повече шансове да се осъществи?

Айсбергът започна да се отклонява малко встрани от пътя, по който се движеше досега. После попадна във водовъртеж и след като се повъртя доста дълго време, започна постепенно да се приближава към брега.

Освен това пред нас няколко ледени планини току-що заседнаха близо до брега.

Колкото повече се приближаваше айсбергът до брега, ние виждахме все по-голяма и по-голяма площ от тази пустинна земя и перспективата да прекараме тук шестте зимни месеци не само че не беше особено привлекателна, но дори можеше да доведе до ужас и най-мъжественото

сърце.

Към пет часа следобед айсбергът проникна в дълбок залив, който го се заграждаше отдясно с дълга коса, около която ледът се спря неподвижно.

– На брега!... На брега!...

Този вик повтаряхме единодушно и ние, и заобикалящите ни моряци.

По-нетърпеливите от тях се спуснаха към края на айсберга, но Джим Уест ги спря, като им извика:

– Назад! Капитанът още не е дал разрешение!

Заповедта очевидно не се хареса особено на Гирн и някои от другарите му, но дисциплината в края на краищата възтържествува и моряците се скупчиха около капитан Лен Гай.

Обстоятелствата се стекоха така, че не стана нужда дори да спускаме лодка, понеже айсбергът се спря съвсем до брега.

Капитан Лен Гай, боцманът и аз, последвани от моряците, първи стъпихме на тази нова земя, на която по всяка вероятност не бе стъпвал човешки крак...

Вулканичната почва беше осеяна с каменни късове, парчета лава, обсидиан, пемза и сгурия. По-нататък тя постепенно се издигаше към основите на високи и сурови хълмове, които се виждаха на заден план, на един километър от брега.

Струваше ни се, че достатъчно беше да се доберем до един от тези хълмове, за да огледаме от върха широкото пространство земя или море във всички посоки.

Ние вървахме в продължение на двадесет минути по твърда, сякаш разровена почва, лишена от каквато и да било растителност.

С голям труд капитан Лен Гай, боцманът и аз се изкачихме на хълма и това ни отне цял час. Според нашия часовник, приближаваше вечер, но тук това нямаше съществено значение, понеже слънцето още осветяваше тази част на Антарктида през цялото денонощие. От върха на хълма погледът обгръщаше пространството с радиус от 45–50 километра, и ето какво се представи пред очите ни.

Зад нас се простираше свободно море, по което в това време плаваха множество айсберги като нашия. Някои от тях се приближаваха след нашия до брега и скоро го оградиха като почти непроходима верига.

На запад се гънеше доста вълниста земя, краят на която, не се виждаше и която на изток се миеше от безбрежното море.

Къде бяхме попаднали – на голям остров ли, или на антарктическият

континент, това, разбира се, засега не знаехме.

Впрочем, на капитана, който разглеждаше с далекогледа източната страна на хоризонта, му се стори, че вижда някакви очертания, които смътно се обрисоваха над линията на водата.

– Гледайте – каза той.

Ние с боцмана по ред вземахме от него далекогледа и гледахме в посоченото направление.

– И на мен ми се струва – каза Хърлихърли, – че там като че ли се простира бряг.

– На мен също – присъединих се и аз.

– Значи ние в последно време наистина сме плавали по пролив, по който тъй бързо ни гонеха течението и вятърът – каза капитан Лен Гай в заключение.

– Този пролив, в такъв случай, разрязва на две полярния континент? – попитах аз.

– В това отношение не може да има никакво съмнение – отговори капитан Лен Гай.

Не ни оставаше нищо друго, освен да слезем от хълма, да отидем в нашия лагер, да пренесем палатките си на брега и да се заемем с уреждането на земното си жилище, защото по всичко личеше, че ще се наложи да прекараме зимата тук.

Въпреки всички търсения, не можахме да открием още никакви признаци от пребиваване на хора – не само от селища, но дори и от временен лагер. Можахме с увереност да кажем, че капитанът и моряците на „Джейн Гай“ не бяха слизали на тази „неизследвана област“, както я наричат географите на най-новите карти. Към това аз мога да добавя, че тук не беше възможно да се търсят не само те, но и изобщо хора, т.е. човешки същества, както и Дърк Питърз не беше възможно да намери своя беден Артър Пим!

До същото заключение можеше отчасти да се стигне и по това, как спокойно се отнасяха към нас единствените обитатели на тези места, представителите на животинското царство, които не показваха никакъв признак на страх при нашето приближаване. Нито тюлените, нито моржовете бързаха да търсят спасение във водата буревестниците и кормораните не отлитаха далече от нас, пингвините преспокойно продължаваха да стоят, строени в правилни редици, и ни считаха навярно също за птици, но от особена порода. Да, аз съм уверен, че тези птици и животни за пръв път виждаха толкова отблизо хора, а това от друга страна ясно доказваше, че нито животните, нито птиците някога бяха напусkali

тази земя с цел да проникнат в по-ниски ширини.

Когато слязохме на брега, боцманът откри, и това му достави голямо удоволствие, няколко доста големи пещери в гранитните скали, в част от които решихме да се настаним, а в останалите да внесем товара от „Халбран“. Както и да се развиеха обстоятелствата по-нататък, засега ние не можехме да измислим нищо по-добро от това, да настаним имуществото си в пещерите и да се заловим с подреждането на помещението.

Като се изкачи по айсберга до онова място, където стояха палатките, капитан Лен Гай заповяда да се съберат около него всички моряци без изключение.

Когато моряците се събраха, капитан Лен Гай просто и откровено им обясни нашето положение, без да прояви никакви признаци на отчаяние или разочарование. Точка по точка той изложи всички шансове за и против. Обясни на матросите защо е необходимо преди всичко да се пренесе товарът на сушата и да се приспособи за склад една от пещерите на брега.

А тъй като със сигурност ги интересуваше въпросът за храната, той ги увери, че хранителните запаси – брашното и консервираното месо, сушеният зеленчук и др. определено ще стигнат за цялата зима, независимо колко щеше да продължи и колко сурова щеше да бъде. След това въпросът за топливото, според думите на капитана, също се разрешаваха удовлетворително, и те нямаше защо да се боят, че въглищата няма да стигнат, ако се изразходват икономично, разбира се, понеже под снежната и ледената покривка зимуващите можеха да не се боят от големите студове на полярния пояс.

Оставаше и третият много важен въпрос, на който беше много трудно да се отговори, и този въпрос сякаш нарочно, за да предизвика раздразнение у моряците, бе повдигнат пак от китоловеца.

На капитана предстоеше да реши, как да постъпим с нашата единствена лодка. Дали да я пазим в пещерата за всеки случай, или да се възползваме от нея, за да се опитаме да достигнем ледената бариера?

Капитан Лен Гай очевидно не искаше да даде окончателен отговор. Той се ограничи с това, че помоли да се отложи този въпрос с едно или най-много две денонощия. Пристъпвайки към решението му, ние непременно трябваше да имаме предвид, че лодката можеше да вмести 11 до 12 души, заедно с необходимите провизии за продължително пътешествие. Затова се налагаше преди всичко да се заемем с устройването на помещението за тези, които щяха да останат на този бряг, а след това вече, ако се решеше да се спусне лодката, изборът на пасажерите за нея

щеше да стане с жребий.

При това капитан Лен Гай обяви, че нито Джим Уест, нито боцманът, нито аз, нито самият той ще искаме за себе си някакво изключение и че ще се подчиним на присъдата на съдбата. Старшите матроси на „Халбран“, Мартин Холт и Харди, и двамата заедно или всеки поотделно, биха могли да закарат лодката до най-близките места за риболов, които китоловните кораби може би още не са напуснали.

Разбира се, че избраните по жребий щастливци нямаше да забравят своите другари, които щяха да останат да зимуват на този бряг отвъд 86-ия паралел, и щом настъпеше летният сезон, щяха да изпратят кораб да ги прибере.

Всичко това бе казано, повтарям, със съвсем спокоен и твърд глас. Аз трябваше да бъда напълно справедлив към капитан Лен Гай – в моите очи той сякаш израстваше, колкото по-сериозно ставаше положението.

Когато свърши да говори, никой не направи ни най-малка забележка. Пък и какво ли биха могли да му кажат – и да станеше нужда да се решава това, то щеше да се реши от съдбата, чиято роля ще изпълни жребият. А сега, според мен, нямаше защо и да се говори за това.

След приключването на работата за деня всички се върнахме в лагера, където всеки получи своята порция от вечерята, сготвена от Ендикот, а след това за последен път легнахме да спим в, палатката на леда.

Дърк Питърз не се появи и аз въпреки голямото си желание не можах да го намеря.

На следния ден, 7-и февруари, всички се заловиха за работа.

Времето беше хубаво, вятърът – слаб, небето – слабо облачно; температурата – съвсем поносима, 8°C.

Преди всичко спуснаха внимателно лодката от върха до основата на айсберга, а след това моряците на ръце я пренесоха на пясъчния бряг, по-далече от вълните на прилива. Лодката беше в пълна исправност и можехме да се надяваме, че ще ни бъде полезна в случай на нужда.

След това боцманът се залови с пренасянето на провизиите и различните предмети, които за всеки случай бяха стоварени от „Халбран“.

Аз също помагах, както и капитан Лен Гай и лейтенантът, понеже тази работа не трябваше да се отлага нито минута.

През този ден най-после се появи и Дърк Питърз и усърдно започна да ни помага, но през целия ден не каза никому нито дума.

Дали се бе отказал най-после от надеждата да намери своя беден Пим, или не? Просто не знаех какво да мисля.

Дните 8-и, 9-и и 10-и февруари отидоха за приспособяване на ново помещение. Всичкия товар наредихме в една голяма пещера, съседна на тази, в която смятахме да живеем и в която, по съвета на боцмана, Ендикот настани своята печка. Благодарение на това докато се готвеше, печката щеше да топли и цялата пещера през дългите дни или по право, през дългата нощ на южната зима.

Още на 8-и февруари вечерта ние захем тази пещера със сухи стени и ситен пясък на пода, в която проникваше съвсем достатъчно светлина през входния отвор.

Докато всички работехме в пещерата, превръщайки я в помещение за зимуване, аз не забелязах нищо подозрително в държанието на Гирн и на фолклендските му приятели. Подчинявайки се на дисциплината, те всички безпрекословно изпълняваха заповедите на старшите и даже проявяваха заслужаващо похвала усърдие. Но все пак на метиса бе възложено да охранява лежащата до брега лодка, която сега много лесно можеше да се открадне.

Хърлихърли, който се беше нагърбил със специалната задача да следи китоловеца, ми се виждаше също много доволен от тяхното миролюбиво настроение.

Вечерта капитан Лен Гай пак свика моряците и обяви, че въпросът за отплаването на лодката ще бъде решен не по-късно от следващия ден, като добави, че ако се вземе утвърдително решение, веднага ще се пристъпи към избора на щастливците посредством жребий.

Моряците изслушаха капитана, без да му възразят ни дума, и според мен всички спорове и възражения, ако се намереха желаещи да спорят, щяха да започнат утре, когато щеше да се решава въпросът за това да се пуска лодката или не.

Беше много късно. В пещерата беше съвсем тъмно, а във цареше здрач, понеже слънцето през нощта се спускаше вече до самия хоризонт, зад който скоро щеше и съвсем да изчезне.

Аз се хвърлих съвсем облечен на леглото си и спях няколко часа, но изведнъж ме събудиха силни викове, които се чуваха някъде много близо до мен.

С един скок станах от леглото и излязох от пещерата заедно с лейтенанта и капитан Лен Гай, които също бяха разбудени от тези викове.

– Лодката... Лодката! – извика изведнъж Джим Уест.

Лодката не се оказа вече на това място, където я пазеше Дърк Питърз.

Тя беше спусната във водата и в нея седяха трима души, а цяла

дузина други се бореа в това време с метиса. Гирн, разбира се, беше тук, а заедно с него и Мартин Холт, който, впрочем ми се стори, не вземаше още активно участие в борбата.

И така, значи тези нещастници бяха решили да завладеят лодката и да заминат, без да чакат жребия... Искаха да ни оставят!

Те бяха действали тъй ловко, че бяха успели да издебнат Дърк Питърз, и навярно биха убили пазача, ако той беше някой друг, а не силният метис.

Виждайки, че работата взе много сериозен обрат и знаейки, че ние сме по-малко от бунтовниците, капитан Лен Гай и лейтенантът побързаха да се върнат в пещерата за оръжието си, за да влязат в борба с Гирн и неговите единомишленици, които бяха всички въоръжени.

Аз исках да последвам примера им, но останах като закован на мястото си, когато чух какво говореше в тази минута един от бунтовниците.

Метежниците, които имаха голямо числено предимство, успяха най-после да се справят с метиса и да го повалят на земята. И в мига, когато Мартин Холт, от чувство на благодарност към човека, който му бе спасил живота, се хвърли да му помогне, Гирн му извика:

– Остави го... ела с нас!

Старшият явно се колебаеше.

– Да, остави го – продължи Гирн, – той е убиец на брат ти Нед...

– Убиец на моя брат! – извика Мартин Холт.

– Да! Той го убил и даже го изял... Изял! – реवेशе Гирн, който като че ли нарочно се стараеше колкото е възможно по-силно да произнесе тези ужасни думи.

По негов знак двама от другарите му хванаха Мартин Холт и го завлякоха в лодката, която беше готова да тръгне.

Гирн ги последва заедно с всички, които взеха участие в това ужасно бягство.

В този момент Дърк Питърз се изправи на крака, хвърли се върху един от фолклендските моряци, който вече прекрачи с един крак в лодката, хвана го, вдигна го във въздуха и го прехвърли зад гърба си, като разби главата му в скалата.

Чу се револверен изстрел. Метисът, ранен в рамото от Гирн, падна на пясъка, а лодката бързо се отдели от брега.

В това време от пещерата излязоха Лен Гай и Джим Уест, след тях на брега дотичаха боцманът, Харди, Френсис и Стърн. Лодката, носена от течението, се намираще вече на неколкостотин метра и бързо се отдалечаваше. Джим Уест се прицели с пушката, гръмна и един от моряците

падна на дъното на лодката. Втори куршум, изпратен от капитана, одраска китоловеца и се удари в крайбрежната скала... В този момент лодката се скри зад най-близката ледена планина.

Оставаше ни само да се прехвърлим на другия край на полуостровчето, край което течението щеше да отнесе тези негодници на север... Ако можеше да ги стигне куршум, ако със сполучлив изстрел успеехме да убием китоловеца или дори само да го раним, може би екипажът щеше да реши да се върне...

Мина четвърт час. Лодката се показа от другата страна на полуострова, но беше на такова разстояние, че изстрелът не можеше да стигне до нея.

Гирн постави платното и след няколко минути, под действието на вятъра и течението, лодката изчезна зад хоризонта.

XXVIII

По този начин въпросът за зимуването бе решен от самосебе си. От 33-ма души, които тръгнаха с „Халбран“ от Фолклендските острови, 23-ма достигнаха до тази земя, но от тях 13 избягаха, надявайки се да достигнат областите, посещавани от китоловците от другата страна на ледената стена... Тези 13 бяха избрани не по жребий... Не! От страх пред ужасите на зимуването те срамно изоставиха своите другари!

За да бъде нещастieto пълно, с Гирн заминаха не само неговите другари. От старите моряци с него бяха Бъри и старшият Мартин Холт, който впрочем като че ли не си даваше пълен отчет за това, което вършеше, поради страшното разкритие, което му направи в последната минута китоловецът... Изобщо положението на тези, които останаха, не се промени от бягството на 13-имата. На брега останахме всичко 9 души: капитан Лен Гай, лейтенантът, боцманът, старшият Харди, готвачът Ендикот, двама моряци – Френсис и Стърн, Дърк Питърз и аз. Какво ни очакваше в бъдеще? Какви изненади ни готвеше близката полярна зима? Сега ние според мен не можехме и да си представим колко нравствена и физическа енергия щеше да ни бъде нужна, за да понесем, без да се отдаваме на отчаянието, всичко, което ни очакваше в близкото бъдеще!

Когато лодката се скри в далечината, капитан Лен Гай, а след него и всички ние, тръгнахме обратно към пещерата.

Аз веднага си спомних за Дърк Питърз, който остана на другия край на полуостровчето, понеже бе ранен от куршума на Гирн.

Влизайки в пещерата, за свое учудване не намерих там метиса. Може би беше убит? Нима трябваше да оплакваме смъртта на още един човек, който ни беше тъй предан, както и на своя беден Пим?

Аз се надявах – всички ние се надявахме – че раната му не беше нищо сериозно. Но това, разбира се, не изключваше необходимостта да се промие и превърже добре, а изведнъж се оказваше, че Дърк Питърз бе изчезнал.

– Да отидем да го потърсим, мистър Джорлинг! – извика боцманът.

– Да отидем – отговорих аз.

– Хайде всички заедно – каза капитан Лен Гай – Дърк Питърз е от нашите... Той в никой случай не би на изоставил, нека не го изоставяме сега и ние!

– Дали ще се съгласи клетникът да дойде при нас в пещерата –

забелязах аз, – след като всички научиха тайната, която аз смятах, че е известна само на него и на мен?

По пътя разказах на своите спътници защо в разказа на Артър Пим името на Нед Холт беше променено, а също и по какъв начин научих тази тайна от самия метис. При това, разбира се, не пропуснах да похваля метиса и да го защита, доколкото беше възможно.

След като изслуша моя разказ, капитан Лен Гай попита:

– Дърк Питърз направи тази изповед само пред вае ли, мистър Джорлинг?

– Да, само пред мене.

– И вие не сте казвал никому?

– Никому!

– Тогава не мога да си представя по какъв начин тази тайна е стигнала до ушите на Гирн...

– Отначало ми минаваше през ума – отговорих аз, – че Дърк Питърз може би се е издал на сън и че китоловецът случайно е научил тази тайна. Но след това си припомних следното обстоятелство когато метисът ми описваше кървавата драма на „Гремпс“ и ми съобщи, че Паркър не бил кой да е, а Нед Холт, той се намираще в моята каюта, на която беше отворено едно странично прозорче... Имам основание да подозирам, че разговорът е бил подслушан от човека, който стоеше на кормилото... и този човек беше не някой друг, а Гирн, който за да слуша по-добре, бе оставил колелото и поради това „Халбран“ едва не се обърна...

– Помня това – каза Джим Уест. – Аз нахоках тогава негодника и го арестувах в трюма.

– И ето, капитане – продължих аз, – от този ден Гирн още повече се сдружи с Мартин Холт, за това ми говори Хърлихърли...

– Съвършено вярно – прекъсна ме боцманът, – понеже Гирн, макар и да мечтаеше да завладее лодката, не умееше да я управлява, и затова се мъчеше да спечели такъв добър учител като Мартин Холт...

– Да, тази е причината – продължих аз, – поради която той е съветвал тъй настойчиво Мартин Холт да разпита метиса за съдбата на брат си, а след това вие вече сами знаете къде и кога той му съобщи ужасната тайна... Мартин Холт просто обезумя, когато научи. Те се възползваха от това и го откъгнаха... и сега той е с тях!

Всички се съгласиха с мен, че именно така трябва да беше станало. Сега ние имаме пълното основание да се боим, че Дърк Питърз, след като тайната му стана известна, щеше да се намира в такова мрачно настроение, че нямаше да има друг изход, освен да се скрие от очите ни...

Щеше ли да се съгласи, ако го намерехме, да се върне пак при нас?

Ние всички заедно излязохме от пещерата и след не повече от час настигнахме метиса.

Щом ни видя, първата му реакция беше да побегне. Най-после Хърлихърли и Френсис успяха да го стигнат и той някак изведнъж се смири и покорно се предаде в ръцете ни. Аз пръв заговорих с него, останалите последваха моя пример. Капитан Лен Гай му протегна ръка. Метисът известно време се колеба дали да я вземе. После, без да произнесе ни дума, тръгна към пещерата. От този ден никой от нас повече не заговори с него за това, което беше станало на „Гремпъс“.

Колкото до раната му, за нея нямаше защо да се безпокоим. Куршумът бе засегнал само мускулите в горната част на лявата ръка, и той го извади оттам, без чужда помощ. За всеки случай ние все пак промихмех раната и я превързахме с парче чисто платно; след това той облеche своята куртка и още на следния ден се залови за обичайните си занимания, без да чувства очевидно никаква болка в ръката.

Когато се устройвахме в пещерата, ние имаме предвид предстоящото зимуване, а зимата вече се приближаваше и последните няколко дни слънцето една просветваше през мъглата. Температурата спадна до 2° над нулата, и както знаехме, скоро щеше да се понижи още повече. Слънчевите лъчи не грееха както преди, а само осветяваха земята със своите полегати лъчи. Капитан Лен Гай заповяда на всички ни да облеchem топли вълнени дрехи, без да чакаме студа да се почувства още по-силно.

А в това време айсбергите и малките ледени буци продължаваха да плават от юг на север във все по-голямо и по-голямо количество.

През следващите дни, 14-и до 17-и февруари, дооправяхме помещенията за нас и припасите.

В същото време ние успяхме да направим няколко екскурзии в околността. Почвата навред беше също такава суха и камениста и по нея не растеше нищо, освен бодлива индийска смокиня, която покриваше почти цялото крайбрежие.

В едно от нашите излизания се отдалечихме на 7–8 километра от пещерата и се приближихме до подножието на доста полегата планина, височината на която достигаше до 1200–1400 метра.

В прехода взеха участие капитанът, лейтенантът, Френсис и аз. Когато се изкачихме на върха на планината, ние можехме да обгърнем с поглед един още по-широк хоризонт. На север и запад пред нас продължаваше същата редица оголени върхове, а когато тези върхове се

покриеха със сняг и всички неравности изчезнаха под бялата мека покривка, тогава те трудно щяха да се отличават от айсбергите, замръзнали на едно място в морето.

Оказа се между другото, че ние не се лъжихме като предполагаме, че брегът се простира доста на изток: от своя наблюдателен пункт ясно видяхме с далекогледа даже най-далечните хълмове и планини, озарени от косите лъчи на слънцето, което клонеше към залез.

Континент ли е това или остров – ето какво искахме да си изясним. Но каквото и да беше, с увереност можехме да кажем, че тази земя е безплодна и не само необитаема, но даже непригодна за живота на човешки същества.

Капитан Лен Гай през този ден ни предложи да дадем някакво название на тази страна, където ни донесе айсбергът. Ние с общо съгласие я нарекохме „Халбран“ в памет на нашия кораб. Същевременно, за да запомним по-добре отделните пунктове, кръстихме с името „Джейн Гай“ пролива, който разделяше двете части на полярния континент.

Когато свършихме с изследването на околностите и с устройването на зимовището ни, се заловихме с лов на пингвини, от които скалите просто гъмжаха, а също убихме и няколко земноводни, излезли на брега за почивка. Потребността от прясно месо все пак се чувствуваше. Сготвеното от Ендикот тюленово и моржово месо ни се видя напълно сносно. Освен това моржовата и тюленовата мас можеха в краен случай да заместят каменните въглища, понеже всъщност те са прекрасен горивен материал.

Тъй неусетно и същевременно еднообразно минаваха ден след ден. Очевидно нямаше основание да се очаква, че скоро ще настъпят някакви промени, когато изведнъж на 17-и февруари стана едно непредвидено събитие, но предначертано от Провидението, бих казал аз, а също и тези, които вярват, че Провидението непрестанно се грижи за нас.

Това се случи в 8 часа сутринта. Времето беше тихо, небето чисто, термометърът показваше нула.

Ние всички, с изключение на боцмана, се намирахме в пещерата и се готвехме да закусваме, когато изведнъж чухме да ни викат отвън.

Не можеше да ни вика друг освен Хърлихърли, а понеже викът се повтори, ние тичешком излязохме от пещерата.

– Елате, елате по-бързо! – извика боцманът, като ни видя.

Самият той в това време стоеше на една скала и показваше с ръка към морето.

– Какво има там? – попита капитан Лен Гай.

– Лодка.

– Лодка? – извиках аз.

– Дали не се връща нашата лодка? – попита Лен Гай.

– Не... не е тя! – отговори Джим Уест.

И наистина, някаква лодка, по конструкция и размери никак не приличаща на откраднатата лодка от нашия бриг, бавно плаваше без лопати и гребци, носена от вятъра.

Можеше да се помисли, че беше оставена на произвола на съдбата...

На всички ни дойде една и съща мисъл – да завладеем на всяка цена тази лодка, с която по-късно може би щяхме да успеем да се махнем оттук... Но как да стигнем да нея, как да я докараме до нас?

Лодката беше на по-малко от миля и половина от брега и след по-малко от двадесет минути тя щеше да пресече пътя на малка ледена планина, да я задмине, понеже на това място нямаше водовъртеж, който би могъл да я задържи, а след още двадесет минути съвсем щеше да се скрие от погледа.

И ето ние стояхме и гледахме лодката, която продължаваше да плава по течението, без да приближава към брега, а и видимо течението сякаш я отнасяше по-далеч от нас.

Изведнъж се чу плясък, като че ли в морето падна някакво тяло.

Той бе свалил дрехите си и се бе хвърлил във водата от върха на скалата, а когато ние го видяхме, той беше вече на 15 метра от брега и плуваше към лодката.

Ние го приветствахме с гръмко „ура“.

Метисът се обърна назад, а след това на тласъци, с поразителна бързина се устреми напред. Никога в живота си не бях виждал нещо подобно, това не беше човек, а риба, попаднала от сушата в своята родна стихия.

Щеше ли да успее Дърк Питърз да достигне лодката преди течението да я отнесе към североизток?

И после, дори да я достигнеш, щеше ли да може без кормило и без гребла да я докара до брега, от който тя постоянно се отдалечаваше, следвайки същия път, по който минаваха край нас повечето айсберги.

След като извикахме „ура“ ние неподвижно стояхме на брега и следяхме с очи всяко движение на метиса... Няма нужда да казвам колко бяхме развълнувани всички, как трепетно биеше сърцето на всеки от нас. Само боцманът остана верен на себе си и от време на време се провикваше:

– Смело... Дърк... Работи!

За няколко минути метисът преплува неколкостотин метра, пресичайки пътя на лодката. Главата му се виждаше като черна точка на повърхността на дългите вълни. Досега не се забелязваше у него никакъв признак на умора. Ръцете и краката му ритмично разсичаха водата, и той продължаваше да плува все така бързо, работейки със своите четири двигателя.

Да, сега ние вече не се съмнявахме, че Дърк Питърз ще стигне лодката. Бояхме се само да не би течението да отнесе и него заедно с лодката, ако не намереше сили да я довлече със себе си, плувайки по същия начин обратно.

– Но кой ни е казал, че в тази лодка няма ни едно гребло? – забеляза боцманът...

Това щяхме да узнаем, когато Дърк Питърз настигнеше лодката, а той трябваше да направи това след не повече от няколко минути, понеже иначе лодката щеше да го отмине.

– За всеки случай – предложи Джим Уест, – да слезем по-ниско... Ако лодката сама се отправи към брега, това ще стане значително по-долу от хълма.

– Хвана я... хвана я! Ура, Дърк, ура! – закрещя боцманът, който не беше в състояние да сдържи обзелата го радост. Ендикот, разбира се, не закъсня да присъедини и своя глас.

Метисът доплува до лодката, хвана се с ръка за борда, като я наклони при това силно към себе си, прехвърли се в нея и седна вътре, за да си поеме дъх.

Почти веднага до нас достигна пронизителният вик, който нададе Дърк Питърз.

Какво намери той в лодката? Беше намерил гребла и ние видяхме от брега как той седна на носа и работейки с всички сили, се мъчеше да се отскубне от течението и да се отправи към брега.

– Да вървим! – каза капитан Лен Гай.

Ние всички мълчаливо последвахме капитана и след като обиколихме подножието на хълма, се спуснахме да тичаме към брега, скачайки между черните камъни, с които беше осеян целия.

На 500–600 метра от брега лейтенантът ни извика да спрем. Лодката се приближаваше към малкото полуостровче, което се вдаваше далеч от морето на това място, и скоро щеше да излезе на брега.

Тя беше вече само на стотина метра и проливът бързо я гонеше напред. В това време Дърк Питърз хвърли греблата, наведе се към

задната част на лодката и след това се изправи, като държеше в ръце едно неподвижно тяло.

В същия момент се чу отчаян вик:

– Моят брат!... Моят брат!...

Лен Гай беше познал своя брат Уилям Гай в безжизненото тяло, което ни показваше метисът.

– Жив е... Жив е... – извика Дърк Питърз.

След минута лодката се приближи до брега и капитан Лен Гай стисна в обятията си своя брат...

Тримата му спътници лежаха като мъртви на дъното на лодката...

Тези четирима души бяха единствените останали живи от екипажа на „Джейн Гай“!

XXIX

Щом минаха първите мигове на объркване, ние пренесохме в пещерата Уилям Гай и тримата моряци от лодката – Тринкъл, Робъртс и Ковън, където много скоро успяхме да ги върнем в съзнание. Както и предполагаме, тези нещастни хора бяха стигнали до такова ужасно състояние само поради пълно изтощение на силите: гладът и само гладът беше виновен за това, че лежаха в лодката като мъртви.

Няколко чаши горещ чай с прибавка на уиски и сравнително много малко количество храна, приготвена специално за тях от Ендикот, по-добре от всякакви лекарства възстановиха изгубените им сили.

Преди Уилям Гай да разкаже за своите премеждия накратко му казахме как самите ние попаднахме на този бряг. Той научи от нас всичко, което можеше да го интересува и което искаше да знае. След като ни изслуша, Уилям Гай описа преживяното на остров Тсалал в продължение на единадесет години.

На 8-и февруари 1828 година, преди да напусне остров Тсалал, екипажът на „Джейн Гай“, нямайки никакви основания да подозира в лоши намерения населението на остров Тсалал и вожда Ту-уит, слязъл на брега за да посети още веднъж селцето Клок-клок, при това, за всеки случай, капитанът взел някои мерки за защита на кораба и оставил шест души да го пазят.

Останалият екипаж, в това число капитан Уилям Гай, лейтенант Петерсън, Артър Пим и Дърк Питърз, съставлявали отред от 32 души, въоръжени с пушки, револвери и ножове. С тях тръгнало и кучето на Артър Пим, Тигър.

Когато стигнали до тесния проход пред входа на селото, Артър Пим, Дърк Питърз и матросът Алън случайно се отделили от тях. От този момент те вече никога не се събрали с другарите си.

Няколко минути след това станало силно сътресение на почвата. Хълмът веднага рухнал и погребал под себе си Уилям Гай и всички моряци, които били с него.

От тези нещастници 22-ма били съвсем смазани и оцелелите не успели да намерят трупове им под грамадата срутена земя. Оказало се, че от смъртта успели да се спасят само седем души – Уилям Гай, Петерсън, Робъртс, Ковън, Тринкъл, а също и Форбс и Лекстън, които по-късно умрели. Тигър не се оказал наблизко и те не знаели дали е загинал или

не.

Уилям Гай и шестимата спасили се заедно с него не могли, разбира се, дълго да останат в своето укритие, където преди всичко започнала да се чувства липсата на въздух. Както и Артър Пим, те мислели отначало, че катастрофата е станала поради земетресение. Но скоро и те разбрали, че теснината е затрупана с милиони тонове земя и камък, защото срутването на хълмовете било изкуствено подготвено от Ту-уит и обитателите на Тсалал. Те трябвало колкото е възможно по-скоро да се измъкнат навън, тъй като буквално се задушавали от недостиг на въздух и от изпаренията на влажната земя.

Както в левия хълм, така и в десния имало лабиринти, и пълзейки по тези тесни и тъмни подземия Уилям Гай, Петерсън и моряците достигнали най-после такова място, където прониквали и светлина, и въздух.

От това ново убежище те видели нападението върху „Джейн Гай“ от около 60 пироги, отчаяната защита на моряците, които останали на кораба, видели как топовете бълвали гюлета и картеч, как след това диваците се изкачили на палубата и подпалили брига, който се пръснал във въздуха поради взривяване на барутния склад.

Ту-уит и тсалалците били отначало много изплашени от страшното действие на взрива, но когато първите минути на страха минали, настъпило разочарование от излъганите надежди. Техните грабителски инстинкти не могли да бъдат удовлетворени, понеже от кораба и от товара му нищо не останало, и само отломки плували тук-там по водата. А понеже те били убедени, че целият екипаж е загинал при срутването на хълма, дори на ум не им дошло да прегледат мястото на катастрофата.

Благодарение на това обстоятелство Артър Пим и Дърк Питърз, от една страна, и Уилям Гай и шестимата му другари, от друга, могли без страх от преследване да живеят в лабиринтите на Клок-клок, където се хранели с месо от птици, които лесно се хващали просто с ръце, и с лешници, които растели по склоновете на хълма. Огън добивали чрез триене на две парчета дърво.

Най-после след седемдневен престой в подземието Артър Пим и метисът успели, както знаем, да излязат от скривалището си, да се спуснат към брега, да завладеят една лодка и след това да избягат от остров Тсалал. Но за Уилям Гай и другарите му такъв случай се представил чак след много години.

След три седмици капитанът на „Джейн Гай“ и неговите другари, които все още се криели в лабиринта, с ужас започнали да забелязват, че

не е далеч вече моментът, когато няма да остане ни следа от тези птици, месото на които било главната им храна. Те нямало защо да се боят от жажда, понеже в дола, където се криели, имало малък извор, който им осигурявал прясна, прозрачна вода, но те рискували да умрат от глад, ако положението им не се променяло към по-добро.

Веднъж – това било на 22-ри февруари – рано сутринта Уилям Гай и Петерсън стояли пред пещерата, която гледала към полето, обсъждали положението си и напразно търсели някакъв изход от него. Те не могли да измислят отде и как да намерят храна за седем души, които стигнали дотам, че трябвало да се хранят изключително с лешници, а тази мъчносмилаема храна им причинявала жестоки стомашни страдания. Наистина от своето убежище те виждали дебели костенурки, които пълзели по брега, но разбира се, не се решавали да хванат нито една от тях, понеже туземците на цели тълпи скитали по брега, като издавали по време на своята работа своя вечен вик: „текели-ли...“

Изведнъж сред цялата тази тълпа диваци настъпило необикновено вълнение. Мъже, жени и деца се разпръснали на всички страни. Няколко диваци дори се хвърлили в своите лодки, сякаш ги застрашавала опасност...

Какво се е случило?

Уилям Гай и другарите му скоро научили причината за тази суматоха. На брега се появило някакво четирикрако животно, хвърлило се върху тълпата островитяни и започнало с настървение да ги хапе, при това животното с пресипнал лай, приличен по-скоро на вой, яростно се хвърляло върху своите жертви и се мъчело да ги хване за гърлото.

А същевременно страшното животно не било голямо и те лесно могли да го убият със стрели или с камъни. Но защо в такъв случай тези многобройни диваци бягали, и не смеели да се защитават срещу нападението му?

Това животно било покрито с бяла козина и англичаните сметнали, че именно този цвят изплашил диваците, които бягали по брега като стадо уплашени овце, с викове „текели-ли“, „анаму-му“ и „лама-лама“.

Колко се учудили Уилям Гай и неговите спътници, когато разбрали, че това животно, което толкова много изплашило туземците, бил Тигър, кучето на Артър Пим.

Бедният Тигър поради мъчителната жажда веднъж вече преживял припадъци от бяс в трюма на „Гремпс“... А сега, може би по същата причина, той съвсем побеснял... Да, побеснял и се хвърлял върху всички, които му попаднали насреща...

Повечето тсалалци търсели спасение в бягството, следвайки примера на своя вожд Ту-уит и старейшините на Клок-клок. В пристъп на безумен страх те всички напуснали острова, за да не се върнат вече никога!

Тигър успял все пак да ухапе мнозина и скоро сред населението се явили случаи на заболяване от бяс. Тогава настъпил такъв ужас, който не можел да се опише с никакви думи: заболелите от бяс диваци се хвърляли върху своите още незаразени другари и започвали да ги хапят, разпространявайки заразата, а заедно с нея и смъртта. Костите, които намерихме близо до Клок-клок били кости на диваците, които умрели от бяс, и цели единадесет години лежали на това място!

Ето истинската причина, поради която населението на Клок-клок напуснало преди единадесет години остров Тсалал и избягало да търси щастието си на съседните острови на архипелага.

Но как са живели след това през тези дълги години седемте души, които единствени оцелели от целия отряд?

Общо взето живели много по-добре, отколкото могли да се надяват. Те нямало защо да се боят от гладна смърт, защото освен останените от диваците домашни животни, островът бил богат още с естествените продукти на доста плодородната почва. Само нямало никаква възможност да напуснат остров Тсалал.

Веднъж един от седмината не се върнал в обичайното време в пещерата. Разтревожените му другари отишли да го търсят, но напразно. По всяка вероятност с него се случило някакво нещастие – не било изключено да се бил удавил. С една дума, той не се върнал... и не би могъл да се върне! Това бил Петерсън, лейтенант на „Джейн Гай“, верен другар на Уилям Гай. Излишно е да се казва, колко огорчени били всички от внезапното изчезване на един от другарите им, един от най-добрите!

След това първо нещастие последвали и други. От седемте души, които се спасили след гибелта на „Джейн Гай“, останали само шестима, а не след дълго останали само четирима.

След изчезването на Петерсън били минали само пет месеца, когато изведнъж, в средата на октомври, земетресението преобърнало надолу с главата всичко, на остров Тсалал и в същото време почти напълно унищожило югозападната група острови.

След-два дена към брега, на неколкостотин метра от пещерата, течението довякло лодка, която била отнесена в морето от западния архипелаг.

Нашите заточеници решили да натоварят тази лодка с толкова

провизии, колкото би могла да побере, и след това да напуснат острова, който станал необитаем.

В продължение на два месеца и половина нещастниците плавали по открито море.

Когато провизиите започнали да намаляват, Уилям Гай и другарите му изпаднали в крайно изтощение и двама от тях, Фобс и Лекстън, загинали...

Останалите продължили пътуването още няколко дни; храната съвсем свършила и няколко дни те не били яли нищо. В това време лодката, на чието дъно те лежали неподвижно, се показала пред Халбран Ленд.

И сега двамата братя най-после бяха заедно в пещерата, на този изгубен сред океана бряг.

XXX

След два дена на това място на антарктическия бряг не остана вече нито един човек.

На 21-ви февруари, в шест часа сутринта лодката, в която седяха 13 души, напусна малкото пристанище и се отдалечи от Халбран Ленд.

Нашата лодка беше една от онези лодки с гребла, с които са си служили туземците на Тсалалския архипелаг за съобщение между островите. Тя беше дълга 15 метра и широка 2 метра, със силно издигнат нагоре нос и задна част, което ѝ придаваше известна устойчивост във водата.

Тук смятам за необходимо да спомена, че при построяването на тази лодка не е било употребено нито едно парче желязо – нито гвоздеи, нито винтове, понеже туземците не са имали ни най-малко понятие за този метал.

Това е подробното описание на тази странна лодка, която ние нарекохме „Паракута“ – в чест на една риба, която се въдеше в тези места и която бе грубо изрисувана на кормилната дъска.

„Паракута“ беше натоварена точно толкова, колкото беше необходимо, за да не се стесняват пасажерите. Товарът се състоеше от няколко бъчви прясна вода, уиски и джин, сандъци с брашно, сланина, сухи корени и добър запас от чай и кафе. Към това прибавихме и още малка печка и няколко чувала въглища, за да я палим в продължение на няколко седмици.

През първата седмица след нашето тръгване не се случи нищо, което да заслужава особено внимание. Вятърът все тъй продължаваше да духа от юг и водите на пролива Джейн Гай, под влияние на течението, все тъй продължаваха да се стремят на север.

Нашите капитани решиха да се движат колкото е възможно по-близо до брега, на по-малко от половин миля от Халбран Ленд, до тогава, докато насрещен вятър или срещуположно течение не ни накараха да изменим посоката. В случай на някакво нещастие с нашата лодка, бихме могли за няколко минути да достигнем брега.

Щом вятърът утихваше за минута, ние хващяхме греблата, и благодарение на това „Паракута“ вървеше с такава скорост, каквата беше необходима за да достигнем Тихия океан през късото време, което оставаше на наше разположение.

Поради това, че 1840 година беше високосна, аз трябваше да нанеса

в своите записки и 29-и февруари. И тъй като на тази дата беше рождения ден на Хърлихърли, боцманът пожела да отпразнува юбилея с известна тържественост.

Направеното този ден наблюдение даде 79° ширина и 118° дължина. На „Паракута“ ѝ оставаше да измине 12° , за да стигне до полярния кръг.

Протоколът Джейн Гай започна значително да се стеснява и достига вече само до 18–20 мили. Благодарение на това земята от двете страни се виждаше ясно.

– Е, е! – забеляза боцманът. – Надявам се, че ще остане поне достатъчно място, за да мине нашата ладийка! Ами ако изведнъж този проход завърши в задънена улица?

– От това няма защо да се боим – отговори капитан Лен Гай. – Щом течението отива в тази посока, значи то намира изход на север, и според мен не ни остава нищо друго, освен да вървим по течението.

Това беше съвсем очевидно. „Паракута“ не можеше да има по-бърз пътеводител от течението. Ако то беше насрещно, ние не бихме могли да се движим, освен при най-силен попътен вятър.

Нашето плаване продължи около десет дни. Плитката лодка, построена от диваците, отлично се държеше в откритото море. Двата капитана и Джим Уест не се съмняваха вече в това, че тя е построена доста здраво, макар че, повтарям, за построяването ѝ да не бе употребено ни едно парче желязо. Ние дори нито веднъж не бяхме принудени да поправяме насмоляването, понеже дървесната смола се държеше отлично и не пропускаше вода. Трябва да си призная, че и времето беше прекрасно, и гладката повърхност на морето едва се гънеше в леки бръчки.

Ново наблюдение бе направено на 10-и март, и макар дължината да си оставаше същата, ширината беше вече 76° .

Тъй че „Паракута“ бе изминала около 1100 мили от напускането на Халбран Ленд, и понеже това разстояние бяхме изминали за 20 дена, значи се бяхме движили със средна скорост около 55 мили в денонощие.

Ако ни се удадеше да продължим със същата скорост и през следващите три седмици, то възможно беше да намерим проходите свободни и може би щяхме да срещнем и китоловни кораби, които много по-късно напускат местата за лов.

Досега ние виждахме още слънцето над хоризонта, но близо беше времето, когато Антарктида щеше да се обвие в мрака на полярната нощ.

Все пак веднъж ни се случи да наблюдаваме едно от онези редки

явления, толкова подробно описани в дневника на Артър Пим. В продължение на три или четири часа, върховете на пръстите, космите на главите и брадите ни изпускаха къси искри с необикновен пукот. Това беше електрическа буря със сняг, който падаше на големи редки парцали, допирът с които даваше именно лъчистите искри. В това време неведнъж ни се струваше, че вълните ще залееят „Паракута“ и тя ще потъне; водата в морето просто вреше и капки пяна се издигаха на страшна височина. За щастие тази буря беше кратка и ние останахме здрави и читави.

А приближаването на зимата все по-силно се чувстваше. Непрестанни мъгли стесняваха хоризонта до невъзможност, и дори с далекоглед не можеше да се види нищо по-далеч от неколкостотин метра. Това обстоятелство беше не само неприятно, но и много опасно и ние трябваше, както се казва, да гледаме с четири очи, за да избегнем сблъскването с плаващи ледове, които, за наше щастие, се движеха много по-бавно от „Паракута“. Трябва да отбележа още, че южната страна на небето често се осветяваше от широки светли ивици по време на полярните сияния.

Температурата се понижахте доста чувствително и най-после спадна до 5° под нулата.

Най-после, след две денонощия, мъглата се разсея и се показа безоблачно небе. Капитан Лен Гай и брат му решиха да се възползват от този случай и колкото е възможно по-точно да определят ширината и дължината на мястото, където се намирахме в това време. Но понеже слънцето едва се вдигаше над хоризонта, то самата операция беше извънредно трудна. Въпреки това те все пак успяха да измерят височината на слънцето и изчисленията дадоха следните резултати: $75^{\circ}17'$ южна ширина, 118° източна дължина.

И тъй, през този ден, 12-и март, „Паракута“ се намираще само на 700 мили от областите на антарктическия пояс.

От този пункт нататък, проливът, който силно се стесняваше към 77-ия паралел, отново започна да се разширява на север. Даже с далекоглед не можеше да се види суша на изток. За нас това беше много печално откритие, понеже течението, поради отдалечеността от двата бряга щеше да стане значително по-бавно, а още по-нататък съвсем нямаше да се чувствава.

През нощта между 12-и и 13-и март след затишието се вдигна доста дълготрайна мъгла. Нова беда за нас, понеже мъглата увеличаваше опасността да се сблъскаме с плаващи ледове, макар че самото появяване на мъглите не беше нещо необикновено за тези места. Нашето

опасение, че с разширяването на пролива ще се намали бързината на течението, а следователно и скоростта на движението на лодката, не се потвърди, напротив, лодката сега тръгна още по-бързо – ясно видяхме, че върви много по-бързо от течението.

Така продължи чак до сутринта и ние не знаехме как да си обясним това странно явление. Най-после към 10 часа мъглата започна да става по-рядка в долните слоеве и пак се показа западният бряг – непрекъсната верига от скали, край които бързо се плъзгаше по водата „Паракута“.

По-нататък, на малко повече от четвърт миля разстояние се очертаваше тъмна маса, която се издигаше на 100 метра над брега и имаше обиколка от 400 до 600 метра. Въпреки своята донякъде странна форма, тази грамада в общи черти много приличаше на огромен сфинкс, с повдигнати гърди и протегнати лапи. Той сякаш беше приседнал на задните си крака в позата на онова крилато чудовище, което стояло някога на пътя за Тива.

Но с това не свърши нашето изумление и нови още по-странни явления не само привлякоха вниманието ни, но даже ни накараха да потреперим от страх!

Аз вече казах, че ние с учудване забелязахме, че бързината на движението на „Паракута“ постепенно се увеличаваше и най-после тя се понесе като стрела. Изведнъж железната котва от „Халбран“, която се намираще на носа на лодката, се откачи от мястото си, като че ли я привличаше някаква непреодолима сила и въжето, с което тя беше привързана, се обтегна до такава степен, че беше готово да се скъса.

– Какво е това? – извика Уилям Гай.

– Режи въжето, боцман, режи по-скоро – заповяда Джим Уест, – или ще се разбием в скалите!

Хърлихърли се хвърли към носа на „Паракута“, за да пререже въжето, но ножът, който държеше в дясната си ръка, изскочи от ръцете му, въжето се скъса и котвата като снаряд полетя към чудната скала.

След това всички железни предмети, които се намираха в лодката: кухненски съдове, оръжие, печката на Ендикот, дори ножовете – полетяха пак нататък а скоро и самата лодка, все така устремно налетя върху брега!...

Но какво означаваше това? Нима ние сямахме да видим всичко това, което аз приписвах на болното въображение на Артър Пим? Не, това бяха напълно естествени физически явления, само че ние ги виждахме за първи път!

Впрочем, ние няхахме време да разсъждаваме върху товари щом

излязохме на брега, веднага обърнахме внимание на една доста голяма лодка, изхвърлена от вълните на пясъка.

– Лодката от „Халбран“! – извика Хърлихърли.

Това наистина беше лодката, която Гирн открадна. Тя лежеше на брега в ужасно състояние: обшивката се беше разтворила, дъските се бяха пръснали... С една дума, някаква безформена развалина, която се получава, когато една лодка бъде разбита от буря на някоя скала!

При прегледа на лодката преди всичко ни направи впечатление, че всички железни части от нея бяха изчезнали... Да, всички!

Но на какво се дължеше това?

Силният вик на Джим Уест ни накара да се отдалечим от лодката и да отидем при него.

На земята, по-надясно от лодката, лежаха три трупа: На Гирн, Мартин Холт и на един от фолклендците... От 13-те души, тръгнали заедно с китоловеца, ние намерихме само трима, смъртта на които навярно бе настъпила преди няколко дни. Какво бе станало с останалите десет бегълци? Може би вълните бяха отнесли труповете в морето?

Започнахме да търсим по брега, в дъното на заливчето, между скалите... Нищо не намерихме: нито следи от престояване на брега, нито дори от слизване на него.

– Навярно – каза Уилям Гай, – лодката им се е ударила в някой от плаващите айсберги. Повечето от другарите на Гирн са се удавили, а тези три трупа вълните за изхвърлили на брега...

– Но как да обясним тогава състоянието на лодката? – попита боцманът.

– И особено странно е – добави Джим Уест, – че всички метални части са изчезнали някъде!

– Да – забелязах аз, – като че ли желязото нарочно е извадено от някого...

Оставихме „Паракута“ на двама души да я пазят и тръгнахме навътре в сушата да потърсим няма ли там нещо интересно.

Ние се приближавахме към скалата, която все по-ясно се очертаваше в мъглата. Формата ѝ действително напомняше сфинкс, с пепеляв цвят, сякаш веществото, от което се състоеше тази маса, се беше окислило под влияние на промените в полярния климат.

И изведнъж ми дойде на ум едно предположение, което обясняваше всички наблюдавани от нас странни явления.

– О – извиках аз, – това трябва да е магнит! Магнит с огромна притегателна сила!

Ако беше така, то напълно разбираема ставаше и катастрофата, която се бе случила с Гирн и другарите му. Скалата пред нас не беше нищо друго, освен колосален магнит. Неговата ужасна сила беше изтръгнала от лодката на „Халбран“ всички железни части... Тя накара за изскочат от „Паракута“ всички оръжия, ножове и съдове. Нашата лодка щеше да я стигне същата участ, ако и тя беше обкована с железни гвоздеи и обръчи...

И тъй, трябваше да се предположи съществуването на магнит с грамадна сила, в чиято зона на притегляне бяхме попаднали. Пред очите ни ставаше едно явление, което досега се е срещало само в приказките. Накратко, ето обяснението на наблюдаваното от нас явление, така както го разбирам аз: около полюсите, благодарение на мъглите и облаците, има винаги много електричество, което се проявява между другото в полярните сияния. Напълно допустимо е, желязната маса, близо до пояса, под влиянието на това електричество да придобие магнитни свойства. Скалата, която имаше форма на сфинкс и се намираще пред нас, очевидно беше именно желязна маса, която чрез индукция бе станала извънредно силен магнит. Такова беше обяснението, което ми дойде на ум тогава, и когато го съобщих на своите спътници, всички го намериха доста правдоподобно.

– Аз предполагам, че ние можем без никакъв риск да се приближим към тази скала – каза капитан Лен Гай.

– Навярно – отговорих аз.

Дърк Питърз тичаше пред нас и ние едва успяхме да го следваме. Чудовището растеше, колкото повече се приближавахме. Не мога да опиша впечатлението, което правеше тази действително напомняща сфинкс фигура, която се издигаше самотна сред неизгледна равнина... Когато стигнахме до подножието на скалата, ние намерихме там разни железни предмети, притеглени от магнита. Оръжие, готварски принадлежности, котвата на „Паракута“ бяха прилепнали към скалата. Тук намерихме и всички железни части от лодката на „Халбран“, от обковката на кормилото и гвоздеите.

Магнитът държеше всички тези предмети с такава сила, че беше невъзможно да бъдат откъснати. Хърлихърли се опита да си вземе ножа, но не успя и завика към чудовището, като сви юмрук:

– Ах, ти, крадец такъв!

Освен предметите от „Паракута“ и лодката на „Халбран“, ние не намерихме нищо друго, което всъщност беше напълно разбираемо, по-неже никога в тези ширини не бе идвал кораб. Джим Уест ни напомни,

че би било неблагоприятно да оставаме по-дълго на Земята на сфинкса, както кръстихме този пункт. Ние не трябваше да губим време, и забавянето с няколко дни можеше да стане причина да зимуваме около ледената стена.

Капитанът заповяда да се върнем в лодката, когато изведнъж чухме гласа на Дърк Питърз, който повтаряше една и съща дума:

– Гледайте, гледайте, гледайте!

Като обиколихме чудовището отдясно, ние видяхме Дърк Питърз, който стоеше на колене, с ръце, прострени към един труп, или по-право скелет, покрит с кожа, която студът бе запазил съвсем неразложена. Главата на трупа беше наведена надолу, лицето бе обрасло с дълга бяла брада, стигаща до пояса, на ръцете и краката имаше огромни нокти... Тялото изглеждаше притиснато към скалата на четири метра над земята. Как ли се държеше? Когато се вгледахме по-внимателно, забелязахме, че зад гърба на трупа беше привързана пушка, наполовина разядена от ръжда... За тази именно пушка огромният гигант държеше трупа във въздуха.

– Пим... Моят беден Пим!... – повтаряше Дърк Питърз със сърце-раздирателен глас.

Метисът се опита да стане, за да се приближи до трупа, за да целуне останките на своя нещастен приятел Пим... Коленете му се подгъваха... Ридание задави гърлото му, сърцето му спря и той падна по гръб...

Очевидно беше, че след като метисът паднал във водата, лодката на Артър Пим бе стигнала до тази земя... Както и ние, след преминаването на Южния полюс, лодката беше попаднала в ракурса на притеглянето на магнита... Преди да успее да свали от себе си пушката, Артър Пим бил изхвърлен от лодката и магнитът го притеглил към себе си. Тук той намерил своята смърт...

Ние погребяхме верния метис в Земята на сфинкса, близо до останките на Артър Гордън Пим, странните приключения на когото са намерили във великия американски писател не по-малко странен повествовател.

XXXI

Същия следобед „Паракута“ напусна Земята на сфинкса.

За края на нашето пътешествие ще разкажа с няколко думи. То стана не без големи лишения, опасности и безпокойства, но завърши с нашето спасение, и всичко, което пиша сега, е съставено по записките ми, които аз лично донесох от пътешествието си и които не стана нужда да пъхам в бутилка и да предавам на вълните на океана.

Няколко дни след отплаването ни от Земята на сфинкса слънцето се скри за цяла зима зад хоризонта...

„Паракута“ продължаваше своето монотонно плаване сред полумрака на полярната нощ. Наистина, често се случваха великолепни полярни сияния, но тези сияния не можеха да заменят слънцето, което досега ден и нощ осветяваше окръжаващото ни море. Дългата полярна нощ не можеше да не повлияе потискащо на всички ни. От всички пасажери на „Паракута“ само боцманът и Ендикот запазиха обичайното си добро настроение и като че ли не обръщаха внимание на опасностите на пътуването.

Осем дни плавахме, без да се отклоним нито на запад, нито на изток, и най-после, на 21-ви март изгубихме съвсем от очи Халбран Ленд.

Макар че тази част на океана беше още свободна от ледени прегради, айсбергите в нея изобилстваха и ние се провирахме между тях с огромен труд поради честите мъгли и отсъствието на слънчева светлина.

Повърхността на морето започна да се покрива с ледена кора и ние не веднъж трябваше да я пробиваме. Термометърът показваше 15° под нулата. Силно страдахме от студа и бурите, които постоянно връхлитаха нашата лодка.

Провизии имяхме много: месните консерви, сухарите и двете непипнати бъчви с джин щяха да ни стигнат за още няколко дни. А прясна вода си набавяхме като разтопявахме лед.

В продължение на шест дни „Паракута“ се движеше в проходи между ледени стени, чиито гребени се издигаха над повърхността на морето на 250–280 метра височина. Нито на изток, нито на запад виждахме края на леденото поле, и ако нашата лодка не беше намерила свободен проход, нямаше да можем да излезем от ледовете.

За щастие ние намерихме такъв проход и с помощта на Лен и Уилям Гай, лейтенанта и боцмана, на които дължим вечна благодарност,

излязохме в южната част на Тихия океан, излязохме... но в какво състояние беше нашата лодка! По време на дългото пътуване пред ледовете тя силно пострада: смолата на някои места беше повредена и по шевовете се появиха дупки. Ние трябваше през цялото време да изгребваме водата, а същевременно час по час вълните ни заливаха и отгоре.

Добре поне, че вятърът не беше много силен и морето беше по-спокойно, отколкото можеше да се очаква, иначе нашата гибел би била неминуема.

Ние не срещнахме нито един кораб в непосредствена близост до ледовете, нито една китоловна лодка. Впрочем в началото на април китолвците винаги напускат тези места и ние бяхме закъснели с няколко седмици...

Близо три хиляди километра ни деляха от най-близката земя, а зимата продължаваше вече цял месец.

Даже Хърлихърли започна да се съмнява в покровителството на съдбата, за което досега ни говореше...

На 6-и април свърши последната ни храна. Вятърът ставаше по-силен и всеки миг някоя грамадна вълна заплашваше да залее лодката.

– Кораб! – изведнъж се провикна боцманът.

Това беше „Тасмания“, тримачтов американски кораб от Чарлстун, на който ни приеха сърдечно и приятелски.

Нашето последно пътуване завърши бързо и благополучно. След 15 дни „Тасмания“ хвърли котва в Мелбърн и там на оцелелите членове от нашия екипаж бе дадена напълно заслужена от тях премия.

Така се свърши пълната с приключения необикновена експедиция, която струваше, за жалост, толкова много жертви!

Артър Пим, героят, прославен от Едгар По, показва пътя... Нека други последват нашия пример и се опитат да изтръгнат от ледения сфинкс всички тайни на тази тайнствена Антарктида!

КРАЙ

© 1897 Жул Верн
© 1992 Севдалина Банова, превод от френски

Jules Verne
Les sphinx des glaces, 1897

Сканиране: Светослав Иванов, 2008
Разпознаване и редакция: ВНorse, 2008

Издание:

Жул Верн. Леденият сфинкс
Първо издание
ISBN 954-8004-28-3
Превод: Севдалина Банова, 1992
Художник на корицата Димитър Стоянов
Редактор: Захари Омайников
Издава: „Абагар холдинг“ ООД
Печат: ДФ „Абагар“, В. Търново

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9514>]